

Sprawozdanie Zarządu
z działalności Grupy Azoty S.A.
oraz Grupy Kapitałowej Grupa Azoty
za okres 12 miesięcy kończących się
31 grudnia 2016 roku

Niniejsze Sprawozdanie z działalności prezentuje najważniejsze wydarzenia za okres 12 miesięcy kończących się 31 grudnia 2016 roku zarówno w Grupie Kapitałowej Grupa Azoty jak i jej Jednostce Dominującej - Grupie Azoty S.A.

Niniejsze Sprawozdanie z działalności zawiera wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji finansowej i majątkowej Grupy Kapitałowej Grupa Azoty jak i jej Jednostki Dominującej - Grupy Azoty S.A. w tym ocenę efektów działalności oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń. Ponadto obejmuje wskaźniki finansowe i niefinansowe, jeżeli jest to istotne dla oceny sytuacji w Grupie Kapitałowej jak i Jednostce Dominującej oraz dodatkowe wyjaśnienia do kwot zawartych w sprawozdaniach finansowych jednostkowym i skonsolidowanym.

Spis treści

1.	Podstawowe informacje na temat Grupy Kapitałowej Grupa Azoty oraz Jednostki Dominującej	5
1.1.	Organizacja oraz struktura	5
1.2.	Zmiany w organizacji	9
1.3.	Informacje o powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych spółek z Grupy Azoty z innymi podmiotami	9
2.	Zasady zarządzania	11
2.1.	Schemat organizacyjny Jednostki Dominującej	11
2.2.	Informacje dotyczące zatrudnienia	12
3.	Charakterystyka działalności	14
3.1.	Obszary działalności Grupy Azoty	14
3.2.	Charakterystyka podstawowych produktów	15
3.3.	Informacje o rynkach sprzedaży oraz o źródłach zaopatrzenia w materiały do produkcji, w towary i usługi	18
3.4.	Umowy znaczące	20
3.5.	Istotne zdarzenia	24
4.	Strategia oraz polityka rozwoju	26
4.1.	Strategia i kierunki rozwoju	26
4.2.	Perspektywy rozwoju działalności, z uwzględnieniem strategii rynkowej	28
4.3.	Główne inwestycje krajowe i zagraniczne	30
4.4.	Inwestycje kapitałowe	34
4.5.	Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych	36
4.6.	Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju	36
5.	Aktualna sytuacja finansowa i majątkowa	38
5.1.	Ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających znaczący wpływ na działalność oraz wyniki finansowe	38
5.2.	Otoczenie rynkowe	43
5.3.	Podstawowe wielkości ekonomiczno - finansowe	55
5.3.1.	Skonsolidowane wyniki finansowe	55
5.3.2.	Skonsolidowane wyniki finansowe segmentów	56
5.3.3.	Struktura skonsolidowanych kosztów rodzajowych	58
5.3.4.	Charakterystyka struktury skonsolidowanych aktywów i pasywów	59
5.3.5.	Skonsolidowane wskaźniki finansowe	61
5.3.6.	Jednostkowe wyniki finansowe	63
5.3.7.	Jednostkowe wyniki finansowe segmentów	64
5.3.8.	Struktura jednostkowych kosztów rodzajowych	66
5.3.9.	Charakterystyka struktury jednostkowych aktywów i pasywów	67
5.3.10.	Jednostkowe wskaźniki finansowe	68
5.4.	Zarządzanie zasobami finansowymi i majątkowymi	70
5.5.	Lokaty	71
5.6.	Informacje o zaciągniętych i wypowiedzianych w danym roku obrotowym umowach dotyczących kredytów i pożyczek	71
5.7.	Informacja o udzielonych pożyczkach, głównie podmiotom powiązanim z Grupą Azoty	74
5.8.	Informacja o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach, głównie podmiotom powiązanim z Grupą Azoty	75
5.9.	Opis istotnych pozycji pozabilansowych	79
5.10.	Instrumenty finansowe - polityka stosowana w zakresie ryzyka oraz instrumenty, cele i metody zarządzania ryzykiem	79
5.11.	Przewidywana sytuacja finansowa	82
6.	Ryzyka i zagrożenia oraz perspektywy rozwoju	83
6.1.	Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia	83
6.2.	Charakterystyka zewnętrznych i wewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju	89
7.	Akcje i akcjonariat	90
7.1.	Łączna liczba i wartość nominalna akcji Jednostki Dominującej, stan ich posiadania przez osoby nadzorujące i zarządzające Jednostką Dominującą oraz udziały tych osób w podmiotach powiązanych Jednostki Dominującej	90

7.2.	Akcje własne posiadane przez Jednostkę Dominującą, jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej oraz osoby działające w ich imieniu	91
7.3.	Kluczowe dane dotyczące akcji Jednostki Dominującej	91
8.	Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego	95
8.1.	Wskazanie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega Jednostka Dominująca oraz miejsca, gdzie tekst zbioru zasad jest publicznie dostępny	95
8.2.	Zakres w jakim Jednostka Dominująca odstąpiła od postanowień zbioru zasad ładu korporacyjnego, wskazanie tych postanowień oraz wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia.	96
8.3.	Cechy stosowanych systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem	101
8.4.	Standardy i systemy zarządzania.....	102
8.5.	Akcjonariat.....	104
8.6.	Specjalne uprawnienia kontrolne posiadaczy papierów wartościowych	106
8.7.	Wskazanie wszelkich ograniczeń w zakresie wykonywania prawa głosu	106
8.8.	Wskazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych.....	107
8.9.	Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji bądź wykupie akcji	107
8.10.	Opis zasad zmiany statutu lub umowy Jednostki Dominującej	108
8.11.	Walne Zgromadzenie - sposób działania	108
8.12.	Skład osobowy, zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących.....	109
8.13.	Polityka różnorodności	120
8.14.	Polityka wynagrodzeń	121
8.15.	Działalność sponsoringowa, charytatywna lub o podobnym charakterze	124
9.	Pozostałe istotne informacje i zdarzenia.....	131
9.1.	Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych	131
9.2.	Informacje dotyczące zagadnień środowiska naturalnego.....	132
10.	Informacje uzupełniające	138

1. Podstawowe informacje na temat Grupy Kapitałowej Grupa Azoty oraz Jednostki Dominującej

1.1. Organizacja oraz struktura

Jednostka Dominująca Grupy Azoty

Grupa Azoty S.A. jest Jednostką Dominującą w Grupie Kapitałowej Grupa Azoty. Domeną Spółki jest działalność produkcyjna, usługowa i handlowa w zakresie tworzyw inżynieryjnych, półproduktów do ich wytwarzania oraz nawozów azotowych.

Spółka dysponuje własnym zapleczem badawczym. Koncentruje się zarówno na badaniach nad nowymi wyrobami i technologiami, jak i na rozwoju istniejących produktów.

Grupa Azoty S.A., Jednostka Dominująca Grupy Azoty, jest notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie od 30 czerwca 2008 roku. Spółka wchodzi w skład indeksów WIG, WIG30, mWIG 40, WIG-Poland, WIG-CHEMIA, Respect Index. Jest również obecna w indeksach zagranicznych: MSCI Emerging Markets, FTSE Emerging Markets oraz FTSE4Good Emerging Index. Siedziba spółki mieści się w Tarnowie, przy ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego 8. Od dnia 22 kwietnia 2013 roku spółka działa pod nową nazwą Grupa Azoty Spółka Akcyjna (nazwa skrócona Grupa Azoty S.A.).

Grupa Azoty S.A. jest zintegrowanym producentem poliamidu 6 o nazwie handlowej Tarnamid®, specjalizuje się także w wytwarzaniu nawozów azotowych (nawozów azotowych z siarką oraz saletrzanych).

Grupa Azoty to jedna z kluczowych grup branży chemicznej w Europie Centralnej, działająca w sektorze nawozów mineralnych, tworzyw inżynieryjnych, a także produktów OXO i innych chemikaliów.

Grupa Azoty zgromadziła komplementarne spółki o różnych tradycjach i specjalizacjach, aby wykorzystać ich potencjał do realizacji wspólnej strategii. W ten sposób powstał największy w Polsce i jeden z liczących się w Europie koncern chemiczny. Dzięki przemyślanej architekturze Grupa może proponować swoim klientom zdywersyfikowany portfel produktów - od nawozów azotowych i wieloskładnikowych, tworzyw inżynieryjnych przez produkty OXO po melaminę.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupę Kapitałową Grupy Azoty S.A. (dalej: Grupa Azoty, Grupa Kapitałowa, Grupa) tworzyły: Grupa Azoty S.A. - Jednostka Dominująca oraz 9 spółek zależnych w tym:

- Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. (dalej: Grupa Azoty PUŁAWY),
- Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. (dalej: Grupa Azoty KĘDZIERZYN),
- Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” S.A. (dalej: Grupa Azoty POLICE),
- Grupa Azoty ATT Polymers GmbH,
- Grupa Azoty Polskie Konsorcjum Chemiczne Sp. z o.o. (dalej: Grupa Azoty PKCh Sp. z o.o.),
- Grupa Azoty „Koltar” Sp. z o.o. (dalej: Grupa Azoty KOLTAR Sp. z o.o.),
- Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. (dalej: Grupa Azoty SIARKOPOL),
- Grupa Azoty „Folie” Sp. z o.o.,
- Grupa Azoty „Compounding” Sp. z o.o.,

jednocześnie:

- spółka Grupa Azoty PUŁAWY jest jednostką dominującą wobec 9 podmiotów zależnych, posiada udziały w 3 podmiotach stowarzyszonych,
- Grupa Azoty KĘDZIERZYN jest jednostką dominującą wobec 1 podmiotu zależnego oraz posiada udziały w 2 podmiotach stowarzyszonych,
- Grupa Azoty POLICE jest jednostką dominującą wobec 9 podmiotów zależnych oraz posiada udziały w 2 podmiotach stowarzyszonych,
- Grupa Azoty PKCh Sp. z o.o. jest jednostką dominującą wobec 3 podmiotów zależnych.

Czas trwania Jednostki Dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Azoty jest nieoznaczony.

Spółki zależne Jednostki Dominującej

Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A.

Siedziba spółki mieści się w Puławach, przy Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 13. Od dnia 4 kwietnia 2013 roku spółka działa pod nazwą Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” Spółka Akcyjna (nazwa skrócona Grupa Azoty Puławy).

Spółka specjalizuje się w produkcji nawozów azotowych i jest jednym z największych na świecie producentów melaminy.

Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn Spółka Akcyjna

Siedziba spółki mieści się w Kędzierzynie-Koźlu, przy ul. Mostowej 30 A. Od dnia 11 stycznia 2013 roku spółka działa pod nazwą Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn Spółka Akcyjna (nazwa skrócona Grupa Azoty Kędzierzyn).

Spółka swój biznes opiera na dwóch głównych filarach działalności: nawozach azotowych oraz produktach OXO (alkoholach OXO i plastyfikatorach).

Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” Spółka Akcyjna

Siedziba spółki mieści się w Policach, przy ul. Kuźnickiej 1. Od dnia 3 czerwca 2013 roku spółka działa pod nazwą Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” Spółka Akcyjna (nazwa skrócona Grupa Azoty Police)

Spółka jest znaczącym producentem nawozów wieloskładnikowych, azotowych oraz bieli tytanowej.

Grupa Azoty ATT Polymers GmbH

Siedziba spółki mieści się w Guben (Niemcy). Od dnia 10 lipca 2013 roku spółka działa pod nazwą Grupa Azoty ATT Polymers GmbH.

Spółka jest producentem poliamidu 6 (PA6).

Grupa Azoty Polskie Konsorcjum Chemiczne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Siedziba spółki mieści się w Tarnowie, przy ul. E. Kwiatkowskiego 7. Od dnia 28 lutego 2013 roku spółka działa pod nazwą Grupa Azoty Polskie Konsorcjum Chemiczne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (nazwa skrócona Grupa Azoty Polskie Konsorcjum Chemiczne Sp. z o.o.).

Grupa Azoty PKCh świadczy wielobranżowe usługi projektowe związane z pełną obsługą projektową procesów inwestycyjnych w przemyśle chemicznym - od prac o charakterze studyjnym i koncepcyjnym poprzez projekty procesowe, budowlane i wykonawcze do usług w trakcie budowy, uruchamiania i eksploatacji instalacji.

Grupa Azoty „Koltar” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Siedziba spółki mieści się w Tarnowie, przy ul. E. Kwiatkowskiego 8. Od dnia 6 marca 2013 roku spółka działa pod nazwą Grupa Azoty „Koltar” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (nazwa skrócona Grupa Azoty „Koltar” Sp. z o.o.).

Spółka jest dostawcą usług z branży kolejowej na terenie całego kraju. Jako jedna z nielicznych w Polsce posiada wymagane uprawnienia do wykonywania kompleksowych napraw podwozi wagonowych oraz zbiorników cystern dostosowanych do przewozu materiałów niebezpiecznych wg RID.

Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” Spółka Akcyjna

Siedziba spółki mieści się w Grzybowie. Od dnia 11 lutego 2014 roku spółka działa pod nazwą Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” Spółka Akcyjna (nazwa skrócona Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A.).

Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. jest największym producentem siarki płynnej w Polsce.

Grupa Azoty „Folie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Siedziba spółki mieści się w Tarnowie.

Głównym przedmiotem działalności Spółki jest prowadzenie badań naukowych oraz prac rozwojowych i badawczych w dziedzinie nauk technicznych.

Grupa Azoty „Compounding” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

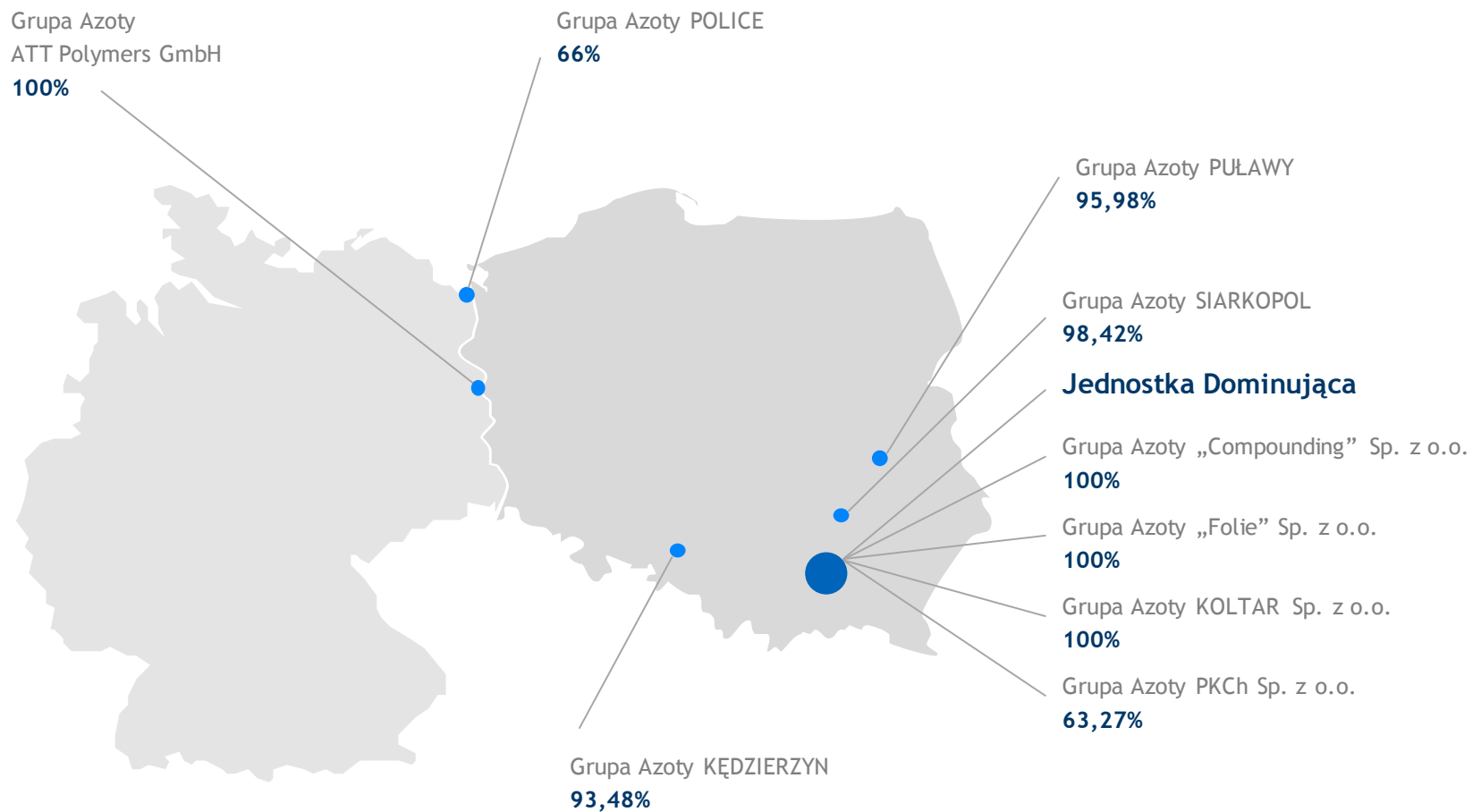
Siedziba spółki mieści się w Tarnowie. Model biznesowy Spółki Grupa Azoty Compounding Sp. z o.o. obejmuje portfel wyspecjalizowanych tworzyw inżynierskich (powstałych w wyniku uszlachetniania tworzyw sztucznych), przy zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań technologicznych.

Udział Jednostki Dominującej w spółkach zależnych na dzień 31 grudnia 2016 roku

(w jednostkach waluty)

Nazwa podmiotu	Siedziba/Adres	Kapitał zakładowy	% akcji/udziałów bezpośrednich przypadających
Grupa Azoty ATT Polymers GmbH	Forster Straße 72 03172 Guben Niemcy	9 000 000 EUR	100,00
Grupa Azoty „Compounding” Sp. z o.o.	ul. Chemiczna 118 33-101 Tarnów	5 000 PLN	100,00
Grupa Azoty „Folie” Sp. z o.o.	ul. Chemiczna 118 33-101 Tarnów	5 500 000 PLN	100,00
Grupa Azoty KOLTAR Sp. z o.o.	ul. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów	32 760 000 PLN	100,00
Grupa Azoty PUŁAWY	al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 13 24-110 Puławy	191 150 000 PLN	95,98
Grupa Azoty SIARKOPOL	Grzybów, 28-200 Staszów,	55 000 000 PLN	98,42
Grupa Azoty KĘDZIERZYN	ul. Mostowa 30 A skr. poczt. 163 47-220 Kędzierzyn -Koźle	285 064 300 PLN	93,48
Grupa Azoty POLICE	ul. Kuźnicka 1 72-010 Police	750 000 000 PLN	66,00
Grupa Azoty PKCh Sp. z o.o.	ul. Kwiatkowskiego 7 33-101 Tarnów	85 630 550 PLN	63,27

Jednostka Dominująca i podmioty zależne na dzień 31 grudnia 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Zmiany w organizacji

Likwidacja spółki Navitrans Sp. z o.o. w likwidacji

W dniu 31 marca 2016 roku zakończyła się likwidacja spółki Navitrans Sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w Gdyni. W dniu 31 marca 2016 roku została dokonana wypłata Wspólnikom kwoty pozostałej po zakończeniu likwidacji spółki, tj. 35 tys. zł. W dniu 30 czerwca 2016 roku spółka została wykreślona z KRS.

Umowa sprzedaży udziałów spółki Remzap Sp. z o.o.

Spółka REMIN Sp. z o.o., z którą Grupa Azoty PUŁAWY podpisała w dniu 10 grudnia 2015 roku warunkową umowę sprzedaży udziałów w REMZAP Sp. z o.o. (zmienioną aneksem z 4 lutego 2016 roku), nie spełniła w wyznaczonym terminie warunków zawieszających. W związku z powyższym, umowę uważa się za niezawartą.

Dnia 14 marca 2016 roku umorzonych zostało 156 udziałów, które były własnością pozostałych wspólników - pracowników REMZAP Sp. z o.o. W związku z powyższym procentowy udział głosów Grupy Azoty PUŁAWY na Zgromadzeniu Wspólników REMZAP Sp. z o.o. wzrósł z 95,74% do 96,33%.

1.3. Informacje o powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych spółek z Grupy Azoty z innymi podmiotami

Udział spółek zależnych w kapitale zakładowym innych podmiotów, wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Grupa Azoty na dzień 31 grudnia 2016 roku

Grupa Azoty PUŁAWY

Nazwa podmiotu	Udział w kapitale zakładowym (w %)	Wysokość kapitału zakładowego
Agrochem Sp. z o.o.	100%	20 000
„Agrochem Puławy” Sp. z o.o.	100%	50 000
Elektrownia Puławy Sp. z o.o.	100%	92 148
SCF Natural Sp. z o.o.	99,99%	15 001
Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych „Fosfory” Sp. z o.o.	99,19%	59 003
STO-ZAP Sp. z o.o.	96,15%	1 117
Remzap Sp. z o.o.	94,61%	1 812
Zakłady Azotowe Chorzów S.A.	94,32%	58 700
Prozap Sp. z o.o.	84,69%	826
Bałtycka Baza Masowa Sp. z o.o.	50%	19 500
CTL Kolzap Sp. z o.o.	49%	2 000
Technochimserwis S.A. typu zamkniętego	25%	800 (tys. rubli)

Grupa Azoty POLICE

Nazwa podmiotu	Udział w kapitale zakładowym (w %)	Wysokość kapitału zakładowego
PDH Polska S.A.	100,00	60 000
„Supra” Agrochemia Sp. z o.o.	100,00	19 721
„Transtech” Usługi Sprzętowe i Transportowe Sp. z o.o.	100,00	9 783
Grupa Azoty Police Serwis Sp. z o.o.	100,00	9 618
Koncept Sp. z o.o.	100,00	512
Grupa Azoty Africa S.A.	99,99	132 000 (tys. XOF)
Zarząd Morskiego Portu Police Sp. z o.o.	99,98	32 617
African Investment Group S.A.	54,90	340 000 (tys. XOF)
Infrapark Police S.A. w likwidacji	54,43	14 986
„Budchem” Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	48,96	1 201
Kemipol Sp. z o.o.	33,99	3 445

Udziały pośrednio przypadające Grupie Azoty POLICE w spółkach zależnych na dzień 31 grudnia 2016 roku

Nazwa podmiotu	Udział w kapitale zakładowym (w %)	Wysokość kapitału zakładowego
African Investment Group S.A.	0,10	340 000 (tys. XOF)
Grupa Azoty Africa S.A.	0,01	132 000 (tys. XOF)
AFRIG Trade SARL	100,00	33 000 (tys. XOF)

Grupa Azoty KĘDZIERZYN

Nazwa podmiotu	Udział w kapitale zakładowym (w %)	Wysokość kapitału zakładowego
ZAKSA S.A.	91,67	6 000
CTL Chemkol Sp. z o.o.	49,00	4 000
Grupa Azoty Polskie Konsorcjum Chemiczne Sp. z o.o.	36,73	85 631

Grupa Azoty PKCh Sp. z o.o.

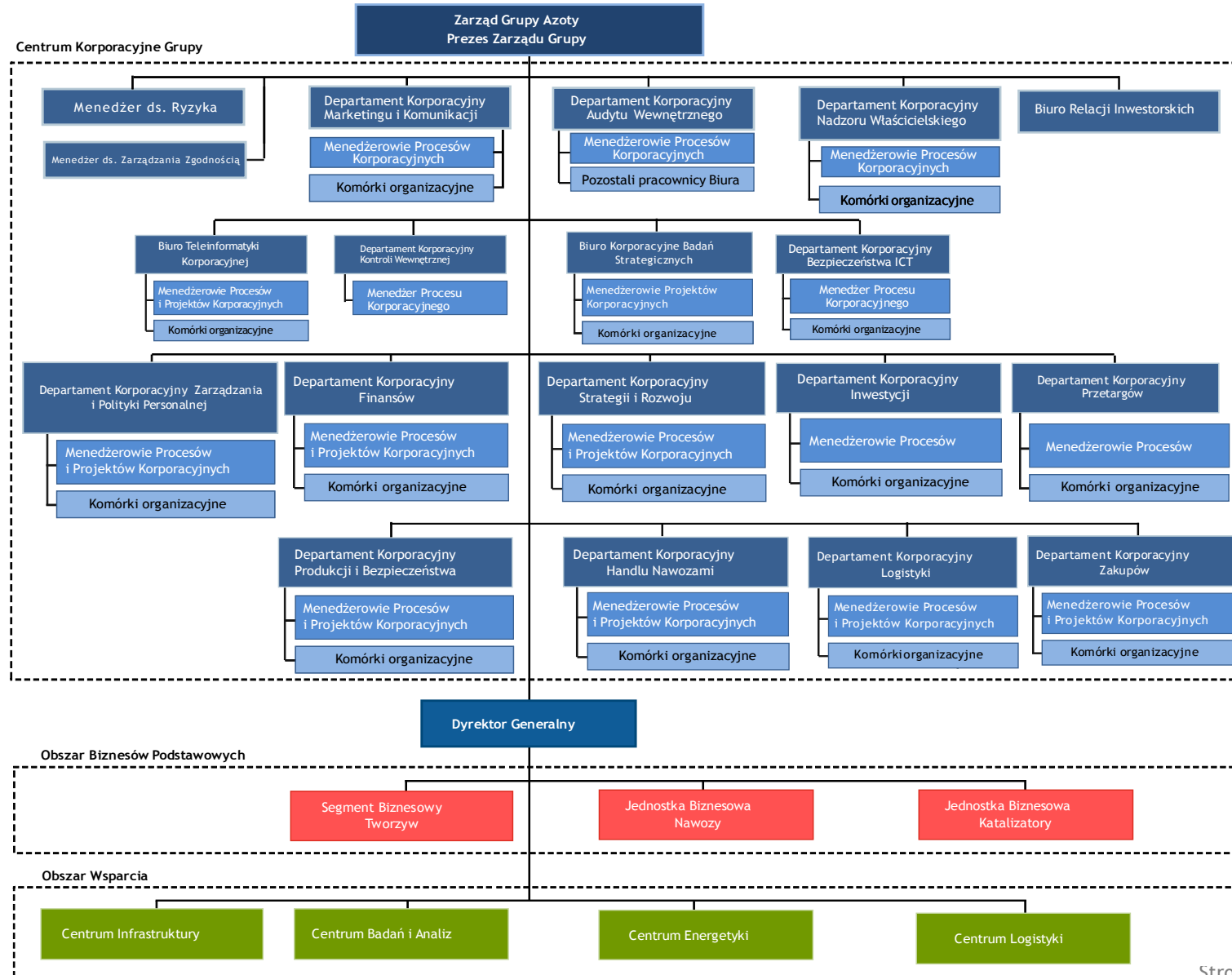
Nazwa podmiotu	Udział w kapitale zakładowym (w %)	Wysokość kapitału zakładowego
Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o.	100%	21 749
Grupa Azoty Prorem Sp. z o.o.	100%	11 567
Grupa Azoty Automatyka Sp. z o.o.	77,86%	4 654

Istotny udział Jednostki Dominującej w spółkach mniejszościowych na dzień 31 grudnia 2016 roku

Nazwa podmiotu	% udziałów
Tarnowskie Wodociągi Sp. z o.o.	12,39%

2. Zasady zarządzania

2.1. Schemat organizacyjny Jednostki Dominującej

2.2. Informacje dotyczące zatrudnienia

Liczba pracowników zatrudnionych w Grupie Azoty

Rodzaj grupy pracowniczej	na dzień 31.12.2016		na dzień 31.12.2015	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Stanowiska robotnicze	1 297	7 796	1 315	7 554
Stanowiska nierobotnicze	2 001	3 079	2 015	3 055
Ogółem	3 298	10 875	3 330	10 609
Ogółem Grupa Azoty	14 173		13 939	

Liczba pracowników zatrudnionych w Jednostce Dominującej

Rodzaj grupy pracowniczej	na dzień 31.12.2016		na dzień 31.12.2015	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Stanowiska robotnicze	301	988	302	976
Stanowiska nierobotnicze	335	464	336	463
Ogółem	636	1 452	638	1 439
Ogółem Jednostka Dominująca	2 088		2 077	

Liczba pracowników zatrudnionych w spółkach zależnych objętych konsolidacją

Rodzaj grupy pracowniczej	na dzień 31.12.2016		na dzień 31.12.2015	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Stanowiska robotnicze	995	6 809	1 011	6 580
Stanowiska nierobotnicze	1 665	2 616	1 677	2 594
Ogółem	2 660	9 425	2 688	9 174
Ogółem spółki zależne	12 085		11 862	

Zatrudnienie średnioroczne i stan zatrudnienia na koniec 2016 roku w Grupie Azoty

Rodzaj grupy pracowniczej	średnioroczne zatrudnienie		na dzień 31.12.2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Stanowiska robotnicze	1 295,2	7 633,9	1 297	7 796
Stanowiska nierobotnicze	1 980,8	3 057,9	2 001	3 079
Ogółem	3 276,1	10 691,8	3 298	10 875

Zatrudnienie średnioroczne i stan zatrudnienia na koniec 2016 roku w Jednostce Dominującej

Rodzaj grupy pracowniczej	średnioroczne zatrudnienie		na dzień 31.12.2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Stanowiska robotnicze	302,3	979,6	301	988
Stanowiska nierobotnicze	338,4	467,0	336	464
Ogółem	640,7	1 446,6	636	1 452

Zatrudnienie średnioroczne i stan zatrudnienia na koniec roku 2016 w spółkach zależnych objętych konsolidacją

Rodzaj grupy pracowniczej	średnioroczne zatrudnienie		na dzień 31.12.2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Stanowiska robotnicze	990,95	6 655,06	995	6 809
Stanowiska nierobotnicze	1 642,68	2 591,00	1 665	2 616
Ogółem	2 633,63	9 246,06	2 660	9 425

Rotacja kadr w Grupie Azoty w okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku

	2016 rok	
	Kobiety	Mężczyźni
Przyjęcia	216	944
Zwolnienia	175	652

Rotacja kadr w Jednostce Dominującej w okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku

	2016 rok	
	Kobiety	Mężczyźni
Przyjęcia	21	81
Zwolnienia	24	66

Struktura zatrudnienia wg wykształcenia w Grupie Azoty

Wyszczególnienie	Rok	Ogółem zatrudnienie				
		Wyższe	Średnie	Zawodowe	Podstawowe	
Liczba pracowników	2016	14 173	4 144	5 881	3 363	785
Liczba pracowników	2015	13 939	3 874	5 849	3 420	796

Struktura zatrudnienia wg wykształcenia w Grupie Azoty

Wyszczególnienie	Rok	Ogółem zatrudnienie				
		Wyższe	Średnie	Zawodowe	Podstawowe	
Liczba pracowników	2016	2 088	588	834	566	100
Liczba pracowników	2015	2 077	554	859	562	102

Struktura zatrudnienia w Grupie Azoty wg stażu pracy

Wyszczególnienie	Rok	Staż pracy			
		do 5 lat	6-10 lat	11-20 lat	Ponad 20 lat
Liczba pracowników	2016	1 814 12,8%	1 593 11,2%	2 804 19,8%	7 962 56,2%
Liczba pracowników	2015	1 667 11,9%	1 769 12,7%	2 578 18,5%	7 925 56,9%

Struktura zatrudnienia w Jednostce Dominującej wg stażu pracy

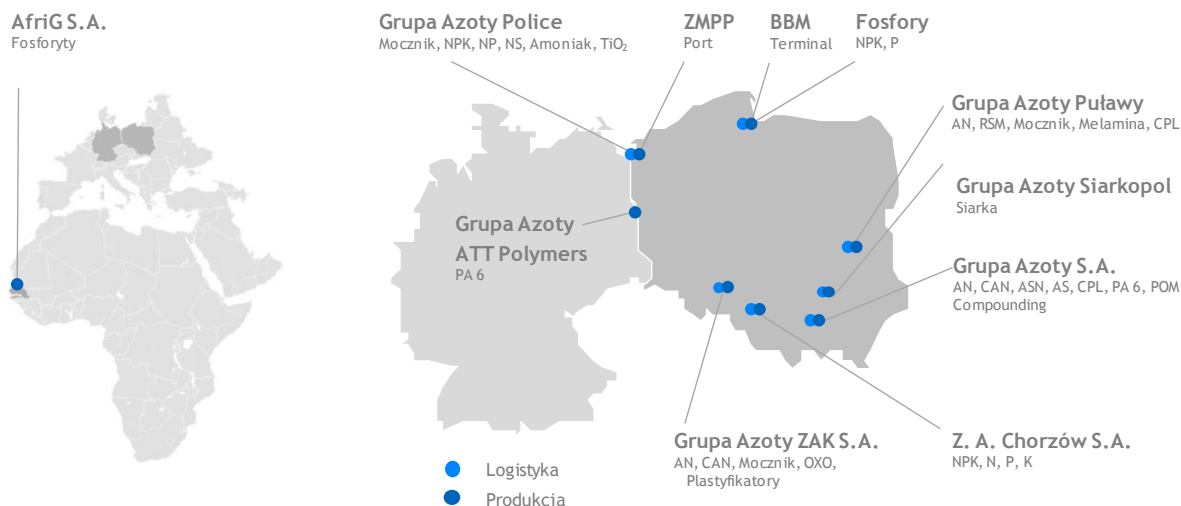
Wyszczególnienie	Rok	Staż pracy			
		do 5 lat	6-10 lat	11-20 lat	Ponad 20 lat
Liczba pracowników	2016	333 15,9%	132 6,3%	268 12,8%	1 355 64,9%
Liczba pracowników	2015	298 14,4%	117 5,6%	384 18,5%	1 278 61,5%

3. Charakterystyka działalności

3.1. Obszary działalności Grupy Azoty

Grupa Azoty jest dominującą grupą chemiczną w Polsce i znaczącą w Europie Centralnej. Posiada w swojej ofercie nawozy mineralne oraz produkty z grupy B2B, w tym m.in. tworzywa inżynieryjne, produkty OXO i melaminę.

Grupa Azoty - core business

Źródło: Opracowanie własne

Obecnie działalność Grupy koncentruje się na następujących segmentach:

- Nawozy - Agro,
- Tworzywa,
- Chemia,
- Energetyka,
- Pozostałe.

Segmenty identyfikowane przez Jednostkę Dominującą:

- Nawozy - Agro,
- Tworzywa,
- Energetyka,
- Pozostałe.

Segment Nawozy - Agro

Ważnym obszarem biznesu Grupy Azoty są nawozy mineralne. W ofercie tego segmentu znajdują się nawozy azotowe i nawozy wieloskładnikowe. Dodatkowo w segmencie tym uwzględniono amoniak oraz inne półprodukty wytwarzane na bazie azotu.

Produkcja w ramach tego segmentu realizowana jest przez spółki w: Tarnowie (Jednostka Dominująca), Puławach, Kędzierzynie, Policach oraz Gdańsku i Chorzowie. Grupa Azoty jest liderem na rynku polskim i drugim co do wielkości producentem nawozów mineralnych w Unii Europejskiej.

Segment Tworzywa

W ramach tego segmentu wytwarzane są przede wszystkim tworzywa inżynieryjne (poliamid 6 (PA6) i tworzywa modyfikowane) oraz produkty towarzyszące jak kaprolaktam i inne chemikalia.

Produkcja tego obszaru realizowana jest przez trzy spółki: w Tarnowie, Puławach oraz Guben (Niemcy). Grupa Azoty jest liderem w produkcji poliamidu 6 w Polsce, a w Unii Europejskiej piątym wśród producentów zintegrowanych.

Segment Chemia

Istotnym obszarem działalności Grupy Azoty pozostaje Segment Chemia, który skupia: produkty OXO (alkohole OXO, plastyfikatory), mocznik do celów technicznych, melaminę, siarkę i inne.

Główne produkty tego segmentu wytwarzane są w spółkach w Kędzierzynie, Puławach, Policach oraz Grzybowie. Grupa Azoty jest trzecim producentem melaminy na świecie, a drugim w Unii Europejskiej. Natomiast w produktach OXO, Grupa jest jedyną w Polsce i piątą w UE pod względem produkcji alkoholi OXO, jednocześnie największą krajową, a piątą unijną firmą produkującą plastyfikatory.

Segment Energetyka

Energia elektryczna i ciepło wytwarzane w ramach Segmentu Energetyka sprzedawane są lokalnie, w bezpośrednim otoczeniu spółek.

Zasadniczym odbiorcą segmentu są poszczególne spółki Grupy Azoty. W obszarze działalności zewnętrznej (poza Grupę) należy wymienić rynek energii elektrycznej i wody grzewczej dla odbiorców lokalnych sieci. Spółki Grupy Azoty posiadają własne sieci dystrybucyjne mediów energetycznych i energii.

Segment Pozostałe

Dopełnieniem funkcjonowania działalności Grupy Azoty jest obszar usługowy skupiony w segmencie pozostałe. Podobnie jak w segmencie energetyka, większość działań tego obszaru realizowane jest na rzecz Grupy Azoty. W obszarze działalności zewnętrznej (poza Grupę) są głównie usługi serwisowe (automatyka, projektowanie, remonty itp.), logistyczne (przewozy samochodowe, kolejowe, porty) i produkcja Wytwórni Katalizatorów. W ramach tego segmentu Grupa prowadzi również szereg działań w zakresie ochrony środowiska, administrowania, usług badawczych oraz zarządzania infrastrukturą.

3.2. Charakterystyka podstawowych produktów

SEGMENT NAWOZY-AGRO

Nawozy mineralne w Grupie Azoty klasyfikuje się jako azotowe (jednoskładnikowe) i wieloskładnikowe, zawierające co najmniej dwa z głównych składników: azot (N), fosfor (P) lub potas (K).

Nawozy azotowe

Nawozy azotowe są substancjami, bądź ich mieszaninami zawierającymi azot jako podstawowy składnik odżywczy roślin. W ofercie Grupy Azoty znajduje się szereg nawozów azotowych: mocznik, nawozy saletrzone (w tym saletra amonowa, saletrzak, RSM), nawozy azotowe z siarką (powstałe w wyniku mieszania nawozów w procesie technologicznym: siarczanoazotan amonu, mieszaniny mocznika i siarczanu w formie stałej i ciekłej oraz siarczan amonu). Głównym surowcem do produkcji nawozów azotowych jest gaz ziemny.

Mocznik - to nawóz azotowy zawierający 46% azotu, produkowany w Puławach (PULREA®, PULGRAN®), Policach (mocznik.pl®) i Kędzierzynie. Jest nawozem uniwersalnym - może być stosowany pod wszystkie rośliny uprawne w różnych okresach wzrostu zarówno w formie stałej jak również w formie roztworu.

Poza rolnictwem produkt wykorzystywany jest również do celów technicznych, głównie w produkcji żywic klejowych, stosowanych w przemyśle płyt drewnopochodnych. Mocznik może stanowić również bazę do dalszego przetworzenia, w tym na płynny nawóz - roztwór saletrzano-mocznikowy RSM® oraz na melaminę.

Nawozy saletrzone

- Saletra amonowa to nawóz azotowy o bardzo dobrej rozpuszczalności w wodzie. Zawiera w swoim składzie od 30% do 34% azotu. Grupa Azoty oferuje szeroką paletę tego produktu w różnych odmianach granulometrycznych, jak granulowany mechanicznie ZAKsan® produkowany w Kędzierzynie o znakomitych parametrach wysiewnych, ale także puławską saletrę perelkową PULAN®. Grupa posiada także w ofercie Saletrę amonową 30 makro z Tarnowa.
- Saletrzak to nawóz azotowy zawierający azot w ilości do 28%. Jest nawozem uniwersalnym, nadającym się do każdego rodzaju gleby. Odznacza się dobrą rozpuszczalnością, dlatego jest łatwo przyswajalny przez rośliny uprawne. Grupa Azoty oferuje produkty o zróżnicowanej strukturze granul tj. granulowany kędzierzyński Salmag® (w tym z dodatkiem siarki czy boru), a także produkty perelkowe jak: Saletrzak 27 standard oraz Saletrzak 27 standard z borem.

- Roztwór saletrzano-mocznikowy (RSM®) to płynny nawóz azotowy. Roztwór produkowany jest w trzech rodzajach o różnych zawartościach azotu: 32%, 30% i 28%. RSM®, ze względu na swą postać, jest bardzo łatwo przyswajalny przez rośliny. Występuje także w wersji z dodatkiem siarki jako - RSM®S.

Nawozy azotowe z siarką

Są to nawozy poprawiające bilans siarki w glebie, dodatkowo korzystnie wpływają na przyswajalność azotu przez rośliny uprawne, co podnosi jakość i wielkość uzyskiwanych plonów:

- Siarczan amonu jest to prosty nawóz azotowy z siarką, zawierający 21% azotu oraz 24% siarki. Jest produktem ubocznym przy produkcji kaprolaktamu lub odsiarczania spalin. Grupa Azoty oferuje szeroką gamę siarczanu amonu o różnej postaci granulometrycznej: selekcjonowany, makro, standard i krystaliczny.
- Saletrosan® - siarczanoazotan amonu - jest nawozem azotowym z siarką powstałym w wyniku zmieszania azotanu amonu i siarczanu amonu. Zawiera 26% azotu oraz 13% siarki.
- Polifoska® 21 to nawóz azotowy z siarką, będący mieszaniną siarczanu amonu z mocznikiem. Produkt zawiera 21% azotu i 35% siarki.
- PULASKA® to ciekły nawóz azotowy z siarką, powstały w wyniku zmieszania mocznika i siarczanu amonu o 20% zawartości azotu i 6% siarki.
- PULGRAN®S - siarczan mocznikowo-amonowy, jest to nawóz azotowy z siarką w postaci białych półsferycznych pastylek. Powstaje w wyniku zmieszania mocznika i siarczanu amonu. Produkowany jest w dwóch rodzajach zawierających inny udział składników tj. 37% azotu, 21% siarki oraz 33% azotu, 31% siarki.

Nawozy wieloskładnikowe (NPK, NP)

Nawozy wieloskładnikowe NPK i NP są to nawozy uniwersalne, które w zależności od składu mogą być stosowane do różnych rodzajów roślin i gleb. Oprócz podstawowych składników: azotu (N), fosforu (P) i potasu (K), nawozy te zawierają drugorzędne składniki pokarmowe: magnez, siarkę, wapń oraz mogą zawierać mikroelementy jak bor i cynk.

Nawozy wieloskładnikowe mogą być stosowane pod wszystkie rośliny uprawne. Aktualna oferta Grupy Azoty zawiera ponad 40 rodzajów nawozów wieloskładnikowych, sprzedawanych pod nazwami handlowymi: Polifoska®, Polidap®, Polimag®, Super Fos Dar 40™, Amofoska®. Produkowane są też nawozy o składach dedykowanych, na indywidualne potrzeby klientów.

Fosforyty - surowiec do produkcji nawozów wieloskładnikowych występuje w postaci naturalnych złóż, w różnych częściach kuli ziemskiej. Fosforyty są skałami osadowymi zawierającymi minerały fosforowe, które podlegają procesom wydobywania i wzbogacenia głównie dla potrzeb produkcji kwasu fosforowego. Otrzymany kwas fosforowy jest półproduktem do produkcji nawozów wieloskładnikowych NP i NPK.

Amoniak - surowiec do produkcji nawozów, otrzymywany w wyniku bezpośredniej syntezy azotu i wodoru. Amoniak jest podstawowym półproduktem do produkcji nawozów azotowych oraz wieloskładnikowych. Stosowany jest również w przemyśle chemicznym m.in. do produkcji kaprolaktamu, polimerów oraz jako czynnik chłodniczy. Głównym surowcem do produkcji amoniaku jest gaz ziemny.

SEGMENT TWORZYWA

Tworzywa inżynieryjne

Tworzywa inżynieryjne stanowią grupę produktów, które charakteryzują się wysoką odpornością termiczną, jak i dobrymi właściwościami mechanicznymi. Posiadają szereg bardzo korzystnych właściwości fizycznych, dzięki którym znalazły zastosowanie między innymi w przemyśle motoryzacyjnym, budownictwie, elektrotechnice, artykułach gospodarstwa domowego oraz przemyśle spożywczym i włókienniczym.

Grupa Azoty produkuje poliamid 6 (PA6) i tworzywa modyfikowane (z dodatkami wpływającymi na zmianę właściwości fizykochemicznych finalnych tworzyw) na bazie poliamidu 6 i innych tworzyw inżynieryjnych (POM, PP, PBT, PA6.6). Produkowane są także tworzywa modyfikowane o składach dedykowanych, na potrzeby indywidualnych klientów.

Poliamid 6 (PA6) jest wysokiej jakości termoplastycznym tworzywem w postaci granulatu do przetwórstwa wtryskowego i wytłaczania. Zajmuje czołowe miejsce wśród inżynierskich tworzyw sztucznych. Cenionymi markami Grupy Azoty w tym segmencie są Tarnamid® i Alphalon®.

Kaprolaktam

Kaprolaktam to organiczny związek chemiczny. Jest półproduktem wykorzystywanym przy produkcji poliamidu 6 (PA6). Głównymi surowcami, z których jest produkowany są benzen i fenol. Produktem ubocznym, jaki powstaje przy jego produkcji, jest siarczan amonu.

SEGMENT CHEMIA

Produkty OXO

Do tej grupy produktów należą: alkohole OXO, plastyfikatory oraz aldehydy.

Alkohole OXO

Wśród alkoholi OXO wiodącym produktem jest 2-etyloheksanol (2-EH) stosowany jako półprodukt w wielu procesach m.in. estryfikacji, produkcji akrylanów, dodatków do paliw oraz w przemyśle farb i lakierów. W tej samej grupie produktów znajduje się n-Butanol oraz Izobutanol.

Plastyfikatory

Znaczącą grupę produktów stanowią plastyfikatory. Grupa Azoty ZAK S.A. produkuje trzy rodzaje plastyfikatorów pod nazwami handlowymi: Oxoviflex® (DEHT), Oxoplast Medica® (DEHP), Oxoplast® O (DEHP) oraz Oxoplast® PH (DHPH). Produkty te wykorzystywane są w budownictwie, motoryzacji, produkcji obuwia, kabli i przewodów, produkcji opakowań oraz produktów medycznych. Kluczowym dla Grupy plastyfikatorem jest DEHT (DOTP), który w ofercie handlowej występuje pod marką Oxoviflex® i jest plastyfikatorem bezftalanowym.

W ramach kompleksu produkcyjnego OXO wytwarza się aldehydy będące półproduktami do otrzymywania alkoholi OXO. Aldehyd n-maśtowy i aldehyd izomaśtowy widnieją także w ofercie dla odbiorców.

W ofercie segmentu OXO występuje także wodór oraz Oktanol F znajdujący zastosowanie jako czynnik flotacyjny.

Siarka

W ofercie Grupy Azoty SIARKOPOL surowiec ten jest siarką kopalnianą. Podstawowym zastosowaniem siarki jest produkcja kwasu siarkowego, który wykorzystywany jest głównie do produkcji nawozu dwuskładnikowego DAP. Siarka oferowana jest w różnych formach, m.in. płynnej i granulowanej. Na potrzeby własne Grupy Azoty siarka jest też kupowana od innych dostawców, a pozyskana z odsiarczania gazu i ropy naftowej.

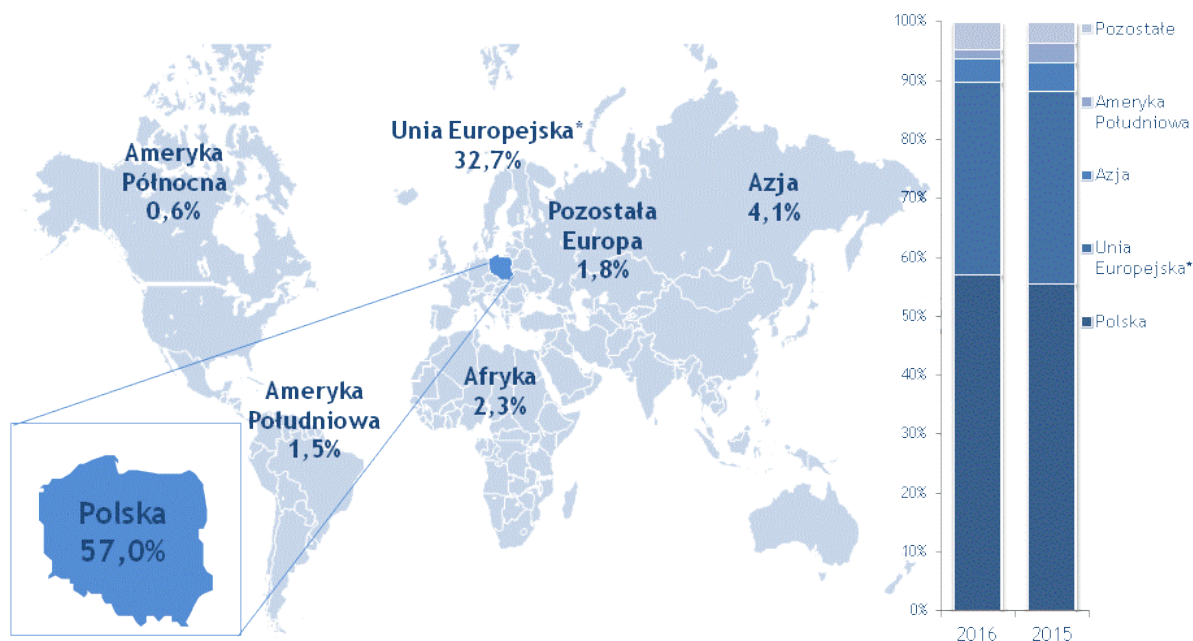
Melamina

Jest to nietoksyczny i niepalny produkt w postaci białego proszku. Wykorzystywany jest w wielu aplikacjach: do produkcji żywic syntetycznych, tworzyw sztucznych termoutwardzalnych, klejów, farb, lakierów (w tym piecowych), środków pomocniczych dla przemysłu włókienniczego, środków przeciwzapalnych i innych.

3.3. Informacje o rynkach sprzedaży oraz o źródłach zaopatrzenia w materiały do produkcji, w towary i usługi

Produkty Grupy Azoty sprzedawane są na rynkach całego świata, głównie w krajach Unii Europejskiej, a także na rynku krajowym.

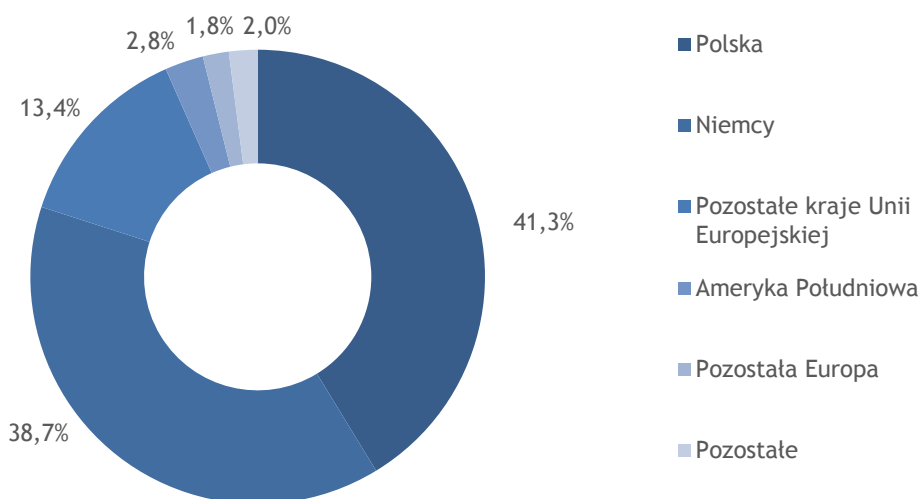
Kierunki sprzedaży Grupy Azoty w rozbiciu na regiony (wg przychodów ze sprzedaży)

* bez Polski

Źródło: Opracowanie własne.

Kierunki sprzedaży Jednostki Dominującej w rozbiciu na regiony (wg przychodów ze sprzedaży)

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród odbiorców współpracujących z Jednostką Dominującą wystąpił jeden odbiorca, którego udział w przychodach ogółem w 2016 roku przekroczył 10%. Jest to spółka Grupa Azoty ATT Polymers GmbH, podmiot zależny Jednostki Dominującej.

Zaopatrzenie w surowce strategiczne

Grupa Azoty w znacznej części zaopatruje się w materiały do produkcji oraz towary i usługi na rynku krajowym oraz w krajach Unii Europejskiej. Niektóre surowce, jak np. fosforyty czy ilmenit,

kupowane są od dostawców spoza Unii Europejskiej. Ponadto istotny udział mają również surowce dostarczane w ramach Grupy Kapitałowej, tj. amoniak i częściowo siarka.

Wśród firm współpracujących z Grupą Azoty wystąpił dostawca, którego udział w kosztach zakupu surowców przekroczył 10%. Jest to spółka Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo (PGNiG S.A.).

Amoniak

Strategia zakupowa w tym obszarze bazuje głównie na optymalizacji dostaw wewnątrz Grupy. Dostawy wewnątrzgrupowe realizowane są na zasadach rynkowych. Grupa Azoty, jest największym w Polsce i regionie Europy Środkowo-Wschodniej producentem amoniaku, który wytwarzany jest w kilku instalacjach. Równolegle Grupa Azoty jest jednym z największych konsumentów tego surowca w regionie.

Grupa Azoty, poza zabezpieczeniem własnych potrzeb, sprzedaje nadwyżki amoniaku na rynku. Skuteczna realizacja procesu zakupowego jest w dużym stopniu uzależniona od sytuacji na rynku nawozowym i w sektorze gazu ziemnego.

Benzen

Dostawy benzenu realizowane są głównie na bazie kontraktów rocznych, jako dostawy uzupełniające realizowane są zakupy spotowe. Głównym kierunkiem dostaw są źródła krajowe oraz z regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Rynek benzenu jest w dużym stopniu uzależniony od sytuacji na rynku ropy naftowej oraz relacji popytowo-podażowej na rynku globalnym, głównie w zakresie zapotrzebowania na benzen z rynków pozaeuropejskich.

Fenol

Strategia zakupowa w tym obszarze bazuje głównie na dostawach z rynku krajowego i krajów Unii Europejskiej oraz dostawach uzupełniających spoza Europy. Duży wpływ na sytuację na rynku fenolu w roku 2016 miał rynek benzenu (główny element formuł cenowych dla fenolu) oraz turbulencje popytowo-podażowe związane z dużą fluktuacją cen w najważniejszych europejskich notowaniach. Grupa Azoty zabezpiecza własne potrzeby na bazie bezpośrednich umów wieloletnich z największymi producentami fenolu w Europie.

Energia elektryczna

Zakup energii elektrycznej dla spółek Grupy Azoty opiera się na głównych krajowych sprzedawcach energii - PGE Obrót S.A., ENEA S.A., TAURON Sprzedaż S.A. - obsługujących dużych klientów. W wyniku przetargów na 2016 rok spółki Grupy Azoty podpisały dedykowane porozumienia transakcyjne w ramach funkcjonujących umów ramowych. Uzyskano kilkuprocentowe obniżki cen energii elektrycznej w stosunku do cen z 2015 roku. Strategia zakupowa w zakresie energii elektrycznej pozwoliła na uzyskanie konkurencyjnych cen i warunków kontraktu m. in. poprzez wykorzystanie skali zakupowej. Ze względu na zmienność tego rynku jak i zmienność regulacji prawnych z nim związanych, polityka zakupu tego surowca realizowana była na podstawie kontraktów krótkoterminowych.

Fosforyty

Dostawy fosforytów realizowane są na bazie umów okresowych lub kontraktów typu spot, w większości od producentów afrykańskich, w tym głównie z rejonu Afryki Północnej, m.in. ze względu na posiadaną relatywnie dużą dostępność oraz bogatą infrastrukturę w zakresie logistyki morskiej. Sytuacja na rynku fosforytów jest w dużym stopniu związana z sytuacją w sektorze nawozowym. W ramach Grupy Azoty realizowane są wspólne zakupy tego surowca dla Grupy Azoty POLICE i GZNF „Fosfory” Sp. z o.o.

Gaz ziemny

Dostawy gazu wysokometanowego, jak i gazu ze źródeł lokalnych realizował PGNiG S.A. na podstawie umów wieloletnich. Dostawy od innych kontrahentów realizowane były w ramach umów krótkoterminowych. Grupa Azoty w 2016 roku zakupiła 70,7% gazu od PGNiG S.A., pozostałe 29,3% pochodziło z innych źródeł.

Propylen

Dostawy propylenu dla Grupy Azoty realizowane są głównie na bazie kontraktów rocznych, a jako dostawy uzupełniające realizowane są zakupy spotowe. Ceny propylenu są w dużym stopniu uzależnione od poziomu cen ropy naftowej. Grupa Azoty realizuje zdywersyfikowaną strategię zakupową opartą głównie na dostawach z krajów Unii Europejskiej oraz z Rosji i krajów byłego

ZSRR. Dostawy z tego regionu w istotnym stopniu wpływają na redukcję kosztów zakupu tego surowca.

Siarka

Grupa Azoty jest największym producentem, jak i konsumentem siarki płynnej w Polsce i w regionie. Strategia zakupowa w tym obszarze bazuje na optymalizacji dostaw siarki z zasobów Grupy (Grupa Azoty SIARKOPOL) oraz równoległych dostawach siarki petrochemicznej, co gwarantuje Grupie Azoty dużą elastyczność w zakresie zabezpieczenia dostaw i znacząco obniża ryzyko ograniczeń podaży. Ponadto Grupa Azoty dysponuje największym w Polsce zapleczem logistycznym, co stanowi dodatkową przewagę konkurencyjną. Zakupy siarki dla Grupy są realizowane w ramach scentralizowanej strategii - wspólne zakupy dla całej Grupy Azoty umożliwiają kumulację wolumenów, co pozwala na redukcję kosztów zakupu tego surowca.

Sól potasowa

Podstawowymi dostawcami soli potasowej (KCl), z uwagi na bogate źródła surowcowe i konkurencyjne warunki handlowe, są producenci z regionu byłego ZSRR (Rosja, Białoruś). Strategia zakupowa Grupy Azoty opiera się głównie na umowach ramowych. Uzupełniające dostawy są realizowane okresowo z Europy Zachodniej. Grupa Azoty realizuje scentralizowaną strategię zakupową poprzez wspólne zakupy dla Grupy Azoty POLICE i GZNF „Fosfory” Sp. z o.o.

Węgiel

Zakup tego surowca dla Grupy Azoty ogranicza się głównie do zaopatrzenia na rynku krajowym. Dostawy przy większych odległościach, dużych ilościach i wymaganej jakości stają się nieopłacalne. Na ceny miał w energetyce w Polsce nie mają bezpośredniego wpływu ceny międzynarodowe obowiązujące w portach ARA (Amsterdam, Rotterdam, Antwerpia) i stanowią jedynie punkt odniesienia co do polityki cenowej polskich spółek węglowych.

Strategia większości spółek z Grupy Azoty w tym obszarze zakłada realizowanie zakupów w oparciu o umowy krótkoterminowe z gwarancją niezmienności ceny. Tylko spółka w Puławach, ze względu na specyfikę parametrów jakościowych realizuje umowę wieloletnią z możliwością negocjacji cen. Zawarte kontrakty zabezpieczają główne potrzeby na ten surowiec w Grupie Azoty.

3.4. Umowy znaczące

Umowy zostały ujęte w porządku chronologicznym.

Umowy znaczące

Umowa Ramowa sprzedaży paliwa gazowego oraz dwustronne Kontrakty Indywidualne

W dniu 13 kwietnia 2016 roku została zawarta przez Jednostkę Dominującą wraz z jej spółkami zależnymi: Grupa Azoty PUŁAWY, Grupa Azoty POLICE, Grupa Azoty KĘDZIERZYN, Grupa Azoty SIARKOPOL (dalej łącznie zwani „Odbiorcami”), a Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. Umowa Ramowa sprzedaży paliwa gazowego oraz dwustronne Kontrakty Indywidualne.

Umowa Ramowa reguluje jednakowy dla Odbiorców tryb zawierania i wypowiedzania Kontraktów Indywidualnych, opis procesów zamawiania, regulowania płatności, wstrzymywania i ograniczania dostaw, klauzule re negocjacyjne oraz zasady wspólnego rozliczania dostaw.

Umowa Ramowa została zawarta na czas nieoznaczony, a jej postanowienia mają zastosowanie dla dostaw realizowanych od dnia 1 kwietnia 2016 roku. Natomiast Kontrakty Indywidualne zawarte zostały na różne okresy dostaw, najdłuższy z nich zawarty jest na okres do 30 września 2019 roku.

Wartość netto Umowy Ramowej wraz z Kontraktami Indywidualnymi w okresie ich obowiązywania oszacowana została na około 3,3 mld PLN netto.

Podpisana Umowa Ramowa wraz z Kontraktami Indywidualnymi zabezpiecza powyżej 50% zapotrzebowania na gaz Odbiorców z Grupy Kapitałowej Grupa Azoty. O szczegółach zawartej umowy Spółka poinformowała raportem nr 23/2016.

Umowy istotne

Istotne Umowy ubezpieczeniowe Grupy

Ubezpieczenie ryzyka kredytu kupieckiego w Grupie Azoty PUŁAWY

W styczniu 2016 roku została odnowiona Polisa Ubezpieczenia Ryzyka Kredytu Kupieckiego na okres od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku z Towarzystwem Ubezpieczeń Euler Hermes S.A. (TUEH S.A.). Ubezpieczenie objęło sprzedaż kaprolaktamu i melaminy w kraju

i w eksporcie oraz innych produktów do odbiorców kaprolaktamu i melaminy oraz PUC-C i przedgonu alkoholowego. Należności są ubezpieczone do wysokości przyznanych przez TUEH S.A. limitów kredytowych (poza transakcjami realizowanymi w ramach gwarancji bankowych, akredytyw lub awalu).

W styczniu 2016 roku została zawarta z TUEH S.A. na okres od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku nowa Polisa Ubezpieczenia Ryzyka Kredytu Kupieckiego. Ubezpieczeniem została objęta sprzedaż nawozów na eksport, sprzedaż: NOXy®, LIKAM®, PULNOx® do elektrociepłowni, elektrowni, cementowni, spalarni śmieci, oczyszczalni ścieków oraz sprzedaż krajowa mocznika na cele techniczne.

Należności są ubezpieczone do wysokości przyznanych przez Ubezpieczyciela limitów kredytowych (poza transakcjami zabezpieczonymi w formie gwarancji bankowych i akredytyw). W grudniu 2016 roku powyższe Polisy zostały przedłużone na okres do dnia 31 stycznia 2017 roku, a następnie po dniu bilansowym zawarto nowe polisy ubezpieczenia ryzyka Kredytu kupieckiego z Euler Hermes na okres do 31 stycznia 2018 roku, zapewniające dotychczasowy zakres ubezpieczenia.

Ubezpieczenie ryzyk budowy i montażu w Grupie Azoty

W lutym 2016 roku Jednostka Dominująca zawarła z pooliem ubezpieczeniowym ERGO HESTIA/PZU/WARTA Umowę Generalną ubezpieczenia wszystkich ryzyk budowy i montażu. Umowa obowiązuje od dnia 5 lutego 2016 roku do dnia 30 czerwca 2018 roku i określa warunki ubezpieczenia robót budowlano-montażowych zarówno inwestycyjnych, jak i remontowych wykonywanych w ramach kontraktów zawieranych przez spółki wchodzące w skład Grupy Azoty, w tym również roboty budowlano-montażowe wykonywane we własnym zakresie przez te spółki. Kontrakty są objęte ubezpieczeniem pod warunkiem ich zgłoszenia w okresie obowiązywania w/w Umowy.

Skonsolidowany Program Ubezpieczeniowy Grupy Azoty

W dniu 30 czerwca 2016 roku zostały wystawione przez PZU polisy ubezpieczeniowe dotyczące czterech wiodących spółek Grupy Azoty, tj. Jednostki Dominującej, Grupy Azoty KĘDZIERZYN, Grupy Azoty POLICE oraz Grupy Azoty PUŁAWY w zakresie:

- ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk (ALLR),
- ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk (EEI),
- ubezpieczenia utraty zysku wskutek szkody objętej ubezpieczeniem ALLR (BI),
- ubezpieczenia maszyn od uszkodzeń w zakresie wszystkich ryzyk (MB).

Ponadto w dniu 30 czerwca 2016 roku dla spółek Grupy Azoty zostały wystawione przez pool ERGO HESTIA/PZU/WARTA roczne polisy dotyczące ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub posiadania mienia (OC) oraz ubezpieczenia mienia w transporcie krajowym i międzynarodowym.

Powyższe Polisy potwierdzają udzielenie ochrony ubezpieczeniowej w okresie od dnia 1 lipca 2016 roku do dnia 30 czerwca 2017 roku i zostały wystawione w ramach dwuletniego okresu rozliczeniowego, 3-letnich Umów Generalnych zawartych przez w/w cztery wiodące spółki Grupy Azoty, obowiązujących od dnia 1 lipca 2015 roku do dnia 30 czerwca 2018 roku, które zapewniają Grupie kompleksową ochronę przed ryzykami katastroficznymi i istotnymi.

Następnie w listopadzie 2016 roku sześć spółek Grupy Azoty, tj. Jednostka Dominująca, Grupa Azoty KĘDZIERZYN, Grupa Azoty POLICE, Grupa Azoty PUŁAWY, Grupa Azoty SIARKOPOL oraz GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. przystąpiło do Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych PZUW oraz utworzyła w jego ramach Związek Wzajemności Członkowskiej.

W grudniu 2016 roku w/w spółki Grupy zawarły z PZU porozumienia o skróceniu i rozwiązaniu z dniem 28 lutego 2017 roku umów generalnych oraz polis ubezpieczenia ALLR, EEI, BI i MB.

Następnie po dniu bilansowym w/w spółki z Grupy wynegocjowały i zawarły z TUV PZUW nowy program ubezpieczenia na okres 2 lat od 1 marca 2017 do 28 lutego 2019 obejmujący:

- ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk (ALLR),
- ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk (EEI),
- ubezpieczenia utraty zysku wskutek szkody objętej ubezpieczeniem ALLR (BI),
- ubezpieczenia maszyn od uszkodzeń w zakresie wszystkich ryzyk (MB).

Ubezpieczenie OC środowiskowe

W dniu 27 lipca 2016 roku nastąpiło odnowienie polisy dotyczącej skonsolidowanego ubezpieczenia środowiskowego zawartej z AIG Europe Limited Sp. z o.o. Oddział w Polsce na okres od dnia 1 sierpnia 2016 roku do dnia 31 lipca 2017 roku. Całkowita suma ubezpieczenia wynosi 20 mln zł dla czterech kluczowych spółek Grupy Azoty.

Ubezpieczenie OC D&O

W dniu 17 września 2016 roku nastąpiło odnowienie przez Jednostkę Dominującą w PZU S.A. skonsolidowanego Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej Dyrektorów i Członków Zarządu (D&O) obejmującego spółki z Grupy Azoty zawarte na okres od 17 września 2016 roku do 16 września 2017 roku. Całkowita suma ubezpieczenia wynosi 200 mln zł.

Umowa Zlecenia Brokerskiego

W dniu 31 grudnia 2016 roku wygasta Umowa Zlecenia Brokerskiego z dnia 31 maja 2013 roku zawarta pomiędzy wiodącymi spółkami Grupy Azoty: Jednostką Dominującą, Grupą Azoty KĘDZIERZYN, Grupą Azoty POLICE, Grupą Azoty PUŁAWY a Konsorcjum Brokerów: Nord Partner Sp. z o.o. i FST-Management Sp. z o.o. Umowa zlecenia brokerskiego dotyczyła świadczenia usług pośrednictwa i doradztwa ubezpieczeniowego.

Przystąpienie do Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW PZUW)

W związku z kończącym się w dniu 31 grudnia 2016 roku okresem obowiązywania Umowy Zlecenia Brokerskiego podjęto decyzję o wprowadzeniu nowego programu ubezpieczeniowego polegającego na ubezpieczeniu majątku Grupy Azoty w TUW PZUW. W grudniu 2016 roku Zarząd Jednostki Dominującej podpisał list intencyjny oraz Deklarację przystąpienia do TUW PZUW sześciu największych podmiotów Grupy Azoty.

W styczniu 2017 roku podjęto rozmowy z przedstawicielami TUW w sprawie nowego programu ubezpieczeń oraz nowych warunków ubezpieczenia majątku Grupy z terminem 1 marca 2017 roku.

W drugim etapie prac nad nowym programem ubezpieczenia Grupy Azoty przewiduje się sukcesywne zawieranie polis w TUW PZUW w pozostałych ryzykach ubezpieczeniowych po okresie obowiązywania dotychczasowych umów i polis, który wyczerpuje się z dniem 30 czerwca 2017 roku.

W trzecim etapie wdrożenia nowego programu nastąpi sukcesywne pozyskiwanie do TUW PZUW pozostałych podmiotów Grupy Azoty.

Umowy dofinansowania projektów

- W dniu 2 lutego 2016 roku zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu „Budowa instalacji redukcji NOx na kotłach OP-215 nr 4 i 5 w Zakładach Azotowych „Puławy” S.A.” na rachunek Grupy Azoty PUŁAWY wpłynęło dofinansowanie w wysokości 3 479,2 tys. zł.
- W dniu 24 marca 2016 roku Grupa Azoty S.A. otrzymała drugą transzę dofinansowania w wysokości 222 tys. zł w ramach Umowy z dnia 30 marca 2015 roku, zawartej pomiędzy Narodowym Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie a Instytutem Nowych Syntezy Chemicznych w Puławach będącym liderem konsorcjum, w którego skład wchodzi Jednostka Dominująca. Dofinansowanie zostało przyznane na projekt realizowany w ramach programu badań stosowanych w ścieżce B pt. „Kompleksowy przerób strumieni odpadowych zawierających siarczany sodu z wykorzystaniem metod elektromembranowych w kierunku wytworzenia roztworu ługu sodowego i kwasu siarkowego”.
- W dniu 2 września 2016 roku Jednostka Dominująca podpisała z Ministerstwem Rozwoju umowę na finansowe wsparcie kwotą 20 mln zł budowy Centrum Badawczo Rozwojowego w Tarnowie. Całkowita wartość projektu wynosi blisko 88 mln zł. Uzyskana dotacja w ramach działania „Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój stanowi blisko 30% kosztów kwalifikowanych projektu. W dniu 31 stycznia 2017 roku podpisano Aneks do umowy zmieniający harmonogram rzeczowo-finansowy oraz płatności.
Głównym założeniem projektu jest rozbudowa infrastruktury badawczo-rozwojowej pozwalającej na zwiększenie skali własnych prac badawczych, stworzenie możliwości weryfikacji wyników tych prac i badań w skali półtechnicznej oraz powiększenie potencjału kadrowego Grupy Azoty w obszarze B+R.
W ramach rozbudowanej infrastruktury B+R planowana jest realizacja prac badawczych w obszarach zaawansowanych materiałów, nowoczesnych produktów nawozowych, nowych technologii oraz wyrobów proekologicznych.
Zakres projektu obejmuje budowę nowego budynku laboratoryjno-biurowego wraz z halą półtechniczną oraz zakup niezbędnego wyposażenia i sprzętu badawczego oraz oprogramowania.
Zgodnie z realizowaną Strategią na cele badawczo-rozwojowe Grupa Azoty będzie przeznaczać do 1 proc. przychodów. Intensyfikacja działań w sferze badawczo-rozwojowej i innowacyjnej będzie prowadzona między innymi w oparciu o Chemiczne Centrum Technologii i Rozwoju w Tarnowie.

- Jednostka Dominująca otrzymała w dniu 22 września 2016 roku trzecią transzę dofinansowania w wysokości 569 tys. zł, a w dniu 20 grudnia 2016 roku czwartą transzę w wysokości 6 191 tys. zł, w ramach Umowy z dnia 30 czerwca 2014 roku, zawartej z Ministrem Środowiska, w imieniu którego działa Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, na realizację projektu pn. „Instalacja oczyszczania spalin w Zakładach Azotowych w Tarnowie - Mościcach S.A.” Projekt dofinansowano ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009 - 2014.
- W dniu 6 grudnia 2016 roku podpisano Umowę o dofinansowanie Projektu „Opracowanie procesu otrzymywania e-kaprolaktonu z cykloheksanonu i nadtlenu wodoru z wykorzystaniem katalizy chemo-enzymatycznej” w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. Wartość udzielonego dofinansowania wynosi 2 042,3 tys. zł.

Umowy handlowe

Umowa z Uralkali Trading SIA

W dniu 21 stycznia 2016 roku Grupa Azoty POLICE zawarła z Uralkali Trading SIA z siedzibą w Rydze, Łotwa umowę dotyczącą zakupu soli potasowej.

Wartość zawartej umowy oszacowano na kwotę 288 mln zł. Umowa zawarta została na czas określony od dnia 4 stycznia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku. Umowa przewidywała realizację dostaw według ustalonego harmonogramu, w partiach po około 3 000 ton.

Podpisanie umowy z PGNiG Supply&Trading GmbH

W dniu 11 marca 2016 roku Grupa Azoty POLICE zawarła z PGNiG Supply & Trading GmbH z siedzibą w Monachium, Niemcy (spółka zależna spółki Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.), umowę dotyczącą sprzedaży paliwa gazowego.

Szacunkowa wartość świadczeń wynikających z zawartej Umowy wynosi ok. 151 600 tys. zł. Umowa reguluje warunki sprzedaży paliwa gazowego w okresie od dnia 1 października 2016 roku do dnia 1 października 2017 roku.

Podpisanie umowy z Nitron Group Corporation

W dniu 18 kwietnia 2016 roku Grupa Azoty POLICE zawarła umowę dotyczącą zakupu soli potasowej z Nitron Group Corporation z siedzibą w Greenwich, USA (jako sprzedającym).

Wartość Umowy szacowana jest na kwotę 176 000 tys. zł. Umowa zawarta została na czas określony od dnia 1 kwietnia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku. Umowa przewidywała realizację dostaw według ustalonego harmonogramu, w partiach od 3 000 - 15 000 ton.

Podpisanie umowy z PKP Cargo

W dniu 23 czerwca 2016 roku Grupa Azoty zawarła z PKP CARGO dwuletni kontrakt na przewozy ponad 4 mln ton produktów nawozowych i chemicznych oraz surowców dla spółek z Grupy Azoty.

Szacunkowa łączna wartość kontraktu wynosi blisko 200 mln zł. Współpracę między PKP CARGO a Grupą Azoty regulują umowa ramowa oraz oddzielne umowy wolumenowe z pięcioma spółkami Grupy Azoty. Jest to kontynuacja dotychczasowej współpracy pomiędzy tymi podmiotami.

W ramach nowego kontraktu PKP CARGO będzie świadczyć kompleksowe usługi transportowe na rzecz Grupy Azoty. Największy w Polsce przewoźnik dostarczy m.in. nawozy, wyroby chemiczne oraz ładunki w kontenerach do odbiorców w kraju oraz obsłuży połączenia w ruchu międzynarodowym. Część transportów obejmie przewozy pomiędzy spółkami w ramach Grupy Azoty. Na podstawie nowego kontraktu przez dwa lata PKP CARGO będzie obsługiwać oprócz Jednostki Dominującej: Grupę Azoty PUŁAWY, Grupę Azoty KĘDZIERZYN, Grupę Azoty POLICE, Grupę Azoty SIARKOPOL.

Na podstawie osobnej umowy z Grupą Azoty PKP CARGO obsługuje także przewozy węgla ze śląskich kopalń i lubelskiej Bogdanki. Podpisany w marcu kontrakt obejmuje transport blisko 900 tys. ton tego surowca.

Zawarcie umowy z Thorø Nielsen A/S

W dniu 8 listopada 2016 roku Grupa Azoty POLICE zawarła z Thorø Nielsen A/S z siedzibą w Herning, Dania, umowę dotyczącą sprzedaży nawozów wieloskładnikowych oraz mocznika.

Umowa zawarta została na czas oznaczony od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku według ustalonego harmonogramu i warunków handlowych. Szacunkowa wartość świadczeń wynikających z Umowy wynosi 135 295 tys. zł.

Przedłużenie umowy z Lubelskim Węglem "Bogdanka" S.A.

W dniu 6 grudnia 2016 roku został podpisany przez Grupę Azoty PUŁAWY aneks do Wieloletniej Umowy Sprzedaży Węgla Energetycznego z dnia 8 stycznia 2009 roku, zawartej ze spółką Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. z siedzibą w Bogdance.

Przedmiotem umowy jest dostawa i sprzedaż węgla energetycznego dla Grupy Azoty PUŁAWY. Aneks przedłuża obowiązywanie Umowy do końca 2021 roku (uprzednio Umowa obowiązywała do końca 2019 roku) oraz w zakresie sprzedaży węgla energetycznego określa nowe warunki:

- cenowo - ilościowe na rok 2017,
- ilościowe na lata 2018-2021.

Cena dla poszczególnych lat wskazanego okresu zostanie ustalona w drodze negocjacji lub w oparciu o formułę cenową bazującą na cenach rynkowych.

W wyniku zawarcia aneksu, szacunkowa wartość umowy od momentu jej zawarcia do 31 grudnia 2021 roku wynosi obecnie (bez uwzględnienia możliwych zwiększeń, odchyłeń i tolerancji) łącznie 1 001 mln zł netto - z czego wartość w latach 2017 - 2021 wyniesie około 343 mln zł netto.

Na mocy obowiązującej Umowy Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. jest głównym dostawcą węgla dla elektrocieplowni działającej w ramach Grupy Azoty PUŁAWY. Umowa ma na celu zapewnienie długoterminowego bezpieczeństwa dostaw węgla o wymaganych przez odbiorcę parametrach.

Umowy handlowe zawarte po dniu bilansowym

Zawarcie umowy z Titania AS

W dniu 17 stycznia 2017 roku Grupa Azoty POLICE zawarła z Titania AS z siedzibą w Hauge i Dalane, Norwegia, umowę dotyczącą zakupu ilmenitu.

Wartość umowy szacowana jest na kwotę 140 mln zł. Umowa zawarta została na czas określony od dnia 1 września 2016 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku. Umowa przewiduje realizację dostaw według ustalonego harmonogramu i warunków handlowych.

3.5. Istotne zdarzenia

Grupa Azoty z tytułem „Ten, który zmienia polski przemysł”

W dniu 20 stycznia 2016 roku podczas Forum „Zmieniamy Polski Przemysł” Grupa Azoty otrzymała wyróżnienie za „inwestycje bez precedensu” oraz za szeroki i będący w aktywnej realizacji program inwestycyjny. Podczas wręczenia nagrody organizatorzy gali podkreślili, że przedsięwzięcia realizowane we wszystkich zakładach Grupy zapewnią firmie stabilny rozwój i podniosą jej konkurencyjność na rynkach zagranicznych.

Oddanie do użytku nowego magazynu nawozów

W lutym 2016 roku zakończono w Tarnowie budowę nowego magazynu luzem- ważnej inwestycji w sektorze nawozowym. Nowy magazyn to nie tylko element ciągu technologicznego produkcji nawozów, ale również bufor do sezonowania i przechowywania w odpowiednich warunkach nawozów produkowanych w Jednostce Dominującej.

Umowa z UDT

Jednostką Dominującą podpisała w dniu 9 marca 2016 roku z Urzędem Dozoru Technicznego (UDT) porozumienie o współpracy. Działania, które będą realizowane na podstawie porozumienia, mają podnieść poziom bezpieczeństwa eksploatowanych przez Jednostkę Dominującą urządzeń technicznych i instalacji podlegających dozorowi technicznemu.

Powołanie Polskiej Fundacji Narodowej

W lipcu 2016 roku 17 największych polskich przedsiębiorstw, w tym Grupa Azoty, powołało Polską Fundację Narodową, której zadaniem będzie promocja polskiej gospodarki, a także kształtowanie pozytywnego wizerunku spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz prowadzonych przez nie inwestycji w Polsce i zagranicą.

Fundatorami Polskiej Fundacji Narodowej są czołowe polskie koncerny z kluczowych sektorów gospodarki: energetyki, transportu, logistyki, wydobywania, hutnictwa, paliw, ubezpieczeń, chemii, sektora finansowego, nieruchomości, a także gier losowych.

Na liście przedsiębiorstw zakładających fundację znajdują się cztery grupy energetyczne dostarczające energię elektryczną do ponad 90 proc. odbiorców: PGE Polska Grupa Energetyczna, Enea, Energa, Tauron, a także najwięksi producenci i sprzedawcy gazu oraz paliw w kraju, czyli Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo, PKN Orlen oraz Grupa Lotos. Wśród fundatorów znajdują

się również czołowi dostawcy usług ubezpieczeniowych i finansowych, czyli PZU, PKO BP i Giełda Papierów Wartościowych, jak również lider na rynku gier losowych, Totalizator Sportowy.

Zadaniem fundacji jest w szczególności promocja i ochrona wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej oraz polskiej gospodarki, a także kształtowanie pozytywnego odbioru społecznego inwestycji prowadzonych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa. Wśród celów organizacji jest także współpraca ze społecznościami lokalnymi oraz organizacjami społecznymi i gospodarczymi, a także organizowanie i finansowanie inicjatyw społecznych.

Zakończenie rozmów w sprawie potencjalnych możliwości konsolidacji sektora chemiczno-nawozowego

W dniu 26 lipca 2016 roku Jednostka Dominująca otrzymała od Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. oraz od Anwil S.A. wypowiedzenie Umowy o zachowaniu poufności zawartej w styczniu 2015 roku pomiędzy Jednostką Dominującą a Skarbem Państwa, Polskim Koncernem Naftowym ORLEN S.A. oraz spółką Anwil S.A.

Umowa dotyczyła negocjacji, których celem miało być zawarcie przez powyższe podmioty umowy określającej ewentualne możliwości integracji sektora chemiczno-nawozowego. Z uwagi na możliwość negatywnego wpływu na przebieg lub wynik negocjacji podjęto decyzję o opóźnieniu informacji poufnej na podstawie art. 57 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Zaplecze badawcze w Kędzierzynie-Koźlu

W Grupie Azoty KĘDZIERZYN powstanie zaawansowane zaplecze badawcze. W dniu 8 sierpnia 2016 roku w Warszawie Ministerstwo Rozwoju i Grupa Azoty KĘDZIERZYN podpisały umowę o dofinansowanie projektu utworzenia Centrum Badań i Rozwoju w zakresie opracowywania wysoko zaawansowanych substancji chemii tworzyw syntetycznych. W wyniku jego realizacji w Kędzierzynie-Koźlu powstanie laboratorium aplikacyjne prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe z wykorzystaniem infrastruktury badawczo-rozwojowej. Łączny koszt projektu to blisko 13 mln zł, z czego 2,8 mln zł stanowi dotacja przyznana spółce ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Przedłużenie koncesji poszukiwawczej

Grupa Azoty POLICE w dniu 4 sierpnia 2016 roku otrzymała informację o decyzjach Ministerstwa Przemysłu i Górnictwa Senegal:

- W sprawie przedłużenia spółce African Investment Group S.A. (spółka zależna Grupy Azoty POLICE) koncesji poszukiwawczej fosforytów i substancji powiązanych w regionie KEBEMER (Region De Louga) o kolejne trzy lata, począwszy od dnia 9 lipca 2016 roku. Dotychczasowa koncesja poszukiwawcza fosforytów i substancji powiązanych była przyznana na okres od 10 lipca 2013 roku do dnia 9 lipca 2016 roku. Obecna, przedłużona koncesja obejmuje obszar około 472 km². W trzyletnim okresie obowiązywania nowej koncesji, spółka African Investment Group S.A. jest zobowiązana do poniesienia wydatków na poszukiwania w kwocie 3 mln USD. Jednocześnie spółka African Investment Group S.A. prowadzi działania zmierzające do uzyskania koncesji wydobywczej w regionie KEBEMER.
- W sprawie odmowy przedłużenia spółce African Investment Group S.A. koncesji poszukiwawczej na terenach przybrzeżnych minerałów ciężkich i substancji powiązanych na złożu KAYAR OFFSHORE (Region De Dakar). Wygasta koncesja poszukiwawcza obejmowała ilmenit jako składnik główny, rutyl oraz cyrkon. Szacunek zasobów minerałów wykonany przez spółkę African Investment Group S.A. wykazał, że ponoszenie znacznych kosztów na ich poszukiwania jest zbyt ryzykowne. Tym samym spółka nie spełniła warunków w zakresie wydatkowania kwoty minimalnej w tym zakresie określonej w koncesji poszukiwawczej, co stało się podstawą ww decyzji odmownej Ministerstwa Przemysłu i Górnictwa Senegal.

Nowe centrum badawczo-rozwojowe Grupy Azoty z finansowym wsparciem Ministerstwa Rozwoju

Grupa Azoty stawia na własne Centrum Badawczo-Rozwojowe w Tarnowie. Podpisana w dniu 2 września pomiędzy Ministerstwem Rozwoju a Grupą Azoty umowa na finansowe wsparcie kwotą 20 mln zł budowy Centrum rozpoczyna realizację tego projektu. Całkowita wartość projektu wynosi około 88 mln zł. Uzyskana dotacja w ramach działania „Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój stanowi blisko 30% kosztów kwalifikowanych projektu.

Podpisanie listu intencyjnego ze spółką zależną Grupa Azoty POLICE

W dniu 4 października 2016 roku pomiędzy Jednostką Dominującą oraz spółką zależną Jednostki Dominującej - Grupą Azoty POLICE został podpisany list intencyjny w sprawie zaangażowania kapitałowego Spółki w projekt PDH.

Projekt inwestycyjny obejmujący budowę instalacji odwodorniania propanu w celu produkcji propylenu w skali ponad 400 tys. ton/rok (dalej: Projekt PDH) realizuje PDH Polska S.A. - spółka zależna Grupy Azoty POLICE.

Aktualnie po weryfikacji, cała wartość Projektu PDH planowana w ramach finansowania „project finance” uwzględniającego następujące pozycje: nakłady inwestycyjne, rezerwę na CAPEX, koszty finansowe w okresie budowy, rachunek rezerwy obsługi zadłużenia, koszty funkcjonowania PDH Polska w okresie budowy, wynosi ponad 700 mln USD (ponad 2 693 mln zł wg kursu średniego NBP z dnia 4 października 2016 roku), przy modelowej strukturze finansowania:

- 30% finansowania podporządkowanego (kapitał własny i pożyczka podporządkowana),
- 70% długu uprzywilejowanego.

List Intencyjny obowiązuje do dnia 31 grudnia 2019 roku lub do dnia decyzji jego stron o zakończeniu współpracy. Jednocześnie list intencyjny przewiduje możliwość przedłużenia okresu jego obowiązywania za zgodą stron. Ostateczna wartość nakładów inwestycyjnych (CAPEX) Projektu PDH będzie znana po zakończeniu prac nad dokumentacją FEED i po wybraniu wykonawcy instalacji do produkcji propylenu metodą PDH.

Grupa Azoty w indeksie FTSE4Good Emerging

Grupa Azoty weszła w skład indeksu FTSE4Good Emerging, co zostało poprzedzone gruntowną oceną stosowanych działań z zakresu środowiska, kwestii socjalnych i społecznych i zarządzania na poziomie korporacyjnym, przeprowadzoną w kwietniu 2015 i lutym 2016 przez FTSE Russell. To oznacza, że Grupa Azoty działalność biznesową prowadzi w sposób transparentny i zgodny w grudniu 2016 roku, poszerzając grono spółek raportujących zdarzenia środowiskowe, zarządzania korporacyjnego oraz odpowiedzialnych społecznie, o spółki z obszaru rynków wschodzących.

Rozszerzenie SSE „Starachowice”

W dniu 30 grudnia 2016 roku weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2016 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie Starachowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz. U. 29.12.2016 roku poz. 2241). Na mocy ww. Rozporządzenia w granice Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” Podstrefa Puławy została włączona działka położona w gminie Puławy, będąca w użytkowaniu wieczystym Grupy Azoty PUŁAWY i stanowiąca lokalizację projektu inwestycyjnego pn. „Wytwórnia nawozów granulowanych na bazie saletry amonowej”. Rozporządzenie powyższe jest wynikiem m.in. wniosku Grupy Azoty PUŁAWY złożonego w dniu 12 sierpnia 2014 roku do Ministra Gospodarki i umożliwia Grupie Azoty PUŁAWY kontynuację działań zmierzających do uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej w związku z projektem inwestycyjnym pn. „Wytwórnia nawozów granulowanych na bazie saletry amonowej”.

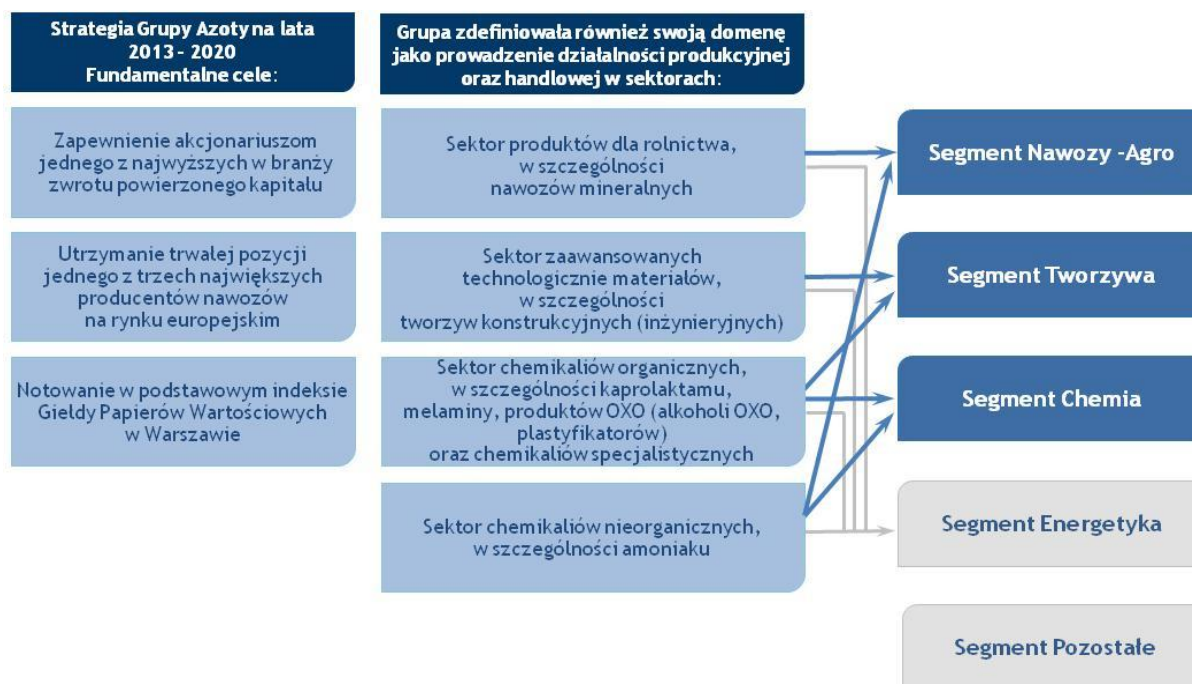
4. Strategia oraz polityka rozwoju

4.1. Strategia i kierunki rozwoju

Kierunki rozwoju Grupy Azoty określone zostały w Strategii Grupy Azoty na lata 2013-2020, przedstawiającej wizję rozwoju i budowy wartości Grupy w najbliższych latach oraz w jej operacjonalizacji na lata 2014-2020.

W Strategii określono główne zamierzenia strategiczne w podstawowych obszarach produktowych, w zakresie innowacyjności, działalności operacyjnej i handlowej oraz polityki finansowej. Strategia przedstawia również cele i metodologię zarządzania korporacyjnego, obowiązującego w Grupie Azoty.

Cele rozwojowe do 2020

Źródło: Opracowanie własne.

Do roku 2020 domeną Grupy Azoty będzie pięć segmentów biznesowych budujących wartość (Nawozy - Agro, Tworzywa, Chemia) oraz segmenty wspierające (Energetyka (wewnętrzna), Pozostałe), z możliwością wejścia w nowe segmenty, w tym nowe tworzywa i energetykę zawodową.

Wdrożenie Strategii opiera się na trzech strategicznych obszarach działania, którymi są:

- rozwój organiczny, o nakładach inwestycyjnych szacowanych do kwoty 7 mld zł w ciągu siedmiu lat 2014-2020,
- program doskonałości operacyjnej, którego docelowy wpływ na efektywność Grupy Azoty ma wynosić 300 mln zł rocznie na poziomie EBIT,
- dopełnienie wzrostu efektywności Grupy w drodze fuzji i przejęć (M&A).

Obszary strategiczne

Źródło: Opracowanie własne.

Operacjonalizacja Strategii określa enumeratywnie 68 projektów strategicznych, jako budujących wartość poszczególnych segmentów lub całej Grupy jako projekty korporacyjne - dotyczące więcej,

niż jednego segmentu lub więcej niż jednej lokalizacji, o charakterze zarówno inwestycyjnym, jak rynkowym. Wskazuje również na kierunki aktywności w obszarze M&A.

Cele korporacyjne

Źródło: Opracowanie własne.

Kluczowymi celami korporacyjnymi Grupy Azoty wskazanymi w Strategii są:

- zapewnienie akcjonariuszom jednego z najwyższych w branży zwrotu z powierzonych kapitału,
- trwałe utrzymanie pozycji jednego z trzech największych producentów nawozów na europejskim rynku nawozów.

Misja

„Dodajemy ziemi życia a życiu barw.

Dzięki nabytym doświadczeniom i rozwijającym kompetencjom sprawiamy, że chemia jest bezpieczna i użyteczna dla ludzi. Ciągłe dążymy do wzrostu wartości Grupy Azoty, efektywnie wykorzystując wszelkie synergie i innowacje”.

Wizja

„Przed upływem dekady:

- będziemy notowani w podstawowym indeksie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie,
- zapewnimy Akcjonariuszom spółek jeden z najwyższych w branży zwrot z powierzonych kapitału,
- utrzymamy trwałą pozycję jednego z trzech największych producentów nawozów na europejskim rynku”.

4.2. Perspektywy rozwoju działalności, z uwzględnieniem strategii rynkowej

Poniżej przedstawiono główne zamierzenia strategiczne Grupy w podstawowych obszarach produktowych.

Nawozy mineralne

W okresie objętym strategią, sektor nawozów mineralnych będzie największym obszarem aktywności, mającym kluczowe znaczenie dla funkcjonowania Grupy Azoty.

Grupa Azoty kontynuuje rozszerzanie asortymentu oferowanych nawozów o nawozy ciekłe i specjalistyczne oraz inne produkty i usługi dla rolnictwa.

Planowane jest zwiększenie zdolności produkcyjnych granulowanych mechanicznie nawozów saletrzanych. Ponadto realizowane są modernizacje ciągów produkcyjnych, ukierunkowane głównie na obniżenie energochłonności i kosztów procesów produkcyjnych.

Tworzywa

W okresie objętym strategią, kluczowymi elementami portfela produktowego Grupy Azoty w obszarze tworzyw konstrukcyjnych pozostaną poliamidy oraz tworzywa modyfikowane. Grupa zwiększa skalę produkcji poliamidów i w pełni zbilansuje zdolności produkcyjnych kaprolaktamu

oraz poliamidów. Grupa Azoty planuje również zwiększenie skali operacji w obszarze kompozytów poliamidu.

Oxoplast

W obszarze Oxoplast główne działania związane są z dalszym poszerzaniem portfolio produktowego. Kontynuowane są prace związane z realizacją rozszerzenia oferowanego asortymentu o plastyfikatory nowej generacji - plastyfikatory nieftalanowe.

Pigmenty

W segmencie Pigmenty zakłada się kontynuację działalności w oparciu o zdolności produkcyjne zakładu w Policach. Planowane działania związane będą z pracami nad uelastycznianiem ciągu produkcyjnego i rozszerzaniem portfolio o asortymenty dla najbardziej wymagających klientów.

Melamina

W segmencie Melamina zakłada się kontynuację przyjętej strategii produktowo-rynkowej, przy dalszej optymalizacji procesów logistycznych i ewentualnym rozszerzaniu kanałów dystrybucji.

Nowe obszary

Do roku 2021 planowana jest w Policach realizacja inwestycji budowy instalacji produkującej propylen metodą odwodornienia propanu (PDH). Strategiczna inwestycja z jednej strony wzmocni pozycję Grupy Azoty jako producenta alkoholi oxo i plastyfikatorów, zabezpieczając potrzeby surowcowe podstawowego surowca dla zakładów w Kędzierzynie, a pozostała część propylenu zostanie przeznaczona na sprzedaż, powodując, że Grupa Azoty stanie się istotnym producentem propylenu w Europie.

Energetyka

Do roku 2020 głównym źródłem energii cieplnej i elektrycznej dla kompleksów produkcyjnych w Tarnowie i Policach pozostaną istniejące elektrociepłownie węglowe. Funkcjonujące elektrociepłownie będą systematycznie modernizowane, a skala i zakres ich modernizacji dostosowywane będą do zmieniających się wymagań prawnych, dotyczących w szczególności oddziaływania na środowisko.

W Grupie Azoty KĘDZIERZYN zakłada się odtworzenie mocy wytwórczych energii cieplnej i energii elektrycznej elektrociepłowni wraz z dostosowaniem do zmian ilościowych w zapotrzebowaniu na energię cieplną i energię elektryczną oraz w oparciu o rozwiązania zgodne z rosnącymi wymaganiami środowiskowymi. W dniu 23 marca 2017 roku została zakończona realizacja I etapu inwestycji Nowej Elektrociepłowni w Grupie Azoty KĘDZIERZYN, a w dniu 6 kwietnia podpisano protokół odbioru inwestycji z generalnym wykonawcą Rafako S.A.

W Grupie Azoty PUŁAWY zaprzestano realizacji przedsięwzięcia „Budowa bloku gazowo-parowego klasy 400 MWe” i podjęto decyzję o nie dokonywaniu wyboru oferty i zamknięciu przetargu. Jednocześnie poinformowano, że projekt zakładający realizację przedsięwzięcia nie będzie kontynuowany. W dniu 31 marca 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki udzieliła Zarządowi kierunkowej zgody na prowadzenie działań związanych z przygotowaniem do realizacji projektu inwestycyjnego polegającego na budowie bloku energetycznego w oparciu o węgiel kamienny, w szczególności na prowadzenie prac koncepcyjno-analitycznych, a następnie opracowanie Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (dokumentacji do postępowania na wybór wykonawcy). Blok energetyczny, dostosowany do potrzeb Spółki, ma zapewniać dostawy energii elektrycznej i ciepła dla Grupy Azoty PUŁAWY.

Sposób zapewnienia dostępu Grupy Azoty do energii elektrycznej i cieplnej w dalszej perspektywie czasowej uwarunkowany będzie głównie przyjętymi regulacjami prawnymi oraz warunkami rynkowymi.

Realizacja przyjętej strategii produktowo-rynkowej wspierana będzie poprzez działania prowadzone w sferze badań i rozwoju, w oparciu o współpracę z jednostkami zewnętrznymi, a w ramach Grupy Azoty będzie funkcjonować własne zaplecze badawczo-rozwojowe oparte m.in. na Chemicznym Centrum Technologii i Rozwoju w Tarnowie oraz Centrum Kompetencji Puławy.

Kluczowym celem prowadzonych prac badawczych i rozwojowych będzie zbudowanie przewag konkurencyjnych opartych na wiedzy, co w konsekwencji umożliwi podniesienie poziomu innowacyjności oferowanego portfela produktów, procesów oraz technologii.

Jednym z istotnych celów prowadzonych prac jest również zwiększenie stopnia dywersyfikacji produktowej, w szczególności chemikaliów specjalistycznych.

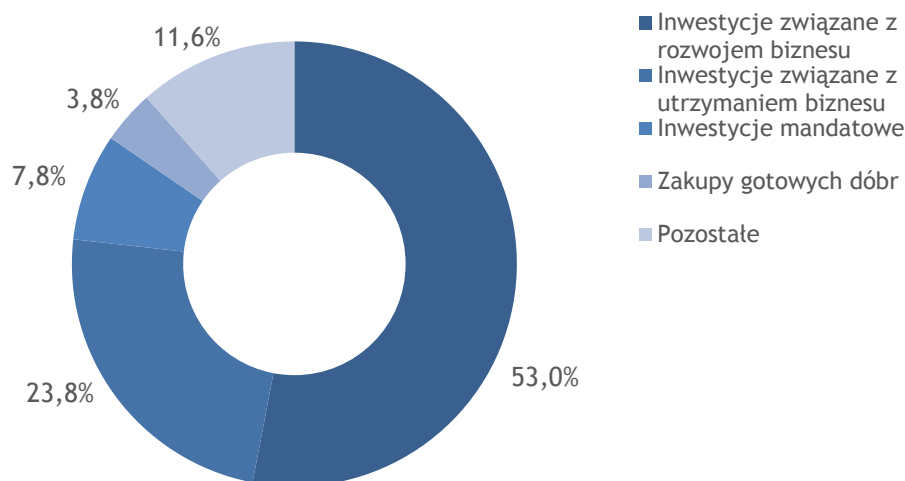
4.3. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne

Poniżej została przedstawiona struktura nakładów inwestycyjnych Grupy Azoty. Przy prezentacji uwzględniono wydatki na komponenty, remonty znaczące i ulepszenia.

Struktura nakładów inwestycyjnych Grupy Azoty w 2016 roku przedstawia się następująco:

• Inwestycje związane z rozwojem biznesu	701 171 tys. zł
• Inwestycje związane z utrzymaniem biznesu	314 199 tys. zł
• Inwestycje mandatowe	103 213 tys. zł
• Zakupy gotowych dóbr	51 117 tys. zł
• Pozostałe (komponenty, remonty znaczące, inne)	152 981 tys. zł

Struktura nakładów inwestycyjnych Grupy Azoty

Źródło: Opracowanie własne.

Nakłady inwestycyjne Grupy Azoty w 2016 roku przedstawiały się następująco:

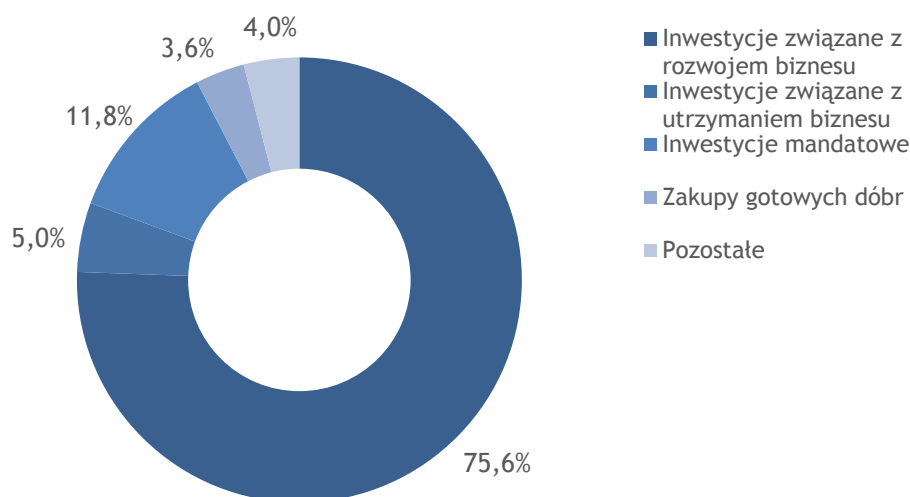
• Jednostka Dominująca	418 218 tys. zł
• Grupa kapitałowa Grupy Azoty KĘDZIERZYN	198 721 tys. zł
• Grupa kapitałowa Grupy Azoty POLICE	402 649 tys. zł
• Grupa kapitałowa Grupy Azoty PUŁAWY	278 718 tys. zł
• Grupa Azoty SIARKOPOL	7 064 tys. zł
• Grupa Azoty PKCh Sp. z o.o.	6 926 tys. zł
• Grupa Azoty KOLTAR Sp. z o.o.	9 611 tys. zł
• Grupa Azoty ATT Polymers GmbH	774 tys. zł

Poniżej została przedstawiona struktura nakładów inwestycyjnych Jednostki Dominującej. Przy prezentacji uwzględniono wydatki na komponenty, remonty znaczące i ulepszenia.

Struktura nakładów inwestycyjnych Jednostki Dominującej w 2016 roku przedstawia się następująco:

• Inwestycje związane z rozwojem biznesu	316 057 tys. zł
• Inwestycje związane z utrzymaniem biznesu	21 072 tys. zł
• Inwestycje mandatowe	49 297 tys. zł
• Zakupy gotowych dóbr	14 920 tys. zł
• Pozostałe (komponenty, remonty znaczące, inne)	16 872 tys. zł

Struktura nakładów inwestycyjnych Jednostki Dominującej

Źródło: Opracowanie własne.

Najważniejsze realizowane inwestycje Grupy Azoty - Jednostka Dominująca

Nazwa inwestycji	Budżet inwestycji	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady w 2016 roku	Opis inwestycji	Planowany termin zakończenia
Wytwórnia Poliamidów II 80 tt/r	320 000	201 841	149 106	Poprawa efektywności zagospodarowania produkowanego w ramach Grupy kaprolaktamu	2017
Instalacja Granulacji Mechanicznej II	141 000	113 656	81 652	Optymalizacja asortymentu nawozów oraz dalsze podwyższenie wartości siarczanu amonu	2017
Budowa Centrum B+R Grupy Azoty S.A. w Tarnowie	74 100	115	115	Rozbudowa infrastruktury badawczo - rozwojowej pozwalająca na zwiększenie skali własnych prac badawczych, stworzenie możliwości weryfikacji wyników badań w skali półtechnicznej oraz powiększenie potencjału Grupy Azoty w obszarze B+R	2018
Turbozespół upustowo kondensacyjny w EC - 20 MW	63 000	50 081	20 377	Zoptymalizowanie obciążenia istniejących turbozespołów przeciwprężnych	2017
Instalacja odsiarczania spalin	45 400	30 635	22 353	Redukcja poziomu dwutlenku siarki i pyłów w spalinach z pracującego w Elektrociepłowni kotła nr 5 i uzyskanie wymaganych poziomów standardów emisyjnych zgodnych z Dyrektywą IED oraz zapewnienie ciągłości produkcji energii elektrycznej i ciepłej	2017
Instalacja odazotowania spalin	44 600	38 510	24 967	Redukcja poziomu tlenków azotu w spalinach z pracującego w Elektrociepłowni kotła nr 5 i uzyskanie wymaganych poziomów standardów emisyjnych zgodnych z Dyrektywą IED, oraz zapewnienie ciągłości produkcji energii elektrycznej i ciepłej	2017
Intensyfikacja zdolności produkcyjnych amoniaku	44 500	39 520	35 430	Zwiększenie produkcji amoniaku własnego o ok. 100 t/d	2016

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Azoty S.A. oraz Grupy Kapitałowej Grupa Azoty
za okres 12 miesięcy kończących się 31 grudnia 2016 roku
(wszystkie dane podano w tysiącach złotych, o ile nie wskazano inaczej)

Nazwa inwestycji	Budżet inwestycji	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady w 2016 roku	Opis inwestycji	Planowany termin zakończenia
Nowa Wytwórnia Katalizatora Żelazowo-Chromowego	27 700	27 418	24 565	Zwiększenie skali operacji w segmencie katalizatorów, dalsza poprawa jakości katalizatora oraz stworzenie możliwości ekspansji i obsługi nowych klientów	2016
Zagospodarowanie purge gazów z instalacji syntezy amoniaku	23 000	138	138	Optymalizacja wykorzystania purge gazów z Instalacji Syntezy Amoniak I i II oraz zwiększenie produkcji własnej amoniaku.	2018
Budowa nowego stokażu kwasu azotowego technicznego - Etap I	15 000	8 567	8 299	Zastąpienie nowym obiektem wyeksploatowanego stokażu kwasu azotowego technicznego	2017

Najważniejsze realizowane inwestycje Grupy Azoty - Grupa Azoty KĘDZIERZYN

Nazwa inwestycji	Budżet inwestycji	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady w 2016 roku	Opis inwestycji	Planowany termin zakończenia
Nowa Elektrociepłownia w Grupie Azoty KĘDZIERZYN - etap I	375 059	287 162	87 511	Odtworzenie mocy wytwórczych energii cieplnej i elektrycznej elektrociepłowni wraz z dostosowaniem do zmian ilościowych w zapotrzebowaniu na energię cieplną i elektryczną oraz w oparciu o rozwiązania zgodne z rosnącymi wymaganiami środowiskowymi	Zakończono w dniu 23.03.2017
Estry Specjalne I	43 435	4 410	3 010	Zwiększenie palety produkowanych plastyfikatorów. Budowa nowej instalacji, w której będzie możliwe wytwarzanie kilku różnych estrów dla zastosowań specjalnych, jest odpowiedzią na zmieniający się dynamicznie rynek plastyfikatorów, zwłaszcza wykorzystywanych, jako zmiękczacze do polichloru winylu	2018
Kompresor gazu surowego (GHH)	31 600	2 306	2 171	Wymiana istniejącego zdekapitalizowanego, zawodnego technicznie i nieefektywnego kompresora gazu surowego K-102 (GHH), sprężającego gaz procesowy po półspalaniu na Wydziale Gazu Syntezowego, na nowy kompresor dzięki czemu poprawie ulegnie niezawodność i dyspozycyjność węzła sprężania oraz całego WGS OXO	2018
Modernizacja instalacji mocznika	30 000	23 748	21 721	Ograniczenie wpływu instalacji na środowisko wraz z uzyskaniem dodatkowej zdolności produkcyjnej i poprawa efektywności procesu	2017
Modernizacja Oczyszczalni Biologicznej na Wydziale Oczyszczalni i Kanalizacji w Jednostce Infrastruktury	16 150	8 929	8 514	Znacząca poprawa jakości oczyszczanych ścieków - dotrzymanie warunków Decyzji Wodnoprawnej, w której określone zostały najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do rzeki Odry, podniesienie bezpieczeństwa pracy oraz dotrzymanie warunków BAT.	2018

Najważniejsze realizowane inwestycje Grupy Azoty - Grupa Azoty POLICE

Nazwa inwestycji	Budżet inwestycji	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady w 2016 roku	Opis inwestycji	Planowany termin zakończenia
Instalacja do produkcji propylenu metodą odwodornienia propanu (PDH) wraz z infrastrukturą	2 700 000	77 936	76 936	Budowa instalacji produkującej propylen metodą odwodornienia propanu (PDH). W ramach projektu powstanie też blok energetyczny oraz rozbudowany zostanie port morski w Policach o terminal chemikaliów	2021
Węzeł oczyszczania spalin wraz z modernizacją elektrociepłowni ECII	226 000	175 562	40 926	Dostosowanie pracy instalacji elektrociepłowni do wymagań Dyrektywy 2010/75/UE	2017
Modernizacja instalacji amoniaku	155 600	150 214	82 639	Obniżenie energochłonności procesu produkcji amoniaku oraz poprawa niezawodności pracy poszczególnych jej węzłów	2017
Zmiana technologii produkcji kwasu fosforowego	67 000	27 740	25 021	Poprawa efektywności produkcji oraz jakości produkowanego kwasu fosforowego (zmniejszenie ilości zanieczyszczeń w kwasie i ilości odpadów)	2018
Rozwój Logistyki Grupy Azoty POLICE - II etap	29 738	25 281	17 294	Zwiększenie zarówno ilości stanowisk załadunkowych nawozów na paletach oraz w big-bagach na samochody, jak i dostępnej przestrzeni odkładczej na nawozy w obu rodzajach opakowań	2017
Modernizacja turbosespołu TUP-12 (TG1) oraz urządzeń pomocniczych	16 000	599	599	Zwiększenie niezawodności, bezpieczeństwa, elastyczności i jakości regulacji turbiny w każdym stanie ruchowym	2017
Modernizacja wātu przeciwpowodziowego wokół składowiska fosfogipsu	9 500	9 194	9 067	Zwiększenie szczelności wātu oraz lepsze zabezpieczenie składowiska fosfogipsu przed wodami zewnętrznymi. Działania wpłyną na poprawę bezpieczeństwa terenu, a także na uzyskanie spójności i integralności otaczającego obszaru	2016

Najważniejsze realizowane inwestycje Grupy Azoty - Grupa Azoty PUŁAWY

Nazwa inwestycji	Budżet inwestycji	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady w 2016 roku	Opis inwestycji	Planowany termin zakończenia
Budowa Elektrowni Puławy*)	1 125 000 (wg stanu na dzień 31.12.2016)	8 859	3 842	Podstawową funkcją elektrowni (bloku gazowo-parowego) będzie wytwarzanie ciepła technologicznego i grzewczego oraz energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji	2020 (wg stanu na dzień 31.12.2016)
Modernizacja instalacji kwasu azotowego oraz budowa nowych instalacji kwasu azotowego, neutralizacji i produkcji nowych nawozów na bazie kwasu azotowego	695 000	544	482	Zwiększenie efektywności produkcji kwasu azotowego oraz poprawa ekonomiki wytwarzanych na jego bazie nawozów	2021
Wytwórnia nawozów granulowanych na bazie saletry amonowej	385 000	51 730	42 824	Poprawa jakości nawozów na skutek zastosowania nowoczesnej granulacji mechanicznej	2020

Nazwa inwestycji	Budżet inwestycji	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady w 2016 roku	Opis inwestycji	Planowany termin zakończenia
Wymiana turbozespołu TG-2	99 000	11 390	11 068	Zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu poprzez wymianę turbozespołu upustowo-kondensacyjnego TG-2 o mocy 30 MWe na nową jednostkę o mocy nominalnej 37 MWe w ramach modernizacji układu elektro-energetycznego	2017
Wymiana kondensatora karbaminianu amonu E-E3 w sekcji syntezy instalacji Mocznik 2	14 400	12 171	12 117	Poprawa stabilności pracy instalacji, zmniejszenie awaryjności i poprawa wskaźników zużycia wodoru	2016
Kompresor Wodoru 1900 Nm ³	12 500	11 846	985	Poprawienie stabilności pracy instalacji, zmniejszenie awaryjności i poprawienie wskaźników zużycia wodoru	2016
Wykonanie instalacji do kompaktowania nawozów (GZNF „Fosfory” Sp. z o.o.)	12 000	13 867	13 572	Rozszerzenie oferty sprzedażowej Spółki oraz obniżenie kosztów produkcji nawozów poprzez zastosowanie tańszych surowców i mniej energochłonnej technologii	2017

*) W dniu 31 marca 2017 roku Spółka Elektrownia Puławy Sp. z o.o., prowadząca postępowanie przetargowe na wybór generalnego wykonawcy w ramach realizacji przedsięwzięcia „Budowa bloku gazowo-parowego klasy 400 MWe”, podjęła decyzję o nie dokonywaniu wyboru oferty i zamknięciu przetargu. Projekt zakładający realizację przedsięwzięcia w oparciu o ww. założenia zgodnie z uchwałami Zarządu i Rady Nadzorczej Grupy Azoty PUŁAWY z dnia 31 marca 2017 roku nie będzie kontynuowany.
Jednocześnie w dniu 31 marca 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki udzieliła Zarządowi kierunkowej zgody na prowadzenie działań związanych z przygotowaniem do realizacji projektu inwestycyjnego polegającego na budowie bloku energetycznego w oparciu o węgiel kamienny, w szczególności na prowadzenie prac koncepcyjno-analitycznych, a następnie opracowanie dokumentacji do postępowania na wybór wykonawcy. Blok energetyczny, dostosowany do potrzeb Spółki, ma zapewniać dostawy energii elektrycznej i ciepła dla Grupy Azoty PUŁAWY.

Najważniejsze realizowane inwestycje Grupy Azoty - Grupa Azoty SIARKOPOL

Nazwa inwestycji	Budżet inwestycji	Poniesione nakłady	Poniesione nakłady w 2016 roku	Opis inwestycji	Planowany termin zakończenia
Wykonanie modernizacji instalacji Siarki Nierozpuszczalnej SNII	19 000	3 690	3 430	Uzyskanie projektowej zdolności produkcyjnej instalacji 5 tys. t/rok	2018

4.4. Inwestycje kapitałowe

Podwyższenie kapitału zakładowego spółki Automatyka Sp. z o.o.

W dniu 27 stycznia 2016 roku zostało zarejestrowane w KRS podwyższenie kapitału zakładowego spółki do kwoty 4 654 tys. zł, czyli o kwotę 107 tys. zł poprzez utworzenie 214 nowych udziałów o wartości 500 zł każdy, które zostały objęte w całości przez nowych wspólników (pracowników spółki). W związku z tym udział Grupy Azoty PKCh w kapitale tej spółki obniżył się z 79,69% do 77,86%.

Podwyższenie kapitału w spółce PDH Polska S.A.

W dniu 25 października 2016 roku Zarząd spółki Grupa Azoty POLICE podjął uchwałę w sprawie nabycia 12 000 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii B spółki PDH Polska S.A o wartości nominalnej i emisyjnej 10 zł każda, które zostaną opłacone środkami pieniężnymi:

- 68 000 tys. zł do dnia 10 grudnia 2016 roku,
- 52 000 tys. zł do dnia 31 grudnia 2017 roku.

Nabycie akcji nastąpić miało poprzez ich objęcie przez Grupę Azoty POLICE w podwyższonym kapitale zakładowym PDH Polska S.A.

W dniu 8 listopada 2016 roku Zarząd spółki Grupa Azoty POLICE podjął uchwałę w sprawie uchylecia opisanej powyżej uchwały z dnia 25 października 2016 roku w sprawie nabycia 12 000 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii B spółki PDH Polska S.A.

Ponadto na mocy podjętej w dniu 8 listopada 2016 roku uchwały Zarząd spółki Grupa Azoty POLICE postanowił nabyć 6 300 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii B spółki PDH Polska S.A. o wartości nominalnej i emisyjnej 10 zł każda, o łącznej wartości 63 000 tys. zł, które zostaną opłacone środkami pieniężnymi do dnia 10 grudnia 2016 roku.

W dniu 14 listopada 2016 roku Rada Nadzorcza spółki Grupa Azoty POLICE postanowiła wyrazić zgodę na nabycie 6 300 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii B spółki PDH Polska S.A.

Nabycie wyżej wskazanych akcji nastąpi poprzez ich objęcie przez Spółkę w podwyższonym kapitale zakładowym PDH Polska S.A.

W dniu 25 listopada Zarząd Grupy Azoty podjął uchwałę w sprawie zaangażowania kapitałowego Jednostki Dominującej w spółce PDH Polska S.A.

Postanowiono o objęciu 500 tys. akcji imiennych serii B spółki PDH Polska nowej emisji o wartości nominalnej 10 zł każda, po cenie emisyjnej równej ich wartości nominalnej, w łącznej wysokości 5 000 tys. zł oraz pokryciu ich w całości wkładem pieniężnym w terminie do 10 grudnia 2016 roku.

Podjęcie powyższej uchwały pozostaje w związku z podpisanym w dniu 4 października 2016 roku przez Grupę Azoty S.A. i spółkę Grupa Azoty POLICE listem intencyjnym, dotyczącym m.in. współpracy w zakresie dokapitalizowania PDH Polska S.A.

W dniu 30 listopada 2016 roku Rada Nadzorcza Jednostki Dominującej podjęła uchwałę wyrażającą zgodę na zaangażowanie kapitałowe jednostki Dominującej w spółce PDH Polska S.A.

W dniu 22 listopada 2016 roku Walne Zgromadzenie PDH Polska S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego w drodze emisji 6 800 000 nowych akcji.

Po dacie bilansowej

W dniu 2 lutego 2017 roku zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki PDH Polska S.A. z kwoty 60 milionów zł do kwoty 128 milionów zł.

W dniu 29 marca 2017 roku Zarząd spółki Grupa Azoty POLICE podjął uchwałę w sprawie nabycia do 5 200 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii C spółki PDH Polska S.A. Na mocy podjętej uchwały postanowiono nabyć do 5 200 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii C spółki PDH Polska S.A. o wartości nominalnej i emisyjnej 10 zł każda, o łącznej wartości do 52 000 000,00 zł. Nabycie akcji nastąpi poprzez ich objęcie przez Spółkę w podwyższonym kapitale zakładowym PDH Polska S.A.

Ponadto w dniu 29 marca 2017 roku, Zarząd Spółki Grupa Azoty POLICE podjął uchwałę zgodnie z którą, pod warunkiem uzyskania wyżej wskazanej zgody Rady Nadzorczej, na nabycie do 5 200 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii C spółki PDH Polska S.A., postanowiono nabyć w pierwszym terminie poboru 2 917 875 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii C spółki PDH Polska S.A. o wartości nominalnej i emisyjnej 10 zł każda, o łącznej wartości 29 178 750,00 zł.

W dniu 31 marca 2017 roku, Rada Nadzorcza Grupy Azoty POLICE podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na nabycie do 5 200 000 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii C spółki PDH Polska S.A. Ponadto, podjęcie ww. uchwały spowodowało ziszczenie się warunku zawieszającego uchwały Zarządu Spółki z dnia 29 marca 2017 roku w przedmiocie nabycia w pierwszym terminie poboru 2 917 875 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii C spółki PDH Polska S.A.

W dniu 5 kwietnia 2017 roku Zarząd Jednostki Dominującej zatwierdził wniosek kierowany do Rady Nadzorczej w sprawie udzielenia zgody na nabycie składników aktywów trwałych w postaci 203 125 sztuk akcji imiennych nowej emisji serii C spółki PDH Polska S.A. o wartości nominalnej i emisyjnej 10 zł każda, o łącznej wartości 2 031 250,00 zł. Nabycie akcji nastąpi poprzez ich objęcie przez Jednostkę Dominującą w podwyższonym kapitale zakładowym PDH Polska.

Nabycie akcji spółki Zakłady Azotowe Chorzów S.A.

W dniu 14 grudnia 2016 roku Grupa Azoty PUŁAWY podpisała umowę ze Skarbem Państwa na nabycie 116 583 akcji Zakładów Azotowych Chorzów S.A. Udział w kapitale zakładowym Grupy Azoty PUŁAWY zwiększył się o 1,99% i stanowi 94,32% akcji ogółem.

Nabycie akcji Grupy Azoty SIARKOPOL

Od listopada 2015 roku, zgodnie z zapisami Umowy sprzedaży akcji Grupy Azoty SIARKOPOL z dnia 25 września 2013 roku i Pakietu Socjalnego, prowadzony jest przez Jednostkę Dominującą wykup akcji należących do pracowników spółki Grupa Azoty SIARKOPOL, ich spadkobierców. Wykupem objętych zostanie nie więcej niż 825 000 akcji. Do dnia 31 grudnia 2015 roku Jednostka Dominująca odkupiła 176 017 akcji, w związku z tym jej udział w kapitale Grupy Azoty SIARKOPOL wzrósł z 85%

do 88,20%. W 2016 roku Jednostka Dominująca nabyła 562 029 sztuk akcji Grupy Azoty SIARKOPOL po cenie 68,45 zł za sztukę, za kwotę 38 471 tys. zł, stanowiących 10,22% kapitału zakładowego tej spółki zwiększając swój udział z 88,20% do 98,42%.

Po dniu bilansowym, Jednostka Dominująca nabyła za kwotę 1 139 tys. zł 17 466 akcji Grupa Azoty SIARKOPOL stanowiących 0,32% kapitału zakładowego tej spółki. Tym samym udział Jednostki Dominującej w tej jednostce wynosi obecnie 98,74%.

4.5. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych

W 2016 roku Jednostka Dominująca sfinansowała nakłady inwestycyjne w kwocie 418 mln zł (prezentowana kwota uwzględnia wydatki na komponenty, remonty znaczące i ulepszenia), wykorzystując do tego środki własne oraz uruchomione w ramach pakietu długoterminowych umów kredytowych, a ponadto w niewielkim stopniu z leasingu i dotacji.

Łączne nakłady inwestycyjne Grupy w 2016 roku wyniosły 1 323 mln zł (prezentowana kwota uwzględnia wydatki na komponenty, remonty znaczące i ulepszenia) i zostały sfinansowane ze środków własnych oraz w/w pakietu korporacyjnych umów kredytowych (podlegających redystrybucji w ramach spółek z Grupy), a uzupełniająco z pożyczek z NFOŚiGW i WFOŚiGW, leasingu oraz dotacji.

Grupa Kapitałowa zgodnie ze scentralizowanym modelem finansowania kontynuowała w 2016 roku korzystanie z pakietu długoterminowych umów kredytowych na łączną kwotę 2 200 mln zł, przeznaczonych na sfinansowania zamierzeń inwestycyjnych oraz pozostałych celów określonych w długoterminowej Strategii Grupy, w tym:

- konsorcjalnego Kredytu Odnawialnego w kwocie 1 500 mln zł, z wolnym limitem w wysokości 783 mln zł wg stanu na 31 grudnia 2016 roku,
- kredytów terminowych: z EBI w kwocie 550 mln zł oraz z EBOIR w kwocie 150 mln zł, z wolnymi limitami w łącznej kwocie 248 mln zł wg stanu na 31 grudnia 2016 roku.

Grupa Kapitałowa posiada możliwości finansowania swoich zamierzeń inwestycyjnych zarówno z osiągniętej i planowanej nadwyżki środków własnych z działalności operacyjnej (EBITDA), oraz wyżej opisanych korporacyjnych umów o finansowanie.

Ustalone ze strategicznymi kredytodawcami dopuszczalne wskaźniki finansowe pozwalają ponadto na dalsze zwiększenie skali finansowania zamierzeń inwestycyjnych środkami zewnętrznymi Spółki i Grupy Kapitałowej, bez ryzyka naruszenia kowenantów w/w pakietu umów kredytowych lub na odrębne pozyskiwanie finansowania typu „project finance” na przedsięwzięcia realizowane w ramach spółek SPV (spółek celowych).

Wobec powyższego Grupa Kapitałowa posiada zdolność do sfinansowania realizowanych i planowanych zamierzeń inwestycyjnych opisanych w punkcie 4.3, przy czym w przypadku największych zamierzeń, w tym Projektu PDH opisanego w punkcie 3.5, planowane jest zapewnienie finansowania częściowo w formie kapitału własnego i/lub pożyczek podporządkowanych Grupy oraz pozostałych udziałowców danej spółki celowej (SPV), a w pozostałej części w postaci finansowania uprzywilejowanego w formule project finance w SPV bez regresu do Grupy.

4.6. Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju

Jednostka Dominująca

Zgodnie z przyjętą w obszarze badań i rozwoju strategią Grupy Azoty, realizowane w 2016 roku badania były ukierunkowane na:

- poprawę jakości wytwarzanych wyrobów,
- optymalizację pracy wybranych ciągów produkcyjnych,
- opracowanie technologii wytwarzania nowych innowacyjnych produktów.

W ramach prowadzonych prac Jednostka Dominująca ściśle współpracowała z wieloma uczelniami i instytucjami naukowymi.

Prowadzone w 2016 roku prace badawcze i rozwojowe dotyczyły głównie:

- doskonalenia procesu produkcji nawozów m.in. poprzez dobór dodatków nieorganicznych, środków ograniczających pylenie i chłonięcie wilgoci, których zadaniem jest utrzymanie wysokiej jakości nawozów, w czasie transportu oraz ich magazynowania,
- kontynuacji prac w zakresie opracowania nowych formuł nawozów z wykorzystaniem m.in. siarczanu magnezu oraz innych kompozycji dodatków poprawiających ich skuteczność działania,

- opracowania nowych odmian modyfikowanych tworzyw sztucznych, z użyciem różnorodnych dodatków, umożliwiających specjalistyczne zastosowania tych tworzyw,
- przeprowadzenia badań nad obniżeniem kosztów wytwarzania kaprolaktamu oraz dalszą poprawą jego jakości m.in. poprzez optymalizację pracy wybranych węzłów,
- kontynuacji opracowywania technologii wytwarzania nowych produktów,
- wykonania prac studialnych w zakresie oceny możliwości wejścia spółki w nowe obszary działalności,
- uruchomienia prac w zakresie opracowania nowej technologii produkcji katalizatora żelazowego o ulepszonych właściwościach,
- 2016 rok był ostatnim rokiem realizacji projektu obejmującego opracowanie technologii rozkładu odpadowych roztworów siarczanu sodu na kwas siarkowy i ług sodowy. Projekt był realizowany przy dofinansowaniu ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) we współpracy z Instytutem Nowych Syntez Chemicznych oddział w Gliwicach.

Grupa Azoty KĘDZIERZYN

W roku 2016 roku działalność badawczo-rozwojowa koncentrowała się na:

- rozwijaniu zaplecza badawczo-rozwojowego spółki,
- realizacji prac w obszarach nawozów i plastyfikatorów.

Do głównych realizowanych prac badawczo-rozwojowych należały:

- Badania w zakresie nowych rodzajów plastyfikatorów, z kategorii tak zwanych plastyfikatorów „nieftalanowych” oraz innych niż alkohole kierunków przetwarzania aldehydów masłowych (półproduktów syntezy oxo). Kontynuowano badania w kierunku poszerzenia palety wytwarzanych w Spółce plastyfikatorów nieftalanowych, w tym również pochodzenia biologicznego.
- Badania nad nowymi kompozycjami nawozowymi, w tym o wyższej zawartości magnezu.
- Ponadto Narodowe Centrum Badań i Rozwoju przyznało Grupie Azoty KĘDZIERZYN dofinansowanie do kilku projektów, m.in. projektu:
  - dotyczącego opracowania technologii wytwarzania estrów specjalistycznych pn. „Weryfikacja w toku eksperymentalnych prac rozwojowych na instalacji pilotażowej nowych rozwiązań technologicznych i procesowych szerokiej gamy innowacyjnych poliestrowych plastyfikatorów nieftalanowych, w tym z zastosowaniem bioodnawialnego kwasu bursztynowego”,
  - projektu utworzenia Centrum Badawczo-Rozwojowego, głównie w zakresie badań aplikacyjnych,
  - oraz realizacji dwóch projektów badawczych z branży nawozowej.

Grupa Azoty POLICE

W 2016 roku działalność badawczo-rozwojowa Grupy Azoty POLICE ukierunkowana była na wykonanie:

- badań naukowych w celu opracowania nowych oraz poprawy obecnie stosowanych technologii,
- prób technologicznych w skali pilotowej,
- studiów wykonalności, analiz i ekspertyz.

Prace badawczo-rozwojowe prowadzono głównie w oparciu o współpracę z naukowymi placówkami krajowymi i zagranicznymi.

Realizowane prace obejmowały m.in.:

- Przystosowanie poszczególnych procesów produkcyjnych do spełnienia wymagań przyszłego rozporządzenia nawozowego. W związku z prawdopodobnym zmniejszeniem limitów zanieczyszczeń w nawozach (Cd, Ni, Cr, Pb, As, Hg) zintensyfikowano badania nad poprawą jakości kwasu fosforowego.
- Weryfikację możliwości przetwarzania i gospodarczego wykorzystania odpadów wytwarzanych w procesach produkcyjnych bieli tytanowej oraz kwasu fosforowego.
- Sprawdzenie możliwości produkcji roztworu NOXy® bezpośrednio z roztworu mocznika opuszczającego węzeł syntezy. Proponowane rozwiązanie jest alternatywą do obecnego sposobu produkcji NOXy®. Nowa metoda umożliwiłaby odciążenie węzła krystalizacji o ilość mocznika wykorzystywaną do produkcji NOXy®, co przyczyniłoby się do zwiększenia ogólnej sprawności i wydajności instalacji oraz ograniczenia zużycia energii.
- Prowadzenie badań nad nowym gatunkiem bieli tytanowej w celu rozszerzenia portfolio produktów. Prace skupiały się zasadniczo na poprawie właściwości otrzymywanego pigmentu i badaniach aplikacyjnych.

- Badania ukierunkowane na wytwarzanie nawozów ciekłych oraz nawozów specjalistycznych w oparciu o półprodukty i produkty uboczne dostępne w spółce.

Grupa Azoty PUŁAWY

W 2016 roku zakres realizowanych prac obejmował przede wszystkim:

- opracowanie nowych i rozwój istniejących technologii,
- udoskonalanie wytwarzanych produktów.

Ważniejsze wydarzenia związane z działalnością badawczo-rozwojową:

- W dniu 6 grudnia 2016 roku Narodowe Centrum Badań i Rozwoju podpisało umowę na dofinansowanie projektu Grupy Azoty PUŁAWY w ramach programu sektorowego „INNOCHEM” pt. „Opracowanie procesu otrzymywania ε-kaprolaktonu z cykloheksanonu i nadtlenku wodoru z wykorzystaniem katalizy chemo-enzymatycznej” (KAPROPOL).
- W 2016 roku uzyskano dofinansowanie w ramach programu sektorowego INNOCHEM, dla projektu pt.: „Opracowanie i wdrożenie zaawansowanego systemu sterowania (APC) dla instalacji wytwarzania amoniaku”. Jego celem jest wejście na wyższy poziom sterowania instalacją chemiczną oraz poprawa stabilności procesu i pracy instalacji przy optymalnych warunkach operacyjnych.
- Rok 2016 był drugim rokiem realizacji projektu „Wsparcie dla rolnictwa niskoemisyjnego-zdolnego do adaptacji do zmian klimatu obecnie oraz w perspektywie lat 2030 i 2050 (LCAgri)”, dofinansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, którego celem jest poprawa wydajności wykorzystywania zasobów poprzez wdrożenie innowacyjnych niskowęglowych praktyk rolniczych oraz promocję zrównoważonego stosowania mineralnych nawozów przez gospodarstwa rolne w Polsce.

5. Aktualna sytuacja finansowa i majątkowa

5.1. Ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających znaczący wpływ na działalność oraz wyniki finansowe

Odpisy aktualizujące dokonane przez African Investment Group S.A. - spółkę zależną Grupy Azoty POLICE

W nawiązaniu do raportu bieżącego spółki Grupa Azoty POLICE nr 34/2016, od czerwca 2016 roku rozpoczęto złożony, wielowymiarowy, proces inwentaryzacji dokumentacji i analiz, zmierzający do przedstawienia rzetelnej wyceny wartości poszczególnych aktywów i zobowiązań związanych ze spółką zależną African Investment Group S.A. Przedmiotem analiz i wyjaśnień były przede wszystkim zagadnienia dotyczące złóż fosforytów, stanowiących istotną wartość w aktywach Grupy Kapitałowej, o czym Grupa Azoty POLICE informowała w raporcie bieżącym nr 27/2016 z dnia 30 maja 2016 roku. Dokonano szczegółowych analiz i badań posiadanej przez Grupę Azoty POLICE dokumentacji, jak i prób pozyskania w tym zakresie dodatkowych informacji, a także prac związanych ze sporządzaniem testu na utratę wartości aktywów, o czym Grupa Azoty POLICE informowała w raporcie bieżącym nr 64/2016 z dnia 22 grudnia 2016 roku.

W kolejnych kwartałach 2016 roku, w efekcie zakończenia poszczególnych etapów weryfikacji i analiz, Grupa Azoty POLICE dokonała korekt wyceny wartości poszczególnych aktywów.

W II i III kwartale 2016 roku podejmowane były decyzje dotyczące spółki African Investment Group S.A., o utworzeniu odpisów z tytułu należności przeterminowanych oraz o spisaniu w koszty zapasów fosforytów, ze względu na brak wartości handlowej, a także o spisaniu nakładów na poszukiwanie i ocenę złóż Lam Lam oraz niezamortyzowanej wartości złoża Lam Lam, w związku z definitywnym zakończeniem prac wydobywczych na tym obszarze w 2014 roku. W sierpniu 2016 roku otrzymano decyzję o nie przedłużeniu koncesji poszukiwawczej na złożu Kayar Offshore (obejmującej ilmenit, rutil i cyrkon) - szacunek zasobów minerałów wykonany przez African Investment Group S.A. wykazał, że ponoszenie znacznych kosztów na ich poszukiwania jest zbyt ryzykowne. W konsekwencji dokonano spisania w koszty wartości niematerialnych z tytułu poniesionych nakładów na poszukiwanie i ocenę złóż Kayar.

Wobec braku perspektyw opłacalnej eksploatacji złoża piasków mineralnych na obszarze koncesji Sud Saint Louis (nieopłacalność projektu ze względu przede wszystkim na zbyt małe zasoby minerałów ciężkich, które zapewniłyby czas życia projektu nie dłuższy niż 5-8 lat), podjęto decyzję o spisaniu w koszty wartości niematerialnych z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych złóż Saint Louis.

W opinii Zarządu Grupy Azoty POLICE przeprowadzony kompleksowo proces weryfikacji i analiz dokumentów pozwolił na ustalenie, że popełniono istotny błąd w ostatecznym rozliczeniu nabycia akcji African Investment Group S.A., które zostało zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej za rok 2014 roku. W konsekwencji błędu w sprawozdaniu za 2014 rok błędem obciążone było także sprawozdanie za rok 2015. W efekcie w sprawozdaniu za rok 2016 wprowadzono korekty w trybie korekty błędu poprzednich okresów.

Podstawowym błędem w wycenach na potrzeby ostatecznego rozliczenia nabycia było pominięcie konieczności budowy instalacji wzbogacania fosforytów. Brak ujęcia tego parametru spowodował niedoszacowanie nakładów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych oraz niedoszacowanie czasu koniecznego do doprowadzenia projektu do etapu, w którym możliwa będzie pierwsza produkcja fosforytów o parametrach handlowych. Powyższe zmiany wynikają z gorszych parametrów jakościowych fosforytów ze złóż w obszarze Kebemer, ponieważ pierwotnie założono, że fosforyt charakteryzował się będzie wysoką zawartością fosforu (w przeliczeniu na P_2O_5) i nie będzie wymagał klasycznego procesu wzbogacania z flotacją, a jedynie kruszenia i przesiewania, założono suszenie w warunkach naturalnych. Natomiast realizowana kampania wiertnicza w obszarze koncesji poszukiwawczej Kebemer w okresie od grudnia 2013 roku do czerwca 2014 roku wykazała, że parametry złoża są znacznie gorsze niż pierwotnie zakładano (w szczególności wzrost grubości nadkładu, spadek jakości fosforytu).

Ponadto weryfikacja dokumentów wykazała, że błędnie przyjęto również wielkość zasobów dla drugiego wycenianego złoża tj. Lam Lam. Łączne wydobycie fosforytów ze złoża Lam Lam, które zakończyło się w połowie 2014 roku, wg najlepszej wiedzy wyniosło 110,7 tys. ton fosforytów, a nie 314 tys. ton, jak przyjęto w ostatecznym rozliczeniu nabycia.

Powyższe założenia zostały skorygowane w ramach przeprowadzonej korekty rozliczenia nabycia. Korekta wymienionych wyżej błędnych założeń przyjętych do rozliczenia ostatecznego nabycia spowodowała zmianę wyceny koncesji poszukiwawczych zaprezentowanych jako wartości złóż mineralnych (na dzień 28 sierpnia 2013 roku).

Po dokonanej korekcie rozliczenia nabycia spółki African Investment Group S.A. w zakresie nabytych koncesji poszukiwawczych prezentowanych w rzeczowych aktywach trwałych jako złoża mineralne, wartość netto nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wykazuje wartość ujemną.

Korekta wartości godziwej nabytych aktywów (złóż mineralnych) oraz związanych z nimi rezerw z tytułu podatku odroczonego spowodowała, że w miejsce zysku z okazynego nabycia powstała wartość firmy (goodwil). Powstała po korekcie rozliczenia wartość firmy w kwocie 93 141 tys. zł, została przypisana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jakim uznano inwestycję w kopalnię fosforytów, nabywając pakiet większościowy akcji African Investment Group S.A.

Dla celów oceny powstałej wartości firmy, sporządzony został test na utratę wartości firmy, powstałej po korekcie rozliczenia nabycia, sporządzony na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Oszacowana wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych sporządzona przy założeniach przyjętych na podstawie dostępnych w tamtym okresie danych wykazały wartość ujemną. W związku z tym całość ujawnionej wartości firmy została objęta odpisem.

Szczegółowy opis założeń do testu na utratę wartości firmy znajduje się w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres 12 miesięcy kończących się 31 grudnia 2016 roku Grupy Azoty.

Grupa Azoty POLICE pozostawiła w bilansie poniesione nakłady od dnia nabycia udziałów w spółce African Investment Group S.A. z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych, w kwocie 64 047 tys. zł, z czego 63 224 tys. zł dotyczy obszaru koncesji poszukiwawczej Kebemer. Powyższe podyktowane jest kontynuacją prac dotyczących weryfikacji dokumentacji geologicznej oraz wprowadzoną, w ramach wdrożonej polityki raportowania Grupy Kapitałowej, koniecznością uzyskania Scoping study według standardów międzynarodowych. Przewiduje się, że prace zakończą się w drugiej połowie 2017 roku. Wówczas zostaną podjęte stosowne decyzje w sprawie realizacji tej inwestycji.

Wpływ zdarzeń o charakterze jednorazowym dotyczących spółki zależnej African Investment Group S.A. na wynik netto w 2016 roku*

Wyszczególnienie	2016
Odpisy aktualizujące wartość należności przeterminowanych ponad rok	(20 031)
Spisanie w koszty wartości zapasów fosforytów, prezentowanych przez jako produkcja w toku	(10 838)
Utworzenie rezerwy na zobowiązania za doradztwo techniczne związane z dostawami fosforytów z Senegalu	(9 411)
Spisanie w koszty nakładów na poszukiwanie i ocenę zasobów złóż Kayar	(900)
Spisanie w koszty nakładów na poszukiwanie i ocenę zasobów złóż St. Louis	(4 241)
Korekty pozostałe	31
Aktywa/rezerwy z tytułu podatku odroczonego	581
Wpływ na wynik netto	(44 809)

* dane zaprezentowane po przeliczeniu na PLN wg kursu średniego XOF w 2016 roku

Wpływ zdarzeń o charakterze jednorazowym dotyczących spółki zależnej African Investment Group S.A. na wynik netto w 2015 roku*

Wyszczególnienie	2015
Odpis na nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych złoża Lam Lam	(10 222)
Aktywa/rezerwy z tytułu podatku odroczonego	(3 407)
Wpływ na wynik netto	(13 629)

* dane zaprezentowane po przeliczeniu na PLN wg kursu średniego XOF w 2015 roku

Wpływ zdarzeń o charakterze jednorazowym dotyczących spółki zależnej African Investment Group S.A. na wynik lat ubiegłych na 01.01.2015 roku*

Wyszczególnienie	01.01.2015
Spisanie wartości złoża Kebemer	(268 630)
Spisanie niezamortyzowanych złóż Lam Lam	(2 041)
Aktywa/rezerwy z tytułu podatku odroczonego	61 704
Różnice kursowe z przeliczeń	(2 977)
Wpływ na kapitał własny	(211 944)

* dane zaprezentowane po przeliczeniu wg historycznego kursu XOF

W skonsolidowanym sprawozdaniu za rok 2016, w wyniku finansowym brutto uwzględniono następujące korekty:

- odpisy aktualizujące wartość należności przeterminowanych African Investment Group S.A. o ponad rok, na 100% tych należności w kwocie 20 031 tys. zł,
- spisanie w koszty wartości zapasów fosforytów prezentowanych przez African Investment Group S.A. jako produkcja w toku, nie wykazująca rotacji ponad 2 lata, ze względu na brak wartości handlowej produktu, w kwocie 10 838 tys. zł,
- utworzenie rezerwy na przyszłe zobowiązania dotyczące doradztwa technicznego związanego z dostawami fosforytów z Senegalu na kwotę 9 411 tys. zł, alokowane w pozostałe koszty operacyjne,
- spisanie w koszty wartości niematerialnych z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych złóż Kayar w kwocie 900 tys. zł - w związku z nieprzedłużeniem koncesji poszukiwawczej African Investment Group S.A., dla rozpoznania zasobów ilmenitu, rutylu i cyrkonu na złożu Kayar Offshore - szacunek wykonany przez AFRIG S.A. wykazał, że ponoszenie znacznych kosztów na poszukiwania jest zbyt ryzykowne,

- spisanie w koszty wartości niematerialnych z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych złóż St. Louis przez African Investment Group S.A. w kwocie 4 241 tys. zł.

W skonsolidowanym sprawozdaniu za rok 2015, w wyniku finansowym brutto uwzględniono następujące korekty:

- spisanie w koszty wartości niematerialnych z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych złoża fosforytów Lam-Lam, w związku z zakończeniem jego eksploatacji, w kwocie 10 222 tys. zł.

Odpis aktualizujący w spółce zależnej Grupy Azoty PUŁAWY - Zakłady Azotowe Chorzów S.A.

W dniu 13 lutego 2017 roku Zarząd spółki Zakłady Azotowe Chorzów S.A. (spółka zależna spółki Grupa Azoty PUŁAWY) podjął uchwałę o dokonaniu odpisu aktualizującego w wysokości 10,0 mln zł, zmniejszającego wartość majątku instalacji przerobu tłuszczów. Na podstawie regulacji MSR 36 Zarząd spółki zidentyfikował przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia spadku wartości odyskiwalnej poniżej wartości bilansowej przedmiotowych aktywów. Spółka nadal nie wykorzystuje pełnych mocy produkcyjnych instalacji przerobu tłuszczów. Mimo uzyskanego wzrostu średniej ważonej ceny sprzedaży głównych produktów oleochemicznych w ostatnim czasie, ceny podstawowego surowca - płynnego tłuszczu zwierzęcego nadal utrzymują się na wysokim poziomie, co znacząco ogranicza możliwość generowania dodatknych przepływów pieniężnych na sprzedaży stearyny i innych wyrobów oleochemicznych.

W wyniku analizy powyższych przesłanek Zarząd spółki Zakłady Azotowe Chorzów S.A. przeprowadził test na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, który wykazał zasadność dokonania kolejnego odpisu aktualizującego wartość instalacji przerobu tłuszczów. Pierwszy odpis w wysokości 18,4 mln zł został uwzględniony w sprawozdaniu finansowym za 2015 rok. Bieżący odpis na kwotę 10,0 mln zł został uwzględniony w sprawozdaniu finansowym spółki Zakłady Azotowe Chorzów S.A. za 2016 rok.

Wpływ wyżej opisanego zdarzenia na skonsolidowane wyniki Grupy Azoty PUŁAWY, a tym samym na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Azoty wynik na skonsolidowanej działalności operacyjnej (EBIT) Grupy Azoty za 2016 rok wynosi - 10,7 mln zł; w tym - 0,7 mln zł z tytułu wyceny majątku spółki dokonanej na moment przejęcia spółki Zakłady Azotowe Chorzów S.A. przez spółkę Grupa Azoty PUŁAWY.

Zmienność kursów walut

Wśród czynników i zdarzeń mających wpływ na osiągnięte wyniki finansowe Grupy Azoty w 2016 roku należy wskazać w pierwszych miesiącach roku obniżenie ratingu długu Polski przez S&P oraz informacje o spowolnieniu gospodarki chińskiej. W kolejnych miesiącach negatywny wynik referendum w sprawie Brexit-u w czerwcu oraz nieoczekiwany wybór Donalda Trumpa na prezydenta USA i wzrost zmienności walut z rynków „emerging markets”. Wszystkie te czynniki przełożyły się na trzy fale osłabienia PLN do EUR i USD, pomiędzy którymi następowało krótkoterminowe umacnianie się złotówki w oparciu o dobre fundamenty polskiej gospodarki.

Łącznie w skali 2016 roku PLN osłabił o około 3,8% do EUR oraz o około 7,1% do USD, w odniesieniu do poziomów notowanych na 31 grudnia 2015 roku. Jednocześnie kurs średni PLN do EUR był w 2016 roku o około 4,3% niższy w stosunku do średniej z 2015 roku, a kurs średni PLN do USD był słabszy o około 4,5%.

Informacje o utrzymaniu ratingu długu Polski przez agencję ratingową w styczniu 2017 roku oraz prognozy stabilnego tempa wzrostu krajowego PKB wskazują na potencjał umocnienia się PLN do EUR w perspektywie 2017 roku.

Natomiast ryzyka zewnętrzne związane z trudną sytuacją włoskich banków, niepewnością co do Brexit-u oraz faktyczną polityką USA w stosunkach z Europą, zwiększać będą ryzyko dalszego osłabienia się złotówki do USD, w ślad za potencjalnym osłabieniem się EUR do USD. Można więc oczekiwać, iż w 2017 roku kurs PLN do EUR będzie utrzymywał się w średnioterminowym przedziale równowagi 4,20-4,40, z tendencją do ograniczonej aprecjacji w sytuacji utrzymania dobrych wyników polskiej gospodarki oraz niewystąpienia dalszej eskalacji wyżej wskazanych zagrożeń zewnętrznych. Natomiast kurs PLN do USD może się ponownie osłabiać, podążając za zmiennością kursu EUR do USD.

Dotychczasowe oraz oczekiwane zmiany kursów walut nie powinny zagrażać osiągnięciu planowanych w 2017 roku wyników w odniesieniu do ekspozycji walutowej Grupy Azoty, zważywszy że ewentualne umocnienia się PLN do EUR może być równoważnie oczekiwanym osłabieniem się do USD. Ponadto potencjał umocnienia się waluty krajowej ograniczają ryzyka polityczne w Europie i USA.

Grupa Azoty ogranicza istniejące ryzyko wynikające z ekspozycji walutowej netto poprzez stosowanie wybranych instrumentów i działań związanych z zabezpieczeniem przed ryzykiem kursowym w oparciu o bieżącą i planowaną ekspozycję walutową. Grupa wykorzystywała do zabezpieczenia ekspozycji walutowej w okresie sprawozdawczym w pierwszej kolejności hedging naturalny, transakcje faktoringu i dyskonta wierzytelności walutowych oraz transakcje terminowe forward zawierane krocząco do maksymalnego poziomu 80% pozostałej ekspozycji walutowej w horyzoncie do 6 miesięcy oraz do maksymalnego poziomu 50% pozostałej ekspozycji walutowej w horyzoncie powyżej 6 do 12 miesięcy.

Zgodnie z „Polityką Zarządzania Ryzykiem Finansowym (Walutowym i Stopy Procentowej)”, Grupa Azoty może zawierać transakcje zabezpieczające w horyzoncie do 24 miesięcy (jeżeli skutkuje to ograniczeniem niekorzystnego wpływu zmian kursów walutowych na przepływy pieniężne oraz możliwe będzie zabezpieczenie kursu wymiany EUR lub USD na PLN powyżej planowanego kursu budżetowego) oraz w horyzoncie do 3 miesięcy (jeżeli możliwe będzie zabezpieczenie kursu po jakim zrealizowano sprzedaż w walucie).

Zawarcie walutowych transakcji zabezpieczających w horyzoncie czasowym powyżej 24 miesięcy lub wykraczających poza zasady określone w Polityce Zarządzania Ryzykiem Finansowym wymaga akceptacji Zarządu na podstawie rekomendacji Komitetu Finansowego.

Grupa Azoty zawierała w 2016 roku zabezpieczenia w formie transakcji forwardowych wymiany EUR i w USD, adekwatnie do poziomu planowanej ekspozycji w obu tych walutach. Wynik na zrealizowanych transakcjach zabezpieczających Grupy wyniósł za 2016 rok (4 264) tys. zł, przy jednoczesnym ujemnym wyniku (6 476) tys. zł z tytułu aktualizacji wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych.

Łącznie za 2016 rok wynik Grupy na realizacji i wycenie zabezpieczeń walutowych był ujemny i wyniósł (10 741) tys. zł.

Na pozostałej części niezabezpieczonej ekspozycji walutowej Grupa Azoty odnotowała w tym okresie dodatni wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych oraz wyceny rozrachunków walutowych w łącznej kwocie 10 717 tys. zł.

Łącznie za 2016 rok wynik Grupy z tytułu różnic kursowych i walutowych transakcji pochodnych (z uwzględnieniem aktualizacji wycen na dzień bilansowy) wyniósł: (23) tys. zł.

Korzystne dla Grupy Azoty osłabienie średnich kursów złotówki w stosunku do kursów EUR i USD z 2016 roku następowało przy dużej zmienności trendów w trakcie roku, co ograniczało ich pozytywny wpływ na wyniki osiągnięte przez Grupę w tym okresie. Natomiast ujemny wynik na wycenie i realizacji walutowych transakcji terminowych był równoważony dodatnim wynikiem z transakcji bieżących i wyceny rozrachunków walutowych.

Jednostka Dominująca zawierała w 2016 roku zabezpieczenia w formie transakcji forwardowych wymiany EUR, adekwatnie do poziomu planowanej ekspozycji w obu tych walutach.

Wynik na zrealizowanych transakcjach zabezpieczających Jednostki Dominującej wyniósł za 2016 rok (2 733) tys. zł, przy jednoczesnym ujemnym wyniku (609) tys. zł z tytułu aktualizacji wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych.

Na pozostałej części niezabezpieczonej ekspozycji walutowej Jednostka Dominująca odnotowała w tym okresie dodatni wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych w kwocie 1 050 tys. zł oraz ujemne saldo wyceny rozrachunków walutowych w kwocie (495) tys. zł.

Łącznie za 2016 rok wynik Jednostki Dominującej z tytułu różnic kursowych i walutowych transakcji pochodnych (z uwzględnieniem aktualizacji wycen na dzień bilansowy) wyniósł (2 787) tys. zł (przy czym na zrealizowanych różnicach kursowych i walutowych transakcjach zabezpieczających (1 683) tys. zł, a na wycenie pozycji i zabezpieczeń niezrealizowanych (1 104) tys. zł).

Grupa Azoty od 28 września 2015 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych. Pozycją zabezpieczaną są przyszłe wysoce prawdopodobne wpływy ze sprzedaży w EUR, które w okresie od grudnia 2018 do czerwca 2025 roku zostaną ujęte w rachunku zysków i strat. Zabezpieczanym ryzykiem jest ryzyko walutowe. Pozycją zabezpieczającą jest kredyt walutowy w EUR o wartości wynoszącej na dzień 31 grudnia 2016 roku 100 mln EUR, którego spłata nastąpi od grudnia 2018 do czerwca 2025 roku w 14 równych półrocznych ratach o wartości 7 143 tys. EUR każda. Wartość godziwa kredytu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 444 874 tys. zł. W kapitale z wyceny transakcji zabezpieczających ujęto na 31 grudnia 2016 roku kwotę (7 165) tys. zł stanowiącą w całości efektywne zabezpieczenie. W 2016 roku Grupa Azoty nie przekwalifikowywała z innych całkowitych dochodów do rachunku zysków i strat żadnych kwot związanych z rachunkowością zabezpieczeń.

Ceny uprawnień do emisji CO₂

W pierwszej połowie 2016 roku wystąpił znaczny spadek cen praw do emisji CO₂, natomiast w ostatnim kwartale 2016 roku obserwowano ponowny wzrost cen tych praw.

Grupa Azoty zawarła część transakcji na uprawnienia EUA w okresie spadku ich cen, co pozytywnie wpłynęło na łączne wyceny posiadanych kontraktów terminowych praw do emisji CO₂ na koniec okresu.

Grupa odnotowała za 2016 roku dodatni wynik z tytułu wyceny kontraktów terminowych na zakup uprawnień do emisji CO₂ w kwocie 3 502 tys. zł.

Jednostka Dominująca zawarła część transakcji na uprawnienia EUA w okresie spadku ich cen, odnotowując za 2016 roku ujemny wynik z tytułu wyceny kontraktów terminowych na zakup uprawnień do emisji CO₂ w kwocie (152) tys. zł.

5.2. Otoczenie rynkowe

Według wstępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego, w całym 2016 roku tempo wzrostu gospodarczego w kraju wyniosło 2,8% i było najniższe od trzech lat. Głównym czynnikiem wzrostu, w całym 2016 roku był popyt krajowy oraz wzrost spożycia ogółem. Składnikiem o najniższej dynamice były natomiast nakłady brutto na środki trwałe (inwestycje) spowodowane niższym napływem środków unijnych na realizację inwestycji infrastrukturalnych, wstrzymywanie inwestycji samorządowych związanych z cyklem wyborczym oraz sytuacją polityczną. Odnotowana dynamika eksportu była wyższa niż dynamika importu, co skutkowało poprawą salda handlowego. Obrotom handlowym kraju sprzyjała deprecjacja średniego kursu złotego względem euro oraz dolara amerykańskiego. Szacuje się, że spodziewane tempo wzrostu produktu krajowego brutto w 2017 roku wyniesie w Polsce 3%, co oznacza, że będzie ono nieco wyższe niż w roku poprzednim. Tempo wzrostu popytu krajowego w 2017 roku szacowane jest na 3,1%, czyli nieznacznie więcej niż w roku 2016. Według prognozy Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową spożycie indywidualne wzrośnie w tym czasie o 3,3%. Wzrostowi spożycia sprzyjała będzie dobra sytuacja na rynku pracy i rosnące zatrudnienie.

SEGMENT NAWOZY-AGRO

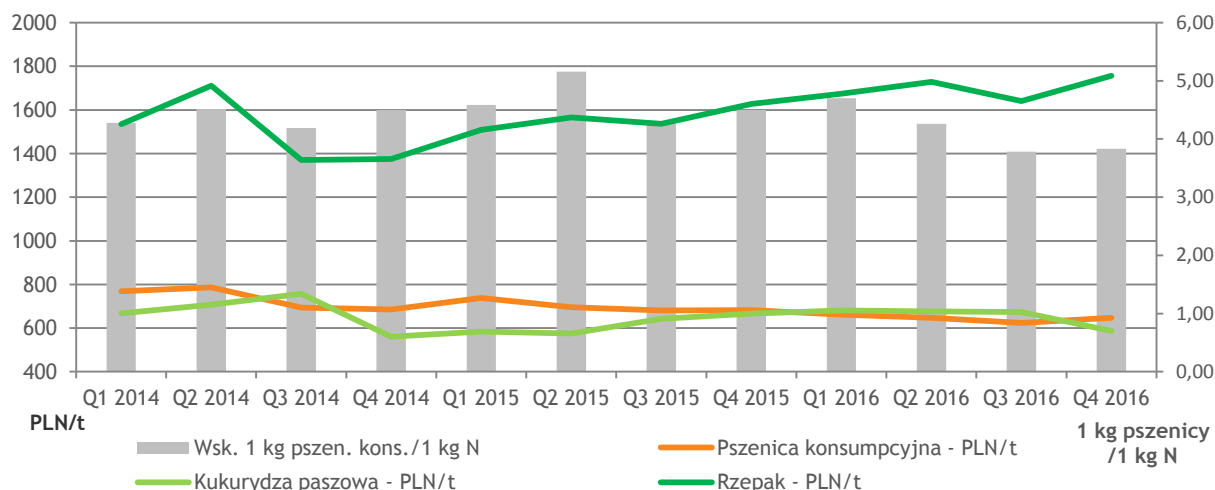
Koniunktura w rolnictwie

W oparciu o publikacje Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w 2016 roku uwarunkowania produkcji rolniczej uległy poprawie w porównaniu z latami 2014-2015. Odnotowano średni ważony wzrost cen skupu podstawowych surowców rolnych na poziomie 4,3% w okresie od grudnia 2015 roku do grudnia 2016 roku. Był on znacznie wyższy niż w dwóch poprzednich latach i zbliżył się do wzrostu cen z roku 2013, jednakże wzrostowi cen skupu nie towarzyszył spadek cen środków produkcji o 0,4% jak miało to miejsce w 2016 roku. W rezultacie skumulowany wskaźnik nożyc cen wyniósł 104,7 pkt, wobec 95,3 pkt w roku poprzednim i 89,7 pkt przed dwoma laty.

W 2016 roku odnotowano wysokie plony zbóż i duży łączny globalny poziom zapasów. W 2016 roku presja podaży zbóż, zarówno na rynku światowym, jak i na rynku krajowym, była przyczyną utrzymujących się niskich cen, natomiast w kraju deprecjacja złotego poprawiła opłacalność eksportu. Szczególnie silny wzrost eksportu pszenicy z Polski odnotowano w okresie lipiec-październik 2016 roku. Dużym wsparciem dla rolników pozostawały nadal płatności unijne.

W 2017 roku wzrost cen na niektórych rynkach może sprzyjać zwiększeniu inwestycji rolniczych. Istotny może okazać się także wzrost dostępności funduszy w ramach Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2014-2020.

Notowania cen rzepaku, pszenicy, kukurydzy

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wzrost przychodów pieniężnych rolników w ostatnim kwartale 2016 roku był wyjątkowy. Dotychczas obserwowano go wyłącznie w okresach nasilonej działalności rolniczej. Fakt ten był konsekwencją obserwowanego od kilku miesięcy wzrostu cen na rynkach produktów rolnych i zwiększenia produkcji. Wzrost przychodów przełożył się na poprawę sytuacji finansowej gospodarstw - ich zadłużenie zmniejszyło się i zwiększyła się zdolność do oszczędzania. Zmiany te okazały się na tyle silne, iż przesądziły o odwróceniu się spadkowej tendencji, która trwała ponad dwa lata.

W porównaniu z rokiem 2015 ceny rzepaku oraz kukurydzy utrzymały trend wzrostowy, natomiast ceny zbóż spadły, co potwierdza poniższa tabela:

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Średnia 2015 PLN/t	Średnia 2016 PLN/t	r/r %	12-2016 PLN/t	MIN 2016 PLN/t	MAX 2016 PLN/t
Pszenica konsumpcyjna	699	645	(8)↓	660	610	677
Kukurydza	617	654	6	610	567	716
Rzepak	1 559	1 700	9	1 828	1 613	1 828

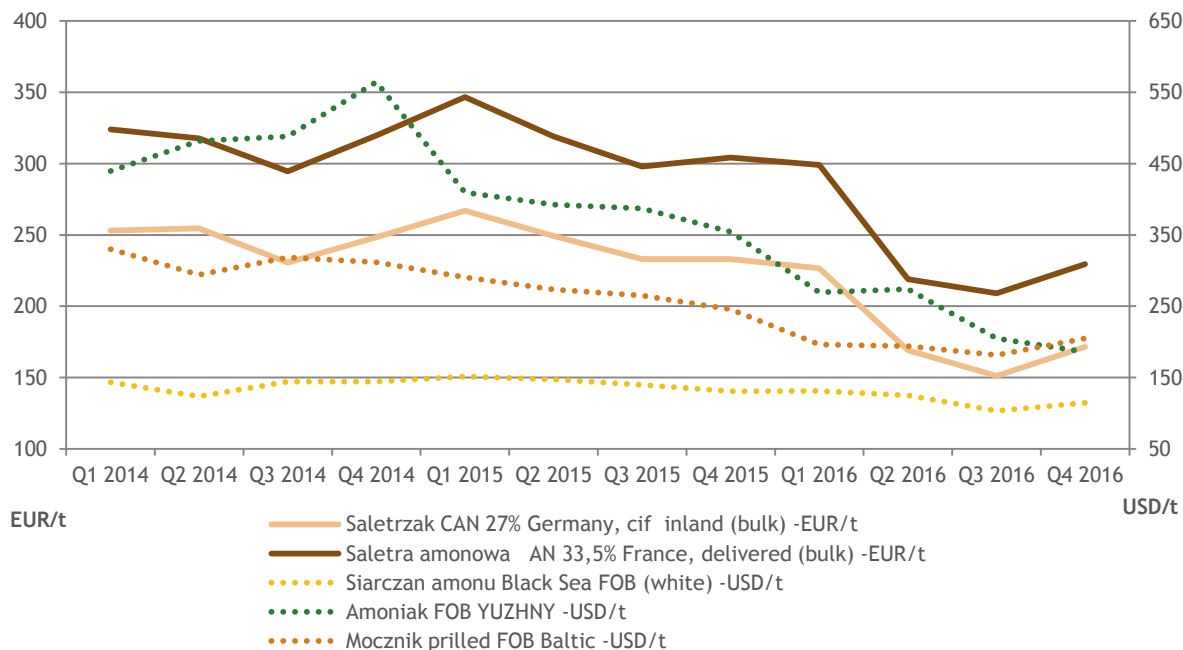
Bilans zbóż zarówno w Europie, jak i na świecie nie będzie sprzyjał wzrostom cen płodów rolnych. Konkurencja wśród eksporterów zbóż jest widoczna, zwłaszcza ze strony dostawców z rejonu Morza Czarnego. Nasili się ona jeszcze po zbiorach na półkuli południowej. Unia Europejska utrzymuje wolniejsze tempo eksportu niż sezon wcześniej, ze względu na gorsze wyniki produkcji zbożowej, szczególnie we Francji.

Przy mniejszej globalnej podaży rzepaku w sezonie 2016/17 spodziewane są wzrosty produkcji surowców oleistych: głównie soi, bawełny, słonecznika, orzechów ziemnych, nasion palmy olejowej oraz kopry. Spośród mniej znaczących upraw wzrosła produkcja sezamu, ale spadnie lnu oraz rycynusa. Sytuacja podaży-popytu w sezonie 2016/17 powinna wpływać na umocnienie średnich cen, zwłaszcza olejów roślinnych z liderem wzrostu, którym będzie olej palmowy. Najmniejsze zmiany spośród olejów będą dotyczyć cen oleju słonecznikowego.

Rynek nawozów azotowych

W pierwszym półroczu 2016 roku na krajowym rynku nawozów azotowych popyt pozostawał dynamiczny, co szczególnie widoczne było w I kwartale, tj. sezonie wiosennego nawożenia. W drugiej połowie roku odnotowano spowolnienie wynikające z sezonowego, niższego zapotrzebowania oraz ciągle niskich poziomów cen płodów rolnych. Zwiększone zapotrzebowanie na nawozy azotowe wiosną nie wpłynęło na wzrost ich cen. Najniższe ceny nawozów azotowych odnotowano w III kwartale 2016 roku w okresie żniw. W tym czasie na polskim rynku pojawiły się także tańsze, konkurencyjne nawozy azotowe z importu. Od drugiej połowy października do końca 2016 roku odnotowano wzrost cen nawozów azotowych. W tym czasie poprawiła się także sytuacja finansowa rolników związana z wypłaconymi w październiku 2016 roku zaliczkami z dopłat bezpośrednich.

Notowania cen nawozów azotowych (mocznika, CAN, AN, AS,) i amoniaku

Źródło: ICIS, Argus FMB, Profercy.

W 2016 roku ceny podstawowego surowca nawozowego, amoniaku, w notowaniach FOB Yuzhny utrzymywały trend spadkowy trwający od listopada 2014 roku. Spadek cen w relacji rok do roku wyniósł około 39%, co spowodowane było wzrostem cen gazu, zakłóceniami podaży (np. na Ukrainie) oraz relacjami kursów walutowych USD/EUR. Krótkoterminowe prognozy na 2017 rok przewidują wzrosty cen amoniaku.

Kluczowym produktem w segmencie nawozowym nadal pozostaje mocznik, który pośrednio lub bezpośrednio wpływa na rynki pozostałych nawozów azotowych. Jego nadpodaż oraz czynniki makroekonomiczne (niskie ceny produktów rolnych, duże zapasy zbóż, zawirowania na rynkach finansowych) spowodowały, że ceny tego nawozu były niższe o ok. 28% w porównaniu rok do roku (FOB Baltic).

W 2016 roku na międzynarodowych rynkach średnie ceny wszystkich nawozów azotowych w relacji do 2015 roku wykazały trend spadkowy.

Źródło: ICIS, Argus FMB, Profercy	Średnia 2015 EUR/t	Średnia 2016 EUR/t	r/r %	12-2016 EUR/t	MIN 2016 EUR/t	MAX 2016 EUR/t
CAN 27% Germany CIF inland (bulk)	245	179	(27)↓	196	149	230
AN 33,5% France, delivered (bulk)	317	239	(25)↓	256	209	302
	USD/t	USD/t	%	USD/t	USD/t	USD/t
Amoniak (FOB Yuzhny)	386	233	(39)↓	215	168	279
Mocznik (FOB Baltic)	269	194	(28)↓	215	175	215
AS (Black Sea FOB white)	142	119	(17)↓	123	99	134

Tradycyjny popyt na nawozy występuje na przełomie marzec/kwiecień. Podobnie jak w latach poprzednich, rozkład popytu podąża za prognozami utrzymania się niskich cen płodów rolnych oraz sytuacji na światowym rynku mocznika. Można spodziewać się, że rolnicy będą wstrzymywać się z zakupem nawozów pod kolejne aplikacje do ostatniej chwili, ale z uwagi na specyfikę produkcji rolnej nie przewiduje się istotnych zmian w zakresie rozkładu popytu na nawozy azotowe w ciągu 2017 roku.

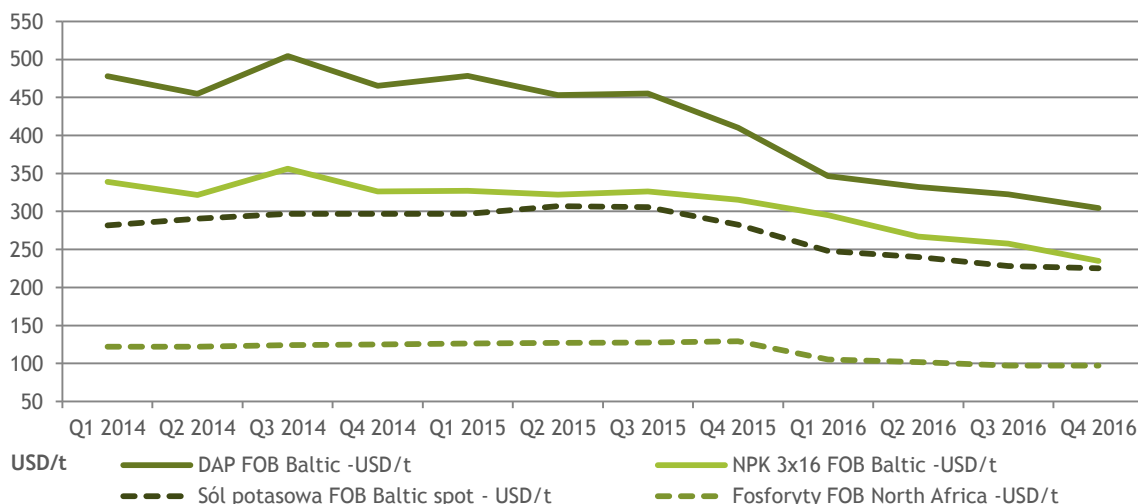
W bieżącym roku możliwe będą wahania cen nawozów azotowych w związku z generalną, znaczną nadwyżką zdolności produkcyjnych mocznika na rynku globalnym oraz procesem ograniczania podaży chińskich producentów, które spowodowane są głównie brakiem opłacalności produkcji. W pierwszych miesiącach roku spodziewany jest istotny wzrost popytu i cen na mocznik z uwagi na jego bardzo niskie zapasy, głównie w Indiach i Chinach. W ostatnim okresie obserwuje się również rosnące ceny amoniaku i aby utrzymać korzystne marże producenci będą dążyć do podwyżki cen. Istniejący nadmiar światowych mocy produkcyjnych amoniaku oraz nowe uruchomienia instalacji mogą powodować presję na cenę tego surowca, szczególnie w drugiej połowie 2017 roku. Fakt, że tylko około 12% produkowanego amoniaku jest przedmiotem handlu międzynarodowego oraz ograniczone możliwości tworzenia zapasów tego surowca mogą wpływać na fluktuacje cen amoniaku w bardzo krótkich okresach czasu, choć ceny gazu będą pozostawały na podobnych poziomach jak w roku ubiegłym.

Rynek nawozów wieloskładnikowych

Globalny rynek nawozów wieloskładnikowych (NPK) kolejny raz charakteryzował się niższą sprzedażą w porównaniu z rokiem poprzednim, a zapasy zarówno u producentów jak i w sieci dystrybucji utrzymywały się na wysokim poziomie. Poziom popytu poza krótkimi, sezonowymi okresami zwiększonych zakupów pozostawał niewielki oprócz rynku indyjskiego oraz kilku krajów Azji Południowo-Wschodniej. Przez większą część roku na dobrym poziomie utrzymywało się jedynie zapotrzebowanie na nawozy NPK w Rosji, Ukrainie i Polsce. Ceny nawozów NPK na rynkach światowych pozostawały w 2016 roku w trendzie spadkowym, na bazie FOB Bałtyk spadły o 18%.

Na wysokość cen nawozów NPK w kraju miały wpływ niskie ceny nawozów NPK z importu oraz polityka firm dystrybucyjnych (łączona sprzedaż pakietowa).

Notowania cen nawozów wieloskładnikowych (NPK, DAP), soli potasowej, fosforytów

Źródło: WFM, FERTECON, Profercy.

Na rynku dwuskładnikowego nawozu DAP odnotowano słaby popyt w USA, Europie, Brazylii, Chinach i Indiach. Wielu znaczących producentów ograniczyło produkcję (np. w Chinach spadła do 60%). Słaby wewnętrzny popyt w Chinach wymusił na tamtejszych producentach wzrost eksportu, co wpłynęło na niski poziom cen na rynkach światowych. Taki poziom cen pozwalał bowiem pozbyć się zapasów i ulokować bieżącą produkcję przez pozostałych producentów.

Pomimo ograniczeń produkcyjnych cen DAP-u nie udało się utrzymać, na bazie FOB Bałtyk spadły o 27%.

Spadkowy trend cen nawozów wieloskładnikowych był istotnym czynnikiem, który wpłynął na niższy poziom cen surowców do ich produkcji.

Najwięksi importerzy soli: Chiny i Indie gromadząc duże zapasy soli potasowej w 2015 i w pierwszym półroczu 2016 roku wpłynęły na kształt poziomu ich cen. W drugiej połowie roku zawarto kontrakty na kilka milionów ton po stałych cenach do kwietnia 2017. Fakt ten powstrzymał spadki, a następnie ustabilizował ceny soli potasowej w drugiej połowie roku. Najniższe ceny soli potasowej odnotowano jednak w grudniu, a ich spadek od początku roku wyniósł około 20% na bazie FOB Bałtyk podobnie, jak ceny fosforytów.

W 2016 roku odnotowano także ograniczenia w produkcji soli potasowej. Jedną z firm w Kanadzie zatrzymała na stałe nowo wybudowaną kopalnię za 2 mld USD.

Źródło: WFM, FERTECON, Profercy	Średnia 2015 USD/t	Średnia 2016 USD/t	r/r %	12-2016 USD/t	MIN 2016 USD/t	MAX 2016 USD/t
DAP (FOB Baltic)	449	326	(27)↓	302	302	366
NPK3x16 (FOB Baltic)	323	264	(18)↓	235	235	307
Sól potasowa (FOB Baltic spot)	298	235	(21)↓	223	223	265
Fosforyty (FOB North Africa)	128	100	(21)↓	97	97	105

Od kilku lat ceny nawozów NPK pozostają w trendzie spadkowym, stąd w 2017 roku nie należy spodziewać się znaczących zmian. Dobre zbiory, rosnące światowe zapasy zbóż nie będą sprzyjać wzrostom ich cen, ale sytuacja może ulec zmianie w drugiej połowie roku, w zależności od wyników zbiorów 2017 roku.

W odróżnieniu od nawozów NPK cenę DAP-u w 2017 roku będą kształtować czynniki popytowe. W pierwszej połowie 2017 roku, tylko w Arabii Saudyjskiej i Maroku, mają zostać uruchomione nowe instalacje o łącznych zdolnościach produkcyjnych sięgających 5 mln ton DAP-u. Instalacje te są nastawione wyłącznie na eksport. Taki skokowy przyrost mocy produkcyjnych wpłynie niewątpliwie na cenę nawozów DAP na rynkach światowych. Z kolei planowane wyłączenia instalacji i ograniczenia produkcji w Chinach powinny pozytywnie stabilizować poziom cen.

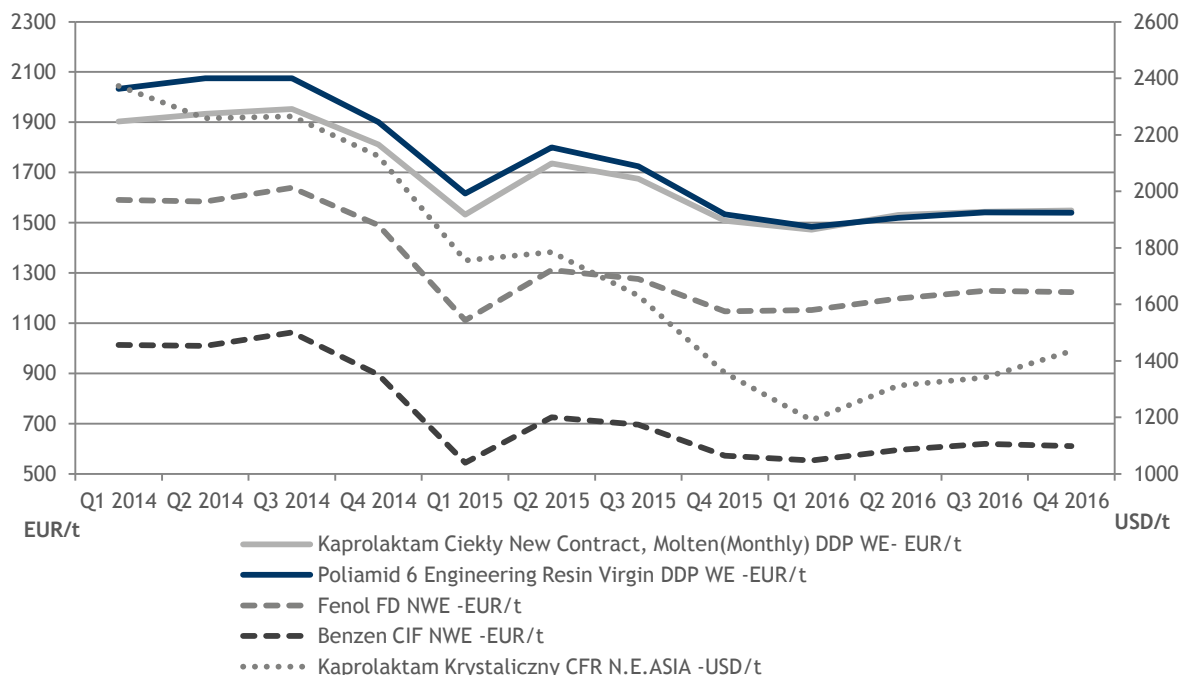
W przypadku surowców do produkcji nawozów NPK i DAP-u (tj. fosforytów, siarki, soli potasowej) ceny w 2016 roku osiągnęły swoje minima do poziomu przed kryzysem 2007 roku. W 2017 roku należy oczekiwać stabilizacji cen lub ich niewielkich wzrostów.

SEGMENT TWORZYWA

Notowania cen PA6, kaprolaktamu, benzenu, fenolu

Sytuacja rynkowa dla całego segmentu w analizowanym okresie pozostawała pod wpływem koniunktury popytowo-podażowej oraz notowań cen ropy naftowej przekładających się na zmiany cen surowców petrochemicznych. Nie były to już jednak tak znaczące spadki cen jak w roku poprzedzającym. Odnotowana rok do roku redukcja cen ropy (o około 17%) w zauważalnej części przełożyła się na zmiany notowań benzenu (spadek o ponad 6%) oraz kaprolaktamu, wywierających dodatkową presję na obniżkę cen poliamidu (PA6).

Notowania cen PA6, kaprolaktamu, benzenu, fenolu

Źródła: TECNON, ICIS.

W nieznacznym tylko stopniu redukcji uległy średnioroczne notowania fenolu. Odnotowany spadek o 1% (FD, NWE) należy wiązać, oprócz spadku notowań ropy, z sezonowymi i niewielkimi zachwianiami podaży oraz trendów cenowych przy stabilnym poziomie zapotrzebowania. Średnioroczna cena azjatyckiego kaprolaktamu notowana w roku 2016 (CFR, NE Asia) była niższa aż o 19% od wartości z roku poprzedzającego, a notowania europejskiego kaprolaktamu obniżyły się w tym okresie o 5%.

Źródło: ICIS, Tecnon, Rzeczpospolita	Średnia 2015 EUR/t	Średnia 2016 EUR/t	r/r %	12-2016 EUR/t	MIN 2016 EUR/t	MAX 2016 EUR/t
Benzen (FOB, NWE)	635	594	(6)↓	631	523	652
Fenol (FD, NWE)	1 212	1 201	(1)↓	1 240	1 122	1 261
Kaprolaktam (Liq., DDP, WE)	1 613	1 524	(5)↓	1 570	1 453	1 570
Poliamid 6 (PA6) (DDP, WE)	1 669	1 521	(9)↓	1 550	1 425	1 550
	USD/t	USD/t	%	USD/t	USD/t	USD/t
Kaprolaktam (CFR, NEAsia)	1 633	1 320	(19)↓	1 460	1 153	1 460
	USD/bbl	USD/bbl	%	USD/bbl	USD/bbl	USD/bbl
Ropa naftowa (BRENT)	53,7	44,4	(17)↓	53,34	31,95	53,34

Oczekiwane na rynku zmiany stosunkowo niskich ceny kaprolaktamu powinny mieć miejsce wraz z ustabilizowaniem notowań ropy i surowców petrochemicznych, wraz ze stopniowym i określonym w najbliższym czasie na poziomie 1,3% wzrostem zapotrzebowania na rynku europejskim. Dodatkowym czynnikiem pogłębiającym proces wzrostu cen będzie chęć zmian poziomu generowanych przez producentów marż budowana na fali rosnącego zapotrzebowania, przy możliwym i zauważalnym wpływie koniunkturalnych i sezonowych zmian cen surowców. Dynamiczny wzrost zdolności produkcyjnych odnotowywany w Chinach w latach 2013-2016, powodujący redukcję możliwości eksportowych producentów z innych kontynentów znacząco wpłynął na występującą na rynku nadpodaż. Była ona jednak stopniowo redukowana przez powoli

rosnący poziom zapotrzebowania i analogiczna sytuacja spodziewana jest w kolejnych latach. Koniecznym i spodziewanym jest plan restrukturyzacji aktywów europejskiego rynku kaprolaktamu oraz jego optymalizacji ukierunkowany w swoich zamierzeniach do znaczącej redukcji mocy produkcyjnych. Stopień racjonalizacji europejskiego rynku CPL będzie w pełni uzależniony od poziomu konsumpcji całego łańcucha produktowego na obszarze Europy. Prognozy długoterminowe nie wskazują by rynek azjatycki mógł stać się zagrożeniem dla europejskich producentów, a jedynie podkreślają całkowitą samowystarczalność tego kraju w pokryciu poziomu zapotrzebowania na PA6 wielkością produkcji. Wpływ rynków azjatyckich na kraje Europy sprowadzi się tym samym do reorientacji rynków eksportowych kaprolaktamu bez istotnego wpływu na rynek poliamidu.

Utrzymujący się na stosunkowo dobrym poziomie popyt na europejskim rynku PA6 był głównie napędzany przez sektor motoryzacyjny oraz budowlany. Spodziewana zmiana w strukturze całkowitego zapotrzebowania na PA6, głównie z powodu rosnącego znaczenia sektora tworzyw konstrukcyjnych, folii i opakowań giętkich w ciągu następnej dekady sprawi, że głównym odbiorcą tworzyw konstrukcyjnych opartych na poliamidzie będzie przemysł motoryzacyjny. W związku z tym ekspozycja przemysłu poliamidu do sektora transportowego jest bardzo duża i będzie ciągle rosła.

Występująca w 2016 roku na europejskim rynku poliamidu nadpodaż była poddawana próbom redukcji, a tym samym bilans handlowy ulegał zauważalnej poprawie dzięki dobrej koniunkturze w tych obszarach. Silna konkurencja wśród zintegrowanych producentów poliamidu 6, pogłębiona występującą nadpodażą, prowadziła w konsekwencji do zaostrzenia sytuacji rynkowej, a dodatkowym czynnikiem wpływającym na rynek poliamidu były fluktuacje w poziomie notowań benzenu. Zmiany trendów cenowych, oparte na sezonowej fluktuacji popytu i zapotrzebowania, wpływały na możliwość korekt notowań przez producentów. Czynnikiem determinującym sytuację na rynku PA6 w tym czasie, podobnie jak w przypadku CPL, był w dużej mierze spadek, a następnie stabilizacja notowań ropy naftowej i jej produktów w całym łańcuchu produktowym oraz wspomniana wcześniej struktura popytowo-podażowa. Średnia cena poliamidu 6 (PA6, Engineering Resin Virgin, DDP, WE) w 2016 roku kształtowała się na poziomie 1 521 EUR/t. W porównaniu z rokiem 2015 odnotowano dość duży spadek o 9%.

W najbliższej przyszłości na ceny produktów i surowców tego segmentu nadal dominujący wpływ będzie mieć presja ze strony surowcowej oraz bilans popytowo-podażowy w sektorze przetwórstwa tworzyw a przede wszystkim dynamika wzrostu PKB, którego wzrost szacowany na poziomie 1,6% dla strefy euro wg MFV. Stabilizacja notowań ropy na poziomie zbliżonym do roku 2016, a tym samym wystąpienie warunków koniecznych dla przywrócenia pełnej równowagi rynkowej dla omawianego sektora, pozwoli na stworzenie warunków do wystąpienia oczekiwanego i niehamowanego przez inne czynniki wzrostu popytu na tworzywa sztuczne.

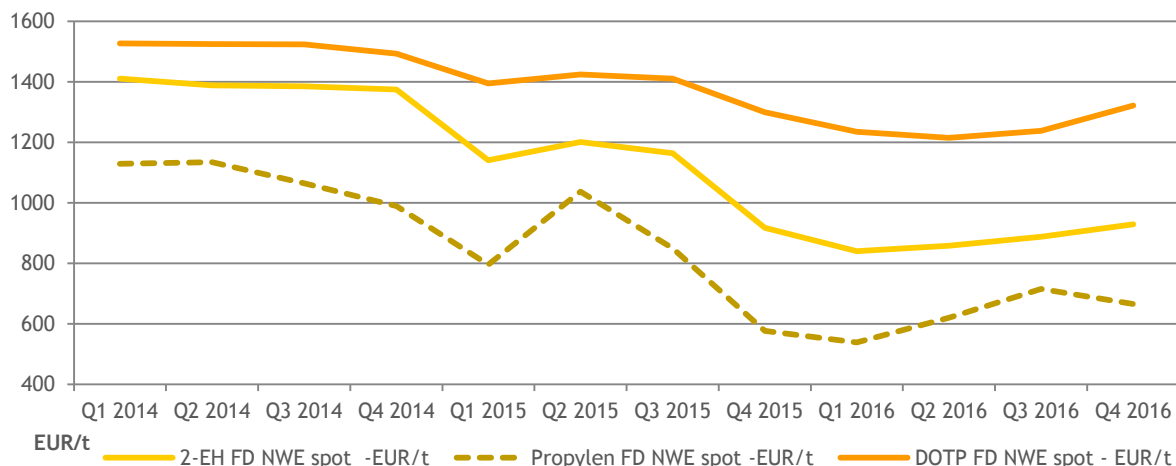
Do sprzyjających czynników w tym zakresie będą należeć także stabilny charakter wzrostu gospodarczego na świecie oraz sprzyjający kurs polityki gospodarczej prowadzonej w UE.

SEGMENT CHEMIA

Łańcuch produktów OXO

Sytuacja rynkowa dla całego łańcucha produktowego OXO pozostawała jak zwykle pod wpływem notowań cen ropy naftowej i ropy. Popyt na propylen kształtował się na podobnym poziomie jak w roku 2015. Od maja 2016 roku znacznemu zmniejszeniu uległa dostępność propylenu na rynku z uwagi na strajki pracowników przemysłu petrochemicznego we Francji, a następnie tradycyjne postoje remontowe). Po okresie wakacyjnym sytuacja popytowo-podażowa uległa poprawie, a dominujący wpływ na ceny propylenu miały przewartościowane ceny ropy naftowej. W efekcie ceny spotowe propylenu rok do roku spadły o około 22%.

Notowania cen 2-EH, DOTP, propylenu

Źródło: ICIS.

Źródło: ICIS	Średnia 2015 EUR/t	Średnia 2016 EUR/t	r/r %	12-2016 EUR/t	MIN 2016 EUR/t	MAX 2016 EUR/t
2-EH (FD NWE spot)	1 105	879	(20)↓	933	820	940
DOTP (FD NWE spot)	1 382	1 252	(9)↓	1 365	1 201	1 365
Propylen (FD NWE spot)	815	635	(22)↓	640	523	745

Początkowy spadek trendu cenowego alkoholi oxo związany był z niższymi cenami surowców (ropy naftowej, propylenu). W drugiej połowie roku ceny alkoholi oxo utrzymywały się w korelacji z ruchami cenowymi propylenu, dodatkowo wzrastając w odpowiedzi na niedostatek produktu na rynku. Ostatecznie ceny kluczowego alkoholu 2-EH odzwierciedliły trend spadkowy cen propylenu i spadły rok do roku o ponad 20%. W 2016 roku rynek 2-EH pozostawał zbilansowany. Produkcja alkoholu w Europie była dostosowana do potrzeb oraz możliwości eksportowych, które pojawiły się za sprawą konkurencyjnych, w porównaniu do azjatyckich, cen surowców petrochemicznych.

W bieżącym roku ceny alkoholi OXO będą się utrzymywały w korelacji z ruchami cenowymi propylenu i zależeć będą od czynników popytowych.

Popyt na plastyfikatory przez cały 2016 rok miał dynamikę wzrostową. Na rynku panowała duża konkurencja ze strony regionalnych dostawców jak i importerów, co rzutowało na poziomy cenowe w Europie. W IV kwartale doszło do ograniczonej podaży plastyfikatorów ze względu na przerwy produkcyjne na instalacjach BASF oraz Evonik po ogłoszonych siłach wyższych.

W I półroczu na poziom cenowy produktów wpływały głównie niższe ceny ropy naftowej i produktów przetwórstwa, a także import konkurencyjnych cenowo plastyfikatorów z Korei Południowej oraz Turcji. W II półroczu nastąpiły wzrosty cen surowców oraz ograniczenia produktowe, co doprowadziło do gwałtownych wzrostów cen plastyfikatorów. W 2017 roku popyt na plastyfikator DEHP w dalszym ciągu będzie spadał ze względu na ograniczenia REACH. W Europie DEHP praktycznie używany będzie głównie w zastosowaniach medycznych, które nie są objęte rozporządzeniem REACH. W przypadku plastyfikatora DEHT produkcja i konsumpcja na rynku europejskim będzie wzrastała. Produkt ten będzie korzystał z rosnącego popytu na plastyfikatory nieftalanowe.

Ograniczenia w dostępności plastyfikatora DINP na europejskim rynku w pierwszej połowie 2017 roku wpłyną na zwiększone zainteresowanie DEHT.

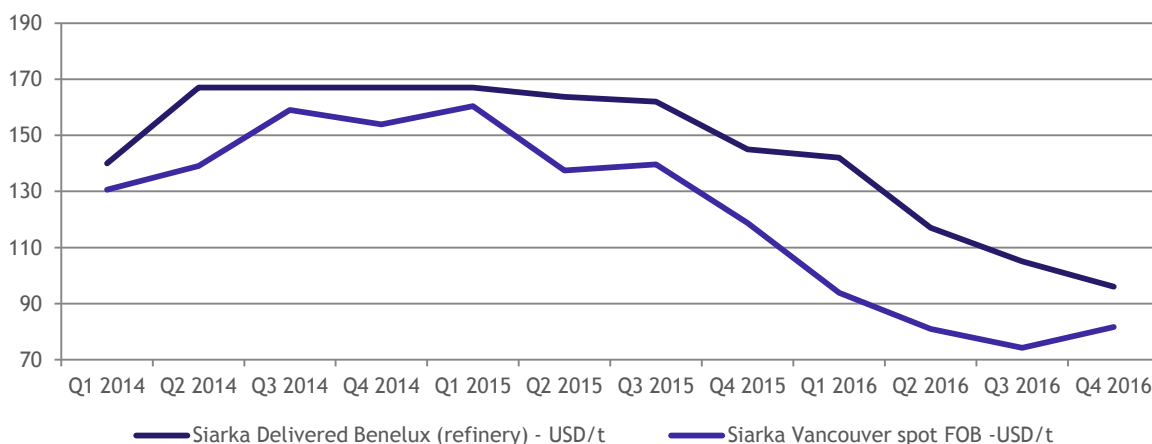
Prognozuje się wzrost cen plastyfikatorów, który będzie podążał za prognozowanymi wzrostami cen surowców.

Siarka

W 2016 roku na rynku były bardzo widoczne globalne zmiany cen siarki. W notowaniach spot (Vancouver FOB) styczniowe ceny siarki spadły z poziomu 115 USD/tonę do minimów sięgających około 70 USD/tonę w sierpniu, a powodem tego faktu była słabość rynku nawozów fosforowych.

W drugiej połowie roku zanotowano wzrost cen do około 90 USD/t, zarówno na rynkach Bliskiego Wschodu jak i amerykańskim.

Notowania cen siarki

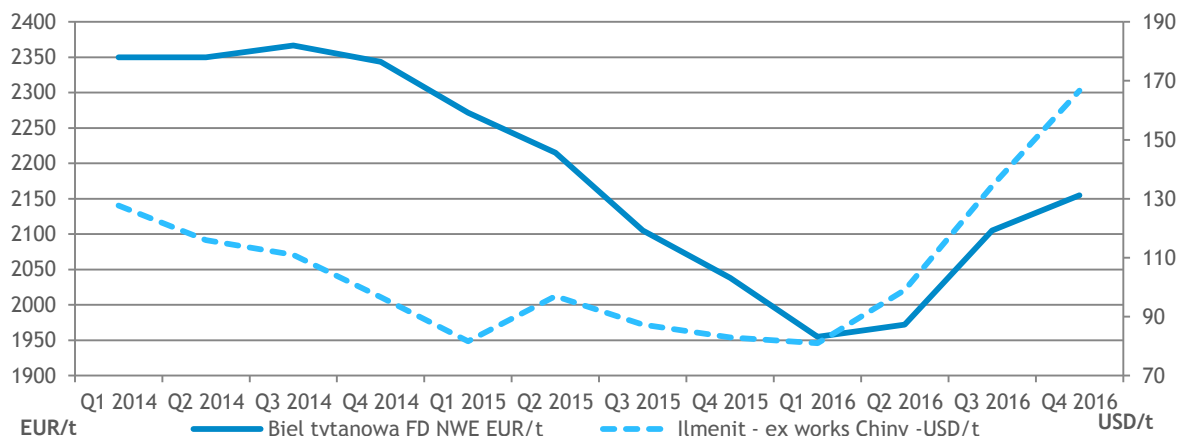
Źródło: FERTECON.

Źródło FERTECON	Średnia 2015 USD/t	Średnia 2016 USD/t	r/r %	12-2016 USD/t	MIN 2016 USD/t	MAX 2016 USD/t
Siarka (Delivered Benelux refinery)	159	115	(28)↓	96	96	142
Siarka (Vancouver kontrakt FOB)	138	83	(40)↓	87	71	110

W 2016 roku zmianę cen siarki wywołali głównie jej importerzy. Zanotowano rosnące zapotrzebowania na ten surowiec w Chinach i Maroku. Rynek siarki uważa się obecnie za raczej zrównoważony, ponieważ podaż globalna surowca, podobnie jak popyt, wzrosła w 2016 roku o około 5% rok do roku. Zmiany w relacjach popyt-podaż mogą wystąpić po zakończeniu opóźnionego projektu Barzan/Qatar, który miał być uruchomiony w październiku 2016 roku. Przewiduje się, że jego uruchomienie nastąpi w jednak 2017 roku. Zjednoczone Emiraty Arabskie zwiększyły swój udział w rynku z powodu uruchomienia projektu gazowego Shah. Jednocześnie ograniczeniu uległy dostawy siarki z Iranu, Kazachstanu i Turkmenistanu, co wskazuje zmieniający się model handlu na rynku. W oparciu o bieżące notowania ceny siarki mogą nieznacznie wahać się pozostając jednak w granicach około 87- 92 USD/t, przy czym nadal istotny wpływ na poziom cen będzie miał rynek nawozów wieloskładnikowych.

Łańcuch pigmentów

Notowania cen bieli tytanowej, ilmenitu

Źródło: ICIS, CCM

Szczególnym produktem dla Grupy Azoty, jest biel tytanowa, która produkowana jest wyłącznie w Policach. Największy popyt na biel tytanową notuje się w okresie wiosenno-letnim (II i III kwartał) i związany jest ze wzrostem zapotrzebowania na farby i lakiery z branży budowlanej.

	Średnia 2015 USD/t	Średnia 2016 USD/t	r/r %	12-2016 USD/t	MIN 2016 USD/t	MAX 2016 USD/t
Źródło: ICIS, CCM						
Biel tytanowa FD NWE	2 158	2 047	(5)↓	2 180	1 955	2 180
Ilmenit ex Works Chiny	87	120	38	200	79	200

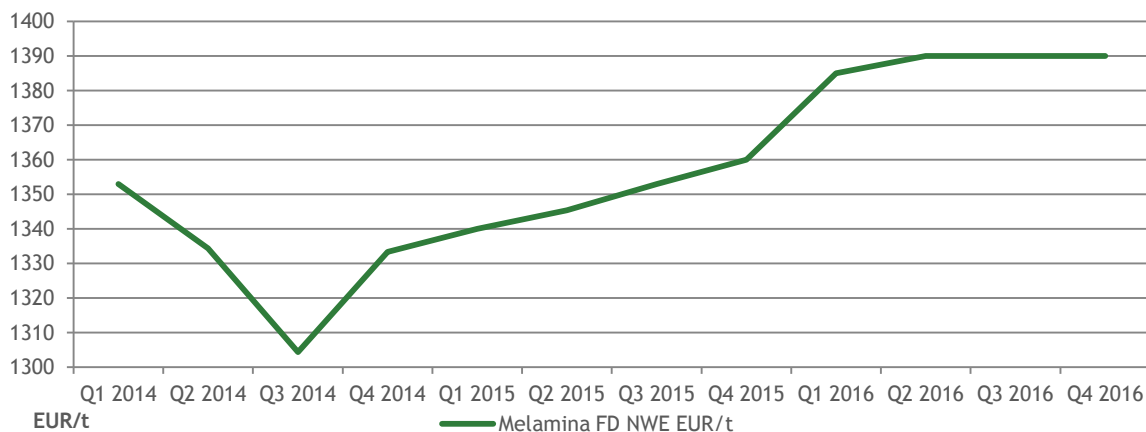
Okres zimowy, czyli I i IV kwartał roku, są zwykle okresem spadku sprzedaży bieli. Biel tytanowa pozostaje produktem sezonowym, ale z uwagi na swoje rozliczne docelowe zastosowania, popyt na ten produkt zależy przede wszystkim od ogólnej koniunktury rynkowej. W oparciu o udane wprowadzenie podwyżek w 2016 roku, które przełamały trend spadkowy, wiodący producenci bieli tytanowej dostrzegają punkt zwrotny w długotrwałym spadku cen od 2012 roku oczekując dalszego ich wzrostu w 2017 roku. Niestety wzrosty, które zanotowano już w I kwartale 2016 roku nie okazały się tak znaczące, a relacja cen w porównaniu z rokiem poprzednim nadal pozostała ujemna (-5% rok do roku). Z powodu ograniczeń produkcyjnych ceny surowców do produkcji bieli tytanowej - ilmenitu i szlaki tytanowej w 2016 roku rosły. W 2017 roku niewielki trend wzrostowy może zostać utrzymany, ale ceny obu surowców powinny dążyć do stabilizacji.

Melamina

W 2016 roku na rynku europejskim odnotowano stabilny popyt na melaminę z okresowym zwiększeniem zainteresowania tym produktem - szczególnie ze strony Europy Wschodniej, Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, Rosji i Indii, co spowodowane było ograniczeniem podaży w Chinach i USA.

Ze względu na dobry popyt średnie kontraktowe ceny melaminy w Europie w porównaniu do cen z roku 2015 - wzrosły o 40 EUR/t (około 3%).

Notowania cen melaminy

Źródło: ICIS, Global Bleaching Chemicals.

Popyt na melaminę warunkowany jest rozwojem przemysłu budowlanego, ściślej produkcji mebli i paneli podłogowych. Globalny popyt na melaminę do 2018 roku ma trend rosnący (o ok. 4,3%), ale zróżnicowany na poziomie regionów.

źródło: ICIS, Global Bleaching Chemicals	Średnia 2015 EUR/t	Średnia 2016 EUR/t	r/r %	12-2016 EUR/t	MIN 2016 EUR/t	MAX 2016 EUR/t
Melamina	1 349	1 389	3	1 390	1 375	1 390

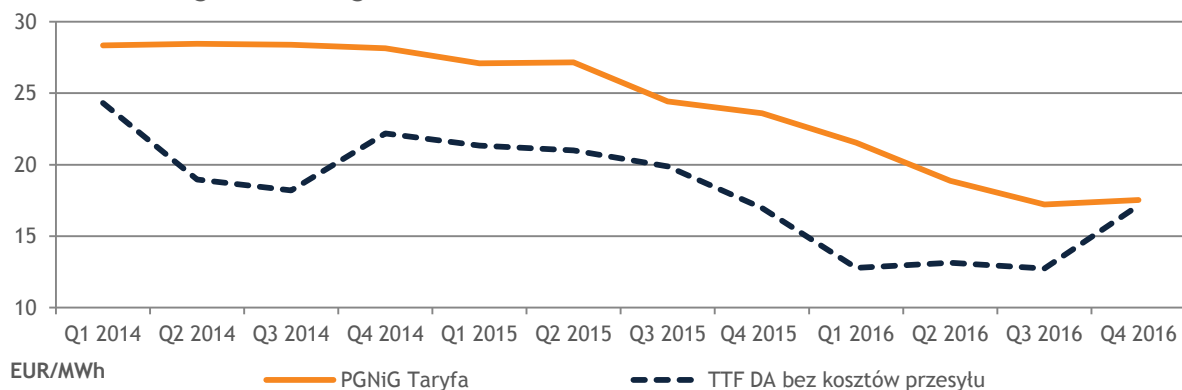
Silny popyt występujący na rynku i zacieśniająca się sytuacja podażowa w Chinach mogą zagrozić stabilności rynku melaminy w skali globalnej. To może przyczynić się do wzrostu cen europejskich w I kwartale 2017 roku o 30-50 EUR/t.

SEGMENT ENERGETYKA

Gaz ziemny

Rok 2016 był czwartym z kolei rokiem spadku cen gazu na rynku europejskim. W tym okresie ceny spadły o połowę, a w stosunku do roku poprzedniego aż o 30%. Przez większość roku rynek gazu pozostawał w nadpodaży. Ponad dwukrotny wzrost cen węgla, który zaczął być wypierany z miksu energetycznego przez gaz ziemny, wzrost cen ropy będący efektem porozumienia OPEC o ograniczeniu poziomu produkcji oraz mroźny początek zimy, spowodowały gwałtowny wzrost cen gazu w ostatnim kwartale 2016 roku.

Notowania cen gazu ziemnego

Źródło: PGNiG Taryfa, ICIS.

Źródło: PGNiG Taryfa, ICIS	Średnia 2015 EUR/MWh.	Średnia 2016 EUR/MWh	r/r %	12-2016 EUR/MWh	MIN 2016 EUR/MWh	MAX 2016 EUR/MWh
PGNiG Taryfa	25,6	18,7	(27)↓	17,5	17,0	21,3
TTF DA bez kosztów przesyłu	19,8	14,0	(30)↓	17,7	11,9	18,0

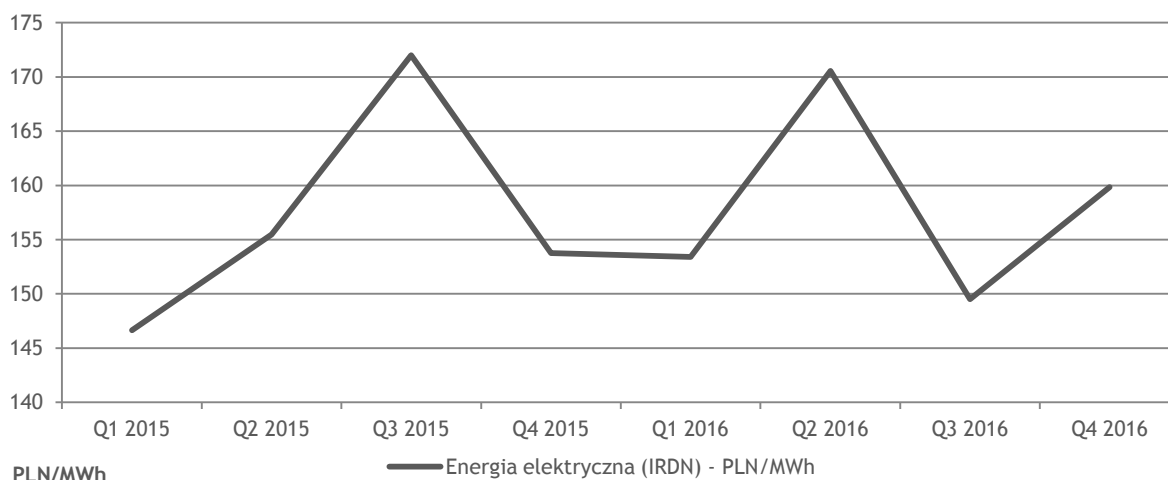
Według prognoz IHS Energy wysokie ceny gazu na początku 2017 roku będące wynikiem spadku cen węgla po sezonie zimowym oraz większych dostaw LNG na rynek europejski sprowadzą ceny gazu do poziomu notowanego latem 2016 roku. Większa nadpodaż gazu wywoła presję cenową, która będzie utrzymywała się także przez okres zimowy. Oczekuje się, że tegoroczna średnia cena gazu pozostanie na poziomie roku poprzedniego.

Na rynku krajowym obserwowaliśmy zmianę strategii PGNiG ukierunkowaną na utrzymanie udziałów w rynku. Działania polskiego potentata gazowego tj. programy rabatowe, a następnie urynkowanie cen dla największych odbiorców uczyniły ich ofertę bardziej konkurencyjną w stosunku do samodzielnego importu. Dodatkowo zmiana prawa energetycznego, która nakłada na wszystkich importerów gazu utrzymywanie zapasów obowiązkowych błękitnego paliwa, także tych zużywających gaz na potrzeby własne - jak Grupa Azoty, zmniejszy opłacalność importu na rzecz zakupów w PGNiG oraz przełoży się na wzrost ceny gazu dla odbiorców końcowych.

Energia elektryczna

W 2016 roku nieznacznie wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim średnie miesięczne ceny energii elektrycznej (ok. 2,2% rok do roku). W trakcie roku wystąpiły fluktuacje. Najwyższe ceny odnotowano w II kwartale. Wpływ na taką sytuację miała niestabilność pracy i odstawienia jednostek wytwórczych w Polsce, duża zmienność produkcji farm wiatrowych, a także ograniczenia dostępu do tańszej energii ze Skandynawii.

Notowania cen energii elektrycznej

Źródło: TGE.

IRDN - Cena średnia ważona wolumenem ze wszystkich transakcji na sesji giełdowej, liczona po dacie dostawy dla całej doby

Źródło: TGE	Średnia 2015 PLN/MWh.	Średnia 2016 PLN/MWh	r/r %	12-2016 PLN/MWh	MIN 2016 PLN/MWh	MAX 2016 PLN/MWh
Energia elektryczna	157,0	161	2	156	83,4	413,

Na ceny energii elektrycznej w 2017 roku wpływać mogą zjawiska, które będą się częściowo kompensować:

- udział firm energetycznych w restrukturyzacji polskiego górnictwa węglowego,
- rosnący trend cen gazu,

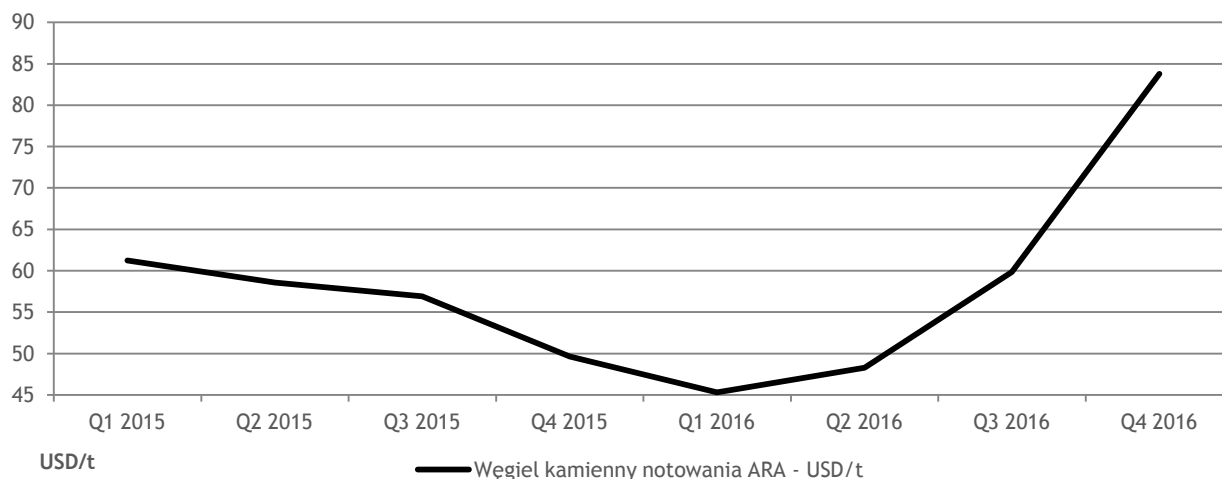
- wysokie ceny węgla i regulacje, gdyż rynek krajowy podlega istotnym wpływom przepisów klimatycznych oraz konieczności utrzymania modernizacji potencjału wytwórczego (nakłady na nowe moce wytwórcze), utrzymanie rezerwy operacyjnej (wpływ na koszty produkcji),
- wdrożenie efektywności energetycznej wpływającej na obniżanie zużycia energii elektrycznej,
- zakończenie reformy backloadingu (zawieszenia części aukcji uprawnień do emisji CO₂) skutkujące wzrostem wolumenu uprawnień do emisji CO₂ sprzyjające spadkom cen rynkowych dla tych jednostek.

W najbliższym czasie nie przewiduje się znacznego spadku cen energii.

Węgiel

Zgodnie z przewidywaniami analityków w 2016 roku średnioroczne ceny tego surowca zanotowały tylko 5% wzrost rok do roku. W III kwartale 2016 roku zanotowano trend wzrostowy cen węgla, po trzech latach ich spadku, co pozwoliło osiągnąć na koniec 2016 roku ceny ponad 100% wyższe od tych na początku roku. Powodem wzrostu cen były między innymi ograniczenie produkcji i zakłócenia w dostawach australijskiego węgla spowodowane powodziami, wzrost popytu w krajach Azji-Pacyfiku, a także fluktuacja cen ropy za którymi podążają ceny węgla.

Notowania cen węgla kamiennego

Źródło: notowania ARA.

Na rynku węgla w Polsce znikła utrzymująca się od dłuższego czasu nadpodaż surowca, co stało się skutkiem trwającej restrukturyzacji kopalń. Szacuje się, że w najbliższych miesiącach 2017 roku ceny węgla mogą utrzymać się w trendzie wzrostowym.

Źródło: ARA	Średnia 2015 USD/t	Średnia 2016 USD/t	r/r %	12-2016 USD/t	MIN 2016 USD/t	MAX 2016 USD/t
Węgiel	57	59	5	87	43	92

W drugiej połowie 2017 roku analitycy przewidują w Europie ceny na poziomie 60-70 USD/t.

5.3. Podstawowe wielkości ekonomiczno - finansowe

5.3.1. Skonsolidowane wyniki finansowe

Grupa Azoty osiągnęła w 2016 roku dodatni wynik EBITDA kształtujący się na poziomie 1 005 783 tys. zł oraz zysk netto w wysokości 375 152 tys. zł.

Powyższe wyniki ekonomiczne były odpowiednio niższe o 303 432 tys. zł oraz o 303 067 tys. zł od wyników uzyskanych w porównywalnym okresie roku poprzedniego.

Skonsolidowane wyniki finansowe Grupy Azoty

Wyszczególnienie	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Przychody ze sprzedaży	8 955 690	10 007 896	(1 052 206)	(10,5)
Koszt własny sprzedaży	(6 997 921)	(7 741 978)	744 057	(9,6)
Zysk brutto ze sprzedaży	1 957 769	2 265 918	(308 149)	(13,6)
Koszty sprzedaży	(669 315)	(630 248)	(39 067)	6,2
Koszty ogólnego zarządu	(729 629)	(736 546)	6 917	(0,9)
Zysk ze sprzedaży	558 825	899 124	(340 299)	(37,8)
Strata na pozostałej działalności operacyjnej	(72 763)	(74 719)	1 956	(2,6)
Zysk na działalności operacyjnej	486 062	824 405	(338 343)	(41,0)
Przychody/koszty finansowe netto	(10 116)	(9 282)	(834)	9,0
Zysk z udziałów w jednostkach stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	15 170	13 737	1 433	10,4
Zysk przed opodatkowaniem	491 116	828 860	(337 744)	(40,7)
Podatek dochodowy	(115 964)	(150 641)	34 677	(23,0)
Zysk netto	375 152	678 219	(303 067)	(44,7)
EBIT	486 062	824 405	(338 343)	(41,0)
Amortyzacja	519 721	484 810	34 911	7,2
EBITDA	1 005 783	1 309 215	(303 432)	(23,2)

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Poziom przychodów ze sprzedaży uległ obniżeniu w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego o 10,5%, co przy jednoczesnym spadku poziomu kosztów własnych sprzedaży (o 9,6%) skutkowało wypracowaniem przez Grupę Azoty zysku brutto ze sprzedaży. Zysk brutto ze sprzedaży w 2016 roku był niższy w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego o 308 149 tys. zł. Zysk ze sprzedaży, uwzględniający koszty sprzedaży i ogólnego zarządu, wyniósł 558 825 tys. zł i zmniejszył się o 340 299 tys. zł w stosunku do porównywalnego okresu roku poprzedniego. W 2016 roku na pozostałej działalności operacyjnej Grupa odnotowała ujemny wynik w wysokości (72 763) tys. zł, co wpłynęło na obniżenie wyniku EBIT. Wynik EBIT ukształtował się na poziomie 486 062 tys. zł.

5.3.2. Skonsolidowane wyniki finansowe segmentów

EBIT w ujęciu segmentów

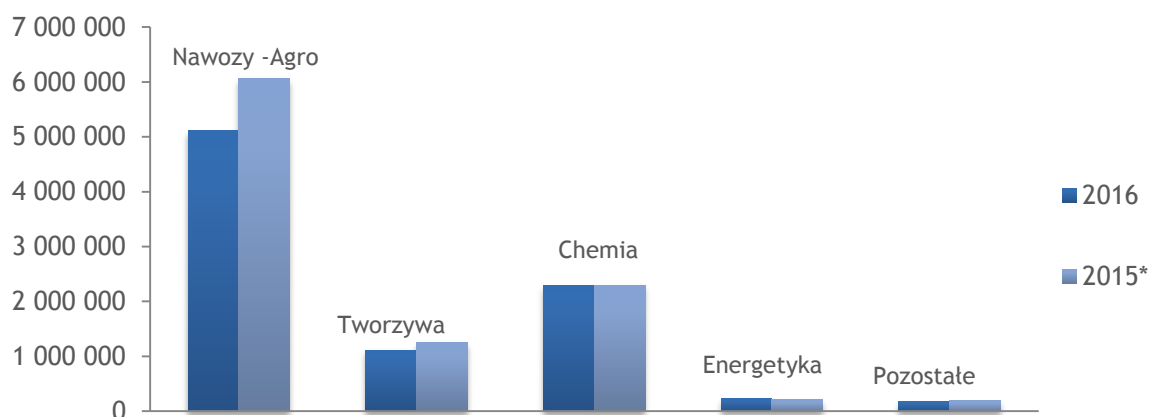
	Nawozy-Agro	Tworzywa	Chemia	Energetyka	Pozostałe
Przychody zewnętrzne ze sprzedaży	5 115 652	1 117 842	2 295 327	239 748	187 121
Zysk/(Strata) brutto ze sprzedaży	456 799	(81 239)	180 447	15 221	(12 403)
EBIT	426 618	(81 878)	170 687	14 577	(43 942)

Źródło: Opracowanie własne.

Wynik ze sprzedaży produktów Grupy Azoty w 2016 roku był determinowany przede wszystkim sytuacją rynkową w segmencie Nawozy-Agro. Poziom przychodów ze sprzedaży w segmencie Nawozy-Agro obniżył się o 15,6% w relacji do roku poprzedniego. Wzrost przychodów nastąpił tylko w segmencie Energetyka o 14,6%. W pozostałych segmentach odnotowano spadek poziomu przychodów: w segmencie Tworzywa o 10,4%, w segmencie Chemia o 0,3% oraz segmencie Pozostałe o 1,8%.

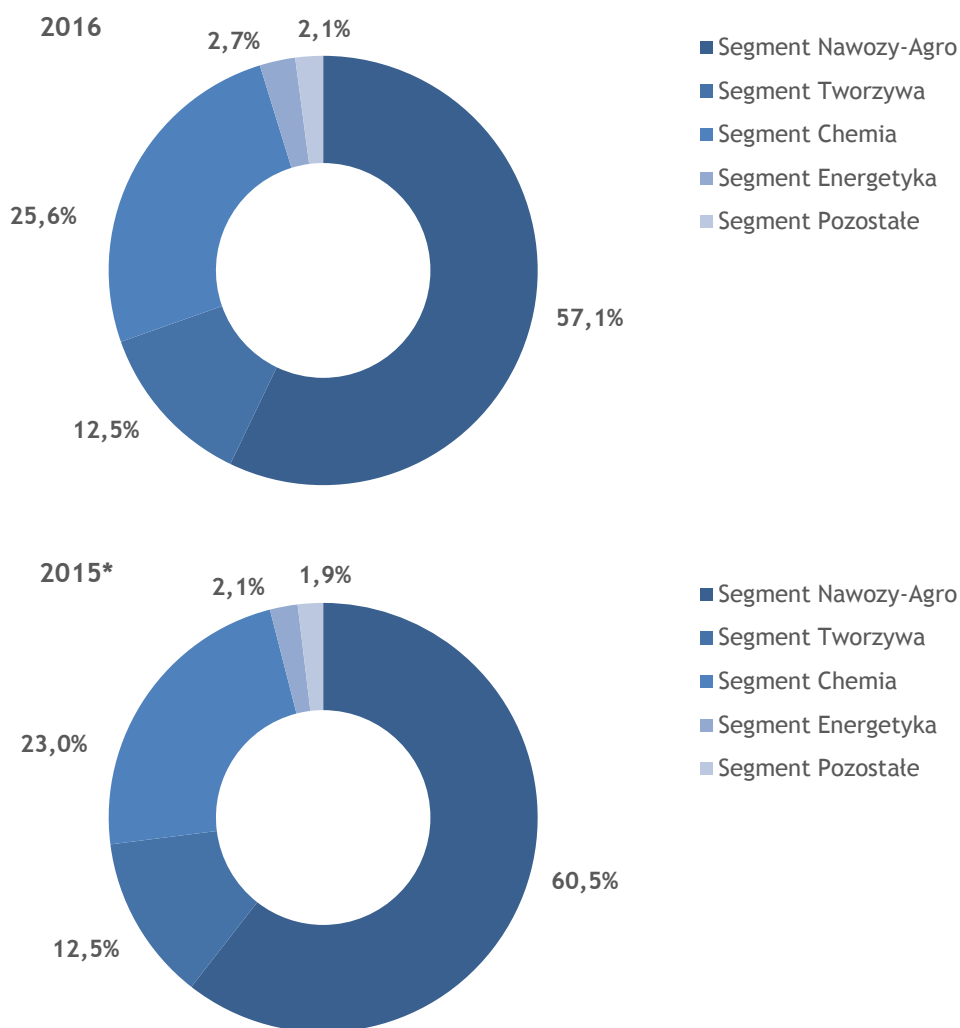
Przychody ze sprzedaży według segmentów operacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Struktura przychodów ze sprzedaży według segmentów operacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Udział poszczególnych segmentów w strukturze przychodów, w porównaniu do 2015 roku, uległ nieznacznym zmianom - wzrósł w segmentach Chemia (o 2,6 pp.), Energetyka (0,6 pp.) i Pozostałe (0,2 pp.), zmniejszył się w segmencie Nawozy-Agro (o 3,4 pp.). Udział segmentu Tworzywa w strukturze przychodów nie uległ zmianie.

Segment Nawozy-Agro

W 2016 roku przychody ze sprzedaży w segmencie Nawozy-Agro wyniosły 5 115 652 tys. zł i stanowiły 57,1% całkowitych przychodów ze sprzedaży Grupy Azoty. W porównaniu 2015 roku poziom przychodów i udział segmentu w przychodach ogółem Grupy uległ zmniejszeniu (o 15,6%)

Na działalności segmentu Nawozy-Agro odnotowano dodatni wynik EBIT.

Okolo 70,7% sprzedaży produktów segmentu Nawozy stanowiła sprzedaż na rynku krajowym.

Segment Tworzywa

Przychody ze sprzedaży w 2016 roku w segmencie Tworzywa wyniosły 1 117 842 tys. zł i stanowiły 12,5% całkowitych przychodów ze sprzedaży Grupy Azoty. Wartość przychodów segmentu uległa obniżeniu w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego o 10,4%. W porównaniu do 2015 roku wynik EBIT tego segmentu uległ obniżeniu.

Ponad 89,0% przychodów ze sprzedaży produktów zostało wygenerowanych ze sprzedaży na rynkach zagranicznych.

Segment Chemia

W 2016 roku przychody ze sprzedaży w segmencie Chemia wyniosły 2 295 327 tys. zł i były nieznacznie niższe od przychodów uzyskanych w porównywalnym okresie roku poprzedniego o 0,3%. Udział segmentu Chemia w całości osiągniętych przychodów kształtuje się na poziomie 25,6%. W porównaniu do 2015 roku wynik EBIT tego segmentu uległ zdecydowanej poprawie. Na działalności tego segmentu odnotowano dodatni wynik EBIT w wysokości 170 687 tys. zł.

Okolo 45,2% sprzedaży produktów segmentu Chemia stanowiła sprzedaż na rynkach zagranicznych.

Segment Energetyka

Przychody ze sprzedaży w segmencie Energetyka w 2016 roku wyniosły 239 748 tys. zł i stanowiły okolo 2,7% całkowitych przychodów ze sprzedaży Grupy Azoty. Przychody tego segmentu wzrosły w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego o 14,6%. Na działalności tego segmentu odnotowano dodatni wynik EBIT.

Segment Pozostałe

W segmencie Pozostałe w 2016 roku odnotowano przychody ze sprzedaży na poziomie 187 121 tys. zł. Stanowią one 2,1% całkowitych przychodów ze sprzedaży, a ich wartość zmniejszyła się w porównaniu do 2015 roku o 1,8%. Wygenerowany wynik EBIT segmentu Pozostałe w 2016 roku był ujemny.

5.3.3. Struktura skonsolidowanych kosztów rodzajowych

Koszty działalności operacyjnej w 2016 roku kształtowały się na poziomie 8 327 548 tys. zł i były niższe od poniesionych w okresie porównawczym o 618 167 tys. zł. Obniżeniu uległy koszty zużycia materiałów i energii, usług obcych oraz podatków i opłat i to one wpłynęły na spadek kosztów rodzajowych ogółem. Wzrosły koszty amortyzacji, koszty związane z wynagrodzeniami, narzutami i pozostałymi świadczeniami oraz pozostałe koszty rodzajowe.

Koszty w układzie rodzajowym

	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Amortyzacja	516 996	481 345	35 651	7,4
Zużycie materiałów i energii	4 980 007	5 598 647	(618 640)	(11,0)
Usługi obce	1 029 390	1 096 937	(67 547)	(6,2)
Wynagrodzenia, narzuty i pozostałe świadczenia	1 306 733	1 254 936	51 797	4,1
Podatki i opłaty	323 015	365 670	(42 655)	(11,7)
Pozostałe koszty rodzajowe	171 407	148 180	23 227	15,7
Razem	8 327 548	8 945 715	(618 167)	(6,9)

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Inne koszty rodzajowe

Inne koszty rodzajowe, z wyłączeniem zużycia materiałów i energii, w 2016 roku stanowiły 40,2% kosztów rodzajowych ogółem. W porównywalnym okresie 2015 roku ich udział stanowił 37,4%. Struktura tych kosztów uległa w stosunku do okresu porównawczego niewielkim zmianom.

Struktura innych kosztów rodzajowych [w %]

	2016	2015*
Amortyzacja	6,2	5,4
Usługi obce	12,4	12,3
Wynagrodzenia, narzuty i poz. świadczenia	15,7	14,0
Podatki i opłaty	3,9	4,1
Pozostałe koszty rodzajowe	2,1	1,7
Razem	40,3	37,5

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

5.3.4. Charakterystyka struktury skonsolidowanych aktywów i pasywów

W 2016 roku wartość aktywów Grupy Azoty wzrosła do poziomu 11 051 920 tys. zł, tj. o 556 846 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec 2015 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku stan aktywów trwałych wyniósł 7 651 480 tys. zł, a stan aktywów obrotowych 3 400 440 tys. zł.

Do najistotniejszych zmian, jakie nastąpiły po stronie aktywów sprawozdania z sytuacji finansowej w 2016 roku w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, można zaliczyć:

- wzrost wartości rzeczowych aktywów trwałych o 12,8%,
- wzrost wartości pozostałych aktywów finansowych o 18,6%,
- wzrost wartości nieruchomości inwestycyjnych o 14%,
- spadek wartości środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o 14,8%,
- spadek wartości zapasów o 10,5%.

Struktura aktywów

	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Aktywa trwałe, w tym:	7 651 480	6 942 663	708 817	10,2
Rzeczowe aktywa trwałe	6 387 823	5 664 447	723 376	12,8
Wartości niematerialne	530 577	522 442	8 135	1,6
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	485 396	492 061	(6 665)	(1,4)
Inwestycje w jednostkach podporządkowanych	112 935	111 095	1 840	1,7
Nieruchomości inwestycyjne	59 504	52 204	7 300	14,0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	45 548	64 124	(18 576)	(29,0)
Aktywa obrotowe, w tym:	3 400 440	3 552 411	(151 971)	(4,3)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	1 073 396	1 096 286	(22 890)	(2,1)
Zapasy	858 029	958 769	(100 740)	(10,5)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	641 711	753 144	(111 433)	(14,8)
Pozostałe aktywa finansowe	591 661	498 711	92 950	18,6
Prawa majątkowe	214 675	226 931	(12 256)	(5,4)
Aktywa razem	11 051 920	10 495 074	556 846	5,3

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Istotne zmiany jakie nastąpiły po stronie pasywów sprawozdania z sytuacji finansowej w badanym okresie w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego:

- wzrost stanu zobowiązań długoterminowych o 20,0%,
- wzrost stanu zobowiązań długoterminowych z tytułu kredytów i pożyczek o 31,0%,
- zmniejszenie stanu zobowiązań krótkoterminowych z tytułu kredytów i pożyczek o 56,2%.

Struktura pasywów

Wyszczególnienie	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Kapitał własny	7 129 265	6 911 448	217 817	3,2
Zobowiązania długoterminowe, w tym:	2 072 368	1 727 659	344 709	20,0
Zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek	1 372 047	1 047 450	324 597	31,0
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	321 209	326 968	(5 759)	(1,8)
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	196 805	188 381	8 424	4,5
Rezerwy	97 692	100 740	(3 048)	(3,0)
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	1 850 287	1 855 967	(5 680)	(0,3)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	1 602 929	1 576 538	26 391	1,7
Pozostałe zobowiązania finansowe	67 485	56 672	10 813	19,1
Zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek	52 034	118 880	(66 846)	(56,2)
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	39 917	33 167	6 750	20,4
Rezerwy	39 324	45 647	(6 323)	(13,9)
Pasywa razem	11 051 920	10 495 074	556 846	5,3

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

5.3.5. Skonsolidowane wskaźniki finansowe

Wskaźniki rentowności

	2016	2015*
Rentowność brutto na sprzedaży	21,9 %	22,6 %
Rentowność EBIT	5,4 %	8,2 %
Rentowność EBITDA	11,2 %	13,1 %
Rentowność zysku netto	4,2 %	6,8 %
ROA	3,4 %	6,5 %
ROCE	5,3 %	9,5 %
ROE	5,3 %	9,8 %
Rentowność aktywów trwałych	4,9 %	9,8 %

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Konstrukcje wskaźników:

Rentowność brutto na sprzedaży - zysk (strata) brutto ze sprzedaży / przychody ze sprzedaży (sprawozdanie z całkowitych dochodów w układzie kalkulacyjnym)

Rentowność EBIT - EBIT / przychody ze sprzedaży

Rentowność EBITDA - EBITDA / przychody netto ze sprzedaży

Rentowność zysku netto - zysk (strata) netto / przychody ze sprzedaży

Rentowność aktywów (ROA) - zysk (strata) netto / aktywa razem

Rentowność kapitału zaangażowanego (ROCE) - EBIT / TALCL, tj. EBIT / aktywa razem pomniejszone o zobowiązania krótkoterminowe

Rentowność kapitałów własnych (ROE) - zysk (strata) netto / kapitał własny

Rentowność aktywów trwałych - zysk (strata) netto / aktywa trwałe

Wskaźniki płynności

	2016	2015*
Wskaźnik bieżącej płynności	1,8	1,9
Wskaźnik wysokiej płynności	1,4	1,4
Wskaźnik podwyższonej płynności	0,7	0,7

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

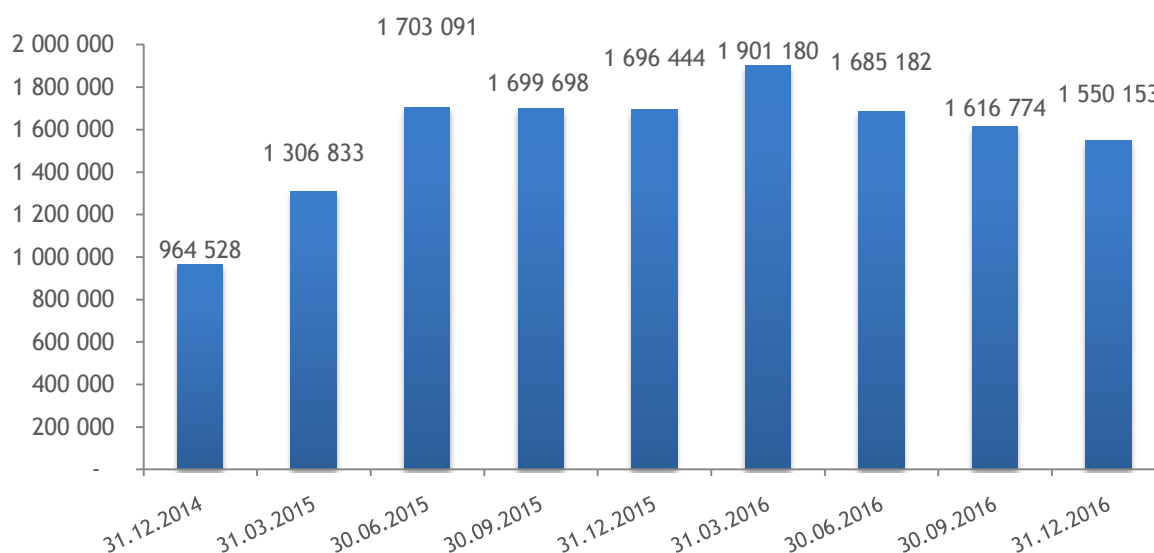
Konstrukcje wskaźników:

Wskaźnik bieżącej płynności - $\text{aktywa obrotowe} / \text{krótkoterminowe zobowiązania}$

Wskaźnik wysokiej płynności - $[\text{aktywa obrotowe} - \text{zapasy} - \text{krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe}] / \text{krótkoterminowe zobowiązania}$

Wskaźnik podwyższonej płynności - $[\text{środki pieniężne} + \text{pozostałe aktywa finansowe}] / \text{krótkoterminowe zobowiązania}$

Kształtowanie się kapitału obrotowego*

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.1 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wskaźniki efektywności zarządzania

	2016	2015*
Okres rotacji zapasów	44	45
Okres inkasa należności	43	39
Okres spłaty zobowiązań	83	73
Cykl gotówkowy/konwersji gotówki	5	11

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Konstrukcje wskaźników:

Okres rotacji zapasów - $\text{zapasy} * 360 / \text{koszt własny sprzedaży}$

Okres inkasa należności - $\text{należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe} * 360 / \text{przychody ze sprzedaży}$

Okres spłaty zobowiązań - $\text{zobowiązania z tytułu dostaw i usług} * 360 / \text{koszt własny sprzedaży}$

Cykl gotówkowy/konwersji gotówki - $\text{okres rotacji zapasów} + \text{okres inkasa należności} - \text{okres spłaty zobowiązań}$

Wskaźniki zadłużenia

Rodzaj wskaźnika	2016	2015*
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	35,5 %	34,1 %
Wskaźnik zadłużenia długoterminowego	18,8 %	16,5 %
Wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego	16,7 %	17,7 %
Wskaźnik pokrycia zadłużenia kapitałem własnym	181,7 %	192,9 %
Wskaźnik pokrycia zobowiązań z tytułu odsetek	1 441,2 %	2 144,1 %

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Konstrukcje wskaźników:

Wskaźnik ogólnego zadłużenia - długoterminowe i krótkoterminowe zobowiązania / aktywa razem

Wskaźnik zadłużenia długoterminowego - długoterminowe zobowiązania / aktywa razem

Wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego - krótkoterminowe zobowiązania / aktywa razem

Wskaźnik pokrycia zadłużenia kapitałem własnym - kapitał własny / długo i krótkoterminowe zobowiązania

Wskaźnik pokrycia zobowiązań z tytułu odsetek - [zysk przed opodatkowaniem + koszty odsetek] / koszty odsetek

5.3.6. Jednostkowe wyniki finansowe

Grupa Azoty osiągnęła w 2016 roku dodatni wynik EBITDA kształtujący się na poziomie 64 858 tys. zł oraz zysk netto w wysokości 224 775 tys. zł.

Wynik EBITDA był niższy o 30 638 tys. zł, a zysk netto wzrósł o 15 720 tys. zł w porównaniu do wyników uzyskanych w porównywalnym okresie roku poprzedniego.

Jednostkowe wyniki finansowe Grupy Azoty

Wyszczególnienie	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Przychody ze sprzedaży	1 552 332	1 768 984	(216 652)	(12,2)
Koszt własny sprzedaży	(1 305 013)	(1 482 315)	177 302	(12,0)
Zysk brutto ze sprzedaży	247 319	286 669	(39 350)	(13,7)
Koszty sprzedaży	(92 494)	(94 088)	1 594	(1,7)
Koszty ogólnego zarządu	(162 346)	(160 144)	(2 202)	1,4
(Strata)/Zysk ze sprzedaży	(7 521)	32 437	(39 958)	(123,2)
Strata na pozostałej działalności operacyjnej	(21 658)	(28 082)	6 424	(22,9)
(Strata)/Zysk na działalności operacyjnej	(29 179)	4 355	(33 534)	(770,0)
Przychody finansowe netto	249 086	204 581	44 505	21,8
Zysk przed opodatkowaniem	219 907	208 936	10 971	5,3
Podatek dochodowy	4 868	119	4 749	3 990,8
Zysk netto	224 775	209 055	15 720	7,5
EBIT	(29 179)	4 355	(33 534)	(770,0)
Amortyzacja	94 037	91 141	2 896	3,2
EBITDA	64 858	95 496	(30 638)	(32,1)

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Poziom przychodów ze sprzedaży zmniejszył się w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego o 12,2%, co przy jednoczesnym spadku poziomu kosztów własnych sprzedaży o 12,0% skutkowało wypracowaniem przez Grupę Azoty zysku brutto ze sprzedaży. Zysk brutto ze sprzedaży w 2016 roku był niższy w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego o 39 350 tys. zł. Pomimo obniżenia się kosztów sprzedaży, zmniejszeniu straty na działalności operacyjnej i nieznacznemu tylko przyrostowi kosztów ogólnego zarządu, wygenerowana została strata na działalności operacyjnej. Ostatecznie na wypracowany zysk przed opodatkowaniem wpłynęły przychody finansowe, w które wchodziły głównie otrzymane dywidendy.

5.3.7. Jednostkowe wyniki finansowe segmentów

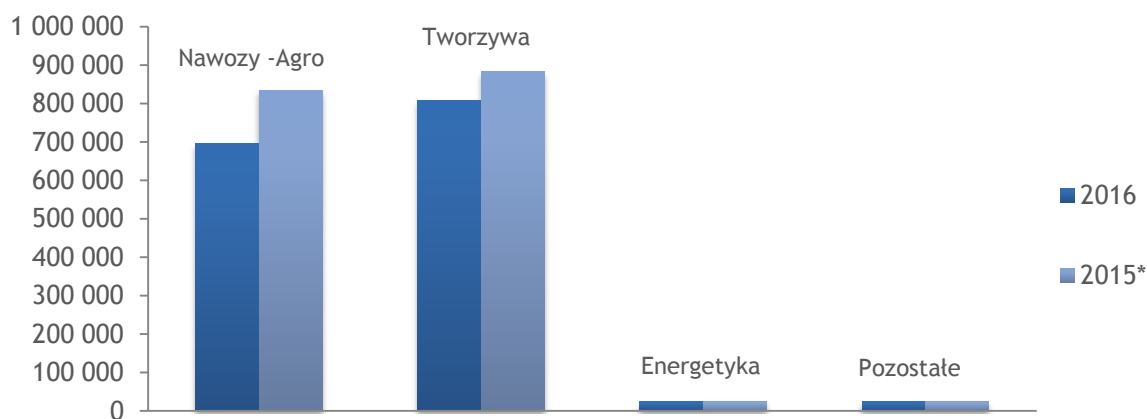
EBIT w ujęciu segmentów

	Nawozy-Agro	Tworzywa	Energetyka	Pozostałe
Przychody zewnętrzne ze sprzedaży	694 659	808 824	24 784	24 065
Zysk/(Strata) brutto ze sprzedaży	16 203	(26 741)	3 604	(587)
EBIT	12 845	(31 462)	819	(11 381)

Źródło: Opracowanie własne.

Wynik ze sprzedaży produktów Grupy Azoty w 2016 roku był determinowany przede wszystkim sytuacją rynkową w segmentach Nawozy-Agro oraz Tworzywa. Poziom przychodów ze sprzedaży, w relacji do roku poprzedniego, we wszystkich segmentach uległ obniżeniu. W segmencie Nawozy-Agro o 16,8%, w segmencie Tworzywa o 8,4%, w segmencie Energetyka o 3,4%, w segmencie Pozostałe o 4,8%.

Przychody ze sprzedaży według segmentów operacyjnych

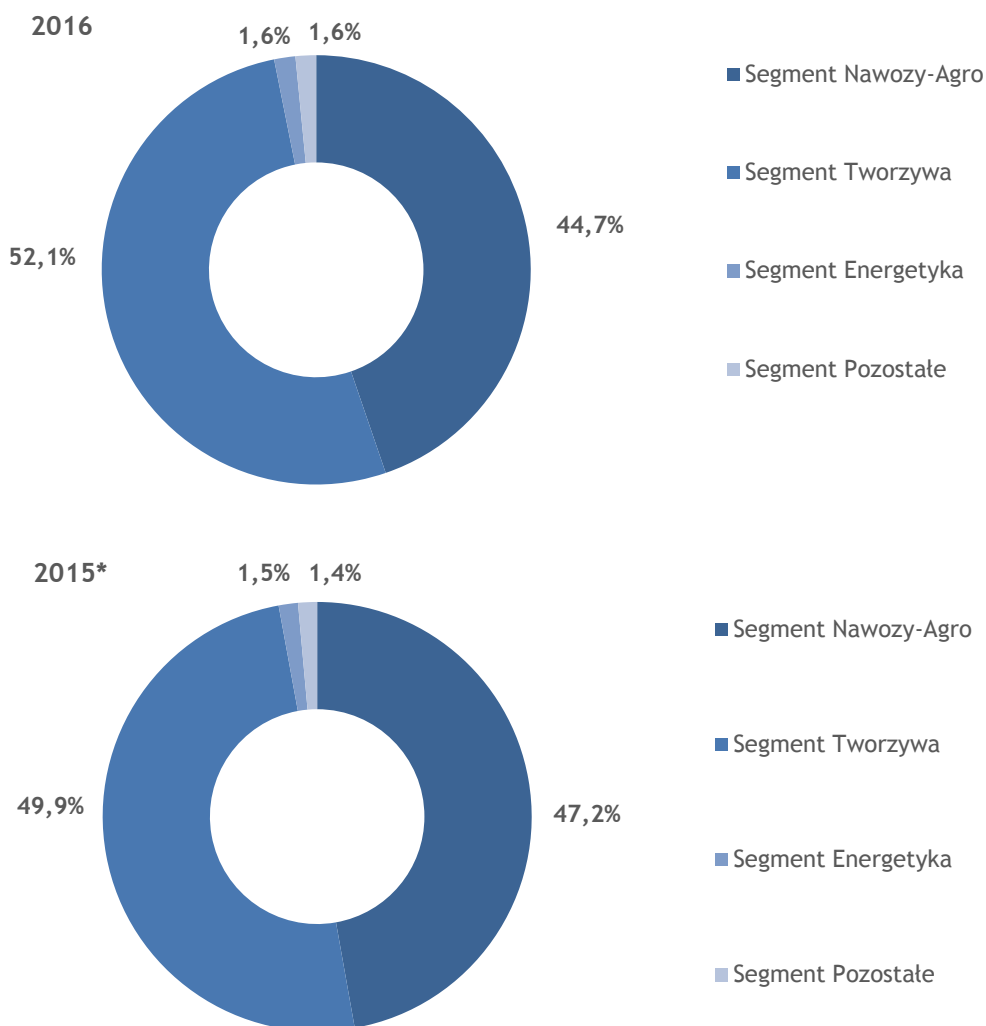

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Struktura przychodów ze sprzedaży według segmentów operacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Udział poszczególnych segmentów w strukturze przychodów, w porównaniu do 2015 roku, uległ niewielkim zmianom - zwiększył się w segmentach Tworzywa (o 2,2 pp.), Energetyka (o 0,1 pp.) oraz Pozostałe (o 0,2 pp.), a zmniejszył się segment Nawozy-Agro (o 2,5 pp.).

Segment Nawozy-Agro

W 2016 roku przychody ze sprzedaży w segmencie Nawozy-Agro wyniosły 694 659 tys. zł i stanowiły 44,7% całkowitych przychodów ze sprzedaży Jednostki Dominującej. W porównaniu 2015 roku poziom przychodów Segmentu i jego udział w przychodach ogółem Jednostki Dominującej uległ zmniejszeniu (o 16,8% i o 2,3 pp.).

Na działalności segmentu Nawozy-Agro odnotowano dodatni wynik EBIT.

Około 70,3% sprzedaży produktów segmentu Nawozy stanowiła sprzedaż na rynku krajowym.

Segment Tworzywa

Przychody ze sprzedaży w 2016 roku w segmencie Tworzywa wyniosły 808 824 tys. zł i stanowiły 52,1% całkowitych przychodów ze sprzedaży Jednostki Dominującej. Wartość tych przychodów uległa obniżeniu w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego o 8,4%.

Ponad 76,7% przychodów ze sprzedaży produktów zostało wygenerowanych ze sprzedaży na rynkach zagranicznych.

W porównaniu do 2015 roku strata na wyniku EBIT tego segmentu zwiększyła się.

Segment Energetyka

Przychody ze sprzedaży w segmencie Energetyka w 2016 roku wyniosły 24 784 tys. zł i stanowiły około 1,6% całkowitych przychodów ze sprzedaży Grupy Azoty. Przychody tego segmentu zmniejszyły się w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego (o 3,4%). Na działalności tego segmentu odnotowano dodatni wynik EBIT.

Segment Pozostałe

W segmencie Pozostałe, w 2016 roku, odnotowano przychody ze sprzedaży na poziomie 24 065 tys. zł. Stanowią one 1,55% całkowitych przychodów ze sprzedaży, a ich wartość spadła w porównaniu do 2015 roku o 26,9%. Wygenerowany wynik EBIT segmentu Pozostałe w 2016 roku był ujemny.

5.3.8. Struktura jednostkowych kosztów rodzajowych

Koszty działalności operacyjnej w 2016 roku kształtowały się na poziomie 1 550 610 tys. zł i były niższe od poniesionych w okresie porównawczym o 139 358 tys. zł. Obniżeniu uległy koszty zużycia materiałów i energii, podatków i opłat, usług obcych oraz kosztów związanych z wynagrodzeniami, narzutami i pozostałymi świadczeniami.

Koszty w układzie rodzajowym

	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Amortyzacja	92 530	89 109	3 421	3,8
Zużycie materiałów i energii	908 697	1 034 121	(125 424)	(12,1)
Usługi obce	297 230	302 567	(5 337)	(1,8)
Wynagrodzenia, narzuty i pozostałe świadczenia	185 322	187 737	(2 415)	(1,3)
Podatki i opłaty	41 729	53 441	(11 712)	(21,9)
Pozostałe koszty rodzajowe	25 102	22 993	2 109	9,2
Razem	1 550 610	1 689 968	(139 358)	(8,2)

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Inne koszty rodzajowe

Inne koszty rodzajowe, z wyłączeniem zużycia materiałów i energii, w 2016 roku stanowiły 41,4% kosztów rodzajowych ogółem. W porównywalnym okresie 2015 roku ich udział stanowił 38,8%. Struktura tych kosztów uległa w stosunku do okresu porównawczego niewielkim zmianom.

Struktura innych kosztów rodzajowych [w %]

	2016	2015*
Amortyzacja	6,0	5,3
Usługi obce	19,2	17,9
Wynagrodzenia, narzuty i poz. świadczenia	12,0	11,1
Podatki i opłaty	2,7	3,2
Pozostałe koszty rodzajowe	1,6	1,4
Razem	41,4	38,8

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

5.3.9. Charakterystyka struktury jednostkowych aktywów i pasywów

W 2016 roku wartość aktywów Jednostki Dominującej wzrosła do poziomu 6 443 256 tys. zł, tj. o 586 631 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec 2015 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku stan aktywów trwałych wyniósł 5 632 399 tys. zł, a stan aktywów obrotowych 810 857 tys. zł.

Do najistotniejszych zmian, jakie nastąpiły po stronie aktywów sprawozdania z sytuacji finansowej w 2015 roku w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, można zaliczyć:

- wzrost wartości rzeczowych aktywów trwałych o 29,7%,
- wzrost wartości pozostałych aktywów finansowych o 12,0%,
- wzrost wartości środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o 191,2%,
- spadek wartości zapasów o 9,3%,
- spadek należności z tytułu dostaw i usług o 10,3%.

Struktura aktywów

	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Aktywa trwale, w tym:	5 632 399	5 240 330	392 069	7,5
Rzeczowe aktywa trwale	1 435 521	1 106 972	328 549	29,7
Inwestycje w jednostkach podporządkowanych	3 871 587	3 832 536	39 051	1,0
Pozostałe aktywa finansowe	244 220	218 115	26 105	12,0
Wartości niematerialne	50 864	50 442	422	0,8
Aktywa obrotowe, w tym:	810 857	616 295	194 562	31,6
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	326 031	111 942	214 089	191,2
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	226 678	252 726	(26 048)	(10,3)
Zapasy	171 256	188 843	(17 587)	(9,3)
Pozostałe aktywa finansowe	53 944	29 186	24 758	84,8
Aktywa razem	6 443 256	5 856 625	586 631	10,0

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Istotne zmiany jakie nastąpiły po stronie pasywów sprawozdania z sytuacji finansowej w badanym okresie w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego:

- wzrost poziomu kapitału własnego Jednostki Dominującej o 3,1%,
- wzrost stanu zobowiązań długoterminowych o 22,9%,
- wzrost stanu zobowiązań długoterminowych z tytułu kredytów i pożyczek o 24,7%,
- zmniejszenie się stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych o 16,8%,
- wzrost stanu zobowiązań krótkoterminowych z tytułu kredytów i pożyczek o 527,8%.

Struktura pasywów

Wyszczególnienie	2016	2015*	zmiana	zmiana %
Kapitał własny	4 517 137	4 382 771	134 366	3,1
Zobowiązania długoterminowe, w tym:	1 282 420	1 043 852	238 568	22,9
Zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek	1 166 290	935 550	230 740	24,7
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	46 136	50 679	(4 543)	(9,0)
Rezerwy	25 992	24 446	1 546	6,3
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23 241	29 770	(6 529)	(21,9)
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	643 699	430 002	213 697	49,7
Zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek	307 375	48 962	258 413	527,8
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	269 889	324 464	(54 575)	(16,8)
Pozostałe zobowiązania finansowe	58 131	46 055	12 076	26,2
Pasywa razem	6 443 256	5 856 625	586 631	10,0

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

5.3.10. Jednostkowe wskaźniki finansowe

Wskaźniki rentowności

	2016	2015*
Rentowność brutto na sprzedaży	15,9 %	16,2 %
Rentowność EBIT	(1,9) %	0,2 %
Rentowność EBITDA	4,2 %	5,4 %
Rentowność zysku netto	14,5 %	11,8 %
ROA	3,5 %	3,6 %
ROCE	(0,5) %	0,1 %
ROE	5,0 %	4,8 %
Rentowność aktywów trwałych	4,0 %	4,0 %

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Konstrukcje wskaźników:

Rentowność brutto na sprzedaży - zysk (strata) brutto ze sprzedaży / przychody ze sprzedaży (sprawozdanie z całkowitych dochodów w układzie kalkulacyjnym)

Rentowność EBIT - EBIT / przychody ze sprzedaży

Rentowność EBITDA - EBITDA / przychody netto ze sprzedaży

Rentowność zysku netto - zysk (strata) netto / przychody ze sprzedaży

Rentowność aktywów (ROA) - zysk (strata) netto / aktywa razem

Rentowność kapitału zaangażowanego (ROCE) - EBIT / TALCL, tj. EBIT / aktywa razem pomniejszone o zobowiązania krótkoterminowe

Rentowność kapitałów własnych (ROE) - zysk (strata) netto / kapitał własny

Rentowność aktywów trwałych - zysk (strata) netto / aktywa trwałe

Wskaźniki płynności

	2016	2015*
Wskaźnik bieżącej płynności	1,3	1,4
Wskaźnik wysokiej płynności	1,0	1,0
Wskaźnik podwyższonej płynności	0,6	0,8

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

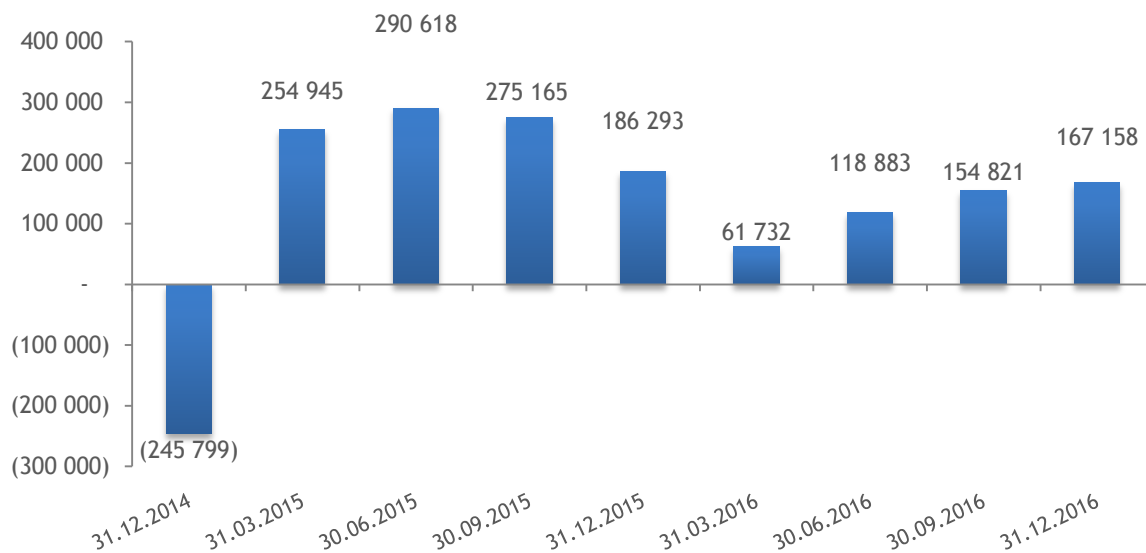
Konstrukcje wskaźników:

Wskaźnik bieżącej płynności - $\text{aktywa obrotowe} / \text{krótkoterminowe zobowiązania}$

Wskaźnik wysokiej płynności - $[\text{aktywa obrotowe} - \text{zapasy} - \text{krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe}] / \text{krótkoterminowe zobowiązania}$

Wskaźnik podwyższonej płynności - $[\text{środki pieniężne} + \text{pozostałe aktywa finansowe}] / \text{krótkoterminowe zobowiązania}$

Kształtowanie się kapitału obrotowego*

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Wskaźniki efektywności zarządzania

	2016	2015*
Okres rotacji zapasów	47	46
Okres inkasa należności	53	51
Okres spłaty zobowiązań	74	79
Cykl gotówkowy/konwersji gotówki	25	18

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Konstrukcje wskaźników:

Okres rotacji zapasów - $\text{zapasy} * 360 / \text{koszt własny sprzedaży}$

Okres inkasa należności - $\text{należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe} * 360 / \text{przychody ze sprzedaży}$

Okres spłaty zobowiązań - $\text{zobowiązania z tytułu dostaw i usług} * 360 / \text{koszt własny sprzedaży}$

Cykl gotówkowy/konwersji gotówki - $\text{okres rotacji zapasów} + \text{okres inkasa należności} - \text{okres spłaty zobowiązań}$

Wskaźniki zadłużenia

Rodzaj wskaźnika	2016	2015*
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	29,9 %	25,2 %
Wskaźnik zadłużenia długoterminowego	19,9 %	17,8 %
Wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego	10,0 %	7,3 %
Wskaźnik pokrycia zadłużenia kapitałem własnym	234,5 %	297,4 %
Wskaźnik pokrycia zobowiązań z tytułu odsetek	904,4 %	792,1 %

Źródło: Opracowanie własne.

* Dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją przedstawioną w punkcie 2.3.3 w Informacji dodatkowej do jednostkowego sprawozdania finansowego.

Konstrukcje wskaźników:

Wskaźnik ogólnego zadłużenia - długoterminowe i krótkoterminowe zobowiązania / aktywa razem

Wskaźnik zadłużenia długoterminowego - długoterminowe zobowiązania / aktywa razem

Wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego - krótkoterminowe zobowiązania / aktywa razem

Wskaźnik pokrycia zadłużenia kapitałem własnym - kapitał własny / długo i krótkoterminowe zobowiązania

Wskaźnik pokrycia zobowiązań z tytułu odsetek - [zysk przed opodatkowaniem + koszty odsetek] / koszty odsetek

5.4. Zarządzanie zasobami finansowymi i majątkowymi

Grupa Azoty posiada wolne limity o charakterze parasolowym ramach kredytu bieżącego powiązanego ze strukturą cash-poolingu rzeczywistego oraz w ramach kredytu wielocelowego, którymi Jednostka Dominująca może zarządzać w sytuacji zmieniającego się zapotrzebowania na środki poszczególnych spółek z Grupy. Uzupełniająco Grupa posiada wolne limity bilateralnych kredytów bieżących i wielocelowych w spółkach Grupy.

Łączna wartość wolnych limitów kredytów bieżących i wielocelowych Grupy na 31 grudnia 2016 roku wynosiła 476 399 tys. zł.

Ponadto, w ramach pakietu długoterminowych korporacyjnych umów kredytowych, Grupa wg stanu na 31 grudnia 2016 roku dysponowała wolnymi limitami w kwocie 1 030 477 tys. zł oraz wolnymi limitami pożyczek inwestycyjnych w kwocie 4 500 tys. zł.

Łącznie na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa dysponuje wolnymi limitami kredytowymi wynikającymi z wyżej wymienionych umów w wysokości około 1 511 376 tys. zł (w tym Jednostka Dominująca około 1 104 321 tys. zł).

Co istotne Grupa utrzymuje równoległe wysoką nadwyżkę lokat i środków finansowych, w wysokości 1 220 777 tys. zł wg stanu na 31 grudnia 2016 roku (w tym Jednostka Dominująca w wysokości 326 031 tys. zł).

Łącznie wolne limity w/w kredytów i nadwyżek finansowych skutecznie zabezpieczają zasoby finansowe wystarczające do obsługi bieżących i przyszłych zobowiązań, a ryzyko utraty płynności przez Grupę i jej spółki jest bardzo niskie.

W skali 2016 roku Grupa Azoty zwiększyła swoje zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek z kwoty 1 166 330 tys. zł do kwoty 1 424 081 tys. zł, w tym Jednostka Dominująca zwiększyła swoje zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek z kwoty 984 512 tys. zł do kwoty 1 473 665 tys. zł (z czego 308 394 tys. zł wobec jednostek powiązanych).

Udział kredytów krótkoterminowych w finansowaniu Grupy Azoty zmniejszył się z 118 880 tys. zł do kwoty 52 034 tys. zł.

W Grupie Azoty nie występowały w 2016 roku naruszenia w terminach spłat zobowiązań lub innych warunków zobowiązań, które mogłyby skutkować żądaniem wcześniejszej spłaty tych zobowiązań. Grupa w roku 2016 roku nie spotkała się z odmową udzielenia kredytu lub wypowiedzeniem umowy kredytu.

Grupa Azoty i jej spółki zależne posiadają pełną zdolność płatniczą i kredytową oraz wysoki standing w ocenie jej strategicznych kredytodawców, wobec powyższego nawet przy uwzględnieniu możliwego pogorszenia sytuacji makroekonomicznej, nie występują w jej ocenie zagrożenia, które mogłyby skutkować istotnym pogorszeniem lub utratą płynności finansowej.

Ponadto w roku 2016 skutecznie realizowane były cele strategii finansowania Grupy Kapitałowej, w tym miało miejsce:

- korzystanie z pakietu korporacyjnych umów długoterminowego finansowania, który zapewnia jednolite warunki dostosowane do standingu i potencjału oraz wysokie bezpieczeństwo finansowania zarówno długoterminowego programu rozwoju Grupy, jak i jej działalności bieżącej,
- utrzymanie wysokiej płynności finansowej Grupy, przy jednoczesnej optymalizacji zarządzania nadwyżkami środków finansowych w ramach spółek z Grupy, m.in. z wykorzystaniem usługi cash-poolingu, parasolowych sublimitów kredytów w rachunku bieżącym i wielocelowych w ramach limitów globalnych Grupy oraz ich elastycznemu dostosowywaniu do zapotrzebowania spółek z Grupy,
- stosowaniu efektywnego mechanizmu redystrybucji środków w ramach Umowy o Finansowanie Wewnętrzgrupowe zawartej z Kluczowymi Spółkami Zależnymi w formie pożyczek i/lub obligacji wewnętrzgrupowych,
- politykę dywidendową Jednostki Dominującej wobec spółek zależnych, dostosowaną do potrzeb finansowania Strategii Inwestycyjnej Grupy i jej spółek zależnych,
- stosowanie mechanizmów Polityki Finansowania i Zarządzania Płynnością Grupy Kapitałowej Grupa Azoty, spójnej ze scentralizowanym Modelem Finansowania Grupy.

5.5. Lokaty

W 2016 roku środki finansowe Grupy Azoty o charakterze krótkoterminowym, utrzymywane były w pierwszej kolejności na rachunku bieżącym w PKO BP S.A. powiązany w ramach usługi cash pooling wirtualnego z sublimitami kredytu w rachunku bieżącym poszczególnych spółek, co pozwala na optymalizację przychodów i kosztów odsetkowych w Grupie. Od początku IV kwartału 2016 roku Grupa wdrożyła i korzysta z usługi cash-poolingu rzeczywistego, która zastąpiła dotychczasową usługę cash pooling wirtualnego w PKO BP. Wdrożona usługa dodatkowo pozwala efektywnie zarządzać globalnym limitem płynności i dokonywać jego optymalnej alokacji w Grupie. Ponadto spółki z Grupy utrzymywały pozostałe nadwyżki na lokatach krótkoterminowych w bankach o wysokiej wiarygodności finansowej, które oferowały najwyższe stawki ich oprocentowania, w szczególności powyżej stopy WIBOR 1M w skali roku, mającej zastosowanie w ramach kwot zbilansowanych w cash-poolingu.

Według stanu na 31 grudnia 2016 spółki z Grupy Azoty łącznie utrzymywały na rachunkach bankowych oraz lokatach krótkoterminowych kwotę 1 211 890 tys. zł, z czego kwotę 258 066 tys. zł na skonsolidowanym rachunku bieżącym Jednostki Dominującej w PKO BP S.A. powiązany ze strukturą cash-poolingu rzeczywistego. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wyżej wymienione środki zostały zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym Grupy w pozycjach:

- „środki pieniężne i ich ekwiwalenty” w kwocie 641 711 tys. zł (o okresie zapadalności do 3 miesięcy),
- „pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe” w kwocie 579 066 tys. zł (o okresie zapadalności powyżej 3 miesięcy do 1 roku).

Z tytułu odsetek od lokat terminowych i usług cash-poolingu, Grupa Azoty uzyskała łącznie 17 131 tys. zł przychodów (w tym jednostka Dominująca 748 tys. zł).

Według stanu na 31 grudnia 2016 Jednostka Dominująca utrzymywała na rachunkach bankowych oraz lokatach krótkoterminowych kwotę 326 031 tys. zł, z czego kwotę 258 066 tys. zł od spółek zależnych na skonsolidowanym rachunku bieżącym w PKO BP S.A. powiązany ze strukturą cash-poolingu rzeczywistego. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wyżej wymienione środki zostały zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym Jednostki Dominującej w pozycji: „środki pieniężne i ich ekwiwalenty” w kwocie 326 031 tys. zł (o okresie zapadalności do 3 miesięcy).

5.6. Informacje o zaciągniętych i wypowiedzianych w danym roku obrotowym umowach dotyczących kredytów i pożyczek

W 2016 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego raportu za 2016, w Grupie Azoty nie wystąpiły przypadki niespłaconych kredytów i pożyczek lub naruszenia istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki.

Wszystkie umowy dotyczące kredytów i pożyczek zostały zawarte w PLN, o ile nie wskazano inaczej. Oprocentowanie kredytów w walucie PLN oparte jest o zmienne rynkowe stopy procentowej WIBOR,

powiększone o marżę banku, natomiast kredytów w EUR, o zmienne rynkowe stopy procentowej EURIBOR powiększone o marżę banku.

W 2016 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego raportu, spółki Grupy Azoty podpisały następujące istotne umowy, porozumienia i aneksy do umów o charakterze finansowym (prezentowane w porządku chronologicznym):

Aneks do Umowy kredytu pomiędzy Remzap Sp. z o.o. a Bankiem Millennium S.A.

W dniu 25 stycznia 2016 spółka Remzap Sp. z o.o. podpisała z Bankiem Millennium S.A. aneks do Umowy kredytu z dnia 27 stycznia 2012 roku udzielonego na kwotę 2 mln zł. Aneks przedłużył czas obowiązywania umowy do dnia 26 stycznia 2017 roku.

Aneks do Umowy kredytu pomiędzy Agrochem Sp. z o.o. a Bankiem Pekao S.A.

W dniu 29 stycznia 2016 spółka Agrochem Sp. z o.o. podpisała z Bankiem Pekao S.A. aneks do Umowy kredytu w rachunku bieżącym zwiększający limit kredytu z kwoty 5 mln zł do 10 mln zł. Umowa kredytu obowiązywała do dnia 31 stycznia 2017 roku.

Umowa faktoringu pomiędzy Jednostką Dominującą a BGŻ BNP Paribas Faktoring Sp. z o.o.

W dniu 12 lutego 2016 roku Jednostka Dominująca zawarła z BGŻ BNP Paribas Faktoring Sp. z o.o. Umowę faktoringową z limitem 25 mln zł, na okres do dnia 12 października 2016 roku, przeznaczoną na finansowanie wierzytelności z odroczonym terminem płatności wobec wybranych kontrahentów krajowych.

Umowa podlegała następnie automatycznemu odnowieniu na kolejny rok do dnia 12 października 2017 roku.

Zmiana do Umowy kredytu pomiędzy AFRIG S.A. a BGŻ BNP Paribas S.A.

W dniu 25 lutego 2016 roku spółka AFRIG S.A. zawarła zmianę do Umowy wielocelowej linii kredytowej w banku BGŻ BNP PARIBAS S.A. z dnia 18 lutego 2014 roku, wydłużając bieżący okres udostępnienia kredytu do dnia 17 lutego 2017 roku oraz dostosowując jej zabezpieczenia do standardów umów kredytowych w Grupie.

Następnie w dniu 20 grudnia 2016 roku spółka AFRIG S.A. zawarła zmianę do Umowy wielocelowej linii kredytowej w banku BGŻ BNP PARIBAS S.A. z dnia 18 lutego 2014 roku, wydłużając bieżący okres udostępnienia kredytu do dnia 17 lutego 2019 roku oraz zwiększając kwotę dostępnego limitu kredytu z 13 mln EUR do 22 mln EUR.

Umowa kredytu pomiędzy Agrochem Puławy Sp. z o. o. a Bankiem Pekao S.A.

W dniu 21 kwietnia 2016 spółka Agrochem Puławy Sp. z o.o. podpisała z Bankiem Pekao S.A. Umowę kredytu obrotowego na kwotę 10 mln zł, z terminem ważności do dnia 31 grudnia 2016 roku.

Aneks do Umowy ramowej o udzielenie gwarancji bankowych pomiędzy Grupą Azoty Prorem Sp. z o.o. a PKO BP S.A.

W dniu 10 maja 2016 roku Grupa Azoty Prorem Sp. z o.o. zawarła z bankiem PKO BP aneks nr 1 do umowy ramowej o udzielenie gwarancji bankowych z dnia 15 maja 2015 roku, przedłużający okres obowiązywania umowy o kolejne 12 miesięcy (do dnia 13 maja 2017 roku). Dostępny limit gwarancji to 2 mln zł.

Umowa kredytu Grupy Azoty PUŁAWY z BZ WBK S.A.

W dniu 31 maja 2016 roku wygasła Umowa o kredyt w rachunku bieżącym zawarta z Bankiem Zachodnim WBK S.A. na kwotę 50 mln zł. Umowa nie została przedłużona z uwagi m.in. na korzystną bieżącą i planowaną płynność Grupy Azoty PUŁAWY oraz celem nieponoszenia prowizji z tytułu niewykorzystanego limitu.

Pożyczka Zakładów Azotowych Chorzów S.A. z WFOŚiGW

W czerwcu 2016 roku Zakłady Azotowe Chorzów S.A. zredukowały wartość zabezpieczenia dla pożyczki z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) o kwotę 805,7 tys. zł, a w dniu 2 stycznia 2017 roku Zakłady Azotowe Chorzów S.A. złożyły wniosek o częściowe umorzenie przedmiotowej pożyczki.

Aneksy do umów dyskonta wierzytelności z mBankiem

Aneks do Umowy o dyskonto wierzytelności w mBank

Jednostka Dominująca zawarła z mBankiem S.A. w dniu 25 maja 2016 roku aneks do Umowy o dyskonto wierzytelności w walucie EUR z dnia 30 lipca 2010 roku, w ramach którego wydłużyla okres jej ważności do dnia 30 czerwca 2017 roku.

Aneks do Umowy elektronicznego nabycia wierzytelności w mBanku

Jednostka Dominująca zawarła z mBankiem S.A. w dniu 25 maja 2016 roku Aneks do Umowy elektronicznego nabycia wierzytelności w walucie EUR (wobec jednostek zewnętrznych) z dnia 24 września 2014 roku, wydłużając termin jej ważności do dnia 30 czerwca 2017 roku.

Aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym w PKO BP

W dniu 20 września 2016 roku Jednostka Dominująca (reprezentując równocześnie pozostałe spółki z Grupy) podpisała Aneks do Umowy kredytu w rachunku bieżącym dla Grupy, w ramach którego zwiększono kwotę kredytu z 302 mln zł do 310 mln zł oraz wydłużono termin ważności umowy z dnia 30 września 2016 do dnia 30 września 2019 roku.

Szczegóły opisano w Raporcie bieżącym nr 52/2016 z dnia 20 września 2016 roku.

Aneks do umowy kredytu w formie Limitu Kredytu Wielocelowego z PKO BP

W dniu 20 września 2016 roku Jednostka Dominująca wraz z Grupą Azoty PUŁAWY, Grupą Azoty POLICE, Grupą Azoty KĘDZIERZYN oraz Grupą Azoty ATT Polymers GmbH, zawarła aneks do Umowy Kredytu w formie Limitu Kredytu Wielocelowego z PKO BP, w ramach którego zwiększono kwotę kredytu z 237 mln zł do 240 mln zł oraz:

- wydłużono termin ważności umowy z dnia 30 września 2016 do 30 września 2019 roku,
- udostępniono kredyt odnawialny w walucie EUR i USD, obok dotąd dostępnego kredytu w PLN,
- włączono do Umowy LKW jako nowego kredytobiorcę spółkę zależną - Grupa Azoty ATT Polymers GmbH oraz udostępniono dla tej spółki kredyt nieodnawialny do kwoty 7,5 mln EUR, z ostatecznym terminem spłaty do 31 grudnia 2024 roku, pod warunkiem obowiązywania do czasu ostatecznej spłaty, postanowień Umowy LKW dotyczących zabezpieczenia tych zobowiązań.

Szczegóły opisano w Raporcie bieżącym nr 52/2016 z dnia 20 września 2016 roku.

Umowa cash poolingu rzeczywistego z PKO BP

W dniu 20 września 2016 roku Jednostka Dominująca (reprezentując równocześnie pozostałe spółki Grupy) podpisała Umowę cash poolingu rzeczywistego, która zastąpiła wypowiedzianą z dniem 30 września 2016 roku umowę cash poolingu wirtualnego w PKO BP.

Szczegóły opisano w Raporcie bieżącym nr 52/2016 z dnia 20 września 2016 roku.

Umowy kredytu Agrochem Puławy Sp. z o.o. z Bankiem Pekao S.A.

W dniu 28 października 2016 roku spółka AGROCHEM PUŁAWY Sp. z o.o. zawarła z Bankiem Pekao S.A Umowę kredytu obrotowego na kwotę 15 mln zł z czasem obowiązywania do dnia 31 lipca 2017 roku oraz Umowę kredytu obrotowego w rachunku bieżącym na kwotę 18 mln zł z czasem obowiązywania do dnia 31 października 2017 roku.

Umowy kredytu Grupa Azoty PUŁAWY z Bankiem Pekao S.A.

W dniu 29 listopada 2016 roku podpisany został przez Grupę Azoty PUŁAWY z Bankiem Pekao S.A. Aneks nr 8 do Umowy o limit debetowy o charakterze Intra-day w rachunku bieżącym na kwotę 2 mln zł. Aneks dotyczy przedłużenia okresu kredytowania do dnia 30 listopada 2017 roku.

Umowa kredytu otwartego w rachunku bieżącym Grupy Azoty POLICE w BGK

W dniu 12 listopada 2016 roku wygasła Umowa kredytu otwartego w rachunku bieżącym zawarta w listopadzie 2013 roku pomiędzy Grupą Azoty POLICE a Bankiem Gospodarstwa Krajowego. Umowa zawarta była na kwotę 80 mln zł.

Po dniu bilansowym, w dniu 25 stycznia 2017 roku, podpisana została nowa Umowa kredytu otwartego w rachunku bieżącym pomiędzy Grupą Azoty POLICE a Bankiem Gospodarstwa Krajowego na kwotę 80 mln zł na okres 3 lat do 24 stycznia 2020 roku.

Aneks do Umowy o limit debetowy o charakterze Intra-day Grupy Azoty PUŁAWY z Bankiem Pekao S.A.

W dniu 29 listopada 2016 roku podpisany został Aneks nr 8 do Umowy o limit debetowy o charakterze Intra-day w rachunku bieżącym zawartej z Bankiem Pekao S.A. na kwotę 2 mln zł. Aneks dotyczy przedłużenia okresu kredytowania do dnia 30 listopada 2017 roku.

Umowa kredytu inwestycyjnego Grupy Azoty Prorem Sp. z o.o. w PKO BP

W dniu 20 grudnia 2016 roku spółka Grupa Azoty Prorem Sp. z o.o. złożyła wypowiedzenie umowy kredytu inwestycyjnego w PKO BP z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upłynął w marcu 2017 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota kredytu do spłaty wynosi 1 266 tys. zł.

5.7. Informacja o udzielonych pożyczkach, głównie podmiotom powiązanim z Grupą Azoty

Wszystkie pożyczki zostały zawarte w PLN, o ile nie wskazano inaczej. Oprocentowanie pożyczek w walucie PLN oparte jest o zmienne rynkowe stopy procentowej WIBOR, powiększone o marżę banku, natomiast kredytów w EUR, o zmienne rynkowe stopy procentowej EURIBOR powiększone o marżę banku.

Pożyczki udzielone w ramach Grupy Azoty

Umowa pożyczki Grupy Azoty KĘDZIERZYN z ZAKSA S.A.

W dniu 7 stycznia 2016 roku ZAKSA S.A. spłaciła pożyczkę, udzieloną na podstawie Umowy pożyczki zawartej 18 listopada 2015 roku, poprzez kompensatę wzajemnych wierzytelności, wynikających z Umowy pożyczki oraz Umowy o świadczeniu usług reklamowych, zawartej w dniu 9 października 2015 roku za usługi świadczone w okresie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 30 czerwca 2016 roku.

W dniu 14 listopada 2016 roku Grupa Azoty KĘDZIERZYN udzieliła spółce ZAKSA S.A. pożyczki w kwocie 500 tys. zł na finansowanie bieżącej działalności. Pożyczka została spłacona 16 stycznia 2017 roku poprzez kompensatę wzajemnych wierzytelności wynikających z Umowy pożyczki z 14 listopada 2016 roku oraz Umowy o świadczeniu usług reklamowych zawartej w dniu 9 października 2015 roku w terminie płatności faktury wystawionej przez spółkę ZAKSA S.A. na podstawie Umowy o świadczeniu usług reklamowych z dnia 9 października 2015 roku za usługi świadczone w okresie od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 30 czerwca 2017 roku.

Pożyczki udzielone przez Jednostkę Dominującą Grupie Azoty KĘDZIERZYN

W ramach zawartej Umowy o finansowanie wewnątrzgrupowe z dnia 23 kwietnia 2015 roku, w dniu 25 stycznia 2016 roku został zaakceptowany wniosek Grupy Azoty KĘDZIERZYN o udzielenie finansowania w formie pożyczki na kwotę 2 770 232,50 PLN z przeznaczeniem na realizację zadania inwestycyjnego pn. "Uruchomienie ciągłej produkcji OXOPLAST® OT". Kwotę pożyczki uruchomiono w dniu 29 stycznia 2016 roku.

W ramach zawartej Umowy o finansowanie wewnątrzgrupowe z dnia 23 kwietnia 2015 roku na podstawie wniosku Grupy Azoty KĘDZIERZYN o udzielenie finansowania w formie pożyczki na kwotę 209 920 tys. zł z przeznaczeniem na realizację zadania inwestycyjnego pn. „Nowa elektrociepłownia w GA ZAK S.A. - etap I” uruchomiono kolejne transze pożyczki w tym:

- w dniu 31 marca 2016 roku w wysokości 40 320 tys. zł,
- w dniu 30 czerwca 2016 roku w wysokości 32 mln zł,
- w dniu 30 grudnia 2016 roku w wysokości 5 632 tys. zł.

Aneks do Umowy pożyczki udzielonej przez Grupę Azoty PUŁAWY spółce BBM Sp. z o.o.

W dniu 15 czerwca 2016 roku Grupa Azoty PUŁAWY oraz BBM Sp. z o.o. podpisały:

- Aneks Nr 1 do Umowy pożyczki (konsolidującej) z dnia 23 grudnia 2015 roku dotyczący ustanowienia zabezpieczeń spłaty pożyczki w formie zastawu rejestrowego, weksła in blanco oraz cesji praw z polisy ubezpieczeniowej,
- Umowę w sprawie ustanowienia zastawu rejestrowego na ruchomościach oraz Umowę przelewu praw z polisy ubezpieczeniowej, dotyczące zabezpieczenia zobowiązań wynikających z w/w Umowy pożyczki.

W dniu 29 września 2016 roku BBM Sp. z o.o. dokonała wcześniejszej spłaty 5 rat pożyczki udzielonej przez Grupę Azoty PUŁAWY w wysokości 555 tys. zł.

Umowa pożyczki Grupy Azoty POLICE z African Investment Group S.A.

W dniu 23 września 2016 roku Grupa Azoty POLICE zawarła umowę pożyczki ze spółką zależną African Investment Group S.A. z siedzibą w Dakarze, na podstawie której udzieliła African Investment Group S.A. pożyczki w łącznej kwocie 4 800 tys. EUR (20 611 tys. zł wg kursu średniego NBP z dnia 23 września 2016 roku). Pożyczka została udzielona w celu uregulowania zobowiązań AFRIG S.A. wobec dostawców towarów i usług oraz na kontynuację prac badawczo-rozwojowych, na okres od dnia 23 września 2016 roku do dnia ostatecznej spłaty, który ma nastąpić nie później niż 24 miesiące od dnia podpisania Umowy. Dnia 22 grudnia 2016 roku Spółka AFRIG S.A. dokonała spłaty pożyczki wraz z odsetkami.

Umowa pożyczki udzielonej przez Grupę Azoty PUŁAWY spółce Zakłady Azotowe Chorzów S.A.

W okresie lipiec - grudzień 2016 roku Zakłady Azotowe Chorzów S.A. nie dokonały spłaty Grupie Azoty PUŁAWY siedmiu miesięcznych rat w wysokości 560 tys. zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 2 kwietnia 2014 roku oraz siedmiu miesięcznych rat w wysokości 72 tys. zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 13 marca 2015 roku. Łączne zadłużenie Zakładów Azotowych Chorzów S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku (kapitał) wynosi 42 452 tys. zł, w tym z tytułu braku spłaty rat w terminie 4 424 tys. zł. Terminowo i zgodnie z umową regulowane są wymagane odsetki.

Dnia 22 grudnia 2016 roku Zarząd Zakładów Azotowych Chorzów S.A. zwrócił się z wnioskiem do Zarządu Grupy Azoty PUŁAWY o konsolidację zadłużenia z tytułu w/w pożyczek oraz o zmianę terminów spłat rat.

Aneks do Umowy pożyczki udzielonej przez Grupę Azoty PUŁAWY spółce SCF Natural Sp. z o.o.

W dniu 27 grudnia 2016 roku podpisany został Aneks nr 1 do Umowy pożyczki z dnia 7 maja 2014 roku w kwocie 600 tys. zł. Aneks dotyczy zmiany harmonogramu i wydłużenia okresu spłaty pożyczki. Umowa obowiązuje do 30 czerwca 2022 roku.

Umowa pożyczki Grupy Azoty POLICE z Supra Agrochemia Sp. z o.o.

Grupa Azoty POLICE dokonała wypłaty kolejnych transz pożyczki udzielonej w 2014 roku spółce zależnej Supra Agrochemia Sp. z o.o.:

- piątej transzy w dniu 21 lipca 2016 roku na kwotę 387 tys. zł,
- szóstej transzy w dniu 18 listopada 2016 roku na kwotę 250 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku całkowita kwota pożyczki wyniosła 12 237 tys. zł.

Spłata pożyczki została prolongowana do dnia 31 grudnia 2017 roku.

Pożyczki udzielone poza Grupą Kapitałową

Po dacie bilansowej

Grupa Azoty POLICE w dniu 3 lutego 2017 roku zawarła umowę pożyczki z Pogonią Szczecin S.A. na kwotę 1 230 tys. zł. Pożyczkę wypłacono w dniu 6 lutego 2017 roku. Pożyczka została spłacona w dniu 14 marca 2017 roku.

5.8. Informacja o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach, głównie podmiotom powiązanim z Grupą Azoty

Udzielone poręczenia kredytów

Umowa poręczenia kredytu w rachunku bieżącym w PKO BP

W związku z zawarciem w dniu 20 września 2016 roku Aneksu nr 2 do Umowy kredytu w formie limitu kredytowego wielocelowego, w dniu 20 września 2016 roku zawarta została przez kluczowe spółki zależne Grupy Azoty S.A., w tym Grupę Azoty PUŁAWY, Grupę Azoty POLICE oraz Grupę Azoty KĘDZIERZYN umowa poręczenia na rzecz PKO BP S.A. na zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umowy kredytu w formie limitu kredytu wielocelowego (Umowa LKW) o łącznej wartości 240 mln zł, zastępująca dotychczasową umowę poręczenia z 23 kwietnia 2015 roku.

Poręczenia zostały udzielone przez każdego z wyżej wymienionych poręczycieli za zobowiązania Jednostki Dominującej wynikające z Umowy LKW, przy czym łączna kwota takich poręczeń wynosi nie więcej niż 120% kwoty limitu, tj. łącznie 288 mln zł, w każdym czasie w okresie kredytowania,

niezależnie od przystępowania nowych podmiotów do umowy poręczenia. Udział każdego z poręczycieli w łącznej kwocie poręczeń wskazanej powyżej wynosi 1/3, w związku z tym kwota poręczeń udzielonych przez każdego z poręczycieli została ustalona w maksymalnej wysokości 96 mln zł.

W związku z zawarciem w dniu 20 września 2016 roku Aneksu nr 13 do Umowy kredytu w rachunku bieżącym, w dniu 20 września 2016 roku zawarta została przez kluczowe spółki zależne Grupy Azoty S.A., w tym Grupę Azoty PUŁAWY, Grupę Azoty POLICE oraz Grupę Azoty KĘDZIERZYN umowa poręczenia na rzecz PKO BP S.A. na zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umowy kredytu w rachunku bieżącym (Umowa KRB) o łącznej wartości 310 mln zł, zastępująca dotychczasową umowę poręczenia z dnia 23 kwietnia 2015 roku.

Poręczenia jako zabezpieczenie do Umowy KRB zostały udzielone przez każdego z wyżej wymienionych poręczycieli za zobowiązania Jednostki Dominującej wynikające z Umowy KRB, przy czym łączna kwota takich poręczeń wynosi nie więcej niż 120% kwoty limitu, tj. łącznie 372 mln zł, w każdym czasie w okresie kredytowania, niezależnie od przystępowania nowych podmiotów do umowy poręczenia. Udział każdego z poręczycieli w łącznej kwocie poręczeń wskazanej powyżej wynosi 1/3, w związku z tym kwota poręczeń udzielonych przez każdego z poręczycieli została ustalona w maksymalnej wysokości 124 mln zł.

Szczegóły opisano w Raporcie bieżącym nr 52/2016 z 20 września 2016 roku.

Poręczenia wystawione w roku obrotowym na zlecenie spółek Grupy Azoty

Rodzaj i strony poręczenia	Data wystawienia	Przedmiot zabezpieczenia	Kwota poręczenia (w tys. zł)	Termin ważności
Poręczenie spłaty kredytu udzielone przez Grupę Azoty KĘDZIERZYN w PKO BP (LKW) dla Jednostki Dominującej	20.09.2016	Umowa limitu kredytowego wielocelowego	96 000	20.09.2019
Poręczenie spłaty kredytu udzielone przez Grupę Azoty POLICE w PKO BP (LKW) dla Jednostki Dominującej	20.09.2016	Umowa limitu kredytowego wielocelowego	96 000	20.09.2019
Poręczenie spłaty kredytu udzielone przez Grupę Azoty PUŁAWY w PKO BP (LKW) dla Jednostki Dominującej	20.09.2016	Umowa limitu kredytowego wielocelowego	96 000	20.09.2019
Poręczenie spłaty kredytu udzielone przez Grupę Azoty KĘDZIERZYN w PKO BP (KRB) dla Jednostki Dominującej	20.09.2016	Umowa kredytu w rachunku bieżącym	124 000	20.09.2019
Poręczenie spłaty kredytu udzielone przez Grupę Azoty POLICE w PKO BP (KRB) dla Grupy Azoty S.A.	20.09.2016	Umowa kredytu w rachunku bieżącym	124 000	20.09.2019
Poręczenie spłaty kredytu udzielone przez Grupę Azoty PUŁAWY w PKO BP (KRB) dla Jednostki Dominującej	20.09.2016	Umowa kredytu w rachunku bieżącym	124 000	20.09.2019
Poręczenie spłaty kredytu udzielone przez Grupę Azoty POLICE w BNP Paribas dla AFRIG S.A.	20.12.2016 (aneks)	Umowa Wielocelowej Linii Kredytowej	97 328 (22 mln EUR)	18.12.2024

Źródło: Opracowanie własne.

Poręczenia udzielone po dniu bilansowym

Rada Nadzorcza Jednostki Dominującej udzieliła zgody na poręczenie za Grupę Azoty ATT Polymers GmbH do kwoty 1 800 tys. EUR, celem zabezpieczenia dotacji udzielanej przez Bank Inwestycyjny Kraju Związkowego Brandenburgia (ILB) na sfinansowanie 20% nakładów na przedsięwzięcie pn. „Budowa Centrum Logistycznego” w Guben.

W dniu 14 lutego 2017 roku, Jednostka Dominująca zawarła z Grupą Azoty ATT Polymers GmbH umowę o udzieleniu poręczenia, a następnie udzieliła poręczenia za w/w spółkę zależną do kwoty 1 800 tys EUR.

Udzielenie poręczenia na rzecz ILB służy zabezpieczeniu dotacji udzielanej Grupie Azoty ATT Polymers GmbH w kwocie 1,5 mln EUR na sfinansowanie 20% nakładów na „Budowę Centrum Logistycznego” w Guben (łączna wartość inwestycji to 7,47 mln EUR).

Gwarancje wystawione na zlecenie Grupy Azoty

Grupa Azoty nie wystawiła w 2016 roku gwarancji których łączna wartość przekraczałaby 10% kapitałów własnych Jednostki Dominującej.

Gwarancje wystawione w roku obrotowym przez lub na zlecenie spółek Grupy Azoty

Rodzaj i strony gwarancji	Data wystawienia	Przedmiot zabezpieczenia	Kwota gwarancji (w tys. zł)	Termin ważności
Gwarancja Bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty Automatyka Sp. z o.o. dla GTC Force Sp. z o.o.	05.01.2016	Umowa 001/GTC/2015 kompleksowa realizacja branży AKPiA dla zadań: „Budowa tłoczni gazu na KGZ Czarna Sędziszowska” oraz „Zabudowa dodatkowej sprężarki na OZG Dzików-KGZ Lubaczów”	43	09.12.2018
Gwarancja udzielona na zlecenie Grupy Azoty POLICE dla PGE S.A.	08.03.2016	Gwarancja dobrego wykonania umowy w przetargu nieograniczonym	316	30.04.2018
Gwarancja bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty KĘDZIERZYN wystawiona przez PKO BP S.A. na rzecz PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	17.03.2016	Zabezpieczenie należytego wykonania umowy na dostawę 40% technicznego roztworu mocznika dla O. Elektrownia Opole	135	30.04.2018
Gwarancja bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty KĘDZIERZYN wystawiona przez PKO BP S.A. na rzecz PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	17.03.2016	Zabezpieczenie należytego wykonania umowy na dostawę 40% technicznego roztworu mocznika dla O. Elektrownia Turów	373	30.04.2018
Akredytywa standby udzielona na zlecenie Grupy Azoty POLICE dla MET	04.05.2016	Zabezpieczenie zapłaty do kontraktu (instalacja oczyszczania spalin Elektrociepłowni EC-II)	5 433 (1,3 mln USD)	31.12.2016
Gwarancja Bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty Automatyka Sp. z o.o. dla Honeywell Sp. z o.o.	30.05.2016	Umowa o podwykonawstwo zawarta w dniu 28.01.2016 r. na dostawę towarów i świadczenie usług na potrzeby projektu KGHM Smelter	76	30.05.2018
Gwarancja udzielona na zlecenie Grupy Azoty Prorem Sp. z o.o. dla Mostostal Zabrze Realizacje Przemysłowe S.A.	11.07.2016	Gwarancja dobrego wykonania umowy, podmiot niepowiązany	396	10.07.2019
Gwarancja Bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty Automatyka Sp. z o.o. dla INŻYNIERIA RZESZÓW	14.07.2016	Umowa podwykonawcza nr 24/546/2016/P kompleksowe wykonanie robót branży elektrycznej i AKPiA wraz z robotami towarzyszącymi związanymi z pracą na czynnym obiekcie w ramach Inwestycji p.n. „Rozbudowa i przebudowa obiektów części osadowej na terenie oczyszczalni ścieków w Tarnowie”	301	31.05.2017
Gwarancja Bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty Automatyka Sp. z o.o. dla ELEKTROBUDOWA S.A.	21.07.2016	Umowa podwykonawcza nr 1132-3201/Z/011/2015/PZ kompleksowe wykonanie instalacji AKPiA na inwestycji pn. „Budowa nowego bloku ciepłowniczego z kotłem fluidalnym, turbiną ciepłowniczo-kondensacyjną około 50-60 MWe wraz z gospodarkami towarzyszącymi w TAURON Ciepło S.A. Zakład Wytwarzania Tychy”	93	20.07.2019
Gwarancja udzielona na zlecenie Prozap Sp. z o.o. dla SABIC, Arabia Saudyjska	22.07.2016	Gwarancja zwrotu zaliczki	252	31.03.2017
Gwarancja udzielona na zlecenie Remzap Sp. z o.o. dla Grupy Azoty PUŁAWY	13.08.2016	Gwarancja dobrego wykonania umowy	58	01.07.2018
Gwarancja Bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty Automatyka Sp. z o.o. dla Valmet Automation Sp. z o.o.	25.08.2016	Umowa 198/K/PR/511591/2015 na wykonanie dostaw i usług w zakresie instalacji AKPiA w ramach realizacji inwestycji „Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych (ZUOK) w Białymstoku”	65	30.01.2018

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Azoty S.A. oraz Grupy Kapitałowej Grupa Azoty
za okres 12 miesięcy kończących się 31 grudnia 2016 roku
(wszystkie dane podano w tysiącach złotych, o ile nie wskazano inaczej)

Rodzaj i strony gwarancji	Data wystawienia	Przedmiot zabezpieczenia	Kwota gwarancji (w tys. zł)	Termin ważności
Gwarancja Bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty Automatyka Sp. z o.o. dla VALMET AUTOMATION Sp. z o.o.	25.08.2016	Umowa nr 228/K/PR/511504_ZAK/2016 realizacja dostaw, montażu i uruchomienia branży AKPiA dla Etapu 1 zadania inwestycyjnego „NOWA ELEKTROCIĘPLOWNIA W GRUPIE AZOTY w ZAKŁADACH AZOTOWYCH KĘDZIERZYN S.A.”	476	13.01.2017
Gwarancja udzielona na zlecenie Grupy Azoty PUŁAWY dla dostawcy mocznika	09.09.2016	Gwarancja została wystawiona w ramach Umowy kredytu w formie limitu kredytowego wielocelowego zawartej z PKO BP S.A.	500 tys. USD	31.08.2017
Gwarancja Bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty Automatyka Sp. z o.o. dla Zeppelin Systems GmbH Friedrichshafen	03.11.2016	Umowa dotyczy projektu, dostawy i wykonania systemu sterowania transportem pneumatycznym na Instalacji Poliamidy na terenie Grupy Azoty S.A. w Tarnowie	160	06.01.2017
Gwarancja udzielona na zlecenie Grupy Azoty POLICE dla GAZ-SYSTEM S.A.	01.12.2016	Gwarancja zapłaty do umowy przesyłania paliwa gazowego	4 301	30.11.2017
Gwarancja udzielona na zlecenie Grupy Azoty POLICE dla PSE S.A.	15.12.2016	Gwarancja zapłaty do umowy przesyłania energii elektrycznej	300	30.04.2017
Gwarancja bankowa udzielona na zlecenie Grupy Azoty KĘDZIERZYN wystawiona przez PKO BP S.A. na rzecz ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. Świeże Górze	21.12.2016	Zabezpieczenie należytego wykonania umowy RZP-WnJ.2100.2.2016/1	212	31.01.2018

Źródło: Opracowanie własne.

Gwarancje aneksowane na zlecenie Grupy Azoty

Grupa nie aneksowała w 2016 roku gwarancji, których łączna wartość przekraczałaby 10% kapitałów własnych Jednostki Dominującej.

Gwarancje aneksowane w roku obrotowym na zlecenie spółek Grupy Azoty

Rodzaj i strony gwarancji	Data wystawienia	Przedmiot zabezpieczenia	Kwota gwarancji (w tys. zł)	Termin ważności
Aneksy do gwarancji bankowej wystawionej przez PKO BP S.A. na rzecz Izby Celnej, na zlecenie Grupy Azoty KĘDZIERZYN	17.03.2016 - Aneks nr 1 22.04.2016 - Aneks nr 2 29.04.2016 - Aneks nr 3	Gwarancja zapłaty długu celnego	100	31.12.2016 (+ 60 dnia tj. do 01.03.2017)
Aneks do gwarancji dla IZBY CELNEJ w Szczecinie, na zlecenie Grupy Azoty POLICE	18.03.2016	Gwarancja zapłaty długu celnego	4 000	23.03.2017
Aneks do gwarancji bankowej wystawionej przez PKO BP S.A. na rzecz Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ - System S.A., na zlecenie Jednostki Dominującej	04.11.2016 - Aneks nr 5	Zabezpieczenie umowy przesyłu gazu	63	30.11.2017
Aneks do gwarancji bankowej wystawionej przez PKO BP S.A. na rzecz Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ - System S.A., na zlecenie Jednostki Dominującej	04.11.2016 - Aneks nr 6	Zabezpieczenie umowy przesyłu gazu	1 151	30.11.2017
Aneks do gwarancji bankowej wystawionej przez PKO BP S.A. na rzecz Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ - System S.A., na zlecenie Jednostki Dominującej	04.11.2016 - Aneks nr 5	Zabezpieczenie umowy przesyłu gazu	841	30.11.2017

Rodzaj i strony gwarancji	Data wystawienia	Przedmiot zabezpieczenia	Kwota gwarancji (w tys. zł)	Termin ważności
Aneks do gwarancji bankowej wystawionej przez PKO BP S.A. na rzecz Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ - System S.A., na zlecenie Grupy Azoty KĘDZIERZYN	10.11.2016 - Aneks nr 2	Zabezpieczenie Umowy przesyłowej nr 2012/U/1126/ZUP z dnia 03.12.2012 r. z późn. zm.	3 105	30.11.2017
Aneksy do gwarancji bankowej wystawionej przez PKO BP S.A. na rzecz Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ - System S.A., na zlecenie Grupy Azoty KĘDZIERZYN	10.11.2016 - Aneks nr 1 22.04.2016 - Aneks nr 2 29.04.2016 - Aneks nr 3	Zabezpieczenie Umowy przesyłowej nr 2014/U/9040/ZUP z dnia 11.03.2014 r. z późn. zm.	90	30.11.2017
Aneks do gwarancji dla PSE S.A., na zlecenie Grupy Azoty POLICE	15.11.2016	Gwarancja zapłaty do umowy przesyłania energii elektrycznej	800	31.12.2017
Aneks do gwarancji dla IZBY CELNEJ w Krakowie na zlecenie, Jednostki Dominującej	30.11.2016	Gwarancja zapłaty długu celnego	450	01.03.2018
Aneks do akredytywy standby dla MET, na zlecenie Grupy Azoty POLICE	28.12.2016	Zabezpieczenie zapłaty do kontraktu (instalacja oczyszczania spalin Elektrociepłowni EC-II)	5 433 (1,3 mln USD)	31.12.2017

Źródło: Opracowanie własne.

Wystawione akredytywy

Akredytywy wystawione na zlecenie Grupy Azoty PUŁAWY

W dniu 4 lutego 2016 roku na zlecenie Grupy Azoty PUŁAWY, bank PKO BP S.A. otworzył akredytywę importową na kwotę 1 496 tys. EUR na okres do dnia 19 sierpnia 2016 roku. Beneficjentem akredytywy jest dostawca urządzenia. Akredytywa została otwarta w ramach Umowy kredytu w formie limitu kredytowego wielocelowego. W dniu 23 sierpnia 2016 roku nastąpiło jej rozliczenie.

Akredytywy wystawione na zlecenie Grupy Azoty POLICE

W dniu 4 maja 2016 roku na zlecenie Grupy Azoty POLICE, bank PKO BP S.A. otworzył akredytywę standby na kwotę 1 300 tys. USD na okres do dnia 31 grudnia 2016 roku tytułem zabezpieczenia zapłaty do kontraktu dotyczącego instalacji oczyszczania spalin Elektrociepłowni EC-II.

5.9. Opis istotnych pozycji pozabilansowych

Spółki Grupy Azoty posiadały weksle in blanco oraz gwarancje wystawione na zlecenie spółek Grupy Azoty. Weksle in blanco wystawione przez spółki Grupy Azoty oraz gwarancje wystawione przez banki lub ubezpieczycieli na zlecenie spółek Grupy Azoty, na zabezpieczenie zobowiązań ujmowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, lub z których prawdopodobieństwo wypływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku jest znikoma, nie są prezentowane jako zobowiązania warunkowe.

5.10. Instrumenty finansowe - polityka stosowana w zakresie ryzyka oraz instrumenty, cele i metody zarządzania ryzykiem

W ramach Polityki zarządzania ryzykiem finansowym Grupa Azoty identyfikuje następujące ryzyka oraz przyjęła następujące cele i metody zarządzania tym ryzykiem:

Zarządzanie ryzykiem walutowym:

W Grupie Azoty obowiązywała w 2016 roku Polityka Zarządzania Ryzykiem Finansowym (Walutowym i Stopy Procentowej), która jest jednym z narzędzi scentralizowanego Modelu Finansowania Grupy i obowiązuje w spółkach Grupy, w których to ryzyko na poziomie istotnym występuje.

- Identyfikacja ryzyka walutowego:

Grupa Azoty narażona jest na ryzyko walutowe, z uwagi na ekspozycję walutową netto w EUR i w USD, wynikającą z salda obrotów walutowych z działalności handlowej i zakupów oraz z należności i zobowiązań handlowych, finansowych i inwestycyjnych.

Grupa Azoty narażona jest ponadto na ryzyko wynikające z okresowo występującej podwyższonej zmienności kursów walutowych, w tym wpływu zmian kursu EUR do USD, na kształtowanie się kursu PLN do tych walut.

- **Cel zarządzania ryzykiem walutowym:**
Ograniczenie zmienności ujętych w planie przepływów walutowych Grupy w EUR i USD oraz ich zabezpieczenie przed niekorzystnymi zmianami kursów poprzez instrumenty służące ograniczeniu ekspozycji walutowej oraz jej wpływu na wynik finansowy Grupy.
Zgodnie z przyjętą Polityką celem zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Azoty jest ograniczenie do poziomu akceptowalnego przez Grupę niekorzystnego wpływu zmian kursów walutowych na przepływy pieniężne Grupy, który jest określany w oparciu o metodologię VaR.
- **Określenie poziomu zabezpieczeń walutowych:**
Jako optymalny poziom walutowych transakcji zabezpieczających przyjmuje się obejmowanie zabezpieczeniem maksymalnie do 80% planowanej ekspozycji walutowej netto, na okres do 6 miesięcy od daty zawierania transakcji, maksymalnie do 50% planowanej ekspozycji walutowej na okres powyżej 6 do 12 miesięcy od daty zawierania transakcji i maksymalnie do 30% planowanej ekspozycji walutowej na okres powyżej 12 do 24 miesięcy.
Przekroczenie wyżej określonych poziomów walutowych zabezpieczeń wymaga zgody Zarządu na podstawie rekomendacji Komitetu Ryzyka.
- **Zasady zawierania walutowych transakcji zabezpieczających:**
Walutowe transakcje zabezpieczające są zawierane w sposób ograniczający planowaną ekspozycję walutową Grupy i stanowią instrument zabezpieczający przepływy pieniężne zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń. Nominał waluty zaangażowanej w transakcje nie może być wyższy od pozycji zabezpieczanej w tej walucie.
W celu zabezpieczenia nadwyżki walutowej w EUR i USD, Grupa Azoty w pierwszej kolejności stosuje hedging naturalny, polegający na zwiększaniu wartości przyszłych zobowiązań w EUR i USD, poprzez zawieranie w tych walutach umów zaopatrzeniowych, inwestycyjnych i finansowych.
Pozostała ekspozycję walutową ograniczana jest przez zawieranie transakcji stanowiących następujący zamknięty katalog obejmujący:
  - walutowe transakcje typu forward,
  - swap walutowy, będący transakcją okresowej zamiany walutami z bankiem - służący bieżącej optymalizacji krótkoterminowego niedopasowania struktury walutowej,
  - możliwe jest ponadto zawieranie symetrycznych walutowych struktur opcyjnych, typu „korytarz walutowy”, lub innych symetrycznych złożeń zakupu opcji typu put oraz sprzedaży opcji walutowej call.

Rozliczenie zabezpieczających transakcji walutowych następuje, co do zasady, przez fizyczną dostawę waluty w dacie zapadalności.

Grupa Azoty może zawierać transakcje zabezpieczające w horyzoncie do 24 miesięcy, jeżeli skutkuje to ograniczeniem niekorzystnego wpływu zmian kursów walutowych na przepływy pieniężne oraz możliwe będzie zabezpieczenie kursu wymiany EUR lub USD na PLN powyżej planowanego kursu budżetowego, a w horyzoncie do 3 miesięcy, jeżeli możliwe będzie zabezpieczenie kursu po jakim zrealizowano sprzedaż w walucie, jednak poniżej kursu budżetowego.

Grupa Azoty zawiera walutowe transakcje zabezpieczające wyłącznie z bankami, z którymi zawarła wcześniej umowę ramową, kompleksowo regulującą zasady zawierania i rozliczania tego typu transakcji.

Zawarcie walutowych transakcji zabezpieczających w horyzoncie czasowym powyżej 24 miesięcy lub wykraczających poza zasady określone w Polityce Zarządzania Ryzykiem Finansowym wymaga akceptacji Zarządu na podstawie rekomendacji Komitetu Finansowego.

Zarządzanie ryzykiem stóp procentowych

Grupa Azoty jest narażona na ryzyko stóp procentowych wynikające ze zobowiązań finansowych (głównie kredytów i pożyczek) w PLN i EUR, które oparte są o rynkowe zmienne stopy procentowe

oraz aktywów finansowych (głównie lokat) bankowych w PLN, które oparte są o rynkowe zmienne i stałe stopy procentowe.

Celem zarządzania ryzykiem stóp procentowych jest optymalizacja poziomu stóp procentowych pod kątem:

- minimalizacji kosztów oprocentowania kapitału obcego,
- zapewnienia najwyższej dostępnej dochodowości aktywów finansowych, przy zachowaniu bezpieczeństwa ich alokacji.

Realizacja powyższego celu uwzględnia uzyskanie optymalnej struktury i kosztu finansowania inwestycji z wykorzystaniem kapitału pozyskanego z emisji i kredytowych źródeł finansowania oraz zapewnienie optymalnego poziomu kapitału obrotowego.

Grupa Azoty stosuje w pierwszej kolejności hedging naturalny oparty o wykorzystanie wspólnej bazy oprocentowania dla kredytów oraz aktywów finansowych utrzymywanych w PLN, a ponadto wykorzystanie kredytów długoterminowych dostępnych wg stałej stopy oprocentowania w EUR.

Zabezpieczenie pozostałej ekspozycji na ryzyko stóp procentowych może następować przez zawarcie poniżej wskazanych transakcji stanowiących zamknięty katalog:

- transakcje terminowe na stopę procentową FRA,
- transakcje zamiany stóp procentowych IRS,
- walutowe transakcje zamiany stóp procentowych CIRS.

Zawarcie transakcji zabezpieczającej przed ryzykiem stóp procentowych może nastąpić w przypadku zapewnienia ograniczenia planowanych kosztów finansowych instrumentu bazowego i wymaga akceptacji Komitetu Ryzyka.

Zawarcie transakcji zabezpieczających przed ryzykiem stóp procentowych w horyzoncie czasowym powyżej 12 miesięcy lub wykraczających poza zasady określone w Polityce zarządzania ryzykiem finansowym wymagać będzie akceptacji Zarządu.

Polityka zarządzania ryzykiem cenowym

Uwzględniając fakt, iż adekwatne instrumenty finansowe zabezpieczenia ryzyka cenowego głównych surowców i produktów Grupy Azoty nie występują, lub nie stwierdzono istotnej korelacji między kształtowaniem cen tego rodzaju instrumentów zabezpieczających oraz cen kontraktowych surowców i produktów, Grupa nie planuje ich wykorzystania do zabezpieczenia zmienności cen.

Celem Grupy jest ograniczenie ryzyka zmienności cen poprzez hedging naturalny polegający na powiązaniu możliwie największej części obrotów zakupowych i sprzedażowych (przede wszystkim ciągu produkcyjnego: fenol, benzen, kaprolaktam, poliamid) w zawieranych kontraktach ramowych ze zmianami cen notowań ICIS dla bazowego surowca.

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym

W Grupie Azoty obowiązują procedury zarządzania ryzykiem kredytowym, przyjęte we wszystkich kluczowych spółkach Grupy, w których to ryzyko występuje.

- Zidentyfikowane ryzyka kredytowe:
Ryzyko kredytowe Grupy wynika z:
  - alokacji środków pieniężnych lub innych aktywów pieniężnych w bankach,
  - udzielania kontrahentom kredytów kupieckich w związku ze sprzedażą produktów i usług.
- Cel zarządzania ryzykiem kredytowym:
Minimalizacja ryzyka utraty aktywów finansowych, takich jak pożyczki, należności, środki pieniężne i inne aktywa pieniężne.
- Określenie limitów alokacji środków pieniężnych oraz limitów kredytów kupieckich:
  - a) łączny limit alokacji środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych nie powinien przekraczać w żadnej spółce z Grupy Azoty:
    - 100 mln zł - w banku o znaczeniu strategicznym dla Grupy, o niskim poziomie ryzyka kredytowego oraz wysokiej wiarygodności finansowej,
    - 50 mln zł - w banku o znaczeniu operacyjnym dla Grupy, o niskim poziomie ryzyka kredytowego oraz wysokiej wiarygodności finansowej,
    - 10 mln zł - w pozostałych instytucjach finansowych o maksymalnie średnim poziomie ryzyka kredytowego oraz minimalnie dobrej wiarygodności finansowej,

- b) łączny limit kredytu kupieckiego udzielonego kontrahentom przez żadną spółkę z Grupy Azoty nie powinien przekraczać:
- ubezpieczonego limit kredytu kupieckiego,
  - rynkowej wartości zabezpieczenia ustanowionego przez klienta,
  - limitu kredytu kupieckiego przyznanego przez spółkę z Grupy na podstawie oceny standingu finansowego kontrahenta.
- Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w zakresie:
- a) zawierania transakcji alokacji środków pieniężnych i innych aktywów pieniężnych:
- spółka z Grupy Azoty dokonuje alokacji środków pieniężnych na podstawie wyboru najwyższych kwotowań stawek lokat uzyskanych z co najmniej 3 banków, z uwzględnieniem limitów alokacji, za wyjątkiem lokat typu overnight, które mogą być zawarte z bankiem w którym występuje nadwyżka finansowa,
  - przekroczenie limitu alokacji i/lub zawarcie lokaty w horyzoncie czasowym ponad 1 roku wymaga zgody Członka Zarządu odpowiedzialnego za obszar finansów lub Prezesa Zarządu Grupy Azoty,
- b) udzielania kredytów kupieckich:
- spółka z Grupy Azoty określa limit kredytu kupieckiego na podstawie wniosku służb odpowiedzialnych za zawarcie transakcji sprzedaży,
  - limit kredytu kupieckiego nie wymaga odrębnej akceptacji w przypadku jego pokrycia ubezpieczeniem lub ustanowienia zabezpieczenia przez bank lub inną instytucję o wysokiej wiarygodności finansowej,
  - w pozostałych przypadkach decyzja o limicie kredytu kupieckiego wymaga zgody Departamentu Korporacyjnego Finansów do kwoty 350 tys. zł, Komitetu Ryzyka Kredytowego do 2,5 mln zł oraz powyżej 2,5 mln zł Członka Zarządu odpowiedzialnego za obszar finansów lub Prezesa Zarządu Grupy Azoty.

W przypadku stwierdzenia zagrożenia niewypłacalnością lub niewypłacalności, skutkujących utworzeniem odpisu aktualizacyjnego, spółka z Grupy Azoty niezwłocznie winna podjąć działania polubowne, windykacyjne lub egzekucyjne zmierzające do odzyskania zagrożonego aktywów finansowego lub jego zabezpieczenia.

Polisy ubezpieczenia należności Grupy Azoty

W ramach zarządzania ryzykiem kredytów kupieckich, Grupa Azoty w obszarze ubezpieczeń należności współpracuje z wiodącymi ubezpieczycielami na tym rynku, wykorzystując pozytywne efekty wynikające z dywersyfikacji i konkurencji, polegające na dostępie do wyspecjalizowanej wiedzy o standingu ubezpieczonych kontrahentów oraz możliwość dostosowania poziomu udzielanych kredytów kupieckich do wysokości limitów przyznawanych przez poszczególnych ubezpieczycieli, dla wspólnych klientów spółek z Grupy Azoty.

Uwzględniając powyższe, Jednostka Dominująca (przy współubezpieczeniu Grupy Azoty SIARKOPOL i Zakładów Azotowych Chorzów S.A.) oraz Grupa Azoty KĘDZIERZYN posiadają jednolite globalne polisy ubezpieczenia należności z KUKE obowiązujące do lipca 2017 roku. Z kolei Grupa Azoty PUŁAWY posiadała spójną co do warunków polisę ubezpieczenia należności z EULER HERMES obowiązującą do stycznia 2017 roku, a następnie po dniu bilansowym zawarła z tym ubezpieczycielem nową polisę do stycznia 2018 roku. Również Grupa Azoty POLICE posiada globalną polisę zawartą ze spółką ATRADIUS, opartą o ujednoczone warunki, która obowiązuje do listopada 2017 roku.

5.11. Przewidywana sytuacja finansowa

Sytuacja finansowa Grupy Azoty, pomimo okresowo gorszej koniunktury w III kwartale 2016 roku, charakteryzuje się pełną zdolnością płatniczą oraz kredytową, zarówno w odniesieniu do Jednostki Dominującej, jak również pozostałych kluczowych spółek Grupy. Oznacza to zdolność Grupy Azoty do terminowego regulowania swoich zobowiązań płatniczych oraz posiadania i generowania nadwyżek z działalności operacyjnej pozwalających na dalsze ich regulowanie w terminach płatności.

Wszystkie zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek Grupy Azoty były w 2016 roku realizowane terminowo i nie występuje zagrożenie ich dalszej obsługi.

W 2016 roku Jednostka Dominująca dokonywała wypłaty dywidendy z zysku za rok 2015 w kwocie 83 324 tys. zł, natomiast pozostała część zysku została przeznaczona na dalszą realizację Strategii Inwestycyjnej. Również pozostałe spółki z Grupy Azoty dokonały wypłat dywidend z zysku za rok 2015, zgodnie z terminami uchwał w sprawie podziału zysku podjętych przez walne zgromadzenia akcjonariuszy i walne zgromadzenia wspólników.

Grupa Kapitałowa posiada wolne limity w ramach kredytu bieżącego powiązanego ze strukturą i limitami cash-poolingu rzeczywistego, którymi Jednostka Dominująca może zarządzać w sytuacji zmieniającego się zapotrzebowania na środki poszczególnych spółek z Grupy oraz uzupełniająco wolne limity kredytów wielocelowych i obrotowych występujące w spółkach zależnych. Grupa Azoty spełnia jednolite kowenanty umów kredytowych, zgodnie z którymi posiada możliwość istotnego zwiększenia skali zobowiązań finansowych w sytuacji wystąpienia takiego zapotrzebowania.

W ocenie kredytodawców o strategicznym znaczeniu, standing finansowy Grupy Azoty jest wysoki i nie występują istotne zagrożenia i ryzyka pogorszenia się tego standingu w przyszłości.

Opracowany Plan Rzeczowo-Finansowy Grupy Kapitałowej na 2017 rok uwzględnia wszelkie posiadane informacje (prognozy) o kształtowaniu się przyszłej sytuacji rynkowej oraz szczegółowe plany rzeczowo-finansowe poszczególnych Jednostek Biznesowych. Plan finansowy zawiera i uwzględnia główne założenia oraz optymalizuje parametry ekonomiczne wynikające ze zidentyfikowanych tendencji makroekonomicznych i wewnętrznych.

Grupa Azoty zamierza konsekwentnie realizować założone w strategii cele finansowe i inwestycyjne, mające zapewnić oczekiwany przez inwestorów zwrot z zainwestowanego kapitału.

Grupa Azoty w celu ograniczania wpływu niekorzystnych zewnętrznych czynników kontynuuje dywersyfikację dostaw gazu ziemnego (głównego surowca do produkcji), stosuje politykę zarządzania ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wzrostu cen praw do emisji CO₂.

6. Ryzyka i zagrożenia oraz perspektywy rozwoju

6.1. Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia

Ryzyko dotyczące ceny i dostępności gazu ziemnego

Spółki Grupy Azoty szukając alternatywnych i konkurencyjnych źródeł zaopatrzenia w gaz dywersyfikują zarówno kierunki dostaw jak i samych dostawców. Prowadzone są wspólne negocjacje z dostawcami w zakresie zakupu gazu, z wykorzystaniem wzmocnionej pozycji negocjacyjnej w ramach Grupy Azoty.

Grupa Azoty dąży do tego, aby struktura zakupu gazu była wynikiem połączenia umowy wieloletniej ze strategicznym dostawcą (PGNiG S.A.) oraz umów rocznych i krótszych z różnymi dostawcami, jak również transakcji na giełdach i rynku OTC (nieregulowany rynek pozagiełdowy) uwzględniających bieżące zapotrzebowanie spółek. Obecnie całość kupowanego przez Grupę Azoty gazu ma ceny oparte o notowania giełdowe, co oznacza, że Grupa Azoty kupuje gaz po cenach, po jakich nabywa go konkurencja w Unii Europejskiej.

Realizowana w Polsce rozbudowa interkonektorów gazowych, magazynów gazu oraz uruchomienie gazoportu LNG w Świnoujściu zminimalizowały ryzyko dotyczące dostępności gazu.

Spółki Grupy Azoty obniżają koszty zużycia gazu również poprzez działania inwestycyjne ukierunkowane na zmniejszenie wskaźników zużycia tego surowca.

Ryzyko dotyczące procesu planowania i realizacji projektów strategicznych

Spółki Grupy Azoty kontynuują rozpoczęte w poprzednich latach inwestycje, a także rozpoczynają realizację kolejnych, ważnych z punktu widzenia interesów Grupy projektów strategicznych, w tym projektów ściśle inwestycji rzeczowych. Realizacja strategii uzależniona jest od szeregu czynników, w tym takich, które znajdują się poza kontrolą Grupy. Czynniki ryzyka realizacji strategii to czynniki zewnętrzne występujące w otoczeniu Grupy, jak czynniki makroekonomiczne, sytuacja rynkowa, otoczenie gospodarcze, czy działalność prowadzona przez głównych konkurentów. Negatywny wpływ tych czynników może utrudniać realizację zakładanych kierunków rozwoju Grupy i wyznaczonych celów strategicznych.

Operacjonalizacja Strategii Grupy Azoty na lata 2014-2020 enumeratywnie określiła projekty strategiczne Grupy. Z realizacją projektów strategicznych, w tym projektów inwestycyjnych i pozostałych wiąże się ryzyko, że kluczowe realizowane inicjatywy i projekty rozwojowe nie zostaną zakończone zgodnie z założeniami, nie przyniosą oczekiwanych rezultatów, a także, że postawione przed nimi cele nie będą odpowiednio przełożone na proces planowania, realizacji i monitorowania projektów. W celu ograniczenia ryzyka związanego z realizacją projektów

strategicznych w Grupie Azoty zostały wdrożone wewnętrzne procedury, które definiują i regulują proces przygotowania i realizacji projektów inwestycyjnych. Wprowadzono kontrolę nad strategicznymi projektami wraz ze zweryfikowanymi założeniami, zapewniono także regularną informację o statusie realizacji projektów.

Realizacja projektów inwestycyjnych uwzględnia proces zarządzania zmianą, w ramach którego szczególną uwagę zwraca się na zmiany kursów walut, zmiany cen surowców oraz zmieniające się wymagania dotyczące nowo budowanych instalacji. Dzięki temu możliwa jest bieżąca aktualizacja przyjętych harmonogramów realizacji i planowanych wydatków. Realizacja zadań inwestycyjnych monitorowana jest z punktu widzenia finansowania przez służby kontrolingowe, w celu identyfikacji potencjalnych zagrożeń. Funkcjonujące regulacje uwzględniają również wymagania wynikające z obowiązków jakie ciążyą na beneficjentach, którzy uzyskują finansowanie ze środków publicznych. W ramach procesu planowania i realizacji projektów strategicznych rozpoczęto w IV kwartale 2016 roku aktualizację strategii Rozwoju Grupy. W ramach tych prac zweryfikowane zostaną projekty strategiczne w zakresie ich celowości i zakresu, jak również rozpatrzone będą nowe cele strategiczne.

Ryzyka związane z koniecznością dostosowania procesów produkcyjnych do nowych wymagań prawnych, w tym wymogów środowiskowych

Ryzyko związane z wdrożeniem Dyrektywy w sprawie Emisji Przemysłowych (IED)

W związku z wdrożeniem w styczniu 2014 roku Dyrektywy w sprawie Emisji Przemysłowych (IED), wymagane będzie dostosowanie instalacji produkcyjnych Spółek Grupy Azoty do nowych wymogów prawnych. Spółki Grupy są zmuszone przeprowadzić określone prace dostosowawcze oraz ponieść koszty realizacji tych prac. W celu zapewnienia odpowiedniego czasu wymaganego na wdrożenie odpowiednich działań pozwalających na dostosowanie funkcjonowania instalacji Grupy do zmieniających się przepisów prawa, Grupa Azoty w sposób ciągły monitoruje wszelkie planowane i wdrażane zmiany w otoczeniu prawnym, mające wpływ na jej działalność. Niezbędne inwestycje wymuszone przepisami prawa są umieszczane w planach inwestycji Spółek Grupy i są realizowane.

Ryzyko związane z emisją gazów cieplarnianych

Emisja gazów cieplarnianych objęta jest regulacjami prawnymi związanymi z funkcjonowaniem unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (EU ETS). System ten opiera się na przydziale darmowych uprawnień do emisji gazów cieplarnianych z instalacji, a w przypadku ich braku na zakupie w systemie aukcji. Ilość przydzielanych uprawnień jest co roku zmniejszana o kilka procent. Z powodu wyższego poziomu emisji CO₂ w stosunku do przydziału darmowych uprawnień Grupa Azoty może być zmuszona do ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z działaniami inwestycyjnymi w celu zmniejszenia emisji podtlenku azotu i dwutlenku węgla. Wielkość emisji dwutlenku jest powiązana z energochłonnością produkcji. W celu zmniejszenia wpływu tego ryzyka, Spółki podejmują działania mające na celu zmniejszanie energochłonności procesów, a co za tym idzie zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, a w przypadku instalacji kwasu azotowego Grupy Azoty KĘDZIERZYN obniżenie emisji podtlenku azotu.

Ryzyko związane z konkluzjami BAT (Najlepszych Dostępnych Techniki)

W wyniku planowanego przeglądu uregulowań w zakresie Najlepszych Dostępnych Techniki Wytwarzania Wielkotonażowych Produktów Nieorganicznych: Amoniak, Kwasy, Nawozy istnieje ryzyko zaostrzenia i rozszerzenia wymogów dotyczących wymagań w zakresie emisji zanieczyszczeń do środowiska. Podobnie istnieje ryzyko związane z wyznaczeniem nowych BAT dla instalacji, które dotychczas nie miały określonych BAT. Okres dostosowania instalacji produkcyjnych do warunków emisyjnych określonych w konkluzjach BAT wynosi 4 lata.

W celu spełnienia wymogów BAT należy na bieżąco śledzić projekty przepisów prawnych i aktywnie brać udział w ich opiniowaniu. Do działań realizowanych przez Spółki w ww. obszarze należy:

- analiza poziomu efektywności stosowanych technologii, w odniesieniu do tendencji rozwojowych w otoczeniu konkurencyjnym,
- planowanie i realizacja projektów zmierzających do osiągnięcia poziomu BAT/BREEF na instalacjach produkcyjnych,
- poszukiwanie nowych propozycji rozwiązań stosowanych w procesach, w szczególności w kierunku zwiększenia efektywności i zmniejszenia energochłonności w odniesieniu do obowiązujących regulacji i poziomu techniki,
- opracowanie i wprowadzenie do palety produktów nowych nawozów na bazie składników wytwarzanych w funkcjonujących instalacjach.

Ryzyko pogorszenia bilansu popytowo-podażowego

W Segmencie Nawozy-Agro Grupa identyfikuje ryzyka związane:

- ze zwiększonym importem nawozów azotowych i wieloskładnikowych do Polski jak i UE, wytworzonych na bazie tańszych surowców, a w konsekwencji z utrzymującą się nadpodażą i agresywną polityką cenową importerów walczących o udział w rynku nawozowym,
- z uruchomieniem znaczących, nowych mocy produkcyjnych nawozów, szczególnie mocznika (USA, Algieria), którego nadwyżki podażowe okresowo zaburzają ceny innych nawozów azotowych,
- zwiększenie mocy produkcyjnych nawozów saletrzanych na Węgrzech i zwiększone oddziaływanie tego produktu na rynek południowej Polski,
- z wprowadzeniem w Turcji zakazu na czas nieokreślony obrotu nawozami: saletrą i saletrzakiem (w związku z zamachami terrorystycznymi w tym kraju) - poszukiwanie rynków w Unii Europejskiej dla produktów produkowanych w tym kraju i wcześniej importowanych do Turcji,
- z przejściami i fuzjami producentów chemicznych, skutkiem czego zwiększeniu może ulec poziom ich oddziaływania na wewnętrzny rynek nawozowy Unii Europejskiej,
- z rozwojem konkurencji poprzez wprowadzanie nowych produktów i bardziej efektywnych rozwiązań technologicznych.

W celu zminimalizowania zidentyfikowanych ryzyk oraz wzmocnienia i ugruntowania pozycji lidera w segmencie produkcji i sprzedaży, Grupa Azoty podejmuje działania zmierzające do optymalizacji kosztów produkcji oraz poszerzenia palety produktów i usług oferowanych klientom.

Działania Grupy w celu wzmocnienia przewagi konkurencyjnej w segmencie nawozów obejmują:

- realizację założeń zaktualizowanej strategii Grupy w obszarze dystrybucji,
- realizację zadań inwestycyjnych, które przyczynią się do wzrostu efektywności produkcji,
- wzmocnienie pozycji rynkowej Grupy poprzez akwizycję oraz plasowanie na rynku nowych produktów,
- aktywny udział w procesie konsolidacji zakładów branży chemicznej,
- podejmowanie działań antydumpingowych,
- aktywne uczestnictwo w pracach stowarzyszenia Fertilizers Europe,
- współpraca z uczelniami oraz instytutami naukowymi,
- realizacja działań zmierzających do wsparcia producentów rolnych w dostępie do najnowszych rozwiązań w zakresie produkcji i nawożenia.

W Segmencie Tworzywa Grupa identyfikuje ryzyka związane:

- z nadpodażą kaprolaktamu i poliamidu na rynku globalnym. Niezagospodarowany wolumen z Dalekiego Wschodu trafia do Europy, co skutkuje kurczeniem się rynku eksportowego dla producentów z Unii Europejskiej, pojawieniem się nadwyżek produktów na rynkach i niezadowolającym poziomem cen,
- z przejściami i fuzjami producentów chemicznych, skutkiem czego zwiększeniu może ulec poziom ich oddziaływania na wewnętrzny rynek Unii Europejskiej.

W celu zminimalizowania skutków prognozowanych trendów rynkowych, Grupa Azoty podejmuje szereg działań mających na celu umocnienie pozycji konkurencyjnej:

- budowa nowej instalacji poliamidu PA6 w Tarnowie spowoduje pełne zbilansowanie kaprolaktamu w ramach Grupy Azoty i wyeliminuje konieczność lokowania na rynku produktu niżej przetworzonego,
- Jednostka Dominująca finalizuje detale projektu budowy nowej Wytwórni Tworzyw Modyfikowanych w Tarnowie, na terenie krakowskiej SSE, co spowoduje dalsze wydłużenie łańcucha produktowego,
- kontynuacja polityki dywersyfikacji sprzedaży kaprolaktamu i poliamidu,
- opracowanie wieloletniego programu ograniczania kosztów wytwarzania kaprolaktamu,
- wykorzystanie efektów synergii instalacji w Tarnowie i Puławach, wynikających z połączenia potencjałów produkcyjnych i handlowych,
- dostosowanie się do oczekiwań odbiorców, oferowane są nowe produkty tzw. „dedykowane” - dopasowane do specyficznych potrzeb konkretnych klientów,
- prowadzone są działania zmierzające do optymalizacji portfela dostawców surowców, ze szczególnym uwzględnieniem bezpośredniej współpracy z producentami, w ramach wieloletnich umów strategicznych, a także do wypracowania optymalnego modelu logistycznego dostawców surowców,

- Grupa Azoty monitoruje wszelkie zagrożenia w czasie umożliwiającym podjęcie działań osłabiających ich skutki.

W Segmencie Chemia Grupa identyfikuje ryzyka związane:

- z osłabieniem popytu na biel tytanową ze strony producentów farb i lakierów, wyższe wymagania jakościowe dotyczące zastosowań bieli w przemyśle tworzyw sztucznych i papieru, znaczne zwiększenie mocy produkcyjnych producentów z Chin,
- ze wzrostem podaży alkoholi oxo na zbilansowanych rynkach europejskich, którego przyczyną jest napływ dużych ilości tańszych alkoholi, szczególnie z rynku rosyjskiego,
- z importem plastyfikatorów do Unii Europejskiej, gdzie jest zbilansowany rynek o dużej różnorodności plastyfikatorów i istnieje silna konkurencja, szczególnie groźny jest import nieftalanowych plastyfikatorów z rynku koreańskiego i tureckiego.

Grupa Azoty podejmuje działania obronne przed skutkami ryzyk poprzez:

- dostosowanie oferty do potrzeb i wymagań rynku, poprzez uruchomienie instalacji do produkcji nieftalanowego plastyfikatora o nazwie „Oxoviflex” i w miarę osiągania coraz większych zdolności produkcyjnych - systematyczne poszukiwanie nowych odbiorców dla tego wyrobu, wysoka czystość alkoholi oxo, a także poszukiwanie nisz rynkowych, m.in. poprzez udoskonalenie plastyfikatora DEHP do celów medycznych, organizacja dostaw ściśle wg potrzeb odbiorcy końcowego (flexitanki dla frachtów dalekomorskich małych ilości produktów),
- przedsięwzięcia zmierzające do minimalizacji kosztów produkcji poszczególnych wyrobów,
- aktywne uczestnictwo w działaniach rynkowego public affairs i w pracach stowarzyszeń branżowych.

Ryzyko walutowe

Bieżąca pozycja walutowa Grupy Azoty charakteryzuje się dodatnią ekspozycją w EUR i w USD, jest zabezpieczana w zależności od trendów kształtowania się kursu EUR oraz USD. Spółki Grupy Azoty wykorzystują do zabezpieczenia pozycji walutowej m.in. takie instrumenty i działania jak transakcje terminowe forward oraz hedging naturalny.

Wraz z wdrożeniem w 2015 roku scentralizowanego modelu finansowania, Grupa Azoty zwiększyła horyzont czasowy zabezpieczeń, poprzez stosowanie długoterminowego hedgingu walutowego w postaci zaciągnięcia części finansowania długoterminowego w formie kredytu walutowego w EURO. Zgodnie z obowiązującą polityką rachunkowości dla tego rodzaju instrumentów walutowych o okresie zapadalności powyżej jednego roku Grupa Azoty stosuje powiązania zabezpieczające z przyszłymi planowanymi przychodami walutowymi.

W Grupie Azoty działa Komitet Ryzyka, który analizuje i określa skonsolidowaną ekspozycję walutową Grupy i jej istotnych Spółek oraz wydaje rekomendacje w zakresie docelowego poziomu i horyzontu zabezpieczenia, rodzaju instrumentów walutowych oraz poziomu kursu transakcji zabezpieczających. Natomiast zabezpieczenia są zawierane w Spółkach Grupy, w których ekspozycja ta faktycznie występuje.

Stosowane w Grupie Azoty metody pozwalają na ograniczanie istniejącego ryzyka poprzez stosowanie wybranych instrumentów i działań związanych z zabezpieczeniem przed ryzykiem kursowym, opartych o wieloletnie i roczne plany ekspozycji walutowej oraz ich aktualizację w zakresie kwartalnych planów operacyjnych i krótkoterminowej projekcji przepływów i wydatków walutowych oraz na transakcjach zarejestrowanych już w systemie finansowo-księgowym, natomiast nie eliminują tego ryzyka. Dodatkowo ryzyko kursowe może mieć wpływ na sytuację na krajowym rynku nawozów azotowych w kontekście wymiany handlowej z krajami Unii Europejskiej. Wystąpienie znaczących wahań kursów walut może mieć wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko związane z dostępnością i efektywnością kapitału i innych źródeł finansowania

Jednym z istotnych elementów niezbędnych do rozwoju działalności Grupy Azoty są inwestycje o charakterze strategicznym i związana z nimi dostępność kapitału, które zostały opisane w Operacjonalizacji Strategii na lata 2014 - 2020. Istnieje ryzyko związane z tym, że niewystarczający lub obciążony zbyt wysokim kosztem dostęp do kapitału lub innych źródeł finansowania będzie stanowił zagrożenie dla rozwoju i realizacji strategii Grupy bądź też, że Grupa będzie wykorzystywała powierzony kapitał w nieefektywny sposób, osiągając zwrot z kapitału poniżej poziomu oczekiwanego przez inwestorów.

Grupa Azoty w ramach wdrożonego w 2015 roku skonsolidowanego modelu finansowania zawarła zharmonizowany pakiet umów korporacyjnego finansowania, zwiększając swoje długoterminowe

bezpieczeństwo, w oparciu o jednolite kowenanty finansowania uzgodnione z bankami, w tym wskaźnik skonsolidowanego długu netto do EBITDA, który winien być utrzymany do poziomu 3 krotności. Grupa Azoty zamierza ponadto realizować duże projekty inwestycyjne w spółkach celowych SPV i zapewnić ich finansowanie w formule „project finance” bez regresu do Grupy, co może skutkować znaczącym wzrostem zadłużenia w przyszłości i wymagać optymalizacji wybranych kowenantów obecnych umów korporacyjnego finansowania.

Ryzyko negatywnego oddziaływania cen stosowanych w handlu emisjami CO₂ na wynik finansowy

W Grupie Azoty funkcjonuje system monitorowania emisji objętych systemem EU ETS i prowadzone jest bieżące bilansowanie emisji gazów cieplarnianych. Grupa Azoty na bieżąco monitoruje stan swojej faktycznej emisji oraz poziomy cen uprawnień na rynku i reaguje na ich zmienność. W przypadku wystąpienia na koniec roku niedoboru uprawnień oraz zwiększonego popytu na uprawnienia EUA na rynku istnieje ryzyko poniesienia wyższych od zakładanych kosztów.

Ryzyko negatywnego oddziaływania cen uprawnień EUA na rynku carbon ograniczane jest w Grupie Azoty poprzez uśrednianie ceny kupowanych jednostek na rynku SPOT oraz zakup uprawnień do emisji CO₂ w finansowych instrumentach pochodnych z dostawą fizyczną w przyszłości, co następuje w oparciu o aktualną Strategię Zakupu. Grupa Azoty skutecznie realizuje Strategię zakupów kroczących uprawnień do emisji, której celem jest zapewnienie pełnego pokrycia niedoboru uprawnień na dany rok, które winny być umorzone, przy cenach realizacji na poziomie nie wyższym niż planowany. Grupa Azoty powołała ponadto Komitet Zarządzania EU ETS, składający się z przedstawicieli głównych spółek Grupy, którego głównym celem jest nadzór nad wspólnym modelem zarządzania uprawnieniami do emisji CO₂ w spółkach, w szczególności nad Strategią Handlu Uprawnieniami do Emisji CO₂, a następnie realizacją Strategii Handlu Uprawnieniami do Emisji, wiążącej dla wszystkich spółek Grupy Azoty.

Ryzyko dotyczące wystąpienia poważnych awarii przemysłowych lub awarii technicznych powodujących zaistnienie przerw w ciągłości ruchu i działalności kluczowych instalacji produkcyjnych

W Grupie Azoty istnieją sprawdzone systemy bezpieczeństwa oraz stosowane są środki prewencji obejmujące wszystkie poziomy organizacyjne i technologiczne, w tym bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ochronę przed wystąpieniem awarii, jednak nie ma pewności, że całkowicie wyeliminują one ryzyko awarii i zapewnią ciągłość procesów produkcyjnych. Ocena prawidłowości stosowanych rozwiązań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dokonywana jest przez organy kontroli wewnętrznej, a także zewnętrznej oraz instytucje akredytujące/certyfikujące.

Zapobieganie zdarzeniom awaryjnym w Spółkach Grupy Azoty obejmuje wiele różnych działań jak np.:

- identyfikacja zagrożeń w procesach technologicznych, magazynowaniu lub transporcie i wdrażanie działań techniczno-organizacyjnych minimalizujących ryzyko wystąpienia awarii,
- ciągle monitorowanie pracy maszyn i urządzeń oraz bieżąca ocena ich stanu technicznego,
- wyposażanie instalacji w systemy bezpieczeństwa oraz ochrony, które minimalizują możliwość wystąpienia poważnych awarii, skażenia środowiska naturalnego lub niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia ludzi,
- prowadzenie inwestycji i modernizacji opartych wyłącznie na rozwiązaniach technicznych i organizacyjnych mających na celu zapewnienie załodze bezpiecznych warunków pracy (instalacje Grupy Azoty spełniają tzw. wymogi BAT (Best Available Techniques), najbardziej restrykcyjne na świecie pod względem bezpieczeństwa, w tym oddziaływania na środowisko),
- realizowanie planowanych postojów technologiczno-remontowych pozwalających na utrzymaniu w sprawności technicznej obiektów eksploatacji,
- stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez szkolenia, kursy itp.,
- wprowadzenie regulacji korporacyjnych dotyczących zgłaszania awarii w Grupie Azoty, ich analizy oraz podejmowania działań zapobiegawczych minimalizujących ryzyko powtórzenia się w przyszłości,
- opracowanie oraz okresowa aktualizacja analizy ryzyk techniczno-technologicznych w Grupie Azoty,
- wdrożenie programu doskonałości operacyjnej,
- wdrożenie standardu Product Stewardship związanego z opieką nad produktem nawozowym w całym cyklu życia, co zostało potwierdzone wydaniem certyfikatu.

Ryzyko dotyczące utrzymania ciągłości produkcji i dostępności amoniaku w cenach gwarantujących rentowność produkcji

W celu zminimalizowania poziomu ryzyka oraz wzmocnienia i ugruntowania pozycji lidera, Grupa Azoty podejmuje działania zmierzające do:

- dywersyfikacji dostawców gazu ziemnego i amoniaku,
- utrzymywania optymalnego poziomu zapasów magazynowych amoniaku w Grupie Azoty gwarantujących ciągłość dostaw i utrzymanie produkcji nawozów i kaprolaktamu,
- opracowania scenariuszy ograniczania produkcji w oparciu o progi rentowności dla głównych produktów,
- bieżącej analizy maksymalnych cen zakupu amoniaku dla uzyskania rentowności produktów,
- bieżącej analizy kosztów stałych i zmiennych produkcji w celu ustalenia zasadności zakupu amoniaku spoza Grupy,
- utrzymywania niezawodności pracy instalacji poprzez realizowanie remontów, modernizacji, inwestycji w szczególności w obszarach ujętych w analizie ryzyk technicznych.

Ryzyko wdrożenia/ zaostżenia regulacji unijnych/ lokalnych ograniczających stosowanie produktów spółki

Grupa Azoty monitoruje w sposób ciągły nowe wymagania i systematycznie wprowadza je do stosowania. Grupa Azoty uczestniczy aktywnie w pracach konsorcjów rejestracyjnych oraz stowarzyszeniach europejskich, aby z wyprzedzeniem otrzymywać informacje o pojawiających się zmianach w aktach prawnych. W każdym przypadku Grupa przeprowadza weryfikację wpływu nowych uregulowań na stosowane produkty. Potencjalne ryzyka związane z zaostżeniem regulacji prawnych, ograniczających korzystanie z produktów spółki w krajach będących ich odbiorcami wynikają z Dyrektyw lub Rozporządzeń Unijnych takich jak Rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 września 2003 roku w sprawie nawozów potwierdzone Certyfikatem Zgodności. Obecnie Grupa Azoty zajmuje się identyfikacją zagrożeń wynikających z projektu Nowego Rozporządzenia Nawozowego Parlamentu Europejskiego i Rady, który ma na celu realizację zasad pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym (Circular Economy). Propozycja zakłada niezakłócony przepływ towarów na jednolitym rynku Unii Europejskiej poprzedzony przez obligatoryjną harmonizację produktów nawozowych (oznakowanie CE). Wniosek Komisji Europejskiej obejmuje używanie odpadów organicznych i bioodpadów, jako surowców do produkcji nawozów. W celu zapewnienia najwyższego poziomu ochrony gleby, nowe przepisy będą stosowane do wszystkich rodzajów nawozów. Rozporządzenie ma wprowadzić rygorystyczne limity, dla zanieczyszczeń metalami ciężkimi, w tym kadmu w nawozach z fosforem. Według założeń Komisji Europejskiej ma to zmniejszyć zagrożenie dla zdrowia i środowiska. Ponadto Unia Europejska chce w ten sposób doprowadzić do uniezależnienia przemysłu nawozowego od importu surowców fosforonośnych. Trwają też na bieżąco prace zmierzające do wdrożenia do prawodawstwa polskiego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczenia atmosferycznego oraz zmiany Dyrektywy 2003/35/WE (COM(2013)92 - Dyrektywy NEC). Projekt zakłada konieczność zmniejszenia emisji m.in. amoniaku. Oznaczać to będzie nałożenie obowiązków na sektor rolny związanych z emisją amoniaku z zastosowanych nawozów mineralnych zależnie od ich rodzaju i dotyczyć będzie w większej mierze postaci amonowych niż saletranych, w tym najbardziej mocznika. Dodatkowo monitorowaniu Grupy Azoty podlegają inne kwestie związane z regulacjami unijnymi np. umowy o wolnym handlu (DCFTA Ukraina, TTIP). Grupa Azoty dokłada starań, aby cały proces związany z produkcją i dystrybucją produktu spełniał wymogi bezpieczeństwa związane z jego obrotem.

Ryzyko niedostosowania się terminowego do wymogów w zakresie ograniczenia emisji NO₂, SO_x, pyłów

Grupa Azoty stara się dopasować do wymagań IED (dot. emisji przemysłowych), które od 1 stycznia 2016 roku weszły w życie i dotyczą nowych standardów emisyjnych dla instalacji spalania paliw (Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania i współspalania odpadów z dnia 4 listopada 2014 roku). Nowe standardy dotyczą w szczególności dopuszczalnych wartości emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz pyłów.

Dyrektywa IED oraz Prawo Ochrony Środowiska przewidują mechanizm odsunięcia w czasie daty wejścia w życie zaostżonych standardów emisyjnych. Jednym z nich jest tzw. Przejściowy Plan Krajowy (PPK). Do PPK zgłoszono źródła spalania paliw również obejmujące obiekty wchodzące w skład Grupy Azoty.

W celu wypełnienia powyższych standardów realizowane są następujące inwestycje:

- Grupa Azoty KĘDZIERZYN - nowy blok energetyczny oparty o węgiel,
- Jednostka Dominująca - instalacja IMOS (instalacja mokrego odsiarczania spalin metodą magnezytową),
- Grupa Azoty POLICE - instalacja odsiarczania spalin.

Po wypełnieniu wyżej wymienionych prac Grupa Azoty będzie zgodna w zakresie emisji z wymogami IED i przepisami prawa polskiego.

6.2. Charakterystyka zewnętrznych i wewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju

Otoczenie rynkowe

Wzrost PKB na świecie w 2016 roku według szacunków Banku Światowego wyniósł 2,3%. Według prognoz przedstawionych w raporcie Global Economic Prospects w roku 2017 roku gospodarka światowa będzie rosła szybciej, w tempie 2,7%. Głównym czynnikiem decydującym o poprawie w koniunkturze światowej gospodarki będzie poprawa gospodarek wschodzących i rozwijających się. Dla gospodarek rozwiniętych prognozowany jest umiarkowany wzrost z poziomu 1,6% w 2016 roku do 1,8% w 2017 roku, z prognozą utrzymania tego wzrostu w 2018 roku, mimo występujących niepewności związanych z wyborami prezydenckimi w USA oraz Brexitem. Bank Światowy szacuje, że w Polsce w 2016 roku PKB wzrósł o 2,5%, obniżając się z poziomu 3,9% w 2015 roku. Prognoza Banku Światowego zakłada ponowne osiągnięcie wzrostu w kraju powyżej 3% w 2017 roku i uzyskanie wzrostu na poziomie 3,1%.

Rozwój przemysłu chemicznego będzie pozostawał skorelowany z gospodarką światową. Po stagnacji w roku 2016 roku, CEFIC szacuje, że wzrost produkcji chemicznej w Unii Europejskiej w 2017 roku wyniesie 0,5%, mimo wpływu globalizacji i wyzwań związanych z rosnącymi kosztami prowadzenia działalności gospodarczej w Unii Europejskiej. Oczekuje się, że dobry popyt wewnętrzny zrównoważy słabszy popyt na eksport europejskich produktów chemicznych. Mimo prognozowanego wzrostu produkcji chemicznej w Europie, udział europejskiego przemysłu chemicznego w rynku światowym zmniejszy się i obecnie zajmuje trzecie miejsce za Azją i USA pod względem sprzedaży na świecie. Według firmy Zacks Investment Research przy obecnym otoczeniu gospodarczym, producenci chemiczni w świecie mogą szukać możliwości poprawy pozycji konkurencyjnej m.in. poprzez dalsze synergie kosztowe, zwiększanie aktywności na segmentach rynku o największym potencjale wzrostu oraz zwiększanie skali działalności poprzez konsolidacje.

Na osiągnięte wyniki Grupy Azoty w perspektywie co najmniej kolejnego okresu sprawozdawczego wpływ będą miały na pewno następujące czynniki:

- sytuacja na rynkach: gazu ziemnego, węgla, energii elektrycznej oraz surowców ropopochodnych (głównie propylenu, benzenu, fenolu) i utrzymujących się niskich cen,
- sytuacja w rolnictwie i w branży nawozowej, w tym niskich poziomów cen płodów rolnych utrzymujących się w długoterminowym okresie,
- koniunktura w branżach głównych odbiorców produktów Grupy Azoty oraz ich rynkach docelowych.

Czynniki wewnętrzne

Zgodnie z przyjętą Strategią do roku 2020 głównym celem prowadzonych przez Grupę Azoty działań rozwojowych jest zapewnienie trwałej poprawy pozycji konkurencyjnej oraz zmniejszenie uzależnienia od niekorzystnych zjawisk w otoczeniu makroekonomicznym, w tym rosnących kosztów energii i ochrony środowiska.

W segmencie nawozowym najważniejsze działania związane będą z dalszą optymalizacją struktury produkcji i wykorzystaniem synergii z produkcją kaprolaktamu. Grupa Azoty planuje zwiększenie skali wytwarzania nawozów granulowanych mechanicznie, dalsze obniżanie kosztów wytwarzania oraz doskonalenie jakości nawozów.

W segmencie Tworzyw główne inwestycje związane będą zarówno ze zwiększeniem skali wytwarzania poliamidów oraz pełnym zbilansowaniem zdolności produkcyjnych kaprolaktamu i poliamidów w Grupie Kapitałowej, jak i obniżeniem kosztów wytwarzania kaprolaktamu. Głównymi celami są poprawa efektywności zagospodarowania produkowanego w Grupie Azoty kaprolaktamu, zwiększenie sprzedaży wyżej przetworzonego produktu oraz obniżenie kosztu wytwarzania kaprolaktamu.

W obszarze Oxoplast zakłada się rozszerzanie oferowanego asortymentu o plastyfikatory nowej generacji - plastyfikatory nieftalanowe.

W najbliższych latach duże znaczenie będą odgrywać projekty związane z modernizacją energetyki. W Tarnowie, w Policach i w Puławach jest to dostosowywanie do wymagań Dyrektywy IED w sprawie emisji przemysłowych, natomiast w Kędzierzynie jest to budowa nowego źródła.

Krajowe stopy procentowe

W 2016 roku krajowe stopy procentowe utrzymywane były na stałym poziomie. Zgodnie z zapowiedziami Prezesa NPB, pomimo pojawienia się impulsów inflacyjnych wynikających częściowo z wzrostu cen surowców energetycznych, a częściowo wzrostu popytu konsumpcyjnego, stopy te powinny pozostać bez zmian do końca 2017 roku. Część analityków oczekuje podwyżki stóp procentowych w IV kwartale 2017 roku, jeżeli inflacja krajowa przekroczyłaby poziom 2,5% (tj. ukształtowałyby się powyżej celu Rady Polityki Pieniężnej).

Wobec powyższego podstawowa stopa bazowa oprocentowania kredytów Grupy (WIBOR 1M), winna pozostać na poziomie około 1,7%, co korzystnie wpływa na stabilizację kosztów finansowania Grupy Azoty na relatywnie niskim poziomie. Ponadto zapewnia to bezpieczną obsługę zadłużenia, również w przypadku planowanego zwiększania jego skali na finansowanie działalności inwestycyjnej.

W krajach strefy EURO utrzymują się zjawiska deflacyjne, a wobec dodatkowych zagrożeń dla wzrostu gospodarczego wynikającego z Brexit-u, Europejski Bank Centralny będzie nadal stosował poluzowania ilościowego polityki pieniężnej oraz politykę ujemnych stóp procentowych, które powinny pozostać na obecnym poziomie. Z kolei amerykański FED również z dużym prawdopodobieństwem zrealizuje w 2017 roku zapowiedzi kolejnych podwyżek stóp procentowych dla USD wobec utrzymującego się wzrostu gospodarczego i obaw o wzrost presji inflacyjnej.

Podsumowując, wydaje się że relatywnie małe jest prawdopodobieństwo niekorzystnych zmian obecnych niskich stóp referencyjnych w skali do końca 2017 roku, w odniesieniu do walut w których finansuje się Grupa Azoty - tj. PLN i EUR. Tym samym jako niskie należy ocenić ryzyko pogorszenia się sytuacji finansowej lub wyników działalności Grupy Azoty z powodu wzrostu kosztów obsługi zobowiązań finansowych.

W stosunku do stawek rynkowych przewiduje się utrzymanie relatywnie niskiego spreadu pomiędzy marżami kredytów oraz lokat oferowanych Grupie Azoty, przy czym ich niewielki wzrost może nastąpić jako skutek wprowadzonego podatku od aktywów bankowych w Polsce.

Poziom przychodów finansowych uzyskiwanych w Grupie Azoty z oprocentowania nadwyżek w ramach usługi cash-poolingu oraz lokat terminowych kompensować będzie w części koszt zewnętrznych źródeł finansowania w formie kredytów i pożyczek.

Grupa Azoty nie posiadała na 31 grudnia 2016 roku niezrealizowanych transakcji zabezpieczających stopę procentową.

7. Akcje i akcjonariat

7.1. Łączna liczba i wartość nominalna akcji Jednostki Dominującej, stan ich posiadania przez osoby nadzorujące i zarządzające Jednostką Dominującą oraz udziały tych osób w podmiotach powiązanych Jednostki Dominującej

Liczba i wartość nominalna akcji na dzień publikacji Sprawozdania:

- 24 000 000 akcji serii AA o wartości nominalnej 5 zł każda,
- 15 116 421 akcji serii B o wartości nominalnej 5 zł każda,
- 24 999 023 akcji serii C o wartości nominalnej 5 zł każda,
- 35 080 040 akcji serii D o wartości nominalnej 5 zł każda (wyemitowane w 2013 roku).

Łączna liczba akcji Jednostki Dominującej wynosi 99 195 484 akcji na okaziciela, oznaczonych kodem ISIN PLZATRM00012.

Na dzień zakończenia okresu raportowania, tj. na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego Sprawozdania żaden z Członków Zarządu Jednostki Dominującej oraz żaden z członków Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej nie posiadał akcji Jednostki Dominującej.

Na dzień sporządzenia Sprawozdania żadna z osób nadzorujących i zarządzających Jednostką Dominującą nie posiadała udziałów w jej podmiotach powiązanych.

7.2. Akcje własne posiadane przez Jednostkę Dominującą, jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej oraz osoby działające w ich imieniu

Jednostka Dominująca nie posiada akcji własnych. Spółki Grupy Azoty nie posiadają akcji Jednostki Dominującej.

7.3. Kluczowe dane dotyczące akcji Jednostki Dominującej

Jednostka Dominująca jest notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie od dnia 30 czerwca 2008 roku.

Kapitał zakładowy Jednostki Dominującej wynosi 495 977 420 zł i dzieli się na 99 195 484 akcji o wartości nominalnej 5 zł każda. Akcje Jednostki Dominującej, oznaczone tickerem ATT, notowane są na rynku podstawowym GPW w systemie notowań ciągłych i wchodzą w skład indeksów krajowych: WIG, WIG-Poland, WIG30, mWIG40 oraz indeksu branżowego WIG-Chemia.

Jednostka Dominująca wchodzi również w skład indeksów zagranicznych:

- MSCI Emerging Markets Index od lutego 2013 roku. Indeks zrzesza spółki o dużej i średniej kapitalizacji reprezentujące 23 państw z obszaru Emerging Markets. W skład indeksu wchodzi obecnie 832 uczestników,
- FTSE Emerging Markets Index od marca 2015 roku. FTSE Emerging Index jest częścią FTSE Global Equity Index Series (GEIS), który zrzesza duże i średniej kapitalizacji spółki z zaawansowanych i wschodzących rynków. Indeksy FTSE notowane są na Giełdzie Papierów Wartościowych w Londynie.

Jednostka Dominująca obecna jest w indeksach dedykowanych spółkom odpowiedzialnym społecznie:

- nieprzerwanie od 19 listopada 2009 roku należy do spółek giełdowych notowanych na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, wchodzących w skład portfela RESPECT Indeks. Jednostka Dominująca została doceniona za duże zaangażowanie w wypełnianiu swoich zadań zgodnie z zasadami społecznej odpowiedzialności biznesu, jako jedna ze spółek działających zgodnie z najwyższymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także z uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych. W grudniu 2016 roku już po raz dziesiąty Spółka otrzymała certyfikat potwierdzający obecność w elitarnym gronie emitentów wchodzących w skład Indeksu RESPECT, pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu spółek przestrzegających zasad odpowiedzialnego biznesu,
- w styczniu 2017 roku Jednostka Dominująca weszła w skład indeksu FTSE4Good Emerging, co zostało poprzedzone gruntowną oceną stosowanych działań z zakresu środowiska, kwestii socjalnych i społecznych i zarządzania na poziomie korporacyjnym, przeprowadzoną przez FTSE Russell. Indeks został utworzony w grudniu 2016 roku, poszerzając grono spółek raportujących zdarzenia środowiskowe, zarządzania korporacyjnego oraz odpowiedzialnych społecznie, o spółki z obszaru Emerging Markets.

Wszelkie pozostałe istotne informacje dotyczące akcji Jednostki Dominującej, w tym ograniczenia prawa głosu, przedstawione zostały wyczerpująco w punktach dotyczących *Oświadczenia o stosowaniu zasad Ładu Korporacyjnego*.

Akcjonariat

Poniżej wskazano akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne, co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu na dzień publikacji niniejszego raportu wraz z podaniem liczby posiadanych przez te podmioty akcji, ich procentowego udziału w kapitale zakładowym, liczby głosów z nich wynikających i ich procentowego udziału w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Akcjonariusz	Liczba akcji	% kapitału akcyjnego	Liczba głosów	% głosów
Skarb Państwa	32 734 509	33,00	32 734 509	33,00
ING OFE	9 883 323	9,96	9 883 323	9,96
Norica Holding S.à r.l. (pośrednio: 19 321 700 akcji, tj. 19,47%)	71 348	0,07	71 348	0,07
Rainbee Holdings Limited ^{*)}	9 820 352	9,90	9 820 352	9,90
Opansa Enterprises Limited ^{*)}	9 430 000	9,50	9 430 000	9,50
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU S.A.	8 530 189	8,60	8 530 189	8,60
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	5 700 000	5,75	5 700 000	5,75
Pozostali	23 025 763	23,22	23 025 763	23,22
Razem	99 195 484	100,00	99 195 484	100,00

^{*)} Spółka bezpośrednio zależna od Norica Holding S.à r.l.

Od dnia 31 grudnia 2016 roku do daty przekazania Sprawozdania Jednostka Dominująca nie otrzymała oficjalnych informacji o zmianach w strukturze własności znacznych pakietów akcji.

Polityka dywidendy

Jednostka Dominująca realizuje politykę w zakresie wypłaty dywidendy według przyjętej strategii na lata 2014 - 2020, zgodnie z którą poziom dywidendy przeznaczony dla Akcjonariuszy kształtowany jest stosownie do wielkości wypracowanego zysku i możliwości finansowych Spółki. Zarząd, proponując wielkość środków przeznaczonych na dywidendę, docelowo w kwocie na poziomie 40% do 60% jednostkowego zysku netto Jednostki Dominującej za dany rok obrotowy, uwzględniać będzie czynniki dotyczące Spółki i Grupy Azoty, w tym perspektyw dalszej działalności, przyszłych zysków, zapotrzebowania na środki pieniężne, sytuacji finansowej, planów ekspansji oraz wymogów prawa w tym zakresie. Polityka w zakresie wypłaty dywidendy będzie ulegać zmianom, w miarę zapotrzebowania na kapitał własny, a decyzje Jednostka Dominująca w tym zakresie podejmować będzie z uwzględnieniem czynników dotyczących zarówno Spółki, jak również całej Grupy.

Ostateczna decyzja dotycząca przeznaczenia zysku netto za dany rok obrotowy podejmowana jest każdorazowo w drodze głosowania akcjonariuszy podczas Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

W okresie sprawozdawczym dokonano podziału zysku za 2015 rok. Z wypracowanego zysku przeznaczono na wypłatę dywidendy kwotę 83 324 tys. zł, tj. 0,84 zł na 1 akcję.

Dniem ustalenia prawa do dywidendy był 20 czerwca 2016 roku, a jako dzień wypłaty dywidendy ustalono 11 lipca 2016 roku.

Dywidendy wypłacone w latach 2008-2016

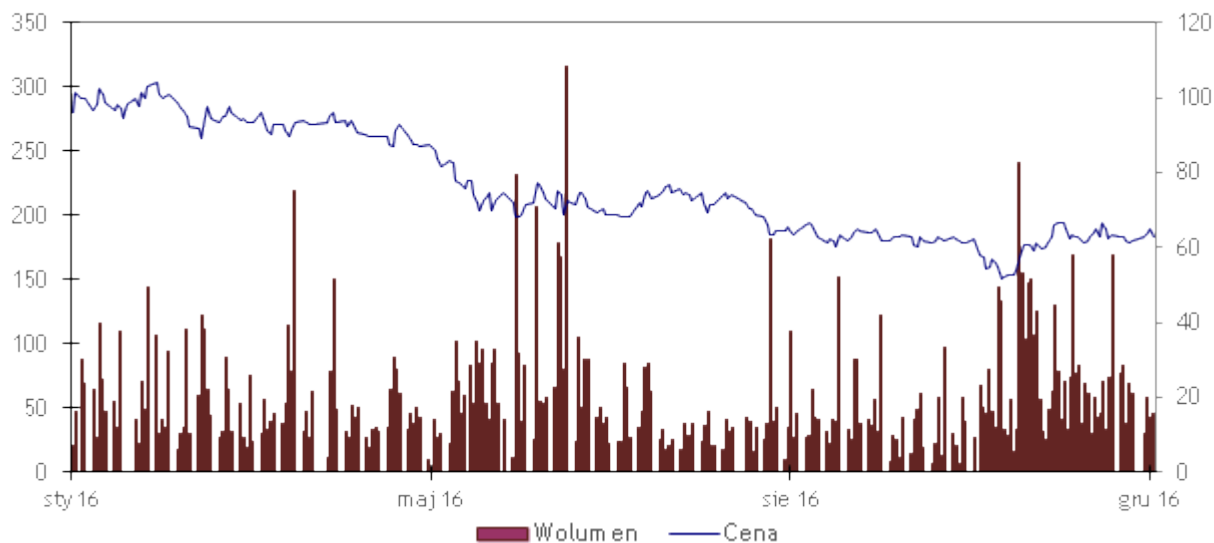
Rok za który wypłacono dywidendę	Dzień dywidendy	Dzień wypłaty dywidendy	Wypracowany zysk	Łączna kwota dywidendy	Dywidenda na jedną akcję
2008	26.06.2009	1 część: 31.08.2009	61 935 tys. zł	39 898 749,42 zł	1,02 zł
		2 część: 06.11.2009			
2012	22.04.2013	24.05.2013	250 692 tys. zł	148 793 226,00 zł	1,50 zł
2013	18.06.2014	09.07.2014	44 117 tys. zł	19 839 096,80 zł	0,20 zł
2015	20.06.2016	11.07.2016	209 055 tys. zł	83 324 206,56 zł	0,84 zł

Notowania akcji Jednostki Dominującej

Po maksimach historycznych, które notowano w grudniu 2015 roku na poziomie 113 zł, w styczniu 2016 roku kurs akcji Jednostki Dominującej obniżył się i oscylował w okolicach 100 zł. W połowie lutego 2016 roku rozpoczął się stopniowy jednostajny spadek ceny akcji, wyznaczając minimum roczne w okolicach 51 zł w połowie listopada. W skali roku był to punkt zwrotny, po którym

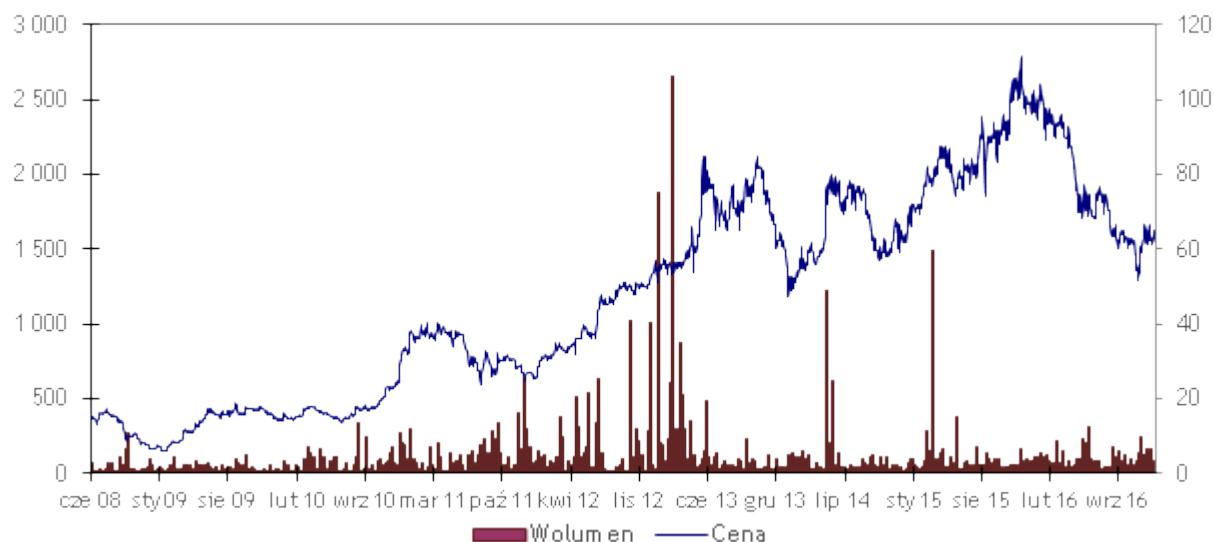
nastąpiło przetamanie krótkoterminowego trendu spadkowego i stopniowe ożywienie notowań. Rok 2016 akcje Jednostki Dominującej zakończyły powyżej poziomu 62 zł.

Notowania akcji Jednostki Dominującej od dnia 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku

Źródło: GPWInfoStrefa, opracowanie własne.

Notowania akcji Grupy Azoty S.A. od dnia debiutu 30 czerwca 2008 roku do 31 grudnia 2016 roku

Źródło: GPWInfoStrefa, opracowanie własne.

Rekomendacje

W 2016 roku analitycy 10 domów maklerskich i banków inwestycyjnych oceniających Jednostkę Dominującą upublicznili łącznie 19 rekomendacji cen docelowych jej akcji.

Rekomendacje dotyczące akcji Spółki wydane w okresie od 1 stycznia 2016 roku do momentu sporządzenia niniejszego Sprawozdania

Data	Charakter	Cena docelowa	Cena w dniu wydania	Institucja
27.02.2017	trzymaj ▼	77,00 zł ▲	71,70 zł	Raiffeisen
06.02.2017	trzymaj ►	70,00 zł ▲	71,20 zł	DM BOŚ
26.01.2017	trzymaj ►	73,90 zł ▲	71,60 zł	DM mBank
05.12.2016	trzymaj ►	65,40 zł ▼	60,00 zł	DM BOŚ
21.11.2016	kupuj ▲	64,00 zł ▼	53,70 zł	Raiffeisen
21.10.2016	trzymaj ▼	66,20 zł ▼	62,00 zł	Trigon DM
16.10.2016	trzymaj ▼	67,40 zł ▼	61,80 zł	DM BOŚ
30.09.2016	redukuj ▼	59,00 zł ▼	61,62 zł	ERSTE Securities
30.08.2016	trzymaj ▼	65,50 zł ▼	64,79 zł	DM mBank
28.07.2016	redukuj ▲	65,80 zł ▲	74,00 zł	DM BDM
21.07.2016	kupuj ►	82,10 zł ▲	74,21 zł	Trigon DM
12.07.2016	kupuj	80,70 zł	71,90 zł	Trigon DM
23.06.2016	trzymaj ▲	75,70 zł ▲	73,00 zł	DM BZ WBK
21.06.2016	trzymaj ▲	74,18 zł ▼	71,69 zł	PKO BP
09.06.2016	trzymaj ▼	82,10 zł ▼	76,90 zł	ING Securities
07.06.2016	kupuj ►	86,10 zł ▼	72,00 zł	DM mBank
02.06.2016	kupuj ▲	100,20 zł ►	68,20 zł	DM mBank
18.05.2016	sprzedaj ►	63,90 zł ▼	75,60 zł	ERSTE Securities
01.04.2016	trzymaj ►	98,00 zł ▼	96,30 zł	Raiffeisen
11.02.2016	sprzedaj ►	56,00 zł ▼	95,00 zł	Societe Generale
02.02.2016	trzymaj ►	100,20 zł ▲	104,00 zł	DM mBank
05.01.2016	trzymaj	91,80 zł	96,38 zł	DM mBank

Relacje inwestorskie

Działając zgodnie z najwyższymi standardami komunikacji rynku kapitałowego i zasadami ładu korporacyjnego, Jednostka Dominująca dostarcza wszystkim uczestnikom rynku kapitałowego, a w szczególności obecnym i przyszłym akcjonariuszom, wyczerpujących i rzetelnych informacji o wydarzeniach w Jednostce Dominującej i Grupie Kapitałowej. W komunikacji z inwestorami Jednostka Dominująca wychodzi poza działania o charakterze obligatoryjnym, wynikające z regulacji prawnych. Wychodząc na przeciw wysokim wymaganiom uczestników rynku kapitałowego Spółka prowadzi otwartą politykę informacyjną.

Grupa Azoty organizuje konferencje po publikacji raportów okresowych, podczas których przedstawiciele Zarządu prezentują i omawiają wypracowane wyniki finansowe. W ramach realizacji procesu konsolidacji Grupy Azoty, jak też celem przedstawiania inwestorom i analitykom spójnej wizji Grupy, konferencje wynikowe współorganizowane są przez wszystkie spółki z Grupy będące emitentami. Ze względu na strukturę akcjonariatu oraz duże zainteresowanie, konferencje wynikowe z analitykami rynku kapitałowego transmitowane są w czasie rzeczywistym drogą internetową, w polskiej i angielskiej wersji językowej. Nagrania konferencji wraz z prezentacjami zamieszczane są każdorazowo na stronie internetowej Spółki oraz w mediach społecznościowych.

W minionym roku przedstawiciele Grupy Azoty spotykali się również z uczestnikami rynku kapitałowego podczas licznych spotkań one-on-one oraz konferencji krajowych i zagranicznych, uczestnicząc także w konferencjach branżowych oraz prezentujących spółki giełdowe z regionu Europy wschodniej i centralnej.

Mając na względzie również kontakt z inwestorami indywidualnymi, każdorazowo po publikacji raportu okresowego Grupa Azoty organizuje otwarte czaty internetowe, podczas których akcjonariusze mają możliwość bezpośredniego zadawania pytań przedstawicielom Grupy Azoty. Zarówno prezentacje wynikowe - dedykowane w szczególności inwestorom instytucjonalnym, jak

i prezentacje inwestorskie oraz zapisy czatów, zamieszczane są na stronie internetowej Jednostki Dominującej, w sekcji dedykowanej Relacjom Inwestorskim.

Corocznie, począwszy od debiutu giełdowego, przedstawiciele Grupy Azoty spotykają się z inwestorami indywidualnymi podczas konferencji WallStreet, organizowanej przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych oraz towarzyszących imprezie Targów Akcjonariat. Grupa Azoty w 2016 roku była Partnerem Głównym konferencji. W 2016 roku przedstawiciele Grupy Azoty po raz kolejny wzięli także udział w Capital Market Games, imprezie sportowej skierowanej do mniejszościowych inwestorów, również organizowanej przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom akcjonariuszy Jednostka Dominująca dokłada wszelkich starań, aby przekaz informacyjny docierał do jak najszerszego grona odbiorców. W tym celu najistotniejsze informacje o Grupie Azoty publikowane są także w serwisach społecznościowych. Ważnym medium w komunikacji z uczestnikami rynku kapitałowego jest strona internetowa Jednostki Dominującej, na której zamieszczane są raporty bieżące i okresowe, jak również najświeższe informacje o Walnych Zgromadzeniach czy rekomendacje analityków oraz prezentacje wyników okresowych. Strona internetowa Jednostki Dominującej wraz z modułem dedykowanym inwestorom została udoskonalona, aby jak najbardziej precyzyjnie i komfortowo dostarczać informacji dotyczących rynku kapitałowego. Zawartość, sposób prezentacji danych istotnych dla inwestorów oraz internetowa komunikacja wielokrotnie doceniane były w konkursie Złota Strona Emitenta, organizowanym przez Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, plasując się wysoko w konkursie. Strona internetowa szczyła się mianem Złotej Strony Emitenta VII i VIII edycji konkursu.

Poprzez swoją stronę internetową www.grupaazoty.com Jednostka Dominująca prowadzi rubrykę FAQ (Frequently Asked Questions), gdzie prezentuje najczęściej zadawane pytania wraz z odpowiedziami na nie.

Działalność Jednostki Dominującej w zakresie relacji inwestorskich została doceniona także przez inwestorów na łamach opiniotwórczego dziennika gospodarczego „Puls Biznesu” za aktywny udział Grupy Azoty w „Akcji Inwestor” - dzięki czemu od sierpnia 2010 roku Jednostka Dominująca ma zaszczyt posługiwać się znakiem „Odpowiada inwestorom”.

Spółka jest uczestnikiem Programu 10 na 10, prowadzonego przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych. Istotą Programu jest dostarczanie najlepszych praktyk w zakresie komunikacji z inwestorami indywidualnymi w oparciu o oczekiwania zgłaszane przez tę grupę oraz o wzorce funkcjonujące na rynkach zagranicznych. Uczestnictwo Jednostki Dominującej w tym projekcie oznacza deklarację, że Spółka zobowiązuje się prowadzić aktywną politykę komunikacyjną z inwestorami indywidualnymi i działać zgodnie z poszanowaniem praw tej grupy. Jednostka Dominująca szczyła się także tytułem „Herosa Rynku Kapitałowego 2014” za prowadzenie aktywnej dwustronnej komunikacji z inwestorami indywidualnymi.

W listopadzie 2016 roku Jednostka Dominująca znalazła się wśród laureatów „Rekinów Biznesu”, nagród przyznawanych z okazji 25-lecia działalności warszawskiej giełdy. W podsumowaniu podkreślono, że „Zarząd oraz Zespół Relacji Inwestorskich spółki Grupa Azoty S.A. w swojej codziennej działalności dowiedli, że prowadząc biznes, nie zapominają o komunikacji z mediami, akcjonariuszami, inwestorami czy analitykami przyczyniając się do rozwoju polskiego rynku kapitałowego oraz podnosząc jego prestiż”.

W dniu 6 kwietnia 2017 roku Grupa Azoty otrzymała zaszczytny tytuł „Transparentna Spółka Roku 2016”. Jest to ranking zorganizowany przy współpracy Instytutu Rachunkowości i Podatków oraz Gazety Giełdy i Inwestorów „Parkiet”, w którym nagrodzone zostają spółki z trzech głównych indeksów giełdowych (WIG20, mWIG40, sWIG80) wyłonione na podstawie badania ankietowego, które obejmowało cztery obszary: sprawozdawczość finansowa i raportowanie, relacje inwestorskie, zasady ładu korporacyjnego.

8. Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego

8.1. Wskazanie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega Jednostka Dominująca oraz miejsca, gdzie tekst zbioru zasad jest publicznie dostępny

Jednostka Dominująca, deklarując działania zgodne z najwyższymi standardami komunikacji rynku kapitałowego i zasadami ładu korporacyjnego, w 2016 roku stosowała się do zbioru wytycznych „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016”, opracowanych przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie. W związku z przyjętym uchwałą Rady Giełdy Papierów Wartościowych

w Warszawie S.A. nr 26/1413/2015 z dnia 13 października 2015 roku nowym tekstem „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016”, Spółka deklaruje stosowanie rekomendacji i zasad zawartych w nowych „Dobrych Praktykach”, zgodnie z brzmieniem dokumentu dostępnego na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. pod adresem:

http://static.gpw.pl/pub/files/PDF/RG/DPSN2016__GPW.pdf

w zakresie wskazanym na stronie internetowej Spółki:

http://tarnow.grupaazoty.com/files/4fbe6653/gpw_dobre_praktyki_grupa_azoty_2016.pdf.

8.2. Zakres w jakim Jednostka Dominująca odstąpiła od postanowień zbioru zasad ładu korporacyjnego, wskazanie tych postanowień oraz wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia

Począwszy od debiutu giełdowego w 2008 roku zamiarem Jednostki Dominującej jest przestrzeganie dobrych praktyk władztwa korporacyjnego, czego wyrazem była deklaracja Zarządu Jednostki Dominującej, złożona w Prospektach emisyjnych, potwierdzona uchwałami Zarządu przyjmującymi do stosowania rekomendacje i zasady nakładane zapisami kolejnych edycji „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW”.

Od 1 stycznia 2016 roku w związku obowiązywaniem nowego brzmienia dokumentu „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”, Zarząd Spółki zadeklarował stosowanie wszystkich rekomendacji oraz zasad szczegółowych wprowadzonych przez Dobre Praktyki z wyłączeniem:

- rekomendacji IV.R.2.
„Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:
1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.”
Wyjaśnienie: Statut Spółki oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia Spółki nie przewidują zapewnienia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. Ponadto w ocenie Spółki dokumentowanie oraz przebieg dotychczasowych walnych zgromadzeń zapewnia transparentność Spółki oraz chroni prawa wszystkich akcjonariuszy. Ponadto informacje dotyczące podejmowanych uchwał Spółka przekazuje w formie raportów bieżących, a także publikuje na stronie internetowej. W związku z tym inwestorzy mają możliwość zapoznania się ze sprawami poruszonymi na walnym zgromadzeniu. Spółka nie wyklucza jednak możliwości stosowania ww. zasady w przyszłości. W ocenie Zarządu Spółki niestosowanie ww. zasady nie wpłynie na rzetelność polityki informacyjnej ani nie rodzi ryzyka ograniczenia czy utrudnienia akcjonariuszom udziału w obradach walnych zgromadzeń.
- oraz zasad:
I.Z.1.20 „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo,”
Wyjaśnienie: W ocenie Spółki dokumentowanie oraz przebieg dotychczasowych walnych zgromadzeń zapewnia transparentność Spółki oraz chroni prawa wszystkich akcjonariuszy. Ponadto informacje dotyczące podejmowanych uchwał Spółka przekazuje w formie raportów bieżących, a także publikuje na stronie internetowej. W związku z tym inwestorzy mają możliwość zapoznania się ze sprawami poruszonymi na walnym zgromadzeniu. Spółka nie wyklucza możliwości stosowania ww. zasady w przyszłości.
W ocenie Zarządu Spółki niestosowanie ww. zasady nie wpłynie na rzetelność polityki informacyjnej ani nie rodzi ryzyka ograniczenia czy utrudnienia akcjonariuszom udziału w obradach walnych zgromadzeń.
- IV.Z.2. „Jeżeli to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewni powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia, w czasie rzeczywistym.”
Wyjaśnienie: Statut Spółki oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia Spółki nie przewidują zapewnienia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. Ponadto w ocenie Spółki dokumentowanie oraz przebieg dotychczasowych walnych zgromadzeń zapewnia transparentność Spółki oraz chroni prawa wszystkich akcjonariuszy. Ponadto informacje

dotyczące podejmowanych uchwał Spółka przekazuje w formie raportów bieżących, a także publikuje na stronie internetowej. W związku z tym inwestorzy mają możliwość zapoznania się ze sprawami poruszonymi na walnym zgromadzeniu. Spółka nie wyklucza jednak możliwości stosowania ww. zasady w przyszłości.

W ocenie Zarządu Spółki niestosowanie ww. zasady nie wpłynie na rzetelność polityki informacyjnej ani nie rodzi ryzyka ograniczenia czy utrudnienia akcjonariuszom udziału w obradach walnych zgromadzeń.

Sprawozdanie Jednostki Dominującej ze stosowania rekomendacji Dobrych Praktyk w raportowanym okresie sprawozdawczym

Rozdział I. Polityka informacyjna i komunikacja z inwestorami

I.R.1.

W sytuacji, gdy spółka poweźmie wiedzę o rozpowszechnianiu w mediach nieprawdziwych informacji, które istotnie wpływają na jej ocenę, niezwłocznie po powzięciu takiej wiedzy zamieszcza na swojej stronie internetowej komunikat zawierający stanowisko odnośnie do tych informacji - chyba, że w opinii spółki charakter informacji i okoliczności ich publikacji dają podstawy uznać przyjęcie innego rozwiązania za bardziej właściwe.

Spółka deklaruje dotożenie wszelkich starań w przeciwdziałaniu szkodom, jakie mogą być spowodowane nieprawdziwymi informacjami na jej temat. Spółka dąży do zapewnienia przejrzystości poprzez skuteczne reagowanie na nieprawdziwe informacje i ograniczanie negatywnych skutków ich rozpowszechniania. Spółka dba o rzetelne przedstawianie akcjonariuszom i rynkowi prawdziwego oraz rzetelnego obrazu Grupy Azoty. Mając na uwadze powyższe Grupa Azoty prowadzi między innymi monitoring mediów, w tym prasy drukowanej, mediów elektronicznych oraz zasobów internetowych.

I.R.2.

Jeżeli spółka prowadzi działalność sponsoringową, charytatywną lub inną o zbliżonym charakterze, zamieszcza w rocznym sprawozdaniu z działalności informację na temat prowadzonej polityki w tym zakresie.

Spółka prowadzi przejrzystą działalność sponsoringową, charytatywną lub inną o zbliżonym charakterze.

Szczegóły zostały opisane w punkcie 8.14 niniejszego Sprawozdania.

I.R.3.

Spółka powinna umożliwić inwestorom i analitykom zadawanie pytań i uzyskiwanie - z uwzględnieniem zakazów wynikających z obowiązujących przepisów prawa - wyjaśnień na tematy będące przedmiotem zainteresowania tych osób. Realizacja tej rekomendacji może odbywać się w formule otwartych spotkań z inwestorami i analitykami lub w innej formie przewidzianej przez spółkę.

Spółka dostarcza wszystkim uczestnikom rynku kapitałowego, a w szczególności obecnym i przyszłym akcjonariuszom, wyczerpujących i rzetelnych informacji o wydarzeniach w Spółce i Grupie Kapitałowej prowadząc otwartą politykę informacyjną.

Szczegóły opisano w punkcie 7.3 niniejszego Sprawozdania.

I.R.4.

Spółka powinna dokładać starań, w tym z odpowiednim wyprzedzeniem podejmować wszelkie czynności niezbędne dla sporządzenia raportu okresowego, by umożliwić inwestorom zapoznanie się z osiągniętymi przez nią wynikami finansowymi w możliwie najkrótszym czasie po zakończeniu okresu sprawozdawczego.

Spółka dokłada wszelkich czynności niezbędnych dla sporządzenia raportów okresowych z odpowiednim wyprzedzeniem. Publikacja sprawozdań okresowych jest tak zaplanowana, aby umożliwić inwestorom zapoznanie się z wynikami finansowymi Spółki w możliwie jak najkrótszym czasie.

Rozdział II. Zarząd i Rada Nadzorcza

II.R.1.

W celu osiągnięcia najwyższych standardów w zakresie wykonywania przez zarząd i radę nadzorczą spółki swoich obowiązków i wywiązywania się z nich w sposób efektywny w skład zarządu i rady nadzorczej powoływane są osoby reprezentujące wysokie kwalifikacje i doświadczenie.

W skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki w 2016 roku wchodziły osoby posiadające wykształcenie wyższe w zakresie prawa, ekonomii, inżynierii i technologii chemicznej oraz m.in. inżynierii środowiska.

Ponadto większość osób ukończyła studia podyplomowe, w tym w zakresie zarządzania korporacjami, chemii i technologii polimerów, kontroli zarządczej, menedżerskie studia podyplomowe typu MBA oraz specjalistyczne kursy i szkolenia, w tym z zakresu energetyki, transportu materiałów niebezpiecznych, menedżerskie, zarządzania projektami, obowiązków informacyjnych spółek notowanych na GPW, kursy maklerskie, szkolenia dot. strategii zarządzania aktywami, zarządzania ryzykiem, ładu korporacyjnego.

Skład Zarządu i Rady Nadzorczej wraz z życiorysami zawodowymi ich członków zaprezentowane zostały w punkcie 8.12 niniejszego Sprawozdania.

II.R.2.

Osoby podejmujące decyzję w sprawie wyboru członków zarządu lub rady nadzorczej spółki powinny dążyć do zapewnienia wszechstronności i różnorodności tych organów, między innymi pod względem płci, kierunku wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego.

Według par. 23 ust. 3 Statutu Spółki Członek Zarządu powinien posiadać wyższe wykształcenie i co najmniej pięcioletni staż pracy na stanowisku kierowniczym z wyjątkiem kandydata na członka Zarządu wybieranego przez pracowników Spółki.

Ze względu na szerokie kompetencje, doświadczenie zawodowe, w tym również pracę w organach nadzorczych spółek z branży chemicznej i finansowej, Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej odpowiednio zarządzają oraz sprawują nadzór nad działalnością Spółki w wystarczającym zakresie i we właściwy sposób.

Struktura składu Zarządu i Rady Nadzorczej wg płci, kierunku wykształcenia i doświadczenia zawodowego została przedstawiona w punkcie 8.12 niniejszego Sprawozdania.

II.R.3.

Pełnienie funkcji w zarządzie spółki stanowi główny obszar aktywności zawodowej członka zarządu. Dodatkowa aktywność zawodowa członka zarządu nie może prowadzić do takiego zaangażowania czasu i nakładu pracy, aby negatywnie wpływać na właściwe wykonywanie pełnionej funkcji w spółce. W szczególności członek zarządu nie powinien być członkiem organów innych podmiotów, jeżeli czas poświęcony na wykonywanie funkcji w innych podmiotach uniemożliwia mu rzetelne wykonywanie obowiązków w spółce.

Niektórzy Członkowie Zarządu Spółki pełnią dodatkowo funkcje w podmiotach zależnych, co umożliwia skuteczne i efektywne egzekwowanie decyzji Zarządu Spółki Dominującej we wszystkich spółkach Grupy w celu maksymalizacji efektów działalności całej Grupy.

Ponadto pełnienie funkcji przez członków Zarządu w podmiotach zależnych zapewnia Zarządowi wzmocnienie nadzoru nad realizacją synergii oraz poprawę efektywności procesów realizowanych w Grupie Kapitałowej.

II.R.4.

Członkowie rady nadzorczej powinni być w stanie poświęcić niezbędną ilość czasu na wykonywanie swoich obowiązków.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Według par. 38 Statutu Spółki Rada Nadzorcza odbywa posiedzenia co najmniej raz na dwa miesiące.

W roku obrotowym 2016 Rada Nadzorcza Grupy Azoty S.A. odbyła 12 posiedzeń stacjonarnych oraz 5 głosowań przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

II.R.5.

W przypadku rezygnacji lub niemożności sprawowania czynności przez członka rady nadzorczej spółka niezwłocznie podejmuje odpowiednie działania w celu uzupełnienia lub dokonania zmiany w składzie rady nadzorczej.

Spółka deklaruje powzięcie niezbędnych działań w przypadku, gdy rezygnacja lub niemożność sprawowania czynności przez członka Rady Nadzorczej groziła będzie zdekompilowaniem jej składu. Gdyby doszło do przejściowego zdekompilowania Rady Nadzorczej, Spółka przedstawi ten fakt jako naruszenie zasady.

Część składu Rady Nadzorczej stanowią członkowie wybierani przez pracowników Spółki zgodnie z art. 14 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji.

II.R.6.

Rada nadzorcza, mając świadomość upływu kadencji członków zarządu oraz ich planów dotyczących dalszego pełnienia funkcji w zarządzie, z wyprzedzeniem podejmuje działania mające na celu zapewnienie efektywnego funkcjonowania zarządu spółki.

Spółka deklaruje stosowanie tej rekomendacji poprzez zapewnienie ciągłości prac Zarządu i podejmowanie z wyprzedzeniem działań mających na celu zapewnienie należytego funkcjonowania Spółki.

II.R.7.

Spółka zapewnia radzie nadzorczej możliwość korzystania z profesjonalnych, niezależnych usług doradczych, które w ocenie rady są niezbędne do sprawowania przez nią efektywnego nadzoru w spółce. Dokonując wyboru podmiotu świadczącego usługi doradcze, rada nadzorcza uwzględnia sytuację finansową spółki.

Spółka w razie potrzeb deklaruje zapewnienie Radzie Nadzorczej możliwość korzystania z profesjonalnych, niezależnych usług doradczych, które w ocenie Rady Nadzorczej są niezbędne do sprawowania przez nią efektywnego nadzoru. Dokonując wyboru podmiotu świadczącego usługi doradcze, Rada Nadzorcza uwzględnia sytuację finansową Spółki.

Rozdział III. Systemy i funkcje wewnętrzne

III.R.1.

Spółka wyodrębnia w swojej strukturze jednostki odpowiedzialne za realizację zadań w poszczególnych systemach lub funkcjach, chyba, że wyodrębnienie jednostek organizacyjnych nie jest uzasadnione z uwagi na rozmiar lub rodzaj działalności prowadzonej przez spółkę.

Spółka wyodrębnia w swojej strukturze jednostki odpowiedzialne za realizację zadań w poszczególnych systemach i funkcjach.

Zarząd Spółki odpowiada za wdrożenie i utrzymanie oraz skuteczność zalecanych przez dobre praktyki systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego. Osoby odpowiedzialne za działalność jednostek organizacyjnych realizujących zadania związane z ww. systemami i funkcjami podlegają bezpośrednio prezesowi Zarządu lub wskazanemu Członkowi Zarządu. W Spółce funkcjonuje komitet audytu.

Schemat organizacyjny Spółki przedstawiono w pkt. 2.1. niniejszego Sprawozdania.

Rozdział IV. Walne zgromadzenie i relacje z akcjonariuszami

IV.R.1.

Spółka powinna dążyć do odbycia zwyczajnego walnego zgromadzenia w możliwie najkrótszym terminie po publikacji raportu rocznego, wyznaczając ten termin z uwzględnieniem właściwych przepisów prawa.

Spółka zwołuje walne zgromadzenie akcjonariuszy wyznaczając ich termin nie tylko z uwzględnieniem przepisów prawa, ale dąży do jego odbycia w możliwie najkrótszym terminie po publikacji raportu rocznego. W 2016 roku Spółka zwołała Zwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 6 czerwca 2016 roku.

IV.R.2.

Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Spółka nie stosuje ww. rekomendacji. Statut Spółki oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia Spółki nie przewidują zapewnienia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. Ponadto w ocenie Spółki dokumentowanie oraz przebieg dotychczasowych walnych zgromadzeń zapewnia transparentność Spółki oraz chroni prawa wszystkich akcjonariuszy. Ponadto informacje dotyczące podejmowanych uchwał Spółka przekazuje w formie raportów bieżących, a także publikuje na stronie internetowej. W związku z tym inwestorzy mają możliwość zapoznania się ze sprawami poruszonymi na walnym zgromadzeniu. Spółka nie wyklucza jednak możliwości stosowania

ww. zasady w przyszłości. W ocenie Zarządu Spółki niestosowanie ww. zasady nie wpłynie na rzetelność polityki informacyjnej ani nie rodzi ryzyka ograniczenia czy utrudnienia akcjonariuszom udziału w obradach walnych zgromadzeń.

IV.R.3.

Spółka dąży do tego, aby w sytuacji, gdy papiery wartościowe wyemitowane przez spółkę są przedmiotem obrotu w różnych krajach (lub na różnych rynkach) i w ramach różnych systemów prawnych, realizacja zdarzeń korporacyjnych związanych z nabyciem praw po stronie akcjonariusza następowała w tych samych terminach we wszystkich krajach, w których są one notowane.

Rekomendacja nie ma zastosowania w stosunku do Spółki. Akcje Spółki są notowane tylko na rynku głównym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Rozdział V. Konflikt interesów i transakcje z podmiotami powiązаныmi

V.R.1.

Członek zarządu lub rady nadzorczej powinien unikać podejmowania aktywności zawodowej lub pozazawodowej, która mogłaby prowadzić do powstawania konfliktu interesów lub wpływać negatywnie na jego reputację jako członka organu spółki, a w przypadku powstania konfliktu interesów powinien niezwłocznie go ujawnić.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej deklarują unikanie podejmowania aktywności zawodowej lub pozazawodowej, która mogłaby prowadzić do powstania konfliktu interesów. W przypadku konfliktu interesów członek Zarządu lub Rady Nadzorczej zobligowany jest do poinformowania odpowiednio Zarządu lub Rady Nadzorczej o zaistniałym konflikcie interesów lub możliwości jego powstania oraz do wstrzymania się od głosowania nad uchwałą w sprawie, w której w stosunku do jego osoby może wystąpić konflikt. Ewentualne przypadki konfliktu interesów są niezwłocznie i szczegółowo wyjaśniane.

Rozdział VI. Wynagrodzenia

VI.R.1.

Wynagrodzenie członków organów spółki i kluczowych menedżerów powinno wynikać z przyjętej polityki wynagrodzeń.

Wynagrodzenia członków organów Spółki i kluczowych menedżerów związane są z polityką wynagrodzeń w Spółce.

Szczegóły Polityki Wynagrodzeń w Spółce zostały opisane w pkt. 8.13 niniejszego Sprawozdania.

VI.R.2.

Polityka wynagrodzeń powinna być ściśle powiązana ze strategią spółki, jej celami krótko- i długoterminowymi, długoterminowymi interesami i wynikami, a także powinna uwzględniać rozwiązania służące unikaniu dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn.

Polityka wynagrodzeń w Spółce jest ściśle powiązana ze strategią Spółki, jej celami, interesami i wynikami.

Szczegóły Polityki Wynagrodzeń w Spółce zostały opisane w pkt. 8.13 niniejszego Sprawozdania.

VI.R.3.

Jeżeli w radzie nadzorczej funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń, w zakresie jego funkcjonowania ma zastosowanie zasada II.Z.7.

Rekomendacja nie dotyczy spółki. W Radzie Nadzorczej Spółki nie funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń.

VI.R.4.

Poziom wynagrodzenia członków zarządu i rady nadzorczej oraz kluczowych menedżerów powinien być wystarczający dla pozyskania, utrzymania i motywacji osób o kompetencjach niezbędnych dla właściwego kierowania spółką i sprawowania nad nią nadzoru. Wynagrodzenie powinno być adekwatne do powierzonych poszczególnym osobom zakresu zadań i uwzględniać pełnienie dodatkowych funkcji, jak np. praca w komitetach rady nadzorczej.

Poziom wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej oraz kluczowych menedżerów w Spółce jest wystarczający dla pozyskania, utrzymania i motywacji osób o kompetencjach niezbędnych dla właściwego kierowania spółką i sprawowania nad nią nadzoru, a wynagrodzenie jest adekwatne do powierzonych poszczególnym osobom zakresu zadań.

Szczegółowe zasady wynagradzania członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej zostały opisane w pkt. 8.13 niniejszego Sprawozdania.

8.3. Cechy stosowanych systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem

W Jednostce Dominującej wprowadzono rozwiązania organizacyjne, które zapewniają skuteczną i efektywną kontrolę, identyfikację, a także eliminowanie potencjalnych ryzyk przy sporządzaniu sprawozdań finansowych. Przyjęte rozwiązania opierają się na zarządzeniach, regulaminie organizacyjnym Spółki, instrukcji obiegu dokumentów oraz zakresach obowiązków i uprawnień pracowników służb finansowo-księgowych. W Spółce stosowane są udokumentowane zasady polityki rachunkowości, które w szczególności opisują: zaktądowy plan kont, metodę wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych, zasady przeprowadzania inwentaryzacji, system ochrony danych i ich zbiorów.

Księgi rachunkowe prowadzone są przy pomocy zintegrowanego systemu informatycznego SAP, współpracującego z innymi wspierającymi go systemami. Wszystkie stosowane systemy posiadają cyklicznie zmieniające się zabezpieczenia hasłowe przed dostępem osób nieuprawnionych oraz funkcyjne ograniczenia dostępu. Dokumenty źródłowe będące podstawą zapisów w księgach rachunkowych podlegają kontroli przez komórki merytorycznie odpowiedzialne za ich weryfikację zgodnie z przyjętym podziałem zadań i przyznanymi uprawnieniami. Przed wprowadzeniem dokumentów do ewidencji pracownicy służb księgowych i podatkowych dokonują ich ostatecznej kontroli.

Grupa Azoty dokłada starań, aby sprawozdania finansowe były sporządzane w sposób prawidłowy, czyli zgodny z obowiązującymi przepisami określającymi zasady i tryb sprawozdawczości, przy zachowaniu zasady rzetelności i kompletności. Dane wynikające z ksiąg rachunkowych opierają się na zapisach wprowadzonych na podstawie właściwej dokumentacji źródłowej zweryfikowanych poprzez inwentaryzację składników majątku oraz weryfikację obrotów i sald poszczególnych kont księgowych dokonywaną przez specjalnie powołane w tym celu zespoły spisowe i weryfikacyjne.

Nadzór nad procesem przygotowania sprawozdań finansowych sprawuje Dyrektor Departamentu Korporacyjnego Finansów, któremu podlegają służby finansowo-księgowe realizujące zadania w zakresie weryfikacji i ewidencjonowania zdarzeń gospodarczych w księgach rachunkowych Spółki oraz generowania danych niezbędnych do sporządzania sprawozdań finansowych.

Polityka rachunkowości odpowiada wymaganiom określonym w MSSF/MSR oraz ustawie o rachunkowości. Spółka na bieżąco śledzi zmiany w przepisach i regulacjach dotyczących sprawozdawczości finansowej i przygotowuje się do ich wprowadzenia z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym. Zmiany w polityce rachunkowości, wynikające ze zmian przepisów rachunkowych, wprowadzane są na bieżąco przez Zarząd Spółki.

Przygotowane sprawozdanie finansowe Dyrektor Departamentu Korporacyjnego Finansów przedkłada Zarządowi Spółki. W celu potwierdzenia zgodności danych zawartych w sprawozdaniu finansowym ze stanem faktycznym i zapisami w księgach rachunkowych prowadzonych przez Spółkę, sprawozdanie poddawane jest badaniu przez niezależnego rewidenta, który wydaje opinię w tym przedmiocie. Wyboru biegłego rewidenta dokonuje Rada Nadzorcza Spółki w oparciu o rekomendacje przedłożone przez Komitet Audytu będący stałym komitetem Rady Nadzorczej Spółki. W ramach realizowanych działań Komitet Audytu monitoruje m.in. proces sprawozdawczości finansowej, skuteczność istniejących w Spółce systemów kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem, monitoruje również roczne i skonsolidowane sprawozdania finansowe oraz pracę i raporty niezależnego biegłego rewidenta.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny sprawozdania finansowego, przyjętego przez Zarząd Spółki i przedkłada pisemne sprawozdanie Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy Grupy Azoty S.A.

Przyjęte zasady postępowania dotyczące sporządzania sprawozdań finansowych mają zapewnić zgodność prezentowanych danych z wymogami przepisów prawa i stanem faktycznym oraz odpowiednio wczesne identyfikowanie i eliminowanie potencjalnych ryzyk, w celu uzyskania racjonalnego zapewnienia o rzetelności i prawidłowości sporządzanych sprawozdań finansowych.

W Grupie Azoty S.A. wdrożono system zarządzania ryzykiem korporacyjnym w oparciu o standard ISO 31000 „Risk management principles and guidelines” oraz COSO „Zarządzanie ryzykiem korporacyjnym - zintegrowana struktura ramowa”. Przyjęto „Politykę Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym w Grupie Azoty” oraz rozwiązania proceduralne opisujące etapy procesu zarządzania ryzykiem oraz szczegółowy tryb postępowania, które wdrożyły do stosowania również wybrane Spółki Grupy Azoty.

Zgodnie z przyjętymi w Spółce zasadami, zarządzanie ryzykiem korporacyjnym odbywa się z uwzględnieniem następujących etapów procesu:

- Identyfikacja i ocena ryzyk,

- Ustalenie i wdrożenie odpowiedzi na ryzyko oraz planów reakcji na incydent,
- Monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyk,
- Uwzględnianie informacji o ryzykach w procesach decyzyjnych,
- Sprawozdawczość i komunikacja,
- Monitoring i ewaluacja systemu zarządzania ryzykiem.

Proces Zarządzania Ryzykiem jest procesem realizowanym na poziomie tzw. Centrum Korporacyjnego Grupy Azoty. Dla wsparcia zarządzania procesem powołano Komitet Sterujący. Działania podejmowane przez Komitet polegają na wymianie informacji, prowadzeniu analiz i formułowaniu opinii pozwalających na wypracowywanie rozwiązań merytorycznych w zakresie realizowanego procesu. Członkami Komitetu Sterującego Procesu Zarządzania Ryzykiem są przedstawiciele Spółek Grupy Azoty, w których wdrożono system zarządzania ryzykiem.

W Spółce okresowo prowadzona jest identyfikacja i ocena ryzyk. Proces ten prowadzony jest w oparciu o przyjęty model ryzyk. Identyfikacji i oceny ryzyk dokonują ich Właściciele. Ocena jest przeprowadzana z uwzględnieniem przyjętej na dany rok skali oceny skutku i prawdopodobieństwa. Następnie dokonywana jest priorytetyzacja ryzyk i wskazywane są ryzyka kluczowe Spółki w danym okresie. Wyniki tego procesu są wykorzystywane m.in. w planowaniu audytów wewnętrznych.

Rezultaty okresowej weryfikacji rejestru ryzyk w poszczególnych Spółkach są następnie wykorzystywane do wskazania listy ryzyk kluczowych dla Grupy Azoty.

Za zarządzanie poszczególnymi ryzykami odpowiadają Właściciele ryzyk, którzy przyjmują strategię zarządzania ryzykiem, podejmują bieżące działania w zakresie analizy czynników danego ryzyka i monitorują poziom ryzyk.

W Spółce przyjęto zasadę, zgodnie z którą raz w roku sporządzany jest raport okresowy dot. zarządzania ryzykiem korporacyjnym. Raport zawiera opis ryzyk kluczowych oraz informacje na temat realizacji funkcji zarządzania ryzykiem w Spółce.

Ryzyka związane z prowadzoną działalnością są identyfikowane i podejmowane są działania mające na celu ograniczanie ich negatywnego wpływu. Narzędziem wykorzystywanym do oceny skuteczności działań minimalizujących ryzyko w poszczególnych procesach realizowanych w Spółce są m.in. audyty wewnętrzne systemów zarządzania.

8.4. Standardy i systemy zarządzania

Standardy zarządzania

W Grupie Azoty obowiązuje Polityka Zarządzania Korporacji. Dokument ten precyzuje ogół zamierzeń i kierunków działań Grupy Azoty. Polityka Zarządzania Korporacji przedstawia misję i wizję oraz cele strategiczne spółek wchodzących w skład Grupy, które realizowane są w oparciu o systemy zarządzania zgodne z najwyższymi międzynarodowymi standardami.

Dla wypełniania przyjętej misji wyznaczono następujące cele strategiczne:

- zwiększanie skali operacji prowadzonych w obszarach domeny Grupy poprzez rozwój wewnętrzny oraz aliance, fuzje i akwizycje w Polsce i poza granicami kraju,
- pogłębianie integracji pomiędzy podmiotami Grupy, co w konsekwencji umożliwi maksymalizację efektów synergii,
- zmniejszanie wrażliwości Grupy na koszty energii poprzez wykorzystywanie efektywnych rozwiązań technologicznych i energetycznych,
- zmniejszanie wrażliwości na zmiany faz cykli koniunkturalnych oraz na ceny gazu ziemnego i surowców petrochemicznych, poprzez wydłużanie łańcuchów produktowych,
- obniżanie kosztów wytwarzania, poprzez modernizację głównych ciągów produkcyjnych,
- budowa stabilnych i efektywnych więzi z klientami, wzmacnianie świadomości wiodących marek produktowych Grupy oraz optymalizacja systemów logistyki i dystrybucji produktów,
- zwiększanie efektywności kluczowych procesów oraz gromadzenie i skuteczne zarządzanie kapitałem intelektualnym,
- ciągłe dostosowywanie jakości produktów oraz oferowanego asortymentu do wymagań odbiorców,
- dywersyfikacja pokrewna, wykorzystująca efekty synergii z elementami dotychczasowego portfela produktowego,
- ciągłe doskonalenie własnych produktów i usług przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii.

Spółki wchodzące w skład Grupy Azoty realizują cele strategiczne w oparciu o systemy zarządzania, zgodne z najwyższymi międzynarodowymi standardami. Priorytety działalności, takie jak wysoka jakość, dbałość o bezpieczeństwo techniczne i ochronę środowiska, efektywność energetyczną,

bezpieczeństwo zdrowotne żywności, minimalizowanie strat środowiskowych, priorytetowe traktowanie klienta, są skutecznie nadzorowane i zapewniają efektywne zarządzanie.

W prowadzonych działaniach Grupa Azoty przestrzega przepisów prawnych i innych oraz dąży do ciągłego doskonalenia efektów naszej działalności, a także minimalizowania związanego z nią ryzyka.

Systemy zarządzania

Grupa Azoty realizuje Politykę Zarządzania, która gwarantuje, że cele strategiczne osiągnęte są w oparciu o zintegrowany system zarządzania, zgodny z międzynarodowymi standardami.

Priorytety działalności: wysoka jakość, dbałość o bezpieczeństwo techniczne i środowisko są skutecznie nadzorowane i zapewniają efektywne zarządzanie. Zintegrowany System Zarządzania jest zbudowany w oparciu o zasady priorytetowego traktowania klienta, minimalizowania strat środowiskowych i ryzyka zagrożeń oraz ciągłego doskonalenia.

W Jednostce Dominującej obowiązują:

- System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001:2008,
- System Zarządzania Środowiskowego zgodny z normą ISO 14001:2004,
- System Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy zgodny z normami PN-N-18001:2004 i BS OHSAS 18001:2007,
- System Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności zgodny z normą ISO 22000:2005,
- System Zarządzania PN-EN ISO/IEC 17025:2005 (kompetencje laboratoriów badawczych i wzorcujących),
- System Zarządzania Jakością dla branży motoryzacyjnej wdrażany wg wymagań ISO/TS 16949:2009,
- Standard Zarządzania zgodny z wymaganiami Programu Product Stewardship (Fertilizers Europe),
- System zarządzania ryzykiem korporacyjnym w oparciu o standardy ISO 31000 „Risk management principles and guidelines” oraz COSO „Zarządzanie ryzykiem korporacyjnym - zintegrowana struktura ramowa”,
- System Zarządzania Energią zgodny z normą ISO 50001:2011.

W okresie objętym sprawozdaniem Spółki Grupy Azoty utrzymywały i doskonaliły wdrożone systemy zarządzania. Została zachowana ważność certyfikatów potwierdzających zgodność funkcjonujących systemów z odpowiednimi wymaganiami. Realizowano również działania doskonalące wynikające z przeprowadzonych audytów zewnętrznych i wewnętrznych w zakresie certyfikowanych systemów zarządzania oraz wniosków przyjętych podczas Przeglądu Zarządzania. Na bieżąco prowadzone były działania dla integracji systemów zarządzania w Grupie Azoty z udziałem powołanego w tym celu Zespołu, który m.in. na bieżąco śledzi zmiany w normach i inicjuje działania dostosowawcze dotyczące przygotowania do certyfikacji systemów zarządzania wg wymagań norm ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015.

W okresie objętym sprawozdaniem w Spółkach Grupy Azoty kontynuowano działania podejmowane w celu wdrożenia systemu zarządzania energią wg wymagań normy ISO 50001.

8.5. Akcjonariat

Struktura akcjonariatu na dzień 1 stycznia 2016 roku (zgodnie z informacją przekazaną w raporcie rocznym za 2015 rok)

Akcjonariusz	Liczba akcji	% kapitału akcyjnego	Liczba głosów	% głosów
Skarb Państwa	32 734 509	33,00	32 734 509	33,00
ING OFE	9 883 323	9,96	9 883 323	9,96
Norica Holding S.à r.l. (pośrednio: 19 841 700 akcji, tj. 20,0026%)	571 348	0,57	571 348	0,57
Rainbee Holdings Limited*)	9 820 352	9,90	9 820 352	9,90
Opansa Enterprises Limited*)	9 450 000	9,53	9 450 000	9,53
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU S.A.	8 530 189	8,60	8 530 189	8,60
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	5 700 000	5,75	5 700 000	5,75
Pozostali	22 505 763	22,69	22 505 763	22,69
	99 195 484	100,00	99 195 484	100,00

*)Spółki bezpośrednio zależne od Norica Holding S.à r.l.

W dniu 23 maja 2016 roku Zarząd Jednostki Dominującej otrzymał informację przekazaną przez Norica Holding S.à r.l., z siedzibą w Luksemburgu (dalej Norica), sporządzoną zgodnie z Art. 69 ust. 1 pkt 2 oraz Art. 87 ust.5 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Ustawa o ofercie).

W wyniku zawarcia przez Norica umowy sprzedaży akcji, w dniu 19 maja 2016 roku Norica bezpośrednio, a pośrednio przez jej podmioty zależne zmniejszyła swój udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Jednostki Dominującej, co spowodowało zmniejszenie udziałów w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Jednostki Dominującej i osiągnięcie przez Norica bezpośrednio i pośrednio przez jej podmioty zależne ok. 19,70% w ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Jednostki Dominującej.

Szczegóły transakcji Jednostka Dominująca opublikowała raportem bieżącym nr 30/2016 z 24 maja 2016 roku.

Struktura akcjonariatu na dzień 23 maja 2016 roku

Akcjonariusz	Liczba akcji	% kapitału akcyjnego	Liczba głosów	% głosów
Skarb Państwa	32 734 509	33,00	32 734 509	33,00
ING OFE	9 883 323	9,96	9 883 323	9,96
Norica Holding S.à r.l. (pośrednio: 19 541 700 akcji, tj. 19,7002%)	271 348	0,27	271 348	0,27
Rainbee Holdings Limited*)	9 820 352	9,90	9 820 352	9,90
Opansa Enterprises Limited*)	9 450 000	9,53	9 450 000	9,53
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU S.A.	8 530 189	8,60	8 530 189	8,60
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	5 700 000	5,75	5 700 000	5,75
Pozostali	22 805 763	22,99	22 805 763	22,99
Razem	99 195 484	100,00	99 195 484	100,00

*) Spółki bezpośrednio zależne od Norica Holding S.à r.l.

W dniu 9 czerwca 2016 roku Zarząd Jednostki Dominującej otrzymał informacje przekazane przez pełnomocników do rachunków powierniczych podmiotów zależnych Norica - Opansa Enterprises Limited oraz Rainbee Holdings Limited, stosownie do Art. 69 ust. 1 pkt 1 w związku z Art. 87 ust. 1 pkt 7 Ustawy o ofercie.

Według przekazanych informacji podmiot zależny Norica - Opansa Enterprises Limited z siedzibą w Nikozji zmniejszył swój udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Jednostki Dominującej z 9,53% do 9,50% ogólnej liczby głosów. Tym samym Norica bezpośrednio, a pośrednio przez jej podmioty zależne, zmniejszyła swój udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Jednostki Dominującej z ok. 19,70% do 19,68% w ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Jednostki Dominującej.

Treść ww. informacji Jednostka Dominująca opublikowała raportami bieżącymi nr 38/2016 oraz 39/2016 z 9 czerwca 2016 roku.

Struktura akcjonariatu na dzień 9 czerwca 2016 roku

Akcjonariusz	Liczba akcji	% kapitału akcyjnego	Liczba głosów	% głosów
Skarb Państwa	32 734 509	33,00	32 734 509	33,00
ING OFE	9 883 323	9,96	9 883 323	9,96
Norica Holding S.à r.l. (pośrednio: 19 521 700 akcji, tj. 19,68%)	271 348	0,27	271 348	0,27
Rainbee Holdings Limited*)	9 820 352	9,90	9 820 352	9,90
Opansa Enterprises Limited*)	9 430 000	9,50	9 430 000	9,50
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU S.A.	8 530 189	8,60	8 530 189	8,60
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	5 700 000	5,75	5 700 000	5,75
Pozostali	22 825 763	23,02	22 825 763	23,02
Razem	99 195 484	100,00	99 195 484	100,00

*) Spółki bezpośrednio zależne od Norica Holding S.à r.l.

W dniu 10 czerwca 2016 roku Zarząd Jednostki Dominującej otrzymał informację przekazaną przez Norica, sporządzoną zgodnie z Art. 69 ust. 1 pkt 2, art. 69a ust. 3 oraz art. 87 ust. 5 pkt 1 Ustawy o ofercie.

Zgodnie z przekazaną informacją, w wyniku zawarcia w dniu 8 czerwca trzech transakcji wewnątrzgrupowych, skutkujących pośrednim i bezpośrednim zbyciem akcji Jednostki Dominującej, Norica bezpośrednio, a pośrednio przez jej podmioty zależne zmniejszyła swój udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Jednostki Dominującej z 19,68% do ok. 19,47%.

Szczegóły transakcji Jednostka Dominująca opublikowała raportem bieżącym nr 40/2016 z 10 czerwca 2016 roku.

Struktura akcjonariatu na dzień 10 czerwca 2016 roku

Akcjonariusz	Liczba akcji	% kapitału akcyjnego	Liczba głosów	% głosów
Skarb Państwa	32 734 509	33,00	32 734 509	33,00
ING OFE	9 883 323	9,96	9 883 323	9,96
Norica Holding S.à r.l. (pośrednio: 19 321 700 akcji, tj. 19,47%)	71 348	0,072	71 348	0,072
Rainbee Holdings Limited*)	9 820 352	9,90	9 820 352	9,90
Opansa Enterprises Limited*)	9 430 000	9,50	9 430 000	9,50
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU S.A.	8 530 189	8,60	8 530 189	8,60
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	5 700 000	5,75	5 700 000	5,75
Pozostali	23 025 763	23,22	23 025 763	23,22
Razem	99 195 484	100,00	99 195 484	100,00

*) Spółki bezpośrednio zależne od Norica Holding S.à r.l.

Od dnia 10 czerwca 2016 roku do daty sporządzenia niniejszego raportu Jednostka Dominująca nie otrzymała oficjalnych informacji o zmianach w strukturze znacznych pakietów akcji.

8.6. Specjalne uprawnienia kontrolne posiadaczy papierów wartościowych

W świetle postanowień § 16 ust. 2 Statutu Jednostki Dominującej, akcjonariuszowi - Skarbowi Państwa przysługuje indywidualne uprawnienie do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej.

Ponadto zgodnie z postanowieniami § 43 ust. 1 pkt. 3 i 4 Statutu Jednostki Dominującej Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd Jednostki Dominującej:

- na pisemne lub złożone w formie elektronicznej żądanie akcjonariusza lub akcjonariuszy, reprezentujących co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego, złożone co najmniej na jeden miesiąc przed proponowanym terminem Walnego Zgromadzenia,
- na pisemne żądanie akcjonariusza - Skarbu Państwa niezależnie od udziału w kapitale zakładowym, złożone co najmniej na jeden miesiąc przed proponowanym terminem Walnego Zgromadzenia.

§ 45 ust. 4 Statutu Jednostki Dominującej regulujący kwestie umieszczania przez akcjonariuszy poszczególnych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia stanowi, iż „Akcjonariusz lub akcjonariusze, reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Uprawnienie to przysługuje również akcjonariuszowi - Skarbowi Państwa niezależnie od udziału w kapitale zakładowym”.

§ 45 ust. 8 Statutu Jednostki Dominującej stanowi, że „Akcjonariusz lub akcjonariusze, reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzanych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Spółka niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na stronie internetowej.

8.7. Wskazanie wszelkich ograniczeń w zakresie wykonywania prawa głosu

Zgodnie z § 47 ust. 2 Statutu Jednostki Dominującej jedna akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej podjęło w dniu 15 marca 2013 roku uchwałę nr 9 zmieniającą Statut Jednostki Dominującej, wprowadzając zmianę w indywidualnych uprawnieniach przysługujących niektórym akcjonariuszom, poprzez zmianę zapisów w § 47 ust. 3 w brzmieniu:

„§ 47 ust. 3. Tak długo, jak Skarb Państwa lub podmioty zależne od Skarbu Państwa są właścicielami akcji Spółki, uprawniających do co najmniej jednej piątej ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce, prawo głosu akcjonariuszy Spółki zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na Walnym Zgromadzeniu więcej niż jednej piątej ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania Walnego Zgromadzenia. Ograniczenie prawa głosu, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, nie dotyczy Skarbu Państwa ani podmiotów zależnych od Skarbu Państwa. Dla potrzeb niniejszego ustępu wykonywanie prawa głosu przez podmiot zależny uważa się za jego wykonywanie przez podmiot dominujący w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych („ustawa o ofercie”), przy czym przez podmiot dominujący oraz podmiot zależny rozumie się także, odpowiednio, każdy podmiot, którego głosy wynikające z posiadanych bezpośrednio lub pośrednio akcji Spółki podlegają kumulacji z głosami innego podmiotu lub podmiotów na zasadach określonych w ustawie o ofercie w związku z posiadaniem, zbywaniem lub nabywaniem znacznych pakietów akcji Spółki. Akcjonariusz, którego prawo głosu zostało ograniczone, zachowuje w każdym przypadku prawo wykonywania co najmniej jednego głosu.”

8.8. Wskazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych

Brak jest ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Jednostki Dominującej.

8.9. Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji bądź wykupie akcji

Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających

Zarząd

Zgodnie z § 23 ust. 1 Statutu Jednostki Dominującej, Zarząd Jednostki Dominującej składa się z nie więcej niż 7 osób, w tym Prezesa Zarządu, Wiceprezesów i pozostałych Członków Zarządu. Liczbę członków Zarządu określa organ powołujący Zarząd. Członków Zarządu powołuje się na okres wspólnej kadencji, która trwa trzy lata.

Zgodnie z § 24 Statutu Jednostki Dominującej Członków Zarządu lub cały Zarząd, z uwzględnieniem postanowień § 25 i następnych Statutu, powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza.

Każdy z członków Zarządu może być odwołany lub zawieszony w czynnościach przez Radę Nadzorczą lub Walne Zgromadzenie (§ 24 ust. 2 Statutu Jednostki Dominującej).

Do czasu, gdy Jednostka Dominująca zatrudnia średniorocznie powyżej 500 pracowników, Rada Nadzorcza powołuje w skład Zarządu jedną osobę wybraną przez pracowników Jednostki Dominującej na okres kadencji Zarządu (§ 25 ust. 1 Statutu Jednostki Dominującej).

Rada Nadzorcza ma prawo do odwoływania, zawieszania, z ważnych powodów, w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz do delegowania członków Rady Nadzorczej, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności (§ 33 ust. 1 Statutu Jednostki Dominującej).

Rada Nadzorcza

Zgodnie z § 35 ust. 1 Statutu Jednostki Dominującej Rada Nadzorcza składa się z 5 do 9 członków, powoływanych przez Walne Zgromadzenie, z zastrzeżeniem postanowień § 16 ust. 2 („Akcjonariuszowi - Skarbowi Państwa przysługuje indywidualne uprawnienie do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej”) oraz § 36 Statutu („Część składu Rady Nadzorczej stanowią członkowie wybierani przez pracowników Spółki zgodnie z art. 14 Ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji”).

Członków Rady Nadzorczej powołuje się na okres wspólnej kadencji, która trwa trzy lata.

Nie mniej niż dwóch członków Rady Nadzorczej stanowią niezależni członkowie Rady Nadzorczej, spełniający kryteria niezależności określone w Załączniku II do Zalecenia Komisji Europejskiej dotyczącego Roli Dyrektorów Niewykonawczych (§ 35 ust. 4 Statutu Jednostki Dominującej).

Przewodniczący Rady Nadzorczej powoływany jest przez Walne Zgromadzenie.

Wiceprzewodniczący i sekretarz Rady Nadzorczej wybierani są przez Radę Nadzorczą na pierwszym posiedzeniu z grona pozostałych członków Rady Nadzorczej (§ 37 ust. 1 Statutu Jednostki Dominującej).

Prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

Zgodnie z § 10 ust. 1 Statutu Jednostki Dominującej kapitał zakładowy może być podwyższony uchwałą Walnego Zgromadzenia przez emisję nowych akcji albo przez podwyższenie wartości dotychczasowych akcji. Na mocy § 10 ust. 3 Statutu:

„3. Zarząd jest uprawniony do podwyższania kapitału zakładowego Spółki poprzez emisję nowych akcji o łącznej wartości nominalnej nie większej niż 240 432 915 złotych, w drodze podwyższenia kapitału zakładowego w granicach określonych powyżej („Kapitał Docelowy”). Podwyższenie kapitału zakładowego w ramach niniejszego Kapitału Docelowego może nastąpić wyłącznie w celu i na warunkach określonych w ust. 4 poniżej. Upoważnienie Zarządu do podwyższania kapitału zakładowego oraz do emitowania nowych akcji w ramach Kapitału Docelowego wygasa w terminie sześciu miesięcy od dnia rejestracji zmiany Statutu przewidującej Kapitał Docelowy.

4. W ramach Kapitału Docelowego Zarząd uprawniony jest do zaoferowania akcji Spółki z wyłączeniem prawa poboru wyłącznie akcjonariuszom spółki Zakłady Azotowe „Puławy” S.A., z siedzibą w Puławach, wpisanej do rejestru przedsiębiorców krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000011737 („ZA Puławy”) w zamian za wkład niepieniężny w postaci akcji ZA Puławy, w taki sposób, że jedna akcja ZA Puławy stanowić będzie wkład niepieniężny na pokrycie 2,5 akcji Spółki emitowanych w ramach Kapitału Docelowego. Uchwała Zarządu w sprawie wydawania akcji w zamian za wkład niepieniężny w postaci akcji ZA Puławy nie wymaga zgody Rady Nadzorczej.

5. W interesie Spółki upoważnia się Zarząd do pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy w całości lub w części prawa poboru w stosunku do akcji emitowanych w ramach Kapitału Docelowego wyłącznie w celu zaoferowania akcji akcjonariuszom ZA Puławy na zasadach opisanych w ust. 4 powyżej.

6. Z zastrzeżeniem ust. 7, o ile przepisy Kodeksu spółek handlowych nie stanowią inaczej, Zarząd decyduje o wszystkich sprawach związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego w ramach Kapitału Docelowego, w szczególności Zarząd jest umocowany do:

- 1) zawierania umów zabezpieczających organizację i przeprowadzenie emisji akcji,
- 2) podejmowania uchwał oraz innych działań w sprawie dematerializacji akcji oraz praw do akcji oraz zawierania umów z Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych S.A. o rejestrację akcji oraz praw do akcji,
- 3) podejmowania uchwał oraz innych działań w sprawie odpowiednio emisji akcji w drodze oferty publicznej lub ubiegania się o dopuszczenie akcji oraz praw do akcji do obrotu na rynku regulowanym.

7. Uchwały Zarządu w sprawie:

- 1) podwyższenia kapitału zakładowego w ramach Kapitału Docelowego,
  - 2) ustalenia ceny emisyjnej akcji emitowanych w ramach Kapitału Docelowego, oraz
  - 3) wyłączenia prawa poboru,
- wymagają zgody Rady Nadzorczej.”

8.10. Opis zasad zmiany statutu lub umowy Jednostki Dominującej

Zgodnie z § 51 ust. 22 Statutu Jednostki Dominującej zmiana Statutu i zmiana przedmiotu działalności Jednostki Dominującej należy do wyłącznych kompetencji Walnego Zgromadzenia.

8.11. Walne Zgromadzenie - sposób działania

Walne Zgromadzenie jest zwoływane i przygotowywane zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych, Statutu Jednostki Dominującej oraz Regulaminu Walnego Zgromadzenia.

Regulamin Walnego Zgromadzenia Jednostki Dominującej, przyjęty uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 26 czerwca 2009 roku określa zasady i tryb odbywania zgromadzeń.

Uprawnienia Walnego Zgromadzenia

Uprawnienia Walnego Zgromadzenia regulują przepisy Kodeksu spółek handlowych oraz § 51 Statutu Jednostki Dominującej.

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy w szczególności:

- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Jednostki Dominującej, sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, skonsolidowanego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej, o ile Jednostka Dominująca je sporządza i corocznego pisemnego sprawozdania Rady Nadzorczej, a także udzielenie absolutorium członkom organów Jednostki Dominującej z wykonania przez nich obowiązków,
- podejmowanie uchwał o podziale zysku lub pokryciu strat,
- uchwalanie regulaminu Walnego Zgromadzenia,
- zmiana Statutu Jednostki Dominującej,
- zmiana przedmiotu działalności Jednostki Dominującej,
- wyrażenie zgody na zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
- powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej (z zastrzeżeniem § 16 ust. 2 oraz § 36 Statutu) oraz ustalanie wysokości wynagrodzeń dla członków Rady Nadzorczej,
- podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego,
- podejmowanie uchwał co do przeprowadzenia emisji obligacji, w tym obligacji zamiennych na akcje,
- połączenie z innymi spółkami, podział i przekształcenie Jednostki Dominującej,
- rozwiązanie i likwidacja Jednostki Dominującej,
- wyrażanie zgody na nabycie przez Jednostkę Dominującą akcji w celu umorzenia i uchwalanie warunków umarzenia akcji,
- podejmowanie innych uchwał przewidzianych przepisami prawa lub Statutu.

Prawa Akcjonariuszy i sposób ich wykonania

Prawa akcjonariuszy określa w szczególności Kodeks spółek handlowych, Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi, Ustawa o Ofercie Publicznej oraz Statut Jednostki Dominującej.

8.12. Skład osobowy, zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących

Zarząd Jednostki Dominującej

Skład Zarządu Spółki na dzień 1 stycznia 2016 roku przedstawiał się następująco:

- Paweł Jarczewski - Prezes Zarządu,
- Krzysztof Jałosiński - Wiceprezes Zarządu,
- Marek Kaptucha - Wiceprezes Zarządu,
- Marian Rybak - Wiceprezes Zarządu,
- Andrzej Skolmowski - Wiceprezes Zarządu,
- Witold Szczypiński - Wiceprezes Zarządu,
- Artur Kopec - Członek Zarządu (z wyboru pracowników).

W dniu 19 lutego 2016 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę w sprawie określenia liczby Członków Zarządu Spółki X kadencji na od 3 do 7 osób oraz uchwały w sprawie:

- odwołania Pawła Jarczewskiego, pełniącego funkcję Prezesa Zarządu,
- odwołania Krzysztofa Jałosińskiego, pełniącego funkcję Wiceprezesa Zarządu,
- odwołania Marka Kaptuchy, pełniącego funkcję Wiceprezesa Zarządu,
- odwołania Mariana Rybaka, pełniącego funkcję Wiceprezesa Zarządu,
- powołania Mariusza Bobera na stanowisko Prezesa Zarządu X kadencji Spółki Grupa Azoty S.A.

W dniu 14 marca 2016 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwały w sprawie powołania w skład Zarządu Józefa Rojka i Tomasza Hinca, powierzając im stanowiska Członków Zarządu.

W dniu 20 maja 2016 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwały w sprawach:

- odwołania ze składu Zarządu Andrzeja Skolmowskiego, pełniącego funkcję Wiceprezesa Zarządu,
- powołania Tomasza Hinca i Józefa Rojka na stanowiska Wiceprezesów Zarządu,
- powołania Pawła Łapińskiego w skład Zarządu Spółki.

W związku z powyższymi zmianami Zarząd Spółki w okresie od 20 maja 2016 roku do 15 grudnia 2016 roku funkcjonował w następującym składzie:

- Mariusz Bober - Prezes Zarządu,
- Witold Szczypiński - Wiceprezes Zarządu,

- Paweł Łapiński - Wiceprezes Zarządu,
- Józef Rojek - Wiceprezes Zarządu,
- Tomasz Hinc - Wiceprezes Zarządu,
- Artur Kopeć - Członek Zarządu.

W dniu 16 grudnia 2016 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwały w sprawach:

- odwołania Mariusza Bobera, pełniącego funkcję Prezesa Zarządu,
- powołania dr Wojciecha Wardackiego na stanowisko Prezesa Zarządu.

W związku z powyższym Zarząd Spółki od dnia 16 grudnia 2016 roku funkcjonuje w następującym składzie:

- dr Wojciech Wardacki - Prezes Zarządu,
- Witold Szczypiński - Wiceprezes Zarządu,
- Paweł Łapiński - Wiceprezes Zarządu,
- Józef Rojek - Wiceprezes Zarządu,
- Tomasz Hinc - Wiceprezes Zarządu,
- Artur Kopeć - Członek Zarządu.

Życiorysy Członków Zarządu

Dr Wojciech Wardacki - Prezes Zarządu

Powołany na stanowisko Prezesa Zarządu Spółki X kadencji uchwałą RN z dnia 16 grudnia 2016 roku.

Wykształcenie:

Doktor nauk ekonomicznych.

Doświadczenie zawodowe:

1983 - 1995:	Uniwersytet Szczeciński (do dnia 31 sierpnia 1985 roku Politechnika Szczecińska), adiunkt w Instytucie Ekonomiki Transportu, asystent w Instytucie Ekonomiki Transportu
1989 - 1990:	Uniwersytet Koloński w Kolonii (Niemcy), pracownik naukowy - stypendysta DAAD w Instytucie Transportu
1991 - 1993:	Posel na Sejm RP
1994 - 1996:	własna działalność gospodarcza, Pracownia Analiz i Badań Marketingowych w Szczecinie
1995 - 1996:	Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Szczecinie, wykładowca
1996 - 30.04.2005:	Goleniowskie Fabryki Mebli Kollektion WIM Sp. z o.o., Członek Zarządu, Dyrektor ds. administracyjno - finansowych, szef administracyjno - ekonomiczny
04.05.2005 - 02.10.2005:	Zakłady Chemiczne Zachem S.A., Członek Zarządu ds. restrukturyzacji
03.10.2005 - 01.08.2006:	Zakłady Chemiczne Zachem S.A., Prezes Zarządu - Dyrektor Generalny
02.08.2006 - 31.10.2008:	Ciech S.A., Członek Zarządu
2010 - 2014:	własna działalność gospodarcza, doradztwo gospodarcze i lobbying
04.2016 - obecnie	Prezes Zarządu Dyrektor Generalny Grupa Azoty Zakłady Chemiczne Police S.A.
12.2016 - obecnie	Prezes Zarządu Grupa Azoty S.A.

Inne doświadczenie zawodowe:

1997 - 1998:	Polskie Koleje Państwowe S.A., Sekretarz Zespołu Doradców ds. oceny programów restrukturyzacji przy Prezesie Zarządu
1998:	Polskie Koleje Państwowe S.A., Przewodniczący Rady Nadzorczej
1999 - 2000:	Polskie Koleje Państwowe S.A., Członek Rady Nadzorczej
2005 - 2008:	Transclean Sp. z o.o., Przewodniczący Rady Nadzorczej, Członek Rady Nadzorczej
2006 - 2008:	Janikosoda S.A., Przewodniczący Rady Nadzorczej
2006 - 2008:	Soda Mątwy S.A., Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
2006 - 2008:	Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych sp. z o.o., Członek Rady Nadzorczej
2007 - 2008:	Zakłady Chemiczne Zachem S.A., Przewodniczący Rady Nadzorczej
15.02.2016 - obecnie	Bank Ochrony Środowiska S.A., Przewodniczący Rady Nadzorczej
01.03.2016 - 30.03.2016:	Grupa Azoty Zakłady Chemiczne Police S.A., Członek Rady Nadzorczej
03.02.2017 - obecnie	Przewodniczący Rady Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego

Witold Szczypiński - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Generalny

Powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki X kadencji uchwałą RN z dnia 9 stycznia 2015 roku. Od marca 2014 roku powołany na stanowisko Dyrektora Generalnego tarnowskiej spółki Grupa Azoty S.A.

Poprzednio: Wiceprezes Zarządu Spółki IX kadencji powołany uchwałą RN z dnia 20 października 2011 roku, Wiceprezes Zarządu Spółki VIII kadencji powołany uchwałą RN z dnia 18 marca 2011 roku, Wiceprezes Zarządu Spółki VII kadencji powołany uchwałą RN z dnia 11 czerwca 2008 roku, Wiceprezes Zarządu Spółki VI kadencji powołany uchwałą RN z dnia 11 marca 2008 roku.

Wykształcenie:

Absolwent Politechniki Śląskiej Wydział Organizacji Produkcji. Studia w zakresie organizacji i zarządzania przemysłem, specjalizacja: przemysł chemiczny, tytuł: mgr inż. organizator przemysłu.

Szkolenia i kursy:

Szkolenie dla kandydatów na członków Rad Nadzorczych, kurs dla kadry Kierowniczej Przedsiębiorstw i Spółek wg programu dla Rad Nadzorczych, cykl Seminariów „BEST MANAGER” - przygotowanie menadżerów do przekształceń własnościowych.

Kursy specjalistyczne w zakresie organizacji pracy, bezpieczeństwa procesowego, projektów inwestycyjnych.

Doświadczenie zawodowe:

1979 - 1987	Kolejno Mistrz Produkcji, Samodzielny Technolog, Specjalista Technolog w Zakładzie Syntezy, Zakłady Azotowe im. F. Dzierżyńskiego w Tarnowie (późniejsza nazwa: Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.)
1987 - 1990	Kierownik Wydziału Krzemu Zakładu Syntezy, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.
1991 - 1999	Kierownik Zakładu Syntezy, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.
1999 - 2001	Dyrektor Centrum Tworzyw Sztucznych, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.
2002 - 2007	Dyrektor ds. Technicznych i Rozwoju, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.
2007 - 2008	Członek Zarządu Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach S.A.
2008	p.o. Prezesa Zarządu Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach S.A.
2008 - obecnie	Wiceprezes Zarządu Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach S.A. (obecnie Grupa Azoty S.A.)

Ponadto reprezentowanie Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach S.A. (obecnie Grupa Azoty S.A.) w Radach Nadzorczych spółek: Przedsiębiorstwo Innowacyjno-Wdrożeniowe UNISIL Sp. z o.o. (1997-1999), Tarnowskie Wodociągi Sp. z o.o. (2007-2008), Biuro Projektów Zakładów Azotowych „BIPROZAT” Sp. z o.o. i kolejno Grupa Azoty PKCh Sp. z o.o. (2008-2016), Grupa Azoty ATT Polymers GmbH (2011-2013 i od 2015 - nadal), Grupa Azoty ZAK S.A. (2012-2016), Grupa Azoty „Siarkopol” S.A. (2013-2016).

Dodatkowe informacje:

- Członek Komitetu Inżynierii Chemicznej i Procesowej Polskiej Akademii Nauk (2011-2015),
- Członek Komitetu Sterującego strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych pt: „Zaawansowane Technologie Pozyskiwania Energii” Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (2012-2015),
- Członek Rady Naukowej Instytutu Ciężkiej Syntezy Organicznej „Błachownia” Kędzierzyn-Koźle (2011-2015),
- Przewodniczący Zarządu Oddziału SITPChem w Tarnowie (2007-2010),
- Autor lub współautor blisko 40 wdrożonych specjalistycznych projektów racjonalizatorskich, w tym sześciu objętych ochroną patentową, obejmujących wytwarzanie amoniaku, wodoru, dwutlenku węgla spożywczego, polioksymetylenu, krzemu polikrystalicznego, katalizatorów oraz infrastrukturę energetyczną.

Paweł Łapiński - Wiceprezes Zarządu

Powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki X kadencji uchwałą RN z dnia 20 maja 2016 roku.

Wykształcenie:

- Absolwent Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, kierunek zarządzanie i marketing (specjalność I - zarządzanie procesami produkcyjnymi, specjalność II - zarządzanie przedsiębiorstwem przemysłowym),
- Absolwent studiów podyplomowych z zakresu: prawa handlowego organizowanych przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika,
- Absolwent studiów podyplomowych z zakresu zarządzania wartością firmy oraz kompetencji psychologicznych i negocjacyjnych w firmie prowadzonych przez Szkołę Główną Handlową.

Szkolenia i kursy:

Liczne szkolenia z zakresu zarządzania, finansów, podatków, analityki kosztów i zagadnień związanych z energetyką.

Doświadczenie zawodowe:

- 1997 - 2007 Boryszew S.A. Oddział Elana w Toruniu (zakończył pracę jako Zastępca Dyrektora Zarządzającego, Dyrektor ds. Ekonomicznych)
- 2005 - 2007 Elana-Energetyka sp. z o.o. (zakończył pracę jako Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych)
- 2007 - 2016 Struga S.A. (Prezes Zarządu)

Ponadto:

- 2006 - 2007 Przewodniczący Rady Nadzorczej ELANA-PET Sp. z o.o.
- 2008 - 2013 Przewodniczący Rady Nadzorczej BUMAR-HYDROMA S.A.
- 2013 - 2016 Przewodniczący Rady Nadzorczej VEROBUD S.A.

Józef Rojek - Wiceprezes Zarządu

Powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki X kadencji uchwałą RN z dnia 20 maja 2016 roku.

Wykształcenie:

- Pomaturalne Studium Zawodowe „Aparatura kontrolno-pomiarowa i automatyka w przemyśle chemicznym” (5 semestrów),
- Politechnika Krakowska - Wydział Mechaniczny, specjalność budowa aparatury przemysłu chemicznego i spożywczego (10 semestrów),
- Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Tarnowie, specjalność: zarządzanie i marketing.

Doświadczenie zawodowe:

- 1968 - 1969 Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Ropczycach
- 1972 - 1985 Zakłady Azotowe w Tarnowie
- 1985 Wojewódzki Związek Spółdzielni Rolniczych
- 1985 - 1986 Zarząd Spółdzielni Transportu Wiejskiego
- 1986 - 1987 Spółdzielnia Transportu Wiejskiego o/Dąbrowa Tarnowska
- 1987 - 1994 Zakłady Azotowe w Tarnowie
- 1994 - 1998 Biuro Projektów Zakładów Azotowych Biprozat Tarnów Sp. z o.o. - Główny Projektant
- 1994 - 2005 Radny Rady Miejskiej Gminy Miasta Tarnów
- 1998 - 2002 Prezydent Miasta Tarnowa
- 2002 - 2005 Biuro Projektów Zakładów Azotowych Biprozat Tarnów Sp. z o.o. - Główny Specjalista
- 2003 - 2004 Członek Rady Nadzorczej Biuro Projektów Zakładów Azotowych Biprozat Tarnów Sp. z o.o.
- 2005 - 2006 Poseł na Sejm RP (członek Komisji Skarbu Państwa, członek Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa)
- 2006 - 2007 Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A. - Doradca Dyrektora Generalnego
- 2006 - 2007 Członek Rady Nadzorczej Przedsiębiorstwa Uzdrowskiego „USTROŃ S.A.” w Ustroniu
- 2006 - 2007 Członek Rady Społecznej Mościckie Centrum Medyczne Samodzielny SPZOZ
- 2007 - 2015 Poseł na Sejm RP (2007-2015 - członek Komisji Skarbu Państwa, 2008-2009 - członek Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, 2009-2011 członek Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki, 2015 członek Komisji ds. Petycji)

Tomasz Hinc - Wiceprezes Zarządu

Powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki X kadencji uchwałą RN z dnia 20 maja 2016 roku.

Wykształcenie:

Absolwent Uniwersytetu Szczecińskiego.

Doświadczenie zawodowe:

- W latach 1997-2007 - nauczyciel akademicki w szczecińskich szkołach wyższych specjalizacja w dziedzinach Organizacji i zarządzania, Zarządzania zasobami ludzkimi, Socjologii oraz Public Relations,
- Od 2007 roku Doradca Zarządu Totalizatora Sportowego Sp. z o.o. w Warszawie, następnie Dyrektor Oddziału Totalizatora w Szczecinie, w 2008 roku p.o. Dyrektora Oddziału w Zielonej Górze, a od 2013 roku również Dyrektor Oddziału w Koszalinie,
- Od 2006 roku Radny Rady Miasta Szczecin przez trzy kolejne kadencje, a od 2014 roku Wiceprzewodniczący Rady,
- Od 2015 roku Przedstawiciel Miasta Szczecin w Radzie Euroregionu Pomerania.
- W latach 2013 - 2015 członek Szczecińskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.
- W latach 2007 - 2014 członek Komisji Bezpieczeństwa i Porządku przy Prezydencie Szczecina.
- Od 2003 roku w Radzie Społecznej Regionalnego Szpitala Onkologicznego w Szczecinie, Zachodniopomorskiego Centrum Onkologii.

Artur Kopeć - Członek Zarządu

Powołany na stanowisko Członka Zarządu Spółki X kadencji z wyboru pracowników Grupy Azoty S.A. uchwałą RN z dnia 26 lutego 2015 roku.

Poprzednio: Członek Zarządu Spółki IX kadencji z wyboru pracowników Grupy Azoty S.A. powołany uchwałą RN z dnia 17 lutego 2012 roku.

Wykształcenie:

- Absolwent Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej na kierunku technologii chemicznej,
- Absolwent studiów podyplomowych z zakresu przedsiębiorczości, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie,
- Absolwent studium menadżerskiego, organizowanego przez Rudzką Agencję Rozwoju i Training Partners.

Szkolenia i kursy:

Ukończone liczne kursy z zakresu zarządzania, BHP, ISO i ochrony środowiska.

W 2010 roku ukończył kurs dla członków rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa.

Doświadczenie zawodowe:

- 2003 - pracownik Państwowej Szkoły Zawodowej w Tarnowie,
- od 1 października 2003 roku pracownik Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach (obecnie Grupa Azoty S.A.). Kolejno na stanowiskach:
  - aparatowy na Wydziale Amoniacu (2003-2005),
  - mistrz zmianowy na Wydziale Katalizatorów (08-11.2005),
  - samodzielny technolog ds. syntez amoniaku w Centrum Nawozów (2006-2009),
  - specjalista technolog ds. nawozów i równocześnie inżynier nadzorujący proces inwestycyjny budowy Instalacji Granulacji Mechanicznej Nawozów (2006-2009),
  - kierownik prób kompleksowych oraz rozruchu technologicznego w Granulacji Mechanicznej Nawozów (2008-2009),
  - specjalista ds. gospodarki wodorem i amoniakiem na Wydziale Amoniacu (2010-2011),
  - od 2011 - kierownik Wydziału Amoniacu również w tym czasie kierownik rozruchu instalacji produkcji wodoru,
  - od lutego 2012 - Członek Zarządu Grupy Azoty S.A.

Dodatkowe informacje

- od 2006 roku jest członkiem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego,
- w latach 2013-2014 - wiceprzewodniczący RN ŻSSA Unia Tarnów,
- do największych sukcesów zawodowych może zaliczyć pomyślne wdrożenie do produkcji nowego nawozu w Polsce o nazwie handlowej Saletrosan. Jest współautorem patentu „Sposób

wytwarzania saletrosiarczanu amonowego” - zgłoszenie patentowe polskie i europejskie oraz kilku wniosków racjonalizatorskich,

- do najważniejszych osiągnięć w pracy w zarządzie Grupy Azoty może zaliczyć:
  - współdziałanie w pracach nad konsolidacją branży chemicznej,
  - negocjacje pakietów społecznych w Puławach i Grzybowie,
  - integracja obszaru BHP, ochrony środowiska i jednostek straży pożarnych,
  - powołanie Zespołu Ochrony Przeciwpozarowej ZOP,
  - powołanie Centrum Edukacji Ratowniczej Grupy Azoty CERGA,
  - znaczące zmniejszenie poziomu wypadkowości w Grupie Azoty,
  - wdrożenie programu STOPTM firmy DuPont.

Kompetencje osób zarządzających

Szczegółowy podział kompetencji Członków Zarządu regulowany jest odrębną uchwałą Zarządu.

Na mocy uchwały Zarządu nr 271/X/2016 z 23 lutego 2016 roku podział kompetencji Członków Zarządu przedstawiał się następująco:

- Mariusz Bober - Prezes Zarządu, odpowiedzialny za kierowanie i koordynowanie prac Zarządu oraz Rady Grupy, nadzór nad realizacją przyjętej Strategii Spółki i Grupy Kapitałowej, nadzór nad Centrum Biznesu Agro, polityką informacyjną, polityką personalną (HR), audytem wewnętrznym, zarządzaniem procesami ryzyk, procesami związanymi z przekształceniami strukturalno - własnościowymi w Grupie Kapitałowej,
- Andrzej Skolmowski - Wiceprezes Zarządu, odpowiedzialny za finanse, rachunkowość oraz IT, nadzór nad relacjami z inwestorami giełdowymi (IR), współdziałanie z Wiceprezesem odpowiedzialnym za integrację produkcji, tworzywa i syntezy organiczne oraz Członkiem Zarządu odpowiedzialnym za dialog społeczny, bezpieczeństwo techniczne i ochronę środowiska oraz Dyrektorem Zarządzającym w zakresie bieżącego operacyjnego zarządzania Spółką, formułowanie i realizację strategii logistycznej, zarządzanie logistyką dostaw surowców, półproduktów i produktów, formułowanie i realizację strategii zakupowej,
- Witold Szczypiński - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Generalny Spółki, odpowiedzialny za strategię i rozwój, integrację produkcji, tworzywa i syntezy organiczne oraz zakupy surowców strategicznych, formułowanie strategii i realizację strategii przyjętej dla Spółki i Grupy Kapitałowej, nadzór nad zakupami strategicznymi w Spółce i Grupie Kapitałowej, współdziałanie z Wiceprezesem odpowiedzialnym za integrację produkcji, tworzywa i syntezy organiczne oraz Członkiem Zarządu odpowiedzialnym za dialog społeczny, bezpieczeństwo techniczne i ochronę środowiska oraz Dyrektorem Zarządzającym w zakresie zarządzania Spółką,
- Artur Kopeć - Członek Zarządu, odpowiedzialny za realizację inwestycji, dialog społeczny, bezpieczeństwo techniczne i ochronę środowiska, współdziałanie z Wiceprezesem odpowiedzialnym za integrację produkcji, tworzywa i syntezy organiczne oraz Wiceprezesem odpowiedzialnym za finanse oraz Dyrektorem Zarządzającym w zakresie zarządzania Spółką.

W związku ze zmianami w składzie Zarządu, Zarząd Spółki na posiedzeniu w dniu 21 marca 2016 roku podjął Uchwałę nr 291/X/2016, według której zakres kompetencji poszczególnych Członków Zarządu przedstawiał się następująco:

- Mariusz Bober - Prezes Zarządu, całościowy nadzór oraz zarządzanie Grupą Kapitałową, odpowiedzialny za Strategię, zarządzanie korporacyjne, w tym nadzór właścicielski, zarządzanie zasobami ludzkimi, komunikacją i wizerunkiem (w tym: public relations i CSR),
- Andrzej Skolmowski - Wiceprezes Zarządu, odpowiedzialny za finanse, IT, obszar logistyki oraz relacje inwestorskie,
- Witold Szczypiński - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Generalny Spółki Dominującej, odpowiedzialny za obszar integracji produkcji, Segment Agro i Segment Tworzywa,
- Tomasz Hinc - Członek Zarządu, odpowiedzialny za obszar zakupów,
- Artur Kopeć - Członek Zarządu, odpowiedzialny za majątek produkcyjny, bezpieczeństwo techniczne, ochronę środowiska, infrastrukturę oraz dialog społeczny,
- Józef Rojek - Członek Zarządu, odpowiedzialny za realizację inwestycji i programy badawczo-rozwojowe.

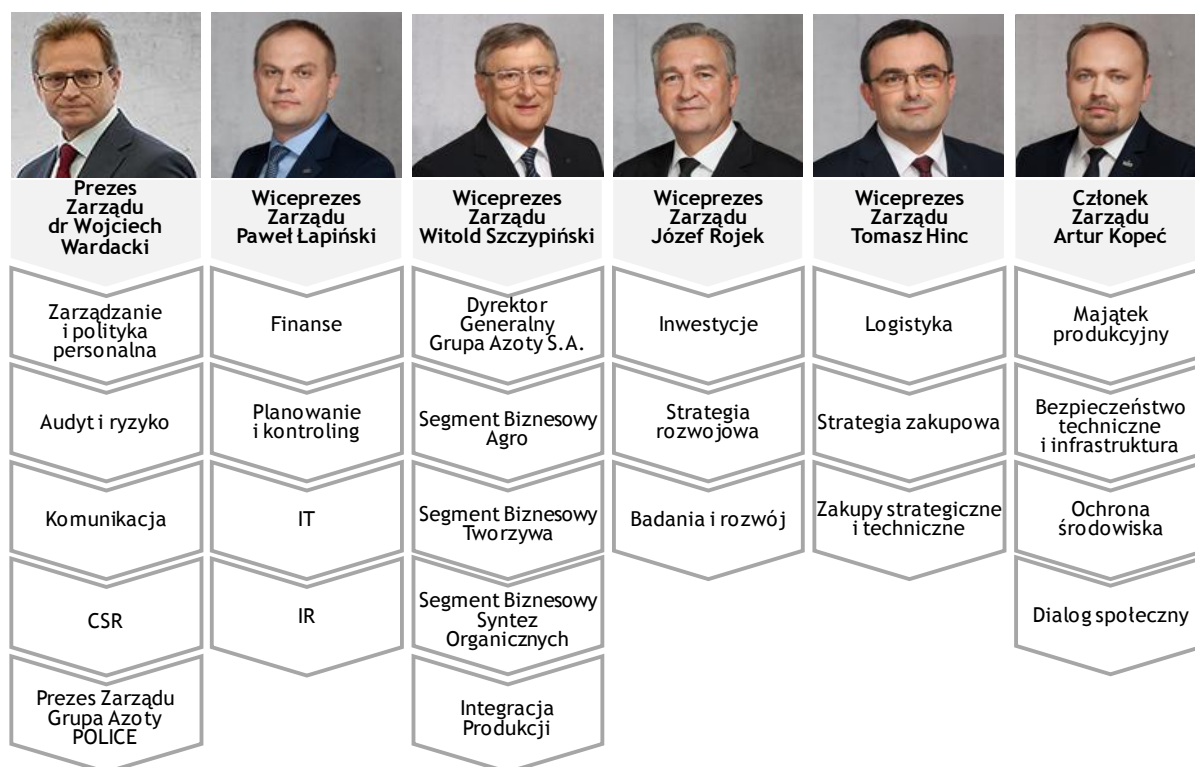
W dniu 24 maja 2016 roku Zarząd podjął Uchwałę nr 358/X/2016, według której podział kompetencji pomiędzy Członkami Zarządu przedstawiał się następująco:

- Mariusz Bober - Prezes Zarządu, całościowy nadzór oraz zarządzanie Grupą Kapitałową, odpowiedzialny za Strategię, zarządzanie korporacyjne, w tym nadzór właścicielski, zarządzanie zasobami ludzkimi, komunikacją i wizerunkiem (w tym: public relations i CSR),

- Witold Szczypiński - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Generalny Jednostki Dominującej, odpowiedzialny za obszar integracji produkcji, Segment Agro i Segment Tworzywa,
- Tomasz Hinc - Wiceprezes Zarządu, odpowiedzialny za obszar zakupów i logistyki,
- Paweł Łapiński - Wiceprezes Zarządu, odpowiedzialny za finanse, kontroling, IT oraz relacje inwestorskie,
- Józef Rojek - Wiceprezes Zarządu, odpowiedzialny za realizację inwestycji i programy badawczo-rozwojowe,
- Artur Kopeć - Członek Zarządu, odpowiedzialny za majątek produkcyjny, bezpieczeństwo techniczne, ochronę środowiska, infrastrukturę oraz dialog społeczny.

Prezes Zarządu dr Wojciech Wardacki z dniem powołania go w skład Zarządu Spółki (w dniu 16 grudnia 2016 roku) przejął kompetencje dotychczasowego Prezesa Zarządu p. Mariusza Bobera.

Podział kompetencji Członków Zarządu

Rada Nadzorcza

Skład Rady Nadzorczej na dzień 1 stycznia 2016 roku:

- Monika Kacprzyk-Wojdyga - Przewodnicząca,
- Jacek Obłękowski - Wiceprzewodniczący,
- Robert Kapka - Członek,
- Tomasz Klikowicz - Członek,
- Artur Kucharski - Członek,
- Przemysław Lis - Członek,
- Marek Mroczkowski - Członek,
- Zbigniew Paprocki - Członek,
- Ryszard Trepczyński - Członek.

Na posiedzeniu w dniu 15 stycznia 2016 roku Rada Nadzorcza wybrała Zbigniewa Paprockiego na funkcję Sekretarza Rady Nadzorczej.

W dniu 29 stycznia 2016 roku pismem Ministra Skarbu Państwa ze składu Rady Nadzorczej został odwołany Przemysław Lis, a powołany Marek Grzelaczyk.

W dniu 1 lutego 2016 roku uchwałami Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki ze składu Rady Nadzorczej zostali odwołani: Monika Kacprzyk-Wojdyga oraz Marek Mroczkowski, Jacek Obłękowski i Ryszard Trepczyński, a powołani Maciej Baranowski, Tomasz Karusewicz, Przemysław Lis (na funkcję Przewodniczącego) oraz Bartłomiej Litwińczuk.

W dniu 19 lutego 2016 roku Rada Nadzorcza wybrała p. Marka Grzelaczyka na Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej IX kadencji.

Z dniem 31 marca 2016 roku Marek Grzelaczyk złożył rezygnację z funkcji Wiceprzewodniczącego, a Rada Nadzorcza na posiedzeniu w dniu 15 maja 2016 roku powołała na tę funkcję Tomasza Karusewicza.

W związku z powyższymi zmianami skład Rady Nadzorczej w okresie 15 kwietnia 2016 roku - 4 lipca 2016 roku przedstawiał się jak poniżej:

- Przemysław Lis - Przewodniczący,
- Tomasz Karusewicz - Wiceprzewodniczący,
- Zbigniew Paprocki - Sekretarz,
- Maciej Baranowski - Członek,
- Marek Grzelaczyk - Członek,
- Robert Kapka - Członek,
- Tomasz Klikowicz - Członek,
- Artur Kucharski - Członek,
- Bartłomiej Litwińczuk - Członek.

W związku z upływem IX kadencji Rady Nadzorczej, w Jednostce Dominującej odbyły się wybory kandydatów na Członków Rady Nadzorczej X kadencji Spółki Grupa Azoty S.A. wybieranych przez pracowników. Wybory zostały przeprowadzonych w dniach 11 - 23 marca 2016 roku (głosowanie w I turze) oraz 30 marca - 14 kwietnia 2016 roku (głosowanie w II turze).

W wyniku przeprowadzonych wyborów na kandydatów do Rady Nadzorczej X kadencji zostały wybrane następujące osoby:

- W I turze: Robert Kapka i Zbigniew Paprocki,
- W II turze: Roman Romaniszyn.

Uchwałami Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 5 lipca 2016 roku w skład Rady Nadzorczej X kadencji zostały powołane następujące osoby:

- Przemysław Lis - Przewodniczący,
- Maciej Baranowski,
- Robert Kapka,
- Tomasz Karusewicz,
- Artur Kucharski,
- Bartłomiej Litwińczuk,
- Zbigniew Paprocki,
- Roman Romaniszyn.

Pismem Ministra Skarbu Państwa z dnia 30 czerwca 2016 roku w skład Rady Nadzorczej został powołany na podstawie § 16 ust. 2 Statutu Spółki z dniem 5 lipca 2016 roku Marek Grzelaczyk.

Rada Nadzorcza w dniu 18 lipca 2016 roku wybrała Tomasza Karusewicza na funkcję Wiceprzewodniczącego Rady, a Zbigniewa Paprockiego na funkcję Sekretarza Rady Nadzorczej.

W wyniku powyższych zmian skład Rady Nadzorczej od dnia 18 lipca 2016 roku do dnia 2 grudnia 2016 roku przedstawiał się następująco:

- Przemysław Lis - Przewodniczący,
- Tomasz Karusewicz - Wiceprzewodniczący,
- Zbigniew Paprocki - Sekretarz,
- Maciej Baranowski - Członek,
- Marek Grzelaczyk - Członek,
- Robert Kapka - Członek,
- Artur Kucharski - Członek,
- Bartłomiej Litwińczuk - Członek,
- Roman Romaniszyn - Członek.

W dniu 2 grudnia 2016 roku Uchwałami Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia ze składu Rady Nadzorczej zostali odwołani Przemysław Lis i Maciej Baranowski, a powołani Monika Fill i Ireneusz Purgacz. Ponadto Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie powołało Marka Grzelaczyka na funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej.

W związku z powyższymi zmianami Rada Nadzorcza od dnia 2 grudnia 2016 roku do chwili sporządzenia niniejszego sprawozdania funkcjonuje w składzie:

- Marek Grzelaczyk - Przewodniczący,
- Tomasz Karusewicz - Wiceprzewodniczący,
- Zbigniew Paprocki - Sekretarz,
- Monika Fill - Członek,
- Robert Kapka - Członek,
- Artur Kucharski - Członek,
- Bartłomiej Litwińczuk - Członek,
- Ireneusz Purgacz - Członek,
- Roman Romaniszyn - Członek.

Marek Grzelaczyk - Przewodniczący Rady Nadzorczej

Absolwent Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, magister prawa. Ukończył studia podyplomowe w zakresie Executive Master of Business Administration w Wyższej Szkole Menadżerskiej w Warszawie. Ukończył kurs i egzamin państwowy dla członków Zarządów i Rad Nadzorczych Spółek Skarbu Państwa oraz kurs syndyków przy Stowarzyszeniu Syndyków Polskich. W swojej bogatej karierze zawodowej był m.in. Zastępcą Dyrektora Rejonu Energetycznego Krasnystaw, Prezesem Zarządu Międzyzakładowej Spółdzielni Mieszkaniowej Pracowników Służby Zdrowia w Zamościu, Wojewodą Zamojskim, Prezydentem Miasta Zamościa, Prezesem Zarządu CONSEIL DEVELOPMENT ALFA Sp. z o.o. „INWEST-FS” Sp. z o.o., Wikana Bioenergia Sp. z o.o. w Lublinie, EURO-PROJEKT Zwierzyniec Sp. z o.o.

Aktualnie jest Prezesem Zarządu Fundacji „Pera Sztuki” w Lublinie, PBL DEVELOPMENT” Sp. z o.o., oraz „LUBELSKI CHMIEL INVESTMENT” Sp. z o.o. Był członkiem rad nadzorczych m.in. Zakładu Energetycznego Łódź - Teren S.A., WIKANA S.A. oraz POL-MOT AUTO S.A. w Warszawie. Pełnił również funkcję Członka, a od dnia 22 lutego 2017 roku - funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej Interbud Lublin S.A. Od dnia 19 lutego 2016 roku do dnia 31 marca 2016 roku pełnił funkcję Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Grupy Azoty S.A. Od grudnia 2016 roku jest jej Przewodniczącym.

Tomasz Karusewicz - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej

Ekonomista, ukończył kierunek Zarządzanie przedsiębiorstwem na Uniwersytecie Szczecińskim. Jest również audytorem wewnętrznym. Złożył egzamin przed Komisją Ministra Finansów. Posiada także uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa. Odbił wiele szkoleń z zakresu audytu i kontroli wewnętrznej.

W latach 2003 - 2005 pracował w Wydziale Kontroli Wewnętrznej Urzędu Miasta Szczecin oraz jako audytor wewnętrzny. Następnie jako ekspert w Nafcie Polskiej S.A. W latach 2006 - 2008 związany z Grupą Ciech S.A. Pełnił funkcję członka rady nadzorczej Ciech S.A., wcześniej był zastępcą dyrektora Biura Nadzoru Właścicielskiego w Ciech S.A. oraz pełnił funkcje członka rady nadzorczej w spółkach Grupy Ciech, tj. Zakładów Chemicznych Alwernia S.A. oraz Ciech Polfa Sp. z o.o. W latach 2007 - 2009 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Biura Rozwoju Biznesu i Biura Inwestycji Zagranicznych w PZU S.A. Następnie związany z Telewizją Polską S.A. W latach 2010 - 2012 pełnił funkcje dyrektora Biura Audytu i Kontroli Wewnętrznej. Pełnił także funkcję członka rady nadzorczej Enea S.A. z siedzibą w Poznaniu (2007 - 2008), IKS „Solino” S.A. z siedzibą w Inowrocławiu oraz Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szczecinie (2015).

W 2006 roku pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej Zakładów Azotowych w Tarnowie - Mościcach S.A. Obecnie ponownie związany z Grupą PZU, pełni funkcje członka zarządu PZU Życie S.A.

Zbigniew Paprocki - Sekretarz Rady Nadzorczej

Absolwent Akademii Rolniczej w Krakowie, magister inżynier inżynierii środowiska. Ukończył menedżerskie studia podyplomowe typu MBA na Wydziale Mechanicznym w Polsko-Amerykańskiej Szkole Biznesu oraz kurs na członków rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa. W Grupie Azoty S.A. (poprzednio Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.) pracuje od ponad 20 lat. Kolejno jako mistrz zmianowy, Zastępca Kierownika Wydziału Energetycznego, Zastępca Głównego Inżyniera Koordynacji Produkcji, a od 2012 roku jako Kierownik Biura Zarządzania i Koordynacji Produkcji w Departamencie Korporacyjnym Koordynacji Produkcji i Bezpieczeństwa. Od 2010 roku jest Prezesem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego o/ Tarnów oraz Członkiem Zarządu Głównego.

W Radzie Nadzorczej Grupy Azoty S.A. od listopada 2010 roku do kwietnia 2013 roku, a następnie od czerwca 2013 do chwili obecnej (Członek Rady Nadzorczej z wyboru pracowników). Był także Wiceprzewodniczącym Rady Nadzorczej ELZAT Sp. z o.o. oraz Przewodniczącym Rady Nadzorczej PROREM Sp. z o.o.

Monika Fill - Członek Rady Nadzorczej

W roku 1996 roku ukończyła Kolegium Języka Angielskiego na Wydziale Filologii Angielskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W latach 1996-98 studiowała w Londynie gdzie ukończyła magisterskie studia (MA) Modern European Studies na University of North London. Po powrocie do kraju rozpoczęła pracę w branży finansowej. W latach 1999-2006 pracowała kolejno w amerykańskim Prudentialu, PZU S.A., Golden Egg Niezależni Doradcy Finansowi pełniąc funkcje menedżerskie w obszarach marketingu i sprzedaży z sukcesem realizując wiele kampanii sprzedażowych i reklamowych. W roku 2004 ukończyła studia socjologiczne w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych na Uniwersytecie Warszawskim, a w roku 2008 ukończyła podyplomowe studia w zakresie ubezpieczeń w Akademii Finansów w Warszawie.

W latach 2006-2010 była kolejno członkiem Rady Nadzorczej Poczтового Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych, Wiceprezesem i Prezesem Zarządu Poczтового TUW. W latach 2015 - 2016 zatrudniona na stanowisku menedżerskim na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., pełniła też funkcję Prezesa Zarządu Fundacji GPW.

Posiada uprawnienia MSP do zasiadania w radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa. Od 2012 roku prowadzi także działalność konsultingową.

Robert Kapka - Członek Rady Nadzorczej

W Radzie Nadzorczej Grupy Azoty S.A. od czerwca 2013 roku. Członek Rady Nadzorczej z wyboru pracowników.

Absolwent Politechniki Krakowskiej, Wydział Inżynierii i Technologii Chemicznej, specjalność - lekka technologia chemiczna, magister inżynier. Ukończył także studia podyplomowe na kierunku Chemia i Technologia Polimerów na Politechnice Rzeszowskiej. W 2013 roku zdał Egzamin dla kandydatów na członków rad nadzorczych w spółkach Skarbu Państwa.

W Grupie Azoty S.A. (poprzednio Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.) zatrudniony od 1999 roku kolejno na stanowiskach: Specjalista Technolog, Kierownik prób kompleksowych i rozruchu Wytwórni Poliamidu, Kierownik Wydziału Polimeryzacji Kaprolaktamu, Szef Produkcji Centrum Tworzyw Sztucznych, Szef Produkcji, Jednostka Produkcyjna Tworzyw - Segment Biznesowy Tworzyw. Od grudnia 2014 roku Dyrektor Jednostki Produkcyjnej Tworzyw w Tarnowie w Segmencie Biznesowym Tworzyw. Od lipca 2016 roku do 17 marca 2017 roku pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej Spółki Grupa Azoty ATT Polymers GmbH.

Artur Kucharski - Członek Rady Nadzorczej

W Radzie Nadzorczej Grupy Azoty S.A. od października 2011 roku. Absolwent University of Central London, Master of Science (Magister Inżynier, Elektronika) oraz Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej. W 2011 roku ukończył studia Executive MBA w Szkole Biznesu Politechniki Warszawskiej.

W latach 1995-2002 zatrudniony w PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o., Warszawa na stanowiskach od asystenta do kierownika w dziale Badanie sprawozdań finansowych. W latach 2002-2007, wykładowca MBA w Szkole Biznesu Politechniki Warszawskiej w zakresie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości. W latach 2002-2010 pracował w Dziale Doradczym PwC Polska Sp. z o.o., Warszawa na stanowiskach od Starszego Kierownika do Dyrektora. W latach 2010 do 2012 Członek Zarządu, Dyrektor ds. Strategii Kopex S.A. Wcześniej Wiceprzewodniczący i Przewodniczący Rady Nadzorczej oraz Dyrektor ds. Rozwoju Struktur, Organizacji i Systemów Kontroli Wewnętrznych w Kopex S.A.

Był członkiem rad nadzorczych Mostostal Zabrze Holding S.A., Hydrapres S.A., Globe Trade Centre S.A., Assec Poland S.A. Od 2015 roku członek Rady Nadzorczej Prime Car Management S.A.

Bartłomiej Litwińczuk - Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (obronił pracę magisterską z zakresu prawa publicznego gospodarczego). W 2009 roku ukończył aplikację adwokacką w Okręgowej Izbie Adwokackiej w Warszawie oraz zdał egzamin adwokacki. W maju 2010 roku uzyskał wpis na listę adwokatów. Prowadził własną kancelarię adwokacką. W praktyce prawniczej specjalizował się przede wszystkim w sprawach związanych z ochroną dóbr osobistych, prawem spółek handlowych, prawem karnym, karno-skarbowym, cywilnym oraz administracyjnym.

Obsługiwał przedsiębiorców, także w zakresie doradztwa w obszarze szeroko pojętego ładu korporacyjnego. Od 1 lutego 2016 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Grupy Azoty S.A.

Ireneusz Purgacz - Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, Wydział Prawa i Administracji. Aplikacja sędziowska w okręgu Sądu Wojewódzkiego w Ciechanowie z tymczasową siedzibą w Płońsku oraz aplikacja adwokacka w Okręgowej Radzie Adwokackiej w Płocku.

Był asesorem sądowym w okręgu Sądu Wojewódzkiego w Ciechanowie z tymczasową siedzibą w Płońsku, a następnie adwokatem wykonującym zawód w Zespole Adwokackim Nr 1 w Ciechanowie. Od stycznia 1995 roku do chwili obecnej prowadzi Indywidualną Kancelarię Adwokacką w Ciechanowie. W ramach prowadzonej praktyki adwokackiej prowadzi obsługę prawną osób fizycznych i podmiotów gospodarczych z zakresu prawa cywilnego, gospodarczego, administracyjnego i karnego. W latach 2009-2011 Członek Rady Nadzorczej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wyszku.

Roman Romaniszyn - Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Akademii Górniczo - Hutniczej w Krakowie Wydział Elektrotechniki, Automatyki i Elektroniki, specjalność Elektroenergetyka. Ukończył także m.in. studia podyplomowe „Audyting Energetyczny” na AGH w Krakowie. W 2015 roku zdał Egzamin dla kandydatów na członków rad nadzorczych w spółkach Skarbu Państwa. Członek Rady Nadzorczej z wyboru załogi.

Związany z Grupą Azoty S.A. od 1996 roku pracował na stanowiskach: samodzielnego technologa w Zakładzie Elektrycznym, zastępcy Kierownika Wydziału Zasilania i Zabezpieczeń Centrum Energetyki, a od 2003 roku Kierownika Wydziału Zasilania i Zabezpieczeń Centrum Energetyki. Członek Zarządu Stowarzyszenia Elektryków Polskich Kóło nr 3 w Tarnowie, członek Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego o/ Tarnów.

Kompetencje Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza działa na podstawie:

- przepisów ustawy z dnia 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz.1037 z późn. zmianami),
- ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji (...),
- ustawy o rachunkowości,
- Statutu Spółki (§ 33),
- Regulaminu Rady Nadzorczej Spółki.

Komitet Audytu

W celu usprawnienia prac Rady Nadzorczej oraz wzmocnienia kontroli nad Jednostką Dominującą i Grupą Kapitałową, Rada Nadzorcza w dniu 4 lipca 2013 roku Uchwałą nr 21/IX/2013 powołała Komitet Audytu.

Skład Komitetu Audytu na dzień 1 stycznia 2016 roku:

- Jacek Obłękowski (Przewodniczący),
- Marek Mroczkowski,
- Tomasz Klikowicz.

W związku z odwołaniem uchwałami Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 1 lutego 2016 roku ze składu Rady Nadzorczej pp. Marka Mroczkowskiego i Jacka Obłękowskiego, Rada Nadzorcza w dniu 19 lutego 2016 roku podjęła uchwały w sprawie powołania w skład Komitetu Audytu pp. Tomasza Karusewicza, Macieja Baranowskiego oraz Artura Kucharskiego (na funkcję Przewodniczącego Komitetu Audytu).

W związku z rezygnacją z prac w Komitecie Audytu złożoną przez p. Tomasza Karusewicza w dniu 8 marca 2016 roku, Rada Nadzorcza w dniu 14 marca 2016 roku podjęła decyzję o powołaniu w skład Komitetu p. Marka Grzelaczyka.

W związku z powyższymi zmianami Komitet Audytu od dnia 14 marca 2016 roku funkcjonował w następującym składzie:

- Artur Kucharski (Przewodniczący),
- Maciej Baranowski,
- Marek Grzelaczyk,
- Tomasz Klikowicz.

W związku z zakończeniem IX kadencji Rady Nadzorczej, Rada Nadzorcza X kadencji na posiedzeniu w dniu 18 lipca 2016 roku powołała Komitet Audytu w składzie:

- Artur Kucharski (Przewodniczący),
- Robert Kapka,
- Marek Grzelaczyk,
- Maciej Baranowski.

W związku z odwołaniem ze składu Rady Nadzorczej Macieja Baranowskiego (uchwała Walnego Zgromadzenia z dnia 2 grudnia 2016 roku) oraz rezygnacją z prac w Komitecie złożoną przez Marka Grzelaczyka, Rada Nadzorcza na posiedzeniu w dniu 16 grudnia 2016 roku powołała w skład Komitetu Audytu Monikę Fill i Ireneusza Purgacza.

W wyniku powyższych zmian Komitet Audytu od dnia 16 grudnia 2016 roku do dnia przekazania niniejszego sprawozdania funkcjonuje w składzie:

- Artur Kucharski (Przewodniczący),
- Monika Fill,
- Robert Kapka,
- Ireneusz Purgacz.

Kompetencje Komitetu Audytu

Komitet Audytu działa w oparciu o Regulamin Komitetu Audytu, przyjęty przez Radę Nadzorczą uchwałą nr 21/IX/2013 z dnia 4 lipca 2013 roku. Do głównych zadań Komitetu należą:

- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej,
- monitorowanie skuteczności istniejących w Spółce systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem,
- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej,
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych,
- monitorowanie badania rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych,
- monitorowanie pracy oraz raportów niezależnego biegłego rewidenta.

8.13. Polityka różnorodności

Grupa Azoty nie posiada sformalizowanej polityki różnorodności, jednak w prowadzonej działalności stosuje jasne zasady zatrudnienia i awansu oraz dąży do zapewnienia różnorodności w zakresie płci, kierunku wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego w odniesieniu do wszystkich jej pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem władz Spółki i jej kluczowych menadżerów.

Zgodnie z wprowadzoną przez Kodeks Pracy zasadą zakazu dyskryminacji, wynikającą z Art. 113: *Jakakolwiek dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także ze względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy - jest niedopuszczalna.*

Statut Spółki definiuje zasady powoływania Zarządu oraz wyboru przez pracowników członka Zarządu. Z kolei w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy zawarte są kryteria zatrudnienia i awansu dla stanowisk menadżerskich, oparte na modelu kompetencji i badaniach psychologicznych weryfikujących predyspozycje kierownicze kandydatów.

Również w Regulaminie pracy Spółki Grupa Azoty S.A. znajduje się rozdział stanowiący o równym traktowaniu w zatrudnieniu.

Grupa Azoty na przestrzeni lat wypracowała zasady, które wspierają przeciwdziałanie dyskryminacji, sprzyjając równocześnie zwiększaniu różnorodności i zapewniając równe szanse rozwoju zawodowego wśród zatrudnianych osób, co przekłada się na efektywność pracy i tym samym rozwój Grupy.

8.14. Polityka wynagrodzeń

Przyjęty system wynagrodzeń w Jednostce Dominującej

Podstawę polityki płacowej w Jednostce Dominującej stanowi negocjacyjny system kształtowania wynagrodzeń, określony drogą rokowań pomiędzy Zarządem Spółki i zakładowymi organizacjami związkowymi. Negocjacje obejmują określenie wskaźnika przyrostu przeciętnego wynagrodzenia na dany rok oraz określenie składników wynagrodzeń objętych przyrostem wynagrodzenia. W terminie do końca lutego każdego roku Zarząd i organizacje związkowe zawierają porozumienie płacowe, w którym ustalają wskaźnik przyrostu wynagrodzenia z wyszczególnieniem składników wynagrodzeń, których ten przyrost obejmie oraz określają zasady systemu motywacyjnego na dany rok. Podstawowe zasady zatrudniania i wynagradzania reguluje Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy oraz Regulamin Pracy. Ponadto w Jednostce Dominującej z osobami zajmującymi kluczowe stanowiska menadżerskie zawarto umowy o pracę - kontrakty menadżerskie. Osoby te nie są objęte polityką wynagrodzeń. Ich wynagrodzenie składa się z miesięcznej płacy zasadniczej oraz nagrody rocznej, której wysokość uzależniona jest od stopnia realizacji indywidualnych zadań określonych na dany rok.

Zasady wynagradzania Członków Zarządu

Wynagrodzenie Członków Zarządu składa się z:

- stałego miesięcznego wynagrodzenia, które obejmuje również wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji Członka Zarządu lub Członka Rady Nadzorczej w Spółce zależnej Grupy Azoty (z wyjątkiem Członka Zarządu z wyboru pracowników, którego wynagrodzenie składa się ze stałego wynagrodzenia miesięcznego, które obejmuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji Członka Zarządu oraz z tytułu umowy o pracę),
- części zmiennej wynagrodzenia uzależnionej od wyników, zgodnie z regulaminem zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą,
- świadczeń dodatkowych z tytułu zatrudnienia przyznawanych każdorazowo przez Radę Nadzorczą.
- nagrody specjalnej (nie przysługuje Członkowi Zarządu z wyboru pracowników).

Rada Nadzorcza może przyznać Członkom Zarządu świadczenia dodatkowe, m.in.:

- nagrodę jubileuszową, przyznawaną nie częściej niż co 5 lat,
- odprawę pieniężną w razie ustania stosunku pracy w związku przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy,
- zwrot częściowych kosztów użytkowania, udostępnionego lokalu mieszkalnego, w tym mieszkania służbowego, do wysokości 2 tys. zł na miesiąc,
- świadczenia związane z korzystaniem z częściowo odpłatnych usług telekomunikacyjnych,
- świadczenia z tytułu dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego, majątkowego oraz osobowego,
- świadczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej i odpowiedzialności cywilnej za emisję akcji,
- prawo do nieodpłatnego korzystania z samochodu służbowego,
- prawo do nieodpłatnego korzystania z urządzeń i oprogramowania będących własnością Jednostki Dominującej w celu wykonywania funkcji Członka Zarządu.

W umowach o pracę byłych Członków Zarządu: Andrzeja Skolmowskiego, Pawła Jarczewskiego, Marka Kapłuchy, Mariana Rybaka i Krzysztofa Jałosińskiego znajduje się zapis o przysługującej Członkowi Zarządu odprawie w wysokości trzykrotności stałego miesięcznego wynagrodzenia w przypadku odwołania z funkcji Członka Zarządu przed upływem kadencji. Odprawa ta nie przysługuje, gdy przyczyną odwołania z funkcji Członka Zarządu będą okoliczności uzasadniające rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, z winy pracownika, w trybie art. 52 § 1 Kodeksu Pracy.

W umowach o pracę: Mariusza Bobera, Tomasza Hincę, Józefa Rojka, Witolda Szczypińskiego i Pawła Łapińskiego zgodę na wypłatę odprawy z tytułu odwołania lub rezygnacji z pełnienia funkcji Członka Zarządu musi wyrazić Rada Nadzorcza.

Ponadto z Członkami Zarządu zawarto umowy o zakazie konkurencji po rozwiązaniu stosunku pracy. W przypadku umów: Mariusza Bobera, Tomasza Hincę, Józefa Rojka i Witolda Szczypińskiego z tego tytułu przysługuje im odszkodowanie w wysokości 50% stałego miesięcznego wynagrodzenia, określonego w umowie o pracę, wypłacane przez okres sześciu miesięcy.

W przypadku umów: Andrzeja Skolmowskiego, Pawła Jarczewskiego, Marka Kapłuchy, Mariana Rybaka i Krzysztofa Jałosińskiego, z tytułu umowy o zakazie konkurencji przysługuje odszkodowanie

w wysokości 100% stałego wynagrodzenia, określonego w umowie o pracę, wypłacane przez okres dwunastu miesięcy. Prawo do odszkodowania wygasa w przypadku naruszenia zakazu konkurencji. Z Arturem Kopciem została zawarta umowa o sprawowanie funkcji Członka Zarządu z wyboru pracowników. Umowa nie zawiera zapisów dotyczących wypłaty odprawy po odwołaniu z funkcji, zawiera jedynie umowę zakazu konkurencji w czasie trwania stosunku pracy.

Zmiany w zasadach wynagradzania

W dniu 6 lutego 2017 roku zmienione zostały zasady wynagradzania Członków Zarządu. Wynagrodzenie całkowite Członków Zarządu składa się z części stałej, stanowiącej wynagrodzenie miesięczne podstawowe (wynagrodzenie stałe) oraz części zmiennej, stanowiącej wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy Spółki (wynagrodzenie zmienne). Kwota miesięcznego wynagrodzenia stałego ustalona jest jako krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego ogłoszonego przez Prezesa GUS. Począwszy od miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym Prezes GUS ogłosił wysokość przeciętnego wynagrodzenia kwota wynagrodzenia stałego ulega automatycznej, odpowiedniej zmianie.

Wynagrodzenie stałe zostaje pomniejszone o kwotę przypadającą na dni, w które Członek Zarządu nie świadczył usług.

Wynagrodzenie zmienne (uzupełniające) uzależnione jest od poziomu realizacji celów zarządczych oraz zgodne z zasadami określonymi w Uchwale nr 8 Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 2 grudnia 2016 roku, a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2016 roku o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami z (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1202).

Wynagrodzenie Zmienne przysługuje po:

- zatwierdzeniu sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły za rok obrotowy,
- udzieleniu Członkowi Zarządu przez Walne Zgromadzenie absolutorium z wykonania przez niego obowiązków w danym roku obrotowym,
- przedłożeniu przez Członka Zarządu sprawozdania z wykonania celów zarządczych,
- zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą stopnia realizacji przez Członka Zarządu celów zarządczych na dany rok,
- podjęciu przez Radę Nadzorczą uchwały w sprawie wykonania celów zarządczych i ustalenia wysokości należnej wypłaty wynagrodzenia zmiennego

Zasady wynagradzania kluczowych menadżerów

W Jednostce Dominującej z osobami zajmującymi kluczowe stanowiska menadżerskie zawarto umowy o pracę - kontrakty menadżerskie. Na podstawie tych umów menadżerom przysługują pozapłacowe świadczenia dodatkowe, w tym samochód służbowy na warunkach określonych w obowiązujących przepisach wewnętrznych, miejsce parkingowe dla samochodu prywatnego, przenośny komputer z dostępem do Internetu, telefon komórkowy bez limitu na połączenia służbowe, dla niektórych menadżerów ryczałt na pokrycie kosztów zakwaterowania.

Ocena funkcjonowania polityki wynagrodzeń

Polityka płacowa, kształtowana w drodze negocjacji ze stroną społeczną, jest ściśle powiązana z wynikami finansowymi Jednostki Dominującej. Zgodnie z zapisami Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy bieżąca i prognozowana sytuacja ekonomiczna Jednostki Dominującej jest podstawą do ustalania przyrostu wynagrodzeń w danym roku. Dodatkowo, wysokość niektórych składników wynagrodzeń, takich jak nagroda motywacyjna i nagroda roczna jest wprost uzależniona od osiągniętych przez Jednostkę Dominującą wyników finansowych i stopnia realizacji indywidualnych zadań przypisanych poszczególnym menadżerom.

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej

	Świadczenia wypłacone			Świadczenia potencjalnie należne
	stałe składniki wynagrodzenia	zmiennie składniki wynagrodzenia	Razem	
Maciej Baranowski	128	5	133	-
Marek Grzelaczyk	132	6	138	-
Monika Kacprzyk - Wojdyga	34	-	34	-
Robert Kapka*	422	1	423	-
Tomasz Karusewicz	145	1	146	-
Tomasz Klikowicz**	176	1	177	-
Artur Kucharski	154	6	160	-
Ewa Lis	10	-	10	-
Przemysław Lis	187	9	196	-
Bartłomiej Litwińczuk	128	-	128	-
Marek Mroczkowski	25	-	25	-
Jacek Obłękowski	29	-	29	-
Zbigniew Paprocki***	317	1	318	-
Roman Romaniszyn****	160	-	160	-
Ryszard Trepczyński	25	-	25	-

* w tym wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę w Spółce - 268 tys. zł,

** w tym wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę w Spółce - 85 tys. zł,

*** w tym wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę w Spółce - 140 tys. zł.

**** w tym wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę w Spółce - 97 tys. zł.

Wynagrodzenia członków Zarządu Jednostki Dominującej

	Świadczenia wypłacone			Świadczenia potencjalnie należne*
	stałe składniki wynagrodzenia	zmiennie składniki wynagrodzenia	Razem	
Mariusz Bober	687	18	705	427
Paweł Jarczewski	640	240	880	-
Tomasz Hinc	541	-	541	340
Krzysztof Jałosiński	120	45	165	-
Marek Kąptucha	883	210	1 093	-
Artur Kopec	750	-	750	267
Paweł Łapiński	463	-	463	272
Józef Rojek	553	-	553	340
Marian Rybak	371	15	386	-
Andrzej Skolmowski	599	210	809	-
Witold Szczypiński	1 153	-	1 153	462

* Świadczenia potencjalnie należne obejmują utworzoną rezerwę na nagrodę roczną, której przyznanie uzależnione jest od wyników zgodnie z regulaminem zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą. Planowana wypłata świadczenia przewidziana jest w 2017 roku.

Wynagrodzenia osób zarządzających i nadzorujących Jednostkę Dominującą z tytułu pełnienia funkcji w jednostkach zależnych Grupy Kapitałowej

	Świadczenia wypłacone		Razem
	stałe składniki wynagrodzenia	zmiennie składniki wynagrodzenia	
dr Wojciech Wardacki	51	-	51
Krzysztof Jałosiński	440	-	440
Marian Rybak	520	-	520
Andrzej Skolmowski	171	-	171
Witold Szczypiński	30	-	30

Pozostałe informacje dotyczące wynagrodzeń

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących.

8.15. Działalność sponsoringowa, charytatywna lub o podobnym charakterze

Grupa Azoty traktuje kwestie związane z odpowiedzialnością oraz współpracą z otoczeniem w sposób strategiczny i długofalowy. Jednym z istotnych elementów, które przyczyniają się do realizacji długofalowej strategii rozwoju Grupy Azoty są działania w zakresie społeczno-sponsoringowym oraz działalność charytatywna. Poprzez tego typu działania Grupa Azoty buduje wizerunek nie tylko jako podmiotu osiągającego dobre wyniki ekonomiczne, ale również firmy odpowiedzialnej społecznie.

Wieloaspektowość oraz zaawansowany charakter tych działań sprawiają, że Spółki Grupy Azoty biorą aktywny udział w życiu swoich społeczności lokalnych oraz kierują swoje wsparcie tam, gdzie ono jest najbardziej potrzebne.

Polityka społeczno-sponsoringowa

Działania społeczno-sponsoringowe realizowane są w oparciu o opracowaną i wdrożoną w 2013 roku „Politykę działalności społeczno-sponsoringowej w Grupie Azoty oraz zasady jej funkcjonowania w Grupie” oraz w zakresie pomocy charytatywnej w oparciu o przyjęte w 2013 roku „Politykę darowizn Grupy Azoty” oraz „Regulamin udzielania darowizn Grupy Azoty S.A.”

Kierunki działalności społeczno-sponsoringowej:

- działania w zakresie inwestycji na rzecz wspólnoty lokalnej, rozwiązywania problemów społecznych oraz pomocy charytatywnej finansowej, rzeczowej lub usługowej, przeznaczanej na rzecz dobra wspólnego i organizacji dobroczynnych, organizacji pozarządowych i instytucji pożytku publicznego,
- działania społeczno-sponsoringowe w zakresie inicjatyw lokalnych o charakterze i zasięgu medialnym niejednokrotnie ponadregionalnym, a nawet międzynarodowym,
- działania społeczno-sponsoringowe o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym wykraczające poza ramy inicjatyw lokalnych.

Cele działań w obszarze społeczno-sponsoringowym:

- budowanie pozytywnego wizerunku Grupy Azoty jako podmiotu gospodarczego przyjaznego ludziom i środowisku,
- budowanie wizerunku Grupy Azoty i poszczególnych podmiotów wchodzących w jej skład jako podmiotów społecznie odpowiedzialnych i wspierających inicjatywy lokalne,
- propagowanie marki Grupy Azoty poprzez poszerzenie stopnia jej znajomości poza kręgiem klientów i odbiorców produktów Grupy,
- dotarcie z przekazem do istotnych dla Grupy Azoty środowisk i podkreślanie znaczenia wysokich standardów przedsięwzięć i inicjatyw realizowanych przez Grupę,
- budowa reputacji Grupy Azoty i podmiotów ją tworzących oraz pozyskanie uznania i sympatii opinii publicznej, w szczególności w zakresie pozytywnej roli jaką Grupa Azoty odgrywa wobec rozwiązywania problemów społecznych i ekologicznych współczesnego świata,

- podnoszenie atrakcyjności regionów, w których funkcjonuje Grupa Azoty jako miejsc, w których warto mieszkać, pracować, rozwijać swoje pasje i spełniać ambicje oraz stworzenie i młodzieży jak najlepszych warunków edukacyjnych i zdrowotnych,
- wspieranie działań promocyjno-handlowych.

Działalność społeczno-sponsoringowa Grupy Azoty PUŁAWY w 2016 roku prowadzona była zgodnie z planem przyjętym przez Zarząd Spółki oraz zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą. Spółka przestrzegała przyjętego zakresu merytorycznego oraz przyjętych form udzielania pomocy.

Grupa Azoty POLICE prowadzi działalność sponsoringową w formach: umów sponsoringowych, umów na działania promocyjno-reklamowe i darowizn. Działania w ramach kreowania wizerunku i promocji produktów realizowane są poprzez szereg inicjatyw m.in. o charakterze kulturalnym, sportowym, naukowym i edukacyjnym.

W Grupie Azoty SIARKOPOL działania sponsoringowe stanowią istotny element działań promocyjnych realizowanych przez spółkę. Promowanie marki, budowanie pozytywnego wizerunku, wspieranie lokalnej społeczności oraz angażowanie się w rozwój województwa świętokrzyskiego należą do głównych realizowanych zadań.

Polityka darowizn

Polityka darowizn Grupy Azoty określa zasady przyznawania darowizn i obowiązuje we wszystkich spółkach należących do Grupy Azoty. Poprzez przekazywanie darowizn Grupa Azoty stara się aktywnie reagować na potrzeby fundacji, stowarzyszeń, szkół, instytucji pożytku publicznego oraz indywidualnych osób, będących w trudnej sytuacji życiowej. W szczególności wspiera projekty przyczyniające się do podnoszenia jakości opieki medycznej, wspomagające rozwój dzieci i młodzieży na płaszczyźnie społecznej oraz edukacyjnej, a także lokalne inicjatywy z korzyścią dla społeczności.

Grupa Azoty buduje swój przyjazny społecznie wizerunek w regionie przez wspieranie m.in.:

- sportu, zarówno zawodowego, jak i amatorskiego,
- działalności kulturalnej, również masowej,
- placówek edukacyjnych kształcących dzieci i młodzież,
- placówek medycznych, świadczących usługi na rzecz pracowników i ich rodzin,
- programów naukowo-badawczych,
- inicjatyw proekologicznych realizowanych w regionie,
- akcji społecznych.

Kategoria biznesowa dotyczy działań sponsoringowych w zakresie finansowania:

- sportu zawodowego, w tym klubów sportowych,
- związków sportowych i organizowanych przez nie zawodów krajowych i międzynarodowych, w tym ligi sportowe w sportach drużynowych,
- Polskiego Komitetu Olimpijskiego,
- pojedynczych zawodników za zgodą Krajowego Związku Sportowego.

Wszystkie darowizny przyznawane są zgodnie z „Polityką darowizn Grupy Azoty” obowiązującą w całej Grupie i Regulaminem przyznawania darowizn określonym przez poszczególne spółki Grupy.

W 2016 roku Grupa Azoty S.A. przekazała darowizny m.in. na cele: kultu religijnego, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, na rzecz kombatantów i osób represjonowanych, ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, na rzecz osób niepełnosprawnych, na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, edukacji, oświaty i wychowania, działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.

Grupa Azoty KĘDZIERZYN przekazywała w 2016 roku darowizny m.in. na następujące cele: ochrona i promocja zdrowia, pomoc w trudnej sytuacji życiowej, wsparcie Świątowych Dni Młodzieży, leczenie i rehabilitacja, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, cele kultu religijnego, ochrona dóbr kultury.

Grupa Azoty PUŁAWY wspiera projekty przyczyniające się do podnoszenia jakości opieki medycznej, promujące zdrowy tryb życia, wspomagające rozwój dzieci i młodzieży na płaszczyźnie społecznej oraz edukacyjnej, a także wydarzenia mające na celu podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji

narodowej, pielęgnowanie polskości oraz świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. W 2016 roku Spółka zdecydowała się wesprzeć m.in.:

- Fundację Dajmy Szansę w Milejowie, pozyskującą środki na sprzęt medyczny dla Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Łęcznej,
- Ognisko TKKF „Chemik”, organizatora imprez rekreacyjno-sportowych dla pracowników Spółki,
- Zakładowy Oddział PTTK, animatora ruchu turystycznego wśród pracowników Spółki,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół Technicznych w Puławach,
- Parafię Rzymsko-Katolicką pw. Miłosierdzia Bożego w Puławach, organizatora Świątowych Dni Młodzieży w Puławach,
- Stowarzyszenie „Przeszłość-Przyszłość”, organizatora obchodów „70. rocznicy pacyfikacji i spalenia Wąwolnicy”,
- Fundację Wspierania Historycznego Ogrodu Puławskiego, prowadzącą projekt rewitalizacji dziedzińca Pałacu Czartoryskich w Puławach.

Grupa Azoty POLICE poprzez przekazywanie darowizn aktywnie reaguje na potrzeby m.in. pracowników, stowarzyszeń i fundacji w regionie. W roku 2016 Grupa Azoty POLICE wsparła darowiznami m. in.:

- Gminę Police, organizatora Pielgrzymki Biegowej Police - Kraków 2016,
- Instytut Medyczny im. Jana Pawła II w Szczecinie, pozyskujący środki na zakończenie budowy i uruchomienie Szpitala Rehabilitacyjnego w Szczecinie,
- Pomorskie Stowarzyszenie Instrumentalistów "Academia", organizatora Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego Sacrum Non Profanum,
- Fundację Dom Hospicyjny - Hospicjum św. Jana Ewangelisty, pozyskującą środki na postugę osobom nieuleczalnie chorym na chorobę nowotworową,
- szkoły podstawowe w Sławęcinie, Różnowie Nowogardzkim i Izbicy, laureatom konkursu plastycznego „Chemia w rolnictwie”,
- Szpitalne Centrum Medyczne w Goleniowie, pozyskujące środki na zakup przeciwoleżynowych materacy pneumatycznych.
- Szczeciński Klub Morsów im. Zbyszka Ulatowskiego, organizatora przedsięwzięcia pn. Wyprawa pod Koło Podbiegunowe,
- Dom Dziecka w Tanowie, organizatora wypoczynku letniego dla swoich wychowanków,

Programy społeczno-sponsoringowe na rzecz kultury

Grupa Azoty S.A. wspiera liczne wydarzenia kulturalne (np. Grupa Azoty International Jazz Contest, Tarnowska Nagroda Filmowa) i instytucje kulturalne, takie jak Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach, Centrum Sztuki Mościce, Stowarzyszenie Dziewczęcy Chór Katedralny Puellae Orantes, Biuro Wystaw Artystycznych Galeria Miejska w Tarnowie, Tarnowskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych.

Również Grupa Azoty PUŁAWY angażuje się w rozwój społeczności lokalnej poprzez współorganizację imprez o charakterze kulturalnym. Kolejny rok Spółka współpracowała z Puławskim Ośrodkiem Kultury „Dom Chemika”, Muzeum Zamoyskich w Kozłowie oraz Muzeum Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym. Swym mecenatem Spółka objęła wydarzenia związane z muzyką klasyczną w ramach Festiwalu Muzycznego Wszystkie Strony Świata oraz cykl audycji „Wyklęci - niepokonani Lubelszczyzny”.

Grupa Azoty POLICE wspomaga lokalne instytucje kulturalne, m.in. Miejski Ośrodek Kultury w Policach, Dom Kultury Słowianin w Szczecinie, Baltic Neopolis Orchestra, Chór Uniwersytetu Szczecińskiego. Wspiera także liczne wydarzenia kulturowe: Dni Polic czy Dni Chemika - lokalną imprezę cieszącą się największą popularnością w powiecie polickim.

Grupa Azoty KĘDZIERZYN wspiera lokalne dziedzictwo kulturowe, szczególnie działania Towarzystwa Ziemi Kozielskiej w dbałości o historię i zabytki Ziemi Kozielskiej i miasta Kędzierzyn-Koźle. Spółka wspiera także m.in. Młodzieżową Orkiestrę Żeglugi Śródlądowej, której członkowie występują na największych europejskich scenach.

Do imprez kulturalnych wspieranych przez Grupę Azoty SIARKOPOL należą: Dzień Chleba w Staszowie, Dożynki Gminne w Osieku, Tuczepach, Święto Śliwki w Szydłowie, Międzynarodowy Dzień Dziecka oraz Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz w Busku-Zdroju.

Programy społeczno-sponsoringowe na rzecz edukacji dzieci i młodzieży

Grupa Azoty S.A. współpracuje ze szkołami i uczelniami wyższymi zarówno w ramach projektów badawczych, jak i praktyk, staży i warsztatów dla studentów; a także z kilkoma podmiotami na rzecz edukacji dzieci i młodzieży, wśród których są m.in. Stowarzyszenie SIEMACHA, Katolickie Centrum Edukacji Młodzieży KANA, Fundacja Kultury i Sztuki I KROPKA, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Tarnowie-Mościcach, Zespół Szkół Technicznych, Zespół Szkół Sportowych.

Grupa Azoty PUŁAWY kontynuowała wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Puławach oraz Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Puławach rozpoczętą w 2013 roku akcję „Wspólnie dbamy o bezpieczeństwo” mającą na celu przygotowanie dzieci i młodzieży do bezpiecznego spędzania czasu w domu i poza domem. Grupa Azoty PUŁAWY wspólnie z Puławskim Parkiem Naukowo-Technologicznym w ramach Dnia Małego Chemika, Lubelskiego Festiwalu Nauki oraz Mikołajkowej Strefy Nauki zorganizowały festyny, których głównym założeniem była popularyzacja nauki wśród dzieci i młodzieży.

Grupa Azoty KĘDZIERZYN dla dzieci z kędzierzyńsko-kozielskich szkół podstawowych zorganizowała kolejną edycję warsztatów ekologicznych. Zajęcia warsztatowe odbywały się pod hasłem „Jak żyć w zgodzie z naturą”. Spółka zaangażowała się również w realizację projektu „Młody All-chemik” organizowany dla gimnazjalistów w Kędzierzynie-Koźlu. Zadaniem uczniów jest prezentacja przygotowanie ciekawego doświadczenia chemicznego. Ponadto Grupa Azoty KĘDZIERZYN już od 2006 roku prowadzi ogólnopolski konkurs fotograficzny „Złap zająca” w ramach programu „Odpowiedzialność i Troska”.

Grupa Azoty POLICE od lat współpracuje ze szkołami oraz uczelniami wyższymi organizując dla uczniów i studentów staże i praktyki. W ramach współpracy z lokalnymi społecznościami wspiera inicjatywy i instytucje edukacyjne różnych szczebli i realizuje programy stypendialne.

Grupa Azoty SIARKOPOL od kilku lat jest fundatorem stypendiów naukowych w Konkursie Artystoteles, którego organizatorem i założycielem jest Staszowska Izba Gospodarcza. Stałe wsparcie finansowe otrzymuje również Przedszkole nr 8 z oddziałami integracyjnymi w Staszowie.

Programy społeczno-sponsoringowe na rzecz sportu

- W 2015 roku Grupa Azoty S.A. uruchomiła wieloletni program Grupa Azoty START. To autorski i kompleksowy projekt sportowy i społeczny, którego celem jest odkrywanie młodych talentów. W ramach Programu Grupa Azoty START realizowane są następujące inicjatywy: Program Rozwoju Wspinaczki, Program Rozwoju Koszykówki, Program Rozwoju Sportu Żużlowego, Program Rozwoju Piłki Ręcznej, Program Rozwoju Biegów Narciarskich.
- Grupa Azoty objęła swoim mecenatem także inne wydarzenia sportowe o charakterze ogólnopolskim i lokalnym. W opinii ekspertów Grupa Azoty stała się po konsolidacji jedną z najbardziej widocznych marek w polskim sporcie, zwłaszcza w dyscyplinach takich jak skoki narciarskie, siatkówka i żużel.
- W ramach realizacji dodatkowych działań w zakresie reklamy i promocji marki Grupa Azoty współpracowała m.in. z indywidualnymi zawodnikami: Piotr Żyła (skoki), Janusz Kołodziej (żużel) oraz związkami, klubami i drużynami sportowymi (Polski Związek Narciarski, drużyna żużlowa Unia Tarnów, Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Tarnów (piłka ręczna), KS ZKS Unia Tarnów (piłka nożna) i UKS Jedyńka Tarnów (siatkówka kobiet), łuczników MLKS Dąbrowia, Międzyszkolny Ludowy Uczniowski przy Gimnazjum nr 8 w Tarnowie i inne. Ponadto Grupa Azoty została Głównym Partnerem Odry Opole.
- Grupa Azoty PUŁAWY kontynuowała współpracę z Klubem Sportowym „Azoty-Puławy” oraz Klubem Sportowym „Wisła” Puławy. Sponsorowany klub piłki ręcznej mężczyzn „Azoty-Puławy” w 2016 roku walczył o czołowe miejsca w najwyższej klasie rozgrywek w kraju i reprezentował polską piłkę ręczną w europejskich pucharach. Ponadto Grupa Azoty PUŁAWY nawiązała współpracę z występującym w Ekstraklasie piłki nożnej klubem Górnik Łęczna.
- Grupa Azoty PUŁAWY wspierała także podmioty zrzeszające miłośników i amatorów sportu. W 2016 roku współpracowała z Aeoroklubem Lubelskim przy organizacji balonowych mistrzostw Polski w Nałęczowie, puławskim Jacht Klubem “Azoty” organizującym szkolenia i obozy żeglarskie na jeziorach mazurskich i rzece Wiśle, Lubelskim Klubem Karate KYOKUSHIN oraz lokalnymi klubami piłkarskimi.
- Grupa Azoty KĘDZIERZYN jest wieloletnim Głównym Sponsorem ekstraklasowej drużyny siatkarskiej ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. Wspiera również parabadmintonistę Bartłomieja Mroza.

Z zakresu sportu amatorskiego wspiera również wiele regionalnych inicjatyw, w tym: Towarzystwo Sportowe „Chemik”, Ludowy Klub Jeździecki Lewada, MKS Kluczbork oraz inicjatywy m.in. Klubu Sportowego Koziołek czy Miejskiego Międzyszkolnego Klubu Sportowego (Koziołki Pływackie).

- W roku 2016 Grupa Azoty POLICE kontynuowała współpracę z ekstraklasową drużyną piłki nożnej MKS Pogoń Szczecin, jak również z występującym na najwyższym szczeblu rozgrywek piłki siatkowej kobiet - klubem KPS Chemik Police. Ekipa KPS Chemik Police bardzo udanie zakończyła sezon 2015/2016 - zdobywając trzecie z rzędu Mistrzostwo Polski i drugi z rzędu Puchar Polski i godnie reprezentowała kluby z Polski w Lidze Mistrzyń. Ponadto Grupa Azoty POLICE nawiązała współpracę z Klubem Piłkarskim Chemik Police stając Partnerem Głównym klubu.
- Grupa Azoty POLICE wspiera także sport amatorski o charakterze regionalnym współfinansując m. in.: Uczniowski Klub Pływacki „WODNIK”, Uczniowski Klub Sportowy „Champion”, Uczniowski Klub Lekkoatletyczny „Ósemka”, Atletyczny Klub Sportowy „Promień” Police, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Policach.

Programy społeczno-sponsoringowe na rzecz promocji i rozwoju regionu

- Grupa Azoty S.A. w 2014 roku zapoczątkowała Noworoczne Koncerty Charytatywne. Pierwszy z nich zorganizowany został na rzecz budowy hospicjum „Via Spei”, dochód z drugiego koncertu zorganizowanego w 2015 roku otrzymał tarnowski oddział Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego. Dochód z trzeciego koncertu charytatywnego przekazany został na rzecz Stowarzyszenia Ich Lepsze Jutro. W 2017 roku dochód został przekazany na rzecz Stowarzyszenia na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Ich Rodzinom „Prometeusz” z siedzibą w Zbylitowskiej Górze.
- Grupa Azoty S.A. systematycznie wspiera także m.in. PTTK Oddział Tarnów Azoty, Towarzystwo Przyjaciół Mościc, Klub HDK PCK im. Tytusa Chałubińskiego przy Grupie Azoty S.A.
- Grupa Azoty KĘDZIERZYN zaangażowana była w konferencję „Nowoczesne Technologie, Konstrukcje, Materiały dla chemii i energetyki”, połączoną z ogólnopolskim konkursem Forum Młodych Innowatorów organizowaną przez Stowarzyszenie Park Przemysłowy Metalchem. Konferencja poświęcona była tematowi rozwoju polskiej chemii i energetyki oraz przyszłościowych technologii.
- Grupa Azoty KĘDZIERZYN wsparła również „Światowy Tydzień Przedsiębiorczości” organizowany przez Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy oraz konferencję poświęconą przywróceniu żeglowności Odry, organizowaną przez Ministerstwo Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej.
- Grupa Azoty KĘDZIERZYN wsparła rozwój infrastruktury drogowej w postaci dofinansowania do remontu drogi powiatowej na ul. Mostowej. Projekt inwestycyjny miał na celu tworzenie bezpiecznej i nowoczesnej infrastruktury drogowej dla wygodnego dojazdu kontrahentów i pracowników do siedziby Spółki.

Programy społeczno-sponsoringowe na rzecz zdrowia i życia ludzkiego

Grupa Azoty S.A. wspiera m.in. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zbylitowskiej Górze oraz Stowarzyszenie ICH LEPSZE JUTRO.

Grupa Azoty wspiera projekty przyczyniające się do podnoszenia jakości opieki medycznej, promujące zdrowy tryb życia wspierając m. in.: Dom Dziecka w Tanowie, Instytut Medyczny w Szczecinie, Szpitalne Centrum Medyczne w Goleniowie, Dom Dziecka w Tanowie, Fundację Dzieciom „Zdążyć z pomocą” czy Fundację Dom Hospicyjny.

Grupa Azoty SIARKOPOL cyklicznie wspiera Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie. Placówka otrzymuje znaczącą pomoc finansową, która pozwala na unowocześnianie aparatury medycznej szpitala. Firma uczestniczyła również w akcji charytatywnej zbiórce środków na leczenie w USA dla Stasia Patrzałka ze Staszowa - niemowlaka chorego na nowotwór złośliwy obu gałek ocznych.

Programy społeczno-sponsoringowe na rzecz przemysłu chemicznego

Grupa Azoty znalazła się w gronie kilkunastu największych polskich spółek - fundatorów Polskiej Fundacji Narodowej, której celem będzie promocja i ochrona wizerunku Polski oraz polskiej gospodarki, a także kształtowanie pozytywnego odbioru społecznego inwestycji prowadzonych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa. Wśród celów nowego podmiotu jest także współpraca ze społecznościami lokalnymi oraz organizacjami społecznymi i gospodarczymi, a także organizowanie i finansowanie inicjatyw społecznych.

Grupa Azoty S.A. wspiera Naczelną Organizację Techniczną, Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Rada w Tarnowie oraz tarnowski oddział SITPChem.

Grupa Azoty PUŁAWY wspierała finansowo organizację Międzynarodowego Seminarium Naukowo-Technicznego, którego współorganizatorem było Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego.

Grupa Azoty KĘDZIERZYN wspiera działalność kędzierzyńsko-kozielskiego oddziału SITPChem oraz wybrane wydarzenia wspierające przedsiębiorczość realizowane lub organizowane przez Kędzierzyńsko-Kozielskie Park Przemysłowy.

CSR (Społecznej Odpowiedzialności Biznesu)

Kategoria Społecznej Odpowiedzialności Biznesu dotyczy:

- sportu amatorskiego, w tym:
  - wspierania finansowego przede wszystkim: szkół, klubów i stowarzyszeń młodzieżowych oraz wszelkich inicjatyw podejmowanych w ogólnodostępnej infrastrukturze sportowej
  - sponsorowania sportowców niepełnosprawnych (w tym Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego)
  - wspierania przedsięwzięć sportowych w regionie, dążąc do wyrównania szans mieszkańców w układzie terytorialnym
- działalności kulturalnej, również w obszarze kultury masowej,
- nauki oraz szkolnictwa publicznego na różnych poziomach kształcenia,
- programów naukowo-badawczych, służących poznawaniu i upowszechnianiu historii i tradycji polskiego przemysłu chemicznego oraz służących rozwojowi polskiego przemysłu chemicznego,
- inicjatyw proekologicznych,
- placówek medycznych, świadczących usługi na rzecz pracowników i ich rodzin,
- akcji społecznych.

Program stypendialny w Grupie Azoty S.A.

Program stypendialny uruchomiony w 2014 roku skierowany jest do studentów II stopnia Wydziału Inżynierii i Technologii Chemicznej Politechniki Krakowskiej. W ramach programu przewidziano ufundowanie dwóch stypendiów po 1000 zł miesięcznie każde. Stypendium przyznawane będzie do momentu ukończenia przez stypendystę studiów II stopnia i uzyskania tytułu magistra inżyniera, jednak nie dłużej niż do 26 roku życia. Stypendia są przyznawane w oparciu o „Politykę stypendialną Grupy Azoty” oraz programy i regulaminy stypendialne stanowiące odrębne dokumenty, zatwierdzone przez zarządy danej Spółki. Laureaci otrzymują po 1 tys. zł stypendium miesięcznie, gwarancję zatrudnienia w Grupie Azoty oraz możliwość uczestniczenia w projektach opartych na współpracy środowiska nauki z przemysłem.

Program stypendialny w Grupie Azoty KĘDZIERZYN

Grupa Azoty KĘDZIERZYN w roku 2016 przyznała łącznie 27 stypendiów dla najzdolniejszych uczniów Zespołu Szkół nr 3 w Kędzierzynie-Koźlu.

W ramach patronatu chemicznego, Grupa Azoty KĘDZIERZYN przekazała również trzeci sprzęt do szkolnego laboratorium, a jest nim w tym roku spektrofotometr VIS, służący do wykonywania ćwiczeń laboratoryjnych podczas przedmiotu zawodowego „analiza chemiczna”.

Stypendia są przyznawane w oparciu o „Politykę stypendialną Grupy Azoty” oraz programy i regulamin stypendialny stanowiący odrębny dokument, zatwierdzany przez zarząd Spółki. Uczniowie klas chemicznych otrzymują gwarancję odbycia praktyk zawodowych i realizacji jednego z przedmiotów nauki na terenie Grupy Azoty KĘDZIERZYN.

Współpraca z ośrodkami dydaktycznymi

Grupa Azoty S.A. aktywnie wspiera rozwój społeczności lokalnej, poprzez współpracę z ośrodkami dydaktycznymi. Współpracuje z ośrodkami naukowymi oraz badawczymi, realizując wspólne przedsięwzięcia dydaktyczne. Od kilku lat współpracuje z Politechniką Krakowską w szczególności w zakresie realizacji programów praktyk, prac inżynierskich i magisterskich, staży studenckich i doktoranckich oraz szeroko pojętej współpracy wykorzystującej specjalistów przemysłowych w kształceniu studentów. Współpraca z Politechniką Krakowską obejmuje także prowadzenie seminarium „Technologia jako nośnik biznesu” dedykowanego studentom ostatniego semestru studiów II stopnia na Wydziale Inżynierii i Technologii Chemicznej Politechniki Krakowskiej. Seminarium jest prowadzone przez praktyków zatrudnionych w Grupie Azoty S.A. w Tarnowie i kończy się otrzymaniem certyfikatu.

Współpraca z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Tarnowie obejmuje organizację praktyk studenckich, organizację praktyk dyplomowych, organizację warsztatów i laboratoriów

w jednostkach spółki, organizację wizyt naukowo-dydaktycznych studentów, a także organizację wykładów dla studentów przez specjalistów z zakładów.

Współpraca z Zespołem Szkół Technicznych w Tarnowie obejmuje: zatrudnienie 10 absolwentów ZST w każdym roku, fundowanie stypendiów dla uczniów osiągających najwyższe wyniki w nauce, fundowanie nagród dla zwycięzców olimpiad, konkursów i zawodów, organizację praktyk zawodowych, organizację specyficznych zajęć dydaktycznych prowadzonych przez specjalistów Grupy Azoty S.A., organizację wyjazdów naukowo-dydaktycznych, organizację doskonalenia nauczycieli w zakresie nowoczesnych technologii, a także wsparcie zakupów pomocy dydaktycznych. Zadania te realizowane są we współpracy z Fundacją im. Ignacego Mościckiego.

Grupa Azoty była również partnerem konkursu „Budujemy wartość polskiej gospodarki. Pracuj dla nas!” organizowanego przez Ministerstwo Skarbu Państwa, którego laureat odbył trzymiesięczny staż w Grupie Azoty KĘDZIERZYN.

Grupa Azoty PUŁAWY kontynuowała współpracę z Zespołem Szkół Technicznych w Puławach, Uniwersytetem Marii Curii Skłodowskiej w Lublinie (Wydział Zamiejscowy w Puławach) w ramach kierunku Chemia Techniczna oraz ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie wspierając kierunek studiów podyplomowych „Obrót nawozami I środkami ochrony roślin w systemie zrównoważonego rolnictwa”. Spółka sponсорowała również konferencje naukowe m.in. zorganizowaną przez Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie konferencję „Bioróżnorodność w strefie oddziaływań zanieczyszczeń przemysłowych - innowacyjne metody ochrony”.

Grupa Azoty KĘDZIERZYN współpracuje ponadto z Politechniką Opolską i Uniwersytetem Opolskim w zakresie możliwości odbywania praktyk na terenie Spółki i pisania prac naukowych. W 2016 roku współpraca objęła również wizytę naukowo-dydaktyczną studentów z ramienia Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej, którzy doksztalcają się w ramach studiów inżynierskich na kierunku Technologia Chemiczna.

Grupa Azoty SIARKOPOL ufundowała Liceum Ogólnokształcącemu im. Ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie nowoczesne wyposażenie laboratorium chemicznego, które pozwoli na prowadzenie zajęć na poziomie akademickim.

Grupa Azoty POLICE i Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie (ZUT) podpisały porozumienie o kształceniu kadr, które jest bezpośrednio związane z inwestycją w budowę instalacji do produkcji propylenu metodą PDH. Dzięki umowie możliwe będzie kształcenie kadr na potrzeby tego projektu. Ponadto w ramach współpracy powstało laboratorium z myślą o potrzebach kształcenia studentów w dziedzinie procesów wytwarzania olefin. Będzie ono także służyć doskonaleniu pracowników przede wszystkim PDH Polska S.A. - spółki celowej Grupy Azoty POLICE powołanej do budowy instalacji do produkcji propylenu z propanu.

Konkursy i Programy

Grupa Azoty uruchomiła II edycję programu „Grunt to wiedza”. Jest to trzyletni program nakierowany na intensywną promocję optymalnego prowadzenia gospodarstwa ze szczególnym uwzględnieniem technologii nawożenia. Program zakłada przebadanie 6300 próbek ziemi.

Chcąc ukazać znaczenie chemii w życiu człowieka, w lutym 2016 roku Grupa Azoty zorganizowała konkurs plastyczny pt. „Chemia wokół nas” i tym samym zaprosiła dzieci i młodzież do interesującej i kreatywnej zabawy, w której nagrodą była wycieczka do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie.

Konkurs był skierowany do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z miast, na terenie których znajdują się strategiczne spółki Grupy Azoty, tj. Grupa Azoty S.A., Grupa Azoty PUŁAWY, Grupa Azoty KĘDZIERZYN, Grupa Azoty POLICE, Grupa Azoty SIARKOPOL. Jego celem było poszerzenie wśród dzieci i młodzieży znajomości branży chemicznej oraz znaczenia chemii w codziennym życiu.

Grupa Azoty PUŁAWY kolejny rok aktywnie uczestniczyła w działaniach Sekretariatu międzynarodowego programu „Odpowiedzialność i Troska”. W 2016 roku już po raz dwunasty zorganizowano wśród dzieci powiatu puławskiego akcją „Drzewko za butelkę”, będącą inicjatywą firm chemicznych. Po raz kolejny przeprowadzono również ogólnopolski konkurs fotograficzny „Złap zającą”, którego uczestnikami są pracownicy oraz dzieci pracowników firm realizujących program „Odpowiedzialność i Troska” (Responsible Care).

Jubileusz 20-lecia uczestnictwa w Programie Responsible Care, którego podstawowe założenia obejmują ochronę środowiska, bezpieczeństwo procesowe oraz ochronę zdrowia obchodzila w 2016 roku Grupa Azoty POLICE.

9. Pozostałe istotne informacje i zdarzenia

9.1. Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

Jednostka Dominująca

Zawarta z KPMG Audyt Sp. z o. o. w dniu 10 lipca 2012 roku umowa oraz aneksy:

- nr 1 z dnia 15 października 2013 roku,
- nr 2 z dnia 23 grudnia 2014 roku,

w swoim zakresie obejmują:

- badanie jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań za okres 12 miesięcy kończących się 31 grudnia 2012 roku, 31 grudnia 2013 roku, 31 grudnia 2014 roku, 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2016 roku,
- przegląd jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za okresy 6 miesięcy kończących się 30 czerwca 2012 roku, 30 czerwca 2013 roku, 30 czerwca 2014 roku, 30 czerwca 2015 roku oraz 30 czerwca 2016 roku,
- przeprowadzanie szkoleń.

Pozostałe usługi związane były przede wszystkim z pracami dotyczącymi OZE, art. 44 Prawa energetycznego, derogacji, opinii księgowych, tłumaczeniami sprawozdań finansowych i sporządzeniem raportu o spełnieniu wskaźników finansowych.

Wynagrodzenie KPMG Audyt Sp. z o.o. w odniesieniu do Jednostki Dominującej

Wyszczególnienie	2016	2015
Badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej i Grupy Kapitałowej	187	187
Przegląd półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej i Grupy Kapitałowej	107	89
Pozostałe usługi	95	267
Razem	389	543

Wynagrodzenie za badanie pozostałych spółek Grupy Azoty jest wypłacane na podstawie odrębnych umów zawartych pomiędzy podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych i każdą ze spółek.

Wynagrodzenie KPMG w odniesieniu do spółek Grupy Azoty (bez Jednostki Dominującej)

Wyszczególnienie	2016	2015
Badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółki oraz badanie lub przegląd pakietu konsolidacyjnego	782	849
Przegląd półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółki oraz przegląd pakietu konsolidacyjnego	209	178
Pozostałe usługi	153	239
Razem	1 144	1 266

9.2. Informacje dotyczące zagadnień środowiska naturalnego

Polityka zrównoważonego rozwoju

Grupa Azoty wypracowała strategiczne podejście do zrównoważonego rozwoju w oparciu wieloletnią Strategię Zrównoważonego Rozwoju. Strategia ta została wypracowana w oparciu o dotychczasowe dobre praktyki Spółki oraz badania i analizy zarówno wewnątrz Spółki, jak i wśród interesariuszy, a jej fundamentem jest strategia biznesowa. Dzięki takiemu podejściu, Grupa Azoty podnosi swoją wartość ekonomiczną, jednocześnie budując wartość dla interesariuszy.

Strategia jest odzwierciedleniem zintegrowanego podejścia do działań podejmowanych w zakresie:

- efektywności ekonomicznej,
- odpowiedzialności względem pracowników i środowiska,
- relacji z otoczeniem.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju zbudowana jest na trzech filarach:

- zrównoważona produkcja (minimalizacja oddziaływania środowiskowego i tworzenie produktów zrównoważonych, a także budowa świadomości ekologicznej),
- dialogi i budowanie relacji (prowadzenie aktywnego dialogu ze wszystkimi grupami interesariuszy, wdrożenie kodeksu etyki),
- miejsce pracy (poprawa satysfakcji pracowników i poprawa poziomu bezpieczeństwa).

Respect Index

Celem projektu RESPECT jest wyłonienie spółek prowadzących w nienaganny sposób komunikację z rynkiem poprzez raporty bieżące i okresowe oraz swoje strony internetowe. Warunkiem jest m.in. odpowiedzialne społecznie zachowanie wobec środowiska, społeczności i pracowników.

Wybór spółek, które ostatecznie wchodzi w skład Indeksu odbywa się zgodnie z procedurą zakładającą trój etapowość tego procesu. Analizie poddawane są kwestie finansowe, strategia i zasady zarządzania organizacją, czynniki środowiskowe, polityka pracownicza i relacje z pracownikami oraz wpływ na rynek, a także relacje z klientami. Grupa Azoty S.A. znajduje się tym samym w gronie stabilnych i godnych zaufania organizacji. Fakt ten stanowi dodatkowe potwierdzenie dla inwestorów, że Grupa Azoty jest stabilna, bezpieczna i zarządzana zgodnie z najwyższymi standardami opartymi o zasady zrównoważonego rozwoju. W 2016 roku Jednostka Dominująca wzięła udział w kolejnym badaniu społecznej odpowiedzialności w spółkach publicznych i otrzymała dyplom uczestnika Respect Index.

Dowodem troski o zrównoważony rozwój Grupy Azoty i odpowiedzialne zarządzanie jest fakt, iż nieprzerwanie od 19 listopada 2009 roku Grupa Azoty S.A. jest notowana w RESPECT Index.

Wymagania prawne

Spółki tworzące Grupę Azoty na podstawie ustawy „Prawo ochrony środowiska” zobowiązane są do dostosowania posiadanego pozwolenia do wymagań wynikających z obowiązujących aktów prawnych.

W okresie sprawozdawczym Grupa Azoty S.A. uzyskała następujące decyzje:

- Zmiana decyzji Wojewody Małopolskiego znak SW.II.1.AJ.7673-10/09 z dnia 29 lipca 2011 roku w sprawie udzielenia pozwolenia zintegrowanego dla Jednostki Dominującej dla Instalacji Kwasu Azotowego Technicznego, Instalacji Saletrzaku i Saletry Amonowej, Instalacji Mechanicznej Granulacji Nawozów Azotowych i Instalacji Młynowni Kamienia Dolomitowego, obowiązuje bezterminowo - zmiana decyzją znak: SR-II.7222.2.8.2016 z dnia 16 sierpnia 2016 roku,
- Decyzja Marszałka Województwa Małopolskiego znak: SR-III-1.7244.4.9.2015.AG z dnia 20 stycznia 2016 roku w sprawie zezwolenia Jednostce Dominującej na zbieranie i przetwarzanie odpadów, obowiązuje do dnia 19 stycznia 2026 roku.

W zakresie ochrony środowiska Spółka Grupa Azoty POLICE działa w oparciu o pozwolenie zintegrowane na prowadzenie instalacji, wydane przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 9 stycznia 2014 roku. Decyzją Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 września 2016 roku Spółka uzyskała kolejną zmianę pozwolenia zintegrowanego. W zakresie emisji gazów cieplarnianych Spółka w roku 2016 uzyskała nowe decyzje na emisję gazów cieplarnianych wydane przez Zachodniopomorski Urząd Marszałkowski na podstawie Ustawy z dnia 12 czerwca 2015 roku o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

Grupa Azoty PUŁAWY prowadzi działalność przemysłową m.in. w oparciu o decyzję „Pozwolenie zintegrowane na eksploatację instalacji” z dnia 31 grudnia 2004 roku wydaną przez Wojewodę Lubelskiego, rozszerzoną w 2016 roku o decyzję Marszałka Województwa Lubelskiego z dnia 26 lutego 2016 roku, zmieniającą Pozwolenie Zintegrowane dla obiektu energetycznego spalania - Zakład Elektrociepłowni.

Bezpieczeństwo

Grupa Azoty prowadzi działalność, która wymaga zachowania najwyższych standardów w zakresie bezpieczeństwa, minimalizujących ryzyko wystąpienia awarii przemysłowych. Stosowane w spółkach rozwiązania zapewniają odpowiednie warunki wytwarzania, składowania, transportu oraz dystrybucji substancji w celu zachowania wymogów ochrony środowiska naturalnego. Spółki Grupy Azoty działają w branży chemicznej i zaliczane są do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Spółki, będąc świadomymi możliwych konsekwencji prowadzonej działalności, dążą do ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko.

Dzięki wdrożeniu najnowszych rozwiązań technologicznych, spółki aktywnie działają na rzecz ochrony środowiska naturalnego, niejednokrotnie odnosząc korzyści bilansowe z tego tytułu. Fundamentalną zasadą obowiązującą w Grupie Azoty jest prowadzenie procesów produkcyjnych w sposób odpowiedzialny oraz bezpieczny. Spółki Grupy opracowały i wdrożyły odpowiednie programy zapobiegania awariom oraz regularnie raportują kwestie związane z bezpieczeństwem.

Na terenach zakładów Grupy Azoty obowiązują ponadto odpowiednie plany ratownicze oraz systemy zarządzania bezpieczeństwem. Ze względu na charakter prowadzonej działalności Grupa Azoty podlega przepisom Prawa Ochrony Środowiska, Prawa Wodnego, Ustawy o odpadach oraz innym uregulowaniom prawnym w zakresie ochrony środowiska, BHP i p-poż. Powyższe akty normatywne nakładają na spółki Grupy zobowiązania w zakresie prowadzonej działalności produkcyjnej, inwestycyjnej, rekultywacji zanieczyszczonych gruntów oraz zapewnienia odpowiednich warunków wytwarzania, składowania, transportu oraz dystrybucji produktów.

Spółki Grupy Azoty zostały wyróżnione Złotą Kartą Lidera Bezpiecznej Pracy. Jest to nagroda wręczana przedsiębiorstwom, które wdrożyły efektywne systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy oraz prowadzą skuteczną profilaktykę BHP.

Został wdrożony Program Obserwacji Bezpiecznych Zachowań STOPTM, zadaniem którego jest wzrost zaangażowania w sprawy bhp osób kierujących pracownikami oraz pracowników wszystkich szczebli, rozwój umiejętności postrzegania zagrożeń, poprawa komunikacji w sprawach bhp, wzrost świadomości nt. znaczenia bezpieczeństwa pracy, tzw. budowa „nowych postaw”.

W 2016 roku w Grupie Azoty przeprowadzone zostały wspólne kontrole przez trzy państwowe organy nadzoru i kontroli: Państwowa Straż Pożarna, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Państwowa Inspekcja Pracy. Kontrole zakończyły się stwierdzeniem brakiem uchybień i nieprawidłowości.

W 2016 roku w Jednostce Dominującej dokonano aktualizacji i dostosowania do aktualnych wymagań prawnych Raportu o Bezpieczeństwie - część ogólna wraz z analizami ryzyka procesowego dla instalacji stwarzających duże ryzyko powstania poważnej awarii chemicznej, Wewnętrznego Planu Operacyjno - Ratowniczego, Programu Zapobiegania Awariom oraz Zgłoszenia Zakładu Dużego Ryzyka. Powyższe dokumenty zostały w styczniu 2017 roku zatwierdzone przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej. W związku z wdrożeniem Dyrektywy SEVESO III i zmianą Ustawy Prawo ochrony środowiska zaktualizowano w 2016 roku „Informator o bezpieczeństwie dla Grupy Azoty S.A.”.

W Grupie Azoty POLICE w roku 2016 dokonano aktualizacji dokumentów: „Zgłoszenie Zakładu o dużym ryzyku”, „Raport o bezpieczeństwie” oraz Wewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego, które przekazano do Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej. Zaktualizowano również „Informację o środkach bezpieczeństwa i sposobach postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej”

W styczniu 2016 roku Grupa Azoty PUŁAWY otrzymała wyróżnienie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 44 edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poprawy Warunków Pracy za opracowanie pt.: „Systemowe podejście do poprawy bezpieczeństwa i komfortu pracy pracowników Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A.” W 2016 roku dokonano ponownej oceny zagrożenia zawodowego dla wszystkich stanowisk pracy.

Spółki Grupy Azoty posiadają odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w postaci systemów monitoringu, zabezpieczeń oraz procedur służących zapobieganiu wystąpienia awarii i ograniczenia

jej skutków. Zakłady utrzymują dobrze wyszkolone zakładowe straże pożarne, zdolne do podjęcia skutecznych działań ratowniczych, wspierane dodatkowo przez nieetatowych ratowników chemicznych i technicznych pracujących w systemie ciągłym oraz inne służby.

SPOT

W trosce o bezpieczeństwo ludzi i ich mienie oraz środowisko zakłady Grupy Azoty służą swoją pomocą przy awariach związanych z transportem materiałów niebezpiecznych. W 2000 roku Grupa Azoty wraz z innymi producentami chemikaliów oraz Polską Izbą Przemysłu Chemicznego utworzyła system Pomocy w Transporcie Materiałów Niebezpiecznych (SPOT).

Celem systemu jest pomoc przy usuwaniu skutków awarii, związanych z transportem materiałów niebezpiecznych. System służy poprawie bezpieczeństwa przewozu na terytorium naszego kraju, a w przypadku zaistnienia zagrożenia pozwala na skuteczne usunięcie jego skutków połączonymi siłami i środkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i podmiotów, wchodzących w skład systemu SPOT. Aktywne zapobieganie ewentualnym zagrożeniom i stratom materialnym oraz udzielanie pomocy służbom ratowniczym, sprawia, że transport materiałów niebezpiecznych może być realizowany w sposób pewny i bezpieczny. W 2016 roku odbyły się ćwiczenia doskonalące w zakresie działalności SPOT w Grupie Azoty S.A.

W 2016 roku Grupa Azoty PUŁAWY aktywnie uczestniczyła w programie System Pomocy w Transporcie Materiałów Niebezpiecznych SPOT. Prowadzono także wspólnie z Grupą Azoty POLICE przetłaczanie amoniaku z wykolejonych cystern w Szczecinie w dniach 15-19 lutego 2016 roku. Podczas tych działań wykorzystano opracowaną i sprawdzoną w Grupie Azoty PUŁAWY unikatową technikę przetłaczania amoniaku w warunkach polowych.

Inwestycje proekologiczne

Do najważniejszych realizowanych w 2016 roku inwestycji proekologicznych w Jednostce Dominującej należały:

- zabudowa nowego turbozespołu w Elektrociepłowni,
- zabudowa Instalacji odazotowania spalin,
- kontynuacja budowy Instalacji odsiarczania spalin.

Efektem zabudowy turbozespołu jest zmniejszenie ilości spalane go węgla i obniżenie ilości emitowanych zanieczyszczeń do powietrza. Realizacja projektów odsiarczania i odazotowania spalin związana jest z wymaganiami dostosowania przemysłowych obiektów energetycznego spalania do standardów emisji określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 roku w sprawie standardów emisyjnych z instalacji oraz Dyrektywą IED. Wszystkie projekty obejmowały modernizację istniejącej infrastruktury elektrociepłowni EC-2 oraz jej dostosowanie do nowych standardów emisji. Realizacja projektów spowoduje zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska oraz poprawi jakość powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji zanieczyszczeń z instalacji spalania paliw. Projekty instalacji odsiarczania i odazotowania spalin w Jednostce Dominującej uzyskały dofinansowanie ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, a zabudowa turbozespołu została dofinansowana z Krajowego Planu Inwestycyjnego.

Inwestycje zabudowy nowego turbozespołu i instalacji odazotowania spalin zostały zakończone w 2016 roku i trwa ich rozruch. Ukończenie realizacji inwestycji odsiarczania spalin planowane jest w 2017 roku.

W Grupie Azoty KĘDZIERZYN finalizowany jest I etap budowy nowej elektrociepłowni, który ma na celu odtworzenie mocy wytwórczych energii cieplnej i energii elektrycznej elektrociepłowni wraz z dostosowaniem do zmian ilościowych w zapotrzebowaniu na energię cieplną i energię elektryczną oraz w oparciu o rozwiązania zgodne z rosnącymi wymaganiami środowiskowymi.

W Grupie Azoty POLICE największą z realizowanych inwestycji prośrodowiskowych jest projekt węzła oczyszczania spalin wraz z modernizacją elektrociepłowni ECII, którego efektem będzie dostosowanie pracy instalacji elektrociepłowni do wymagań Dyrektywy 2010/75/UE dotyczących emisji NO_x, SO_x i pyłów.

W Grupie Azoty PUŁAWY w 2016 roku rozpoczęto dwie inwestycje związane z ochroną jakości powietrza: oczyszczania gazów odlotowych z lotnych związków organicznych - Wydział Produkcji Opakowań oraz spalania gazów z uwodornienia benzenu w piecach odwodornienia cykloheksanolu. Dodatkowo zaplanowano modernizację kotła parowego OP-215 nr 2 w celu redukcji emisji NO_x.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej zrealizowano zadanie polegające na zamontowaniu chłodnicy na drugim ciągu Wydziału Przygotowania Gazu, w efekcie nastąpiło ograniczenie o około

150 kg/dobę ładunku ścieków odprowadzanych do kanalizacji przemysłowej z drugiego ciągu instalacji przygotowania gazu.

Gospodarka wodno-ściekowa

Woda w Grupie Azoty wykorzystywana jest do celów technologicznych, chłodniczych, celów pitnych, jako surowiec do produkcji wód specjalnych oraz do celów ochrony przeciwpożarowej. Jednostka Dominująca czerpie wodę z dwóch źródeł: z ujęcia powierzchniowego na prawym brzegu rzeki Dunajec i ujęcia podziemnego z utworów czwartorzędowych, z pierwszego poziomu wodonośnego. Pozwolenia wodno-prawne regulują wielkość poboru wody.

W wyniku prowadzonych procesów produkcyjnych na terenie Jednostki Dominującej generowane są ścieki, które dzielą się na następujące rodzaje: technologiczne, bytowo-gospodarcze, wody pochłodnicze i wody opadowe. Ścieki kierowane są podziemną kanalizacją przemysłową oraz rurociągami umieszczonymi na estakadach do oczyszczalni. W zależności od ich specyfiki kierowane są w celu oczyszczenia do Centralnej Oczyszczalni Ścieków (COŚ) i Biologicznej Oczyszczalni Ścieków (BOŚ). Do Centralnej Oczyszczalni Ścieków kierowane są ścieki przemysłowe wraz ze ściekami socjalnymi, gdzie są oczyszczane przy użyciu procesów mechaniczno-chemicznych. Z kolei do Biologicznej Oczyszczalni Ścieków kierowane są ścieki przemysłowe zawierające substancje biologicznie rozkładalne. Ten rodzaj ścieków jest dodatkowo przesyłany do oczyszczenia w oczyszczalni ścieków Tarnowskich Wodociągów. Wody opadowe i pochłodnicze z terenu Grupy Azoty S.A. odprowadzane są oddzielnym kolektorem EF+A0 poprzez zbiornik retencyjny i przelew „Sutro” do wód powierzchniowych rzeki Dunajec.

Jednostka Dominująca jest odpowiednio przygotowana na wypadek ewentualnej awarii. W celu zapobiegania przedostania się zanieczyszczeń istnieje możliwość całkowitego zamknięcia przez zasuwę odpływu z kolektora wód opadowych i przepompowanie całej objętości ścieków do Centralnej Oczyszczalni. Istnieje również możliwość przekazania całej objętości generowanych przez Grupę Azoty ścieków do Zakładu Oczyszczalni Ścieków Tarnowskich Wodociągów.

Parametry ścieków monitorowane są na bieżąco w poszczególnych punktach sieci kanalizacyjnej za pomocą automatycznych analizatorów. Na bieżąco z określoną częstotliwością prowadzone są analizy laboratoryjne zanieczyszczeń w ściekach. Określone w pozwoleniu zintegrowanym warunki odprowadzania ścieków są dotrzymane.

Grupa Azoty POLICE prowadzi gospodarkę wodno-ściekową w sposób zrównoważony. Spółka dba o spełnianie standardów emisyjnych zgodnych z posiadanym Pozwoleniem Zintegrowanym poprzez nadzór nad procesem oczyszczania ścieków.

Spółka dla zabezpieczenia celów technologicznych i energetycznych pobiera wodę z dwóch ujęć powierzchniowych:

- zachodniej odnogi rzeki Odry, za pomocą ujęcia brzegowego zlokalizowanego w km 48+900 toru wodnego Świnoujście - Szczecin,
- rzeki Gunicy (ujęcie wody z rzeki Gunicy wybudowano wraz ze zbiornikiem retencyjno-wyrównawczym, który ma zapewnić odpowiednią ilość wody bez naruszania zasobów hydrologicznych rzeki. Ponadto pobór wody odbywa się okresowo w zależności od zasolenia wody z rzeki Odry).

Pobierana woda wykorzystywana jest do celów technologicznych, chłodniczych i przeciwpożarowych. W trakcie procesów produkcyjnych wytwarzane są ścieki przemysłowe (technologiczne), które są kierowane do Zakładowej Oczyszczalni Ścieków. Natomiast wody pochłodnicze i opadowe z terenu zakładu odprowadzane są bezpośrednio do wód powierzchniowych (rzeka Odra). Wody pochłodnicze podlegają stałemu automatycznemu monitoringowi pH.

Ścieki technologiczne, odcieki ze składowiska fosfogipsu, odcieki ze składowiska siarczanu żelaza (II), ścieki bytowe, ścieki komunalne z miasta Police oczyszczane są w zbiorczej zakładowej mechaniczno-chemicznej oczyszczalni ścieków.

Monitoring ścieków oczyszczonych prowadzony jest zgodnie z zapisami pozwolenia zintegrowanego. Aktualnie pomiary przepływu ścieków dokonywane są w sposób ciągły, natomiast pomiar jakości odprowadzanych ścieków do wody dokonywany jest w regularnych odstępach czasu przez laboratorium akredytowane. Badania wykonywane są metodami referencyjnymi wskazanymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 roku w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Spółka spełnia wszystkie określone w pozwoleniu zintegrowanym wymogi dotyczące ilości pobieranej wody, ilości odprowadzonych ścieków, wskaźników zanieczyszczeń ścieków oczyszczonych oraz ilości ścieków opadowych i wód pochłodniczych.

Dnia 9 czerwca 2016 roku została opublikowana Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2016/902 z dnia 30 maja 2016 roku ustanawiająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik BAT w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym (CWW). W związku z powyższym Grupa Azoty PUŁAWY jako prowadzący instalacje oczyszczania ścieków, zobowiązane są do dostosowania się do wymagań przedmiotowych Konkluzji BAT do dnia 8 czerwca 2020 roku. W Grupie Azoty PUŁAWY powołano strukturę projektową dla programu do spraw wypracowania kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki osadami. W ramach zespołu zadaniowego ds. gospodarki ściekowej podpisano umowę z firmą zewnętrzną na opracowanie koncepcji techniczno-kosztowej zagospodarowania i zrzutu wszystkich strumieni ścieków powstających w Grupie Azoty PUŁAWY i dostosowania ich jakości oraz sposobu ich odprowadzania do wymagań dotyczących parametrów ścieków zrzucanych do odbiornika zgodnie z obowiązującymi BAT dla branży chemicznej i innymi przepisami prawnymi. Zespół zadaniowy do spraw osadów dokonał analizy stanu obecnego i możliwych kierunków zagospodarowania osadów generowanych przez Spółkę. Kontrola Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie w zakresie gospodarki odpadami, w tym prawidłowości wnoszenia opłat z tytułu składowania odpadów, nie wykazała żadnych nieprawidłowości w tym obszarze.

Gospodarka odpadami

Głównym odpadem powstającym w Jednostce Dominującej są popioły i żuźle. Mokry popiół został wykorzystany gospodarczo, a popiół lotny przekazano odbiorcom w celu zastosowania w budownictwie. Około 50% odpadów niebezpiecznych stanowiły zużyte oleje i smary, które w całości przekazywane były do MIS-Polska, a następnie do rafinerii, gdzie wykorzystywane są do produkcji nowego oleju. Pozostała część odpadów niebezpiecznych to opakowania po środkach niebezpiecznych oraz zużyte katalizatory zawierające substancje niebezpieczne.

Odpady tworzyw sztucznych w Jednostce Dominującej poddawane są procesowi odzysku w instalacjach produkcyjnych Compoundingu PA6 oraz Compoundingu POM. W 2016 roku poddano odzyskowi w w/w instalacjach 74,8 ton tworzyw sztucznych.

Jednostka Dominująca prowadzi także selektywną zbiórkę surowców wtórnych (m.in. makulatury, tworzyw sztucznych, drewna, szkła, zużytych baterii, sprzętu elektrycznego i elektronicznego). Grupa Azoty, mając na uwadze aspekty środowiskowe, we wszystkich umowach zawieranych z firmami zewnętrznymi w zakresie odbioru odpadów oraz wykonywania usług związanych z wytworzeniem odpadów zawiera klauzulę, zgodnie z którą odpady przejęte od Spółki mają być zagospodarowane lub unieszkodliwione zgodnie z wymogami prawa ochrony środowiska i ustawy o odpadach. Grupa Azoty współpracuje z Branżową Organizacją Odzysku oraz Krajową Izbą Gospodarczą w celu realizacji obowiązku uzyskania odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu opakowań w tym wielomateriałowych i niebezpiecznych.

Głównym odpadem technologicznym w Grupie Azoty POLICE jest fosfogips, który w całości został unieszkodliwiony poprzez składowanie na zakładowym składowisku fosfogipsu. Gospodarowanie odpadami w Spółce realizowane było zgodnie z warunkami określonymi w Pozwoleniu Zintegrowanym.

Ponadto w celu realizacji obowiązku uzyskania odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu opakowań, w tym opakowań wielomateriałowych i/lub po środkach niebezpiecznych, Grupa Azoty POLICE współpracuje z TOM Organizacją Odzysku oraz Polską Izbą Odzysku i Recyklingu Opakowań.

W 2016 roku Grupa Azoty PUŁAWY przekazała do odzysku 80 221 ton mieszanek popiołowo - żuźlowych z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych. Kontrola Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie z czerwca 2016 roku w zakresie gospodarki odpadami, w tym prawidłowości wnoszenia opłat z tytułu składowania odpadów, nie wykazała nieprawidłowości w tym obszarze.

Emisje

Grupa Azoty wdrożyła wiele rozwiązań, które mają pozytywny wpływ na ochronę środowiska w obszarze emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Dzięki zastosowanym urządzeniom ochrony powietrza możliwe jest zmniejszenie odprowadzanych gazów i pyłów do powietrza:

- redukcja emisji pyłu możliwa jest dzięki zastosowaniu płuczek wodnych, cyklonów, multicyklonów i elektrofiltrów,
- redukcja emisji zanieczyszczeń w gazach możliwa jest dzięki absorberom oraz reduktorom termicznym.

Jednostka Dominująca prowadzi pomiary emisji oraz pomiary stężeń odprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza na emitorach odprowadzających znaczące ładunki zanieczyszczeń. Pomiary emisji prowadzi się w sposób ciągły (elektrociepłownia, instalacja kwasu azotowego dwucisnieniowego) oraz okresowo na wytypowanych emitorach instalacji technologicznych. Pomiary emisji i stężeń substancji dla poszczególnych emitorów są wykonywane zgodnie z wymaganiami prawnymi i administracyjnymi. Z uwagi na uczestnictwo w systemie handlu emisjami zakładowej elektrociepłowni od 2005 roku oraz instalacji chemicznych od 2013 roku Spółka dokonuje corocznej weryfikacji raportów rocznych i uzyskuje uprawnienia.

W trosce o czyste powietrze Jednostka Dominująca systematycznie monitoruje powietrze w pięciu punktach pomiarowych na terenie Tarnowa. Lokalizacja poszczególnych punktów pomiarowych ma na celu objęcie kontrolą szerokiego obszaru, jaki może być poddany oddziaływaniu pyłów i gazów emitowanych z terenu zakładu.

Grupa Azoty POLICE szczególnie nacisk kładzie na przestrzeganie zapisów Pozwolenia Zintegrowanego oraz aktualnych przepisów prawa w zakresie emisji zanieczyszczeń z węzłów produkcyjnych do powietrza. Obecnie Spółka objęta monitoringiem ciągłym dwie instalacje:

- elektrociepłownia EC II, w zakresie emisji tlenków siarki, tlenków azotu i pyłów,
- instalacja do produkcji ditlenu tytanu (węzeł rozkładu i kalcynacji) w zakresie tlenków siarki, mgieł kwasu siarkowego oraz pyłów.

Spółka monitoruje pomiary zanieczyszczeń gazowych oraz pyłowych do powietrza, zgodnie z wymaganiami określonymi w Pozwoleniu Zintegrowanym. Celem ograniczenia emisji zanieczyszczeń na instalacjach charakteryzujących się znacznym udziałem w emisji zanieczyszczeń przeprowadzane są prace remontowo-modernizacyjne węzłów oczyszczania, przy znacznych nakładach finansowych (wymiany tkanin filtracyjnych, remonty płuczek i skruberów, modernizacja filtrów pyłowych). Spółka spełnia wymagania prawne w zakresie zintegrowanej ochrony powietrza oraz terminowo wywiązuje się z obowiązkowej sprawozdawczości dla zewnętrznych organów nadzorujących. W czterech punktach pomiarowych Spółka prowadzi monitoring 24 godzinny w zakresie emisji zanieczyszczeń. Lokalizacja punktów pozwala na ocenę oddziaływania zanieczyszczeń powstających podczas normalnej pracy wytwórni.

Uprawnienia do emisji CO₂

W 2016 na rynku EU ETS roku średnia cena uprawnień EUA w bieżących notowaniach typu SPOT wyniosła 5,28 EUR (cena max - 8,08 EUR, cena min - 3,91 EUR), co oznacza, że w relacji do 2015 roku nastąpił spadek średniej ceny uprawnień do emisji CO₂ o około 30%. Główną przyczyną były obniżki notowań towarów energetycznych, tj. ropy naftowej, energii elektrycznej oraz gazu ziemnego, z którymi cena EUA jest skorelowana.

W lutym 2016 roku rozpoczęła się dystrybucja bezpłatnych uprawnień do emisji dla europejskich przedsiębiorstw będących uczestnikami systemu EU ETS. Spółki Grupy Azoty posiadają dostateczną ilość uprawnień niezbędną do wywiązania się z obowiązku rozliczenia emisji CO₂ i umorzenia uprawnień za 2016 rok.

Projekt Wspólnych Wdrożeń

Wraz z końcem 2012 roku z sukcesem zakończono rozpoczęty w II półroczu 2008 roku Projekt Wspólnych Wdrożeń. Projekt realizowany przez Jednostkę Dominującą we współpracy z japońską firmą Mitsubishi Corporation był efektem podpisania protokołu z Kioto i dotyczył ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, m.in. podtlenku azotu, który jest emitowany z instalacji KDC.

Przez cały okres trwania projektu w latach 2008-2012 rzeczywista wielkość wygenerowanych jednostek ERU wyniosła 2 670 356, co w konsekwencji przelożyło się na zysk przewyższający 100 mln zł.

Ze względu na wagę projektu, cały okres jego trwania wymagał ciągłego monitoringu i nadzoru zarówno ze strony kierownictwa, jak i pracowników obsługujących instalacje. Wygenerowane Jednostki ERU były wielokrotnie weryfikowane przez firmę zewnętrzną i dopiero końcowy raport, potwierdzający stosowanie wymaganych norm i metodyk, umożliwił przekazanie jednostek do sprzedaży.

Od 2013 roku spółka nadal redukuje emisję podtlenku azotu, jako jednego z gazów cieplarnianych, do poziomu jak podczas realizacji Projektu Wspólnych Wdrożeń. Jest to działalność, którą Jednostka Dominująca prowadzi jako jeden z elementów spełniania kryteriów BAT (najlepszych dostępnych technologii).

Hałas

Procesy produkcyjne często wiążą się z emitowaniem hałasu, dlatego w spółkach Grupy Azoty już na etapie projektowania instalacji dobierane są urządzenia o odpowiednich parametrach. Zgodnie z pozwoleniami zintegrowanymi poziom hałasu nie może przekraczać dopuszczalnych wartości. Dotyczy to zarówno hałasu na stanowisku pracy, jak i tego, który jest emitowany do środowiska. Grupa Azoty prowadzi monitoring hałasu w środowisku.

Dobór urządzeń o właściwych parametrach emisji hałasu lub metod jego ograniczenia dotyczy zarówno hałasu na stanowisku pracy, jak i tego, który jest emitowany do środowiska. Zgodnie z pozwoleniami zintegrowanymi poziom hałasu nie może przekraczać dopuszczalnych wartości.

Do podstawowych źródeł hałasu mających wpływ na klimat akustyczny należą m.in. źródła związane z funkcjonowaniem instalacji (kompresory, sprężarki i turbosprężarki, mieszadła reaktorów i destylatorów, napędy granulatorów), źródła związane z pracą węzłów pomocniczych (takich jak rurociągi przesyłowe, układy pompowe, wentylatory, chłodnie, transportery ślimakowe i taśmowe), źródła związane z pracą maszyn i urządzeń podczas procesów rozruchu i zatrzymania instalacji.

Stosuje się typowe sposoby ograniczania uciążliwości akustycznej takie jak:

- zabudowa kabin dźwiękochłonnych,
- umiejscowienie urządzeń w budynkach lub ostonach,
- tłumiki hałasu na wydmuchach do atmosfery.

W 2016 roku wykonane zostały pomiary emisji hałasu wokół Grupy Azoty S.A. zgodnie z wymogami zawartymi w pozwoleniach zintegrowanych.

Zgodnie z wymogami pozwolenia zintegrowanego Grupa Azoty POLICE ostatnie pomiary emisji hałasu wokół Zakładu w porze dziennej i nocnej wykonała w 2015 roku. Normy hałasu zostały dotrzymane.

10. Informacje uzupełniające

Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi a prognozami wyników na 2016 rok

W związku z brakiem publikacji prognoz wyników finansowych na 2016 rok, nie jest prezentowane stanowisko Zarządu Jednostki Dominującej odnośnie ich realizacji.

Postępowania sądowe

Spółki z Grupy Kapitałowej nie są stroną postępowania dotyczącego zobowiązań albo wierzytelności, którego wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy Azoty S.A.

Łączna wartość wszystkich postępowań z udziałem Spółek z Grupy nie przekracza wartości 10% kapitałów własnych Grupy Azoty S.A.

Transakcje z podmiotami powiązanymi

Spółki Grupy Azoty nie zawierały w 2016 roku transakcji z podmiotami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe.

Zmiany w organizacji Grupy Azoty S.A.

Nie wystąpiły zmiany w organizacji Spółki.

Informacje o posiadanych przez Jednostkę Dominującą oddziałach

Spółka nie posiada również zamiejscowych oddziałów lub zakładów.

Akcje, emisje akcji

W roku 2016 Jednostka Dominująca nie dokonywała żadnych operacji związanych z emisjami, wykupem i spłatą dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych. Wykorzystywanie środków pozyskanych z Ofert Publicznych Spółka zakończyła w 2013 roku. Wykorzystanie przebiegało zgodnie z przyjętymi wcześniej celami emisyjnymi.

Spółka nie posiada informacji o umowach, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy.

W Spółce nie funkcjonuje system kontroli programów akcji pracowniczych.

Istotne wydarzenia po dacie bilansowej

Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego

W dniu 28 marca 2017 roku Rada Nadzorcza Jednostki Dominującej dokonała wyboru podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia przeglądu i badania sprawozdań finansowych obejmującego przeprowadzenie przeglądów i badań jednostkowych sprawozdań finansowych Jednostki Dominującej oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Grupy Azoty S.A. za lata obrotowe 2017, 2018, 2019.

Podmiotem wybranym do przeprowadzenia w/w badań i przeglądów jest Ernst & Young Audyt Polska Sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w Warszawie 00-124, Rondo ONZ 1. Ernst & Young Audyt Polska Sp. z o.o. sp. k. wpisana jest na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 130.

Podpisanie listu intencyjnego w sprawie projektu zgazowania węgla

W dniu 20 kwietnia 2017 roku pomiędzy Jednostką Dominującą oraz spółką TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach (dalej: TAURON), zwanych dalej łącznie „Stronami”, został podpisany list intencyjny określający ogólne zasady dotyczące rozpoczęcia współpracy nakierowanej na realizację projektu zgazowania węgla (dalej: Projekt).

Strony zawarły list intencyjny zważywszy, że powiązanie potrzeb energetycznych oraz substancji surowcowej w chemii może być wdrożone przez realizację Projektu, który polega na wzajemnym powiązaniu strumieniami wytwarzania energii i produktów chemicznych z układem zgazowania węgla.

Produktem układu technologicznego jest energia elektryczna oraz gaz syntezowy o składzie pozwalającym na zastosowanie go bezpośrednio do produkcji wodoru, amoniaku, metanolu lub innych chemikaliów. Strony uznały, że obecne zużycie gazu ziemnego w przemyśle nawozów azotowych można częściowo zastąpić gazem syntezowym otrzymanym w wyniku zgazowania węgla.

Projekt znajduje się na etapie preFeed (Preliminary Front End Engineering Design) i analiz towarzyszących, w tym rynkowych. Szacowana wartość Projektu wynosić będzie od 400 do 600 mln EUR, w zależności od wybranej wersji technologicznej.

TAURON zadeklarował swój udział w realizacji Projektu na zasadach określonych w odrębnych umowach Stron, w tym dobrane i wykonanie instalacji zapewniającej maksymalizację wykorzystania węgla kamiennego pochodzącego z kopalń należących do Grupy Kapitałowej TAURON. Dopuszcza się uzupełnianie dostaw węglem pochodzącym od innych dostawców, jeśli TAURON nie będzie w stanie zapewnić ilości lub parametrów węgla wymaganych przez instalację.

List intencyjny określa ogólne ramy współpracy i nie rodzi na obecnym etapie skutków finansowych ani zarządczych dla poszczególnych Stron. Strony zadeklarowały zamiar współpracy oraz wyraziły wolę podpisania dalszych umów, w tym umów związanych z utworzeniem wspólnej spółki celowej (SPV) realizującej Projekt. List intencyjny obowiązuje do dnia 31 grudnia 2017 roku, a każda ze Stron ma prawo wypowiedzieć list intencyjny z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Azoty za okres 12 miesięcy kończących się 31 grudnia 2016 roku zawiera 140 stron.

Podpisy członków Zarządu

.....
dr Wojciech Wardacki
Prezes Zarządu

.....
Witold Szczypiński
Wiceprezes Zarządu
Dyrektor Generalny

.....
Tomasz Hinc
Wiceprezes Zarządu

.....
Paweł Łapiński
Wiceprezes Zarządu

.....
Józef Rojek
Wiceprezes Zarządu

.....
Artur Kopec
Członek Zarządu

Tarnów, dnia 26 kwietnia 2017 roku